

VII. CONJUNTURA AGRÀRIA

1. CONJUNTURA DELS PRINCIPALS CULTIUS

En este apartat es detalla l'evolució dels principals cultius de la Comunitat Valenciana durant l'any 2023. S'exposa la informació relativa a les labors de cultiu, a l'estat fisiològic i fitosanitari dels cultius, a la recol·lecció d'estos i a la qualitat de la producció obtinguda.

CEREALS

Cereals d'hivern

- Alacant: el descens de temperatures de mitjan gener ha sigut positiu per a afavorir la vernalització. En els secans del Comtat i de l'Alcoià el cereal es trobava desenvolupant les fulles i arribà a l'estadi fenològic 12 (2 fulles desplegadas). A l'Alt Vinalopó va continuar la sembra en algunes parcel·les de regadiu que procedien d'hortícoles en la campanya anterior. Les baixes pluges es van notar en els camps, sobretot en els de secà, i per tant es va sembrar una superfície menor. De la mateixa manera, la falta de pluges i les altes temperatures de principi de mes van produir una superfície reduïda de sembra al Baix Vinalopó, on han predominat els guarets.

Les baixes temperatures i les pluges caigudes en febrer sobre els secans del Comtat i de l'Alcoià van ser positives per a les plantacions d'ordi. El seu estat de desenvolupament va variar segons la zona. Mentre que a Agres-Alfafara i Muro de Alcoy es va situar en fase de fillolada, a Penàguila mostrava dos fulles desplegadas. Més retardat estava a Alcoi, on es va presentar acabat de germinar, ja que es va sembrar amb posterioritat. A l'Alt Vinalopó es van poder apreciar deficiències causades per la falta de pluges. D'altra banda, al Baix Vinalopó les escasses superfícies d'ordi i blat van aconseguir uns 15 cm d'alçària, mentre que a la Marina Baixa ja es va produir la nascència, que va estar influenciada per la falta d'aigua.

A l'Alt Vinalopó es va observar en març un desenvolupament desigual entre les parcel·les de regadiu i les cultivades en secà. Mentre que en les primeres el desenvolupament del cultiu era normal i l'estat sanitari bo, en les segones es trobava afectat per la falta de pluges, i a això cal sumar els danys ocasionats pels conills. Els secans del Comtat i de l'Alcoià es trobaven en fase d'encanyat, amb un cert avançament respecte a l'any anterior. La falta d'aigua va tindre un impacte diferent. Així, a Alcoi, les poques superfícies sembrades presentaven una escassa fillolada i dificultat d'encanyada, mentre que al nord, en la zona d'Agres i Alfafara, els camps d'avena i ordi van mostrar un bon desenvolupament. Al Vinalopó Mitjà les sembres de cereal realitzades de manera tardana el desembre de 2022, al voltant d'un 20% de la superfície habitual, a penes havien aconseguit 5 cm d'alçària. En les parcel·les del Baix Vinalopó el cultiu es va desenvolupar amb normalitat, amb una alçària de 20-25 cm, i començava a diferenciar-se l'espiga a final de mes. D'altra banda, a l'Alacantí les parcel·les van arribar a l'estadi 1 de desenvolupament de les fulles, mentre que a la Marina Baixa una gran part de la sembra es trobava pràcticament seca.

Al mes d'abril es va apreciar en els sembrats de l'Alt Vinalopó i del Vinalopó Mitjà que l'absència de precipitacions havia provocat danys importants en els cereals d'hivern, sobretot en les parcel·les de secà. Al Comtat i l'Alcoià, molts dels camps que habitualment es dediquen al cereal d'hivern van romandre sense cultiu, i en els que estaven sembrats, els efectes de la sequera eren evidents, ja que es trobaven en fase de fillolada sense haver arribat a espiguejar. Al Baix Vinalopó, la majoria de les parcel·les no s'havien sembrat i es mantenien en guaret. De les cultivades, les d'avena van ser les que millor van resistir l'absència de pluges, i les plantades en regadiu van completar el cicle a mitjan mes, de manera que se'n va donar per conclosa la recol·lecció. El desenvolupament de l'ordi semblava òptim a mitjan mes, amb prop de 30-40 cm d'alçària i una bona granada i maduració de l'espiga. Per contra, les d'ordi localitzades en les partides il·licitanes de Torrellano i les Salades van patir problemes de falta de creixement i estrés hídric que van provocar nombroses falles. Al Baix Segura

es va apreciar un avançament de l'agostejament i una grandària inferior de gra respecte del que és normal, mentres que a l'Alacantí el cereal estava en el desenvolupament de les fulles. A la Marina Baixa, una gran proporció de la sembra efectuada no anava a collir-se. Mentres que en els camps de blat de la Marina Alta les espigues estaven totalment formades i presentaven un bon estat vegetatiu.

A l'Alt Vinalopó, a pesar de les pluges caigudes el mes de maig, la collita estava pràcticament perduda a causa de la falta de precipitacions en els mesos previs, principalment en les parcel·les de secà, però també en les de regadiu, ja que, en molts casos, s'havia iniciat l'espigueig quan es van produir les pluges. De la mateixa manera, en els secans del Comtat i l'Alcoià, les pluges també van arribar tard, atés que el desenvolupament del cultiu va estar marcat pels efectes de la sequera. En la zona d'Agres-Alfafara, on presentava una evolució millor, l'estadi del cereal era de gra pastós. Al Baix Segura es va iniciar la sega del blat, que es va veure frenada des de mitjan mes per les pluges, i s'hi observaven plantacions en què havia passat la data òptima de recol·lecció, però el cereal es mantenia sense tallar. Mentrestant, al Baix Vinalopó, algunes parcel·les es van començar a segar a final de mes per a farratge. Es va observar una bona maduració de l'ordi a la partida de Daimés i un desenvolupament un poc més tardà a Puçol, Elx; no obstant això, les precipitacions van dificultar la maduració i les collites. D'altra banda, a l'Alacantí es va constatar menys superfície de cereal sembrat respecte d'altres anys i les parcel·les es mantenien en guaret, mentres que a la Marina Alta el blat havia espiguejat i s'havia començat a assecar, i a la Marina Baixa es van apreciar pèrdues de pràcticament tota la collita.

A l'Alt Vinalopó, la quantitat d'ordi segat en juny va ser pràcticament nul·la i un poc superior la d'avena i la de blat. La superfície sembrada, ja minvada respecte a campanyes anteriors, es trobava molt afectada pel dèficit hídric patit els mesos anteriors, per la qual cosa les pluges de maig i juny van arribar massa tard. A més, les precipitacions van ocasionar problemes de competència per la proliferació de males herbes com la cugula. En els secans del Comtat i l'Alcoià també s'esperava una reducció important de la producció a causa de la falta de pluges, a la qual cosa cal sumar un desenvolupament significatiu de males herbes que creixien en les superfícies en les quals el cereal no havia cobert per la falta de fillolament. Algunes parcel·les no es recol·lectarien i es procediria directament a la llaurada. En la zona d'Agres-Alfafara, on l'afecció era inferior, el cereal es trobava en estat de maduració. D'altra banda, al Baix Vinalopó van continuar les segues que havien començat el mes anterior, marcades per la brotada de males herbes i una significativa presència de grans no germinats que en complicaven la recol·lecció. S'esperava que les precipitacions tingueren un efecte positiu en el desenvolupament de les plantacions més retardades. A la Marina Alta, es va procedir a la collita del blat.

A l'Alt Vinalopó, la majoria de les plantacions de secà no van arribar a recol·lectar-se i en les sembrades en regadiu va poder apreciar-se en juliol una producció inferior a la d'altres anys. D'altra banda, en els secans del Comtat i de l'Alcoià es va realitzar la collita en les parcel·les en les quals no s'havia efectuat el conreu el mes anterior, en estes es va constatar una reducció important de resultats en la zona d'Alcoi. Al Baix Vinalopó, a principi de mes es van efectuar les últimes segues, al mateix temps que s'empacaven. Igual que en la resta de les comarques, es va produir una reducció de rendiments. A l'Alacantí es van tallar les parcel·les sembrades amb ordi a la zona de la Sarga a final de mes, mentres que des de la Marina Baixa es va apreciar una pèrdua total de la collita.

En agost es van empacar les últimes produccions en totes les comarques, es van llaurar els restolls i es va preparar el terreny per a les futures sèmres.

Una vegada acabada la recol·lecció, es va iniciar en els últims dies de setembre la preparació del terreny per a les pròximes plantacions en les diferents comarques productores.

Al Baix Vinalopó i a la Marina Baixa es van iniciar en octubre les sèmres de les primeres parcel·les, mentres que a l'Alt Vinalopó i a la Marina Alta prosseguien les labors de preparació del terreny amb rompudes i passades de cultivadora.

El mes de novembre va estar marcat per la falta de pluges i les temperatures altes, per la qual cosa en moltes de les zones destinades al cultiu de cereals d'hivern, com al Comtat i a l'Alcoià, a la Marina Alta, al Vinalopó Mitjà o a l'Alacantí no va començar la sembra i els treballs es van limitar a labors preparatòries. Pel que fa a la Marina Baixa, sí que va començar la sembra en algunes parcel·les amb l'expectativa de l'arribada de precipitacions en les pròximes dates, mentres que a l'Alt Vinalopó i al Baix Vinalopó es va sembrar únicament en parcel·les de regadiu.

La falta persistent de pluges durant el mes de desembre va continuar marcant la sembra de cereals d'hivern en totes les comarques. Així, amb l'excepció d'algunes parcel·les a la Marina Baixa i a les zones més humides de l'Alt Vinalopó, les superfícies de secà de totes les comarques productores es mantenien en guaret i tan sols es va iniciar la sembra en les de regadiu.

- Castelló: el mes de gener es va començar a veure la nascència en els primers camps de blat i ordi. En les comarques de l'interior dedicades al cultiu de cereal, a conseqüència de la falta de pluja el terreny es mostrava endurit amb falta de l'anomenada *saó*.

Els cereals dels Ports, sembrats de novembre a desembre, com van ser el blat i l'ordi, van tindre una bona nascència en febrer. Les escasses precipitacions del mes no van afectar el seu desenvolupament. Durant febrer es van sembrar el sègol i l'avena. En el cas del sègol l'aprofitament majoritari és a dent, normalment a finals de maig. L'avena sol mesclar-se amb veça per a utilitzar-la com a farratge per al bestiar.

El cultiu de cereals dels Ports, zona més representativa d'este tipus de cultiu en la província, es trobava en març en fase vegetativa. És a dir, des dels primers estadis de la nascència del cultiu fins a la fillolada, depenent del tipus de cereal i de la data en què es va sembrar. L'escassetat de precipitacions no va ser palesa en el cultiu durant el mes.

Els cereals sembrats de novembre a desembre, com van ser el blat i l'ordi, van tindre una bona nascència, però les precipitacions escasses dels últims mesos van provocar una disminució del creixement i el desenvolupament i, fins i tot, es va començar a apreciar en abril un espigueig prematur sense consistència en el gra, i els camps van començar a esgrogueir-se. Durant febrer es van sembrar el sègol i l'avena. La falta de pluja va fer que la nascència es vera compromesa i en alguns casos no germinara adequadament.

Encara que la pluja caiguda durant el mes de maig va ser superior a la mitjana, l'estat vegetatiu del cereal estava tan avançat que les precipitacions van arribar tard per a obtindre unes bones produccions. El cultiu presentava poca alçària, una fillolada deficient, així com poques espigues i curtes. Als Ports i l'Alt Maestrat, més d'un terç de la superfície sembrada per a gra es va destinar per a pastura a dent, ja que els costos de la sega i recol·lecció eren més elevats que el valor del producte. La Direcció General de PAC, en data 2 de maig, va autoritzar el pasturatge o la sega dels cultius que no arribarien a finalitzar el cicle vegetatiu, excepte en les parcel·les que s'hagueren acollit a l'ecorègim de "biodiversitat" com a "zones de no collita".

Les precipitacions del mes de juny, igual que va ocórrer amb les de maig, van arribar tard per a poder recuperar el cultiu. Una part de la producció es va destinar al consum a dent pel bestiar.

Els episodis de pluja, més abundants que normalment, que es van donar durant juliol van provocar que es retardara la sega. Una vegada que esta es va poder realitzar, es va empaquetar mecànicament la palla en bala, o en paques rectangulars o cilíndriques. En alguns casos puntuals, a conseqüència de la mala nascència i fillolada dels cereals per les condicions climàtiques adverses, unit als episodis de pluges de juliol, els agricultors desistiren de la sega. La producció de cereal als Ports i a l'Alt Maestrat va resultar inferior al 50 % de la normal. Una part de la collita ja es va destinar per al consum a dent del bestiar. En altres zones productores, la situació no va ser molt diferent i s'esperava també una reducció considerable a conseqüència de la falta d'aigua els mesos de sembra, nascència i fillolada.

Els camps de la comarca dels Ports que ja es van segar en juliol presentaven en agost la capa de restolls que va quedar en el terreny després del tall del cultiu, mentre que a la Plana Baixa es van poder apreciar les paques disperses per les parcel·les per a retirar-les posteriorment.

Les pluges que es van produir durant el mes de setembre van beneficiar els camps que a partir de l'octubre i fins a febrer se sembra amb els cereals d'hivern de la nova temporada. Estes precipitacions van permetre realitzar les labors de cultiu per a així airejar i millorar l'estructura del sòl.

la zona cerealística va experimentar una escassetat de precipitacions en octubre de la mateixa manera que va succeir en la resta de la província. Es van dur a terme labors de preparació per a la sembra, llaurant les superfícies que albergaran els futurs cereals o deixant-les en guaret per a fer la rotació de cultius. En alguns camps on encara no s'havia procedit a fer estes labors, es va poder observar que el bestiar oví va aprofitar els restolls que van quedar després de la sega.

Les parcel·les que per la situació que tenen es trobaven més humides van ser sembrades en novembre, mentre que les que estaven en zones més seques estaven en espera d'alguna precipitació. En línies generals, la campanya d'estos cultius es va veure postergada per la falta de pluges. Les parcel·les que es van sembrar de cereals a finals d'octubre i principis de novembre van presentar una nascència deficient a conseqüència de la falta de precipitacions i les temperatures elevades.

El clima del mes de desembre, caracteritzat per temperatures suaus per a l'època i l'escassetat de precipitacions, no va acompanyar la sembra del cereal. Als Ports, zona cerealística de la província per excel·lència, les precipitacions del mes van ser molt escasses. Les parcel·les de labor que van ser sembrades en els últims dies de novembre i a principis de desembre van començar a mostrar dificultat en la nascència per falta d'aigua. Altres agricultors van decidir en desembre retardar la sembra. La pràctica absència de pluges del mes i l'escassa previsió de pluges per a principis de gener van fer que en les zones ramaderes els productors de cereals es decantaren per fer sembres més tardanes amb cereals de primavera perquè siguen utilitzades per al pasturatge en verd a dent pel bestiar.

- València: al Racó d'Ademús van continuar en gener les sembres, les més avançades anaven germinant o es trobaven en estat de primera fulla. Els guarets van ser aprofitats pel bestiar, i es van alçar amb labors preparatòries. En la resta de comarques productores com la Serrania, la Costera i la Plana d'Utiel-Requena la sembra de cereals d'hivern ja havia conclòs i es va vore el cultiu entre la fase d'emergència i la de dos fulles desplegadas.

A la Vall d'Albaida els freds de febrer van alentir el creixement del cereal que es trobava fenològicament en un estat molt similar al mes anterior. S'observaven molts camps en guaret. A la Costera el blat i l'ordi se situaven entre els estats fenològics 09 (emergència: el coleòptil traspasa la superfície del sòl) i el 12 (2 fulles, desplegadas). Al Racó d'Ademús els cereals es trobaven en estat de tercera fulla. Els guarets es van alçar i es van fer labors preparatòries per a alguna sembra tardana. A la Plana d'Utiel-Requena, els cereals se situaven en l'estat fenològic 10 (la primera fulla verdadera emergix del coleòptil).

A la Costera l'estat fenològic del blat i l'ordi en març es va situar entre el 12 (2 fulles, desplegadas) i el 20 (no fillol visible). A la Vall d'Albaida el cereal es va apreciar principalment en l'estadi 2 (mota) i dins d'este estadi era el 23 (3 fillols o motes visibles). La falta de pluja va alentir molt l'evolució del cereal. A la Serrania el cereal estava en estat fenològic 10 (primera fulla, travessa el coleòptil), amb retard respecte a l'habitual a conseqüència de la sequera. A la Plana d'Utiel-Requena els cereals se situaven en l'estadi 1 (desenvolupament de les fulles [tija principal]).

A la Serrania, l'estat fenològic del cereal el mes d'abril era el 56 (60 % de l'espiga emergida), si bé presentava la canya baixa amb la panícula sense quasi gra, a conseqüència de la sequera. A la Plana d'Utiel-Requena, el cereal estava en la formació de brots laterals. A la Canal de Navarrés, algunes parcel·les cultivades en regadiu es van recol·lectar per al consum com a farratge en sec. Mentrestant, en els secans, el desenvolupament del cultiu era escàs a causa de la falta de precipitacions i les altes

temperatures. A la Vall d'Albaida, l'estat fenològic del cereal era l'estadi 5, espigueig, que va variar des de la mitat fins al final de la fase.

El mes de maig, el cereal es trobava a la Serrania en l'estat 57 (70 % de l'espiga emergida), i encara que presentava un cert retard en el creixement de les canyes, el cultiu estava espiguejant. A la Plana d'Utiel-Requena, el cereal també estava espiguejant; Mentre que a la Vall d'Albaida, l'estat fenològic principal de l'ordi i el blat era l'estadi 8 (maduració de fruits i llavors). La falta de pluja havia perjudicat greument el cultiu, especialment a Fontanars dels Alforins i a la Font de la Figuera, que són els municipis més àrids i on es concentra el 50 % del cereal de la comarca. A Bocairent i Ontinyent, l'afecció de la sequera era inferior, però s'observava que el cereal no havia assolit l'alçària deguda.

A la Serrania, l'estat fenològic del cereal al juny era el 57 (70 % de l'espiga emergida). La sequera va provocar que les panícules estigueren majoritàriament buides, per la qual cosa s'esperava una caiguda de la producció molt significativa. A la Plana d'Utiel-Requena, el cereal estava en l'estadi principal 7 (formació del fruit). A la Costera i la Vall d'Albaida, els cereals no s'havien pogut collir perquè, a més que la germinació va ser escassa, es va produir una proliferació de males herbes a conseqüència de les pluges de maig i juny, per la qual cosa la recol·lecció no era viable i es va optar pel pasturatge pels ramats de la zona.

Amb la sega pràcticament finalitzada el mes de juliol, es va constatar la gran baixada de resultats a conseqüència de la sequera. Un nombre considerable de parcel·les es va deixar sense collir.

A la Serrania, la Foia de Bunyol i la Plana d'Utiel-Requena la sequera va causar una important baixada de producció. El mes d'agost la sega havia acabat.

En les parcel·les de cereals d'hivern es van iniciar en octubre els treballs de condicionament per a la campanya pròxima.

A la Vall d'Aiora, els cereals es trobaven en fase de germinació en novembre. A la Vall d'Albaida, les terres ja estaven preparades per a la sembra, encara que les males campanyes anteriors i la falta de pluja havien causat que hi haguera menys superfície per sembrar.

A la Serrania, els cereals es trobaven en fase de germinació el mes de desembre. Al Racó d'Ademús l'escassetat prolongada de precipitacions va provocar que les sèmres tardorenques de cereal foren molt escasses. Els guarets tampoc es van poder utilitzar com a pastures per al bestiar extensiu degut a l'alt contingut en matèria seca residual. A la Plana d'Utiel-Requena els cereals es van situar en l'estadi principal 1 (desenvolupament de les fulles). A la Vall d'Albaida van continuar les labors de preparació de les terres per a la sembra perquè la falta de pluges ho havia impedit.

Cereals d'estiu

Arròs

- Alacant: la marjal de Pego va ser drenada al llarg del mes de gener.

En febrer i març es van fer labors de preparació del terreny per a la sembra.

Es van mantindre en abril les labors de preparació del terreny per a la sembra en la marjal de Pego, que continuava drenada. La sembra d'arròs va començar la primera quinzena de maig.

El cultiu va presentar en juny un bon desenvolupament vegetatiu en la marjal de Pego, mentre que en el terme municipal de Dénia es va produir una nascència irregular, principalment per una alta presència de flamencs.

A la Marina Alta, les parcel·les a on es va fer la sembra directa estaven més avançades que la resta el mes de juliol i ja presentaven grans. Es va constatar un millor estat sanitari que altres anys.

En les parcel·les a on es va practicar la sembra tradicional, les panícules estaven madurant el mes d'agost. D'altra banda, algunes parcel·les en què es va fer la sembra en sec es van collir al voltant del

20 d'agost, i es va observar menys competència de males herbes i incidència de *Pyricularia* que en la sembra tradicional.

A la Marina Alta va continuar la sega de l'arròs durant la primera setmana de setembre, i al voltant del dia 12 estava pràcticament finalitzada. La incidència de *Pyricularia*, la competència de males herbes i la incursió de fauna salvatge van reduir sensiblement el rendiment.

A la Marina Alta, una vegada conclosa la sega de l'arròs, es va procedir en octubre a inundar les parcel·les. El balanç de la campanya va ser desigual segons la varietat i la localització, però en línies generals, es va observar una minva causada per malalties com la *Pyricularia oryzae*, plagues i la proliferació de males herbes, a més de la combinació d'adversitats climàtiques.

Els camps d'arròs van estar inundats en novembre. Amb el final de la recol·lecció es va poder constatar una reducció de producció respecte a la normalitat, encara que es va advertir un cert augment en la d'arròs bomba.

La marjal de Pego a la Marina Alta va romandre inundada durant el mes de desembre.

- Castelló: els camps d'arròs dels municipis de la Llosa i Xilxes van romandre inundats durant gran part del mes de gener. A finals de mes es va dur a terme la preparació de la terra per a la campanya pròxima. Amb esta labor, que es denomina *fanguejat*, es mescla la palla d'arròs que encara queda amb el sòl.

En febrer van continuar les labors de manteniment i preparació dels camps d'arròs per a l'inici de la nova temporada.

El terreny destinat al cultiu de l'arròs es va assecar el mes de març. Una vegada sec es va preparar amb labors de rotovàtor i es va anivellar amb làser.

Van prosseguir en abril les labors de preparació del terreny abans de la inundació. En maig es va procedir a la inundació dels camps per a fer posteriorment la sembra. A la Llosa es fer el 9 de maig. Un any més es va sembrar en este municipi la varietat bomba.

El mes de juny es va fer la reposició de falles. Esta tasca agrícola consistix en el trasplantament de plantes procedents d'una àrea de la parcel·la en què la densitat de sembra va ser superior a les zones en què la germinació va ser deficient.

El mes de juliol l'arròs es trobava en la fase de desenvolupament de la tija i els camps de cultiu estaven inundats. En agost es va apreciar la maduració de la panícula, i va prosseguir l'evolució normal del cultiu.

La recol·lecció es va avançar respecte del que és habitual. Es va iniciar entre el 7 i el 10 de setembre al municipi de la Llosa, quan en altres campanyes esta fase del cultiu hauria tingut lloc la tercera o quarta setmana del mes de setembre. Els rendiments obtinguts van rondar el 60 % dels valors mitjans. Esta minva en la producció va ser conseqüència de l'excessiva calor que va fer des d'un inici, i que va provocar un mal quallat amb prou percentatge de grans buits. Un altre dels factors va ser la mala herba serreig (*Echinochloa colona* L.), que va resistir els tractaments herbicides. A inicis de setembre esta herba era més alta que l'arròs bomba, fet que va dificultar la sega, ja que, a pesar que l'arròs estava sec, la mala herba no ho estava i, per tant, s'adheria a l'arròs i a la tremuja. A finals de mes, quan els camps ja haurien d'estar inundats d'aigua, no es va poder realitzar esta fase perquè els aqüífers estaven molt buits.

Es va procedir en octubre a inundar els camps d'arròs després de la sega, amb retard respecte a l'habitual.

En novembre i desembre els arrossars de les localitats de la Llosa i Xilxes van romandre inundats.

- València: es van realitzar al gener i febrer labors d'inundació o fanguejat, segons zones.

Els mesos de març i abril es van fer treballs preparatoris del sòl per a la sembra (llaurada i anivellament del terreny).

Es va procedir a la inundació i sembra dels camps d'arròs en maig.

En juny, el cultiu es va desenvolupar amb normalitat, una vegada finalitzada la germinació.

L'arròs va continuar en juliol el cicle de desenvolupament i es trobava en la fase d'engreix del gra.

En agost el cultiu es trobava en fase de maduració i van començar a assecar-se els camps per a recol·lectar.

El mes de setembre es va iniciar la sega de l'arròs en les zones productores (l'Horta Sud, la Ribera Baixa i la Ribera Alta). A la Ribera Alta les fortes pluges del mes van provocar alguns danys. La varietat bomba va ser la més perjudicada. Les varietats J. Sendra i Copsemar no van resultar afectades. El principal problema actual va ser la mala herba coneguda com a *serreig*, que va fer que alguns agricultors rotovataren plantacions senceres i sembraren varietats de tipus llarg com Provisia, que inclou un tractament efectiu contra esta mala herba.

A la Ribera Baixa i a l'Horta Sud la sega es va donar per acabada en els últims dies del mes d'octubre. Els atacs de *Pyricularia*, la presència de males herbes i la combinació d'adversitats climàtiques, com el nombre elevat de nits tropicals i l'excés d'humitat i pluges torrencials en setembre, van ocasionar una baixada de rendiments, especialment significativa en la varietat bomba. A la Ribera Alta es va observar un increment substancial en la producció de la varietat de gra llarg Provisia que permet aplicar l'herbicida Verresta per al control de les males herbes gramínies. Alguns agricultors van apreciar minves a conseqüència del pas dels flamencs per les seues plantacions.

Els mesos de novembre i desembre els camps continuaven inundats o s'estava procedint al fanguejat.

Dacsa

- Alacant: la plantació de dacsa es va iniciar a final d'abril. Al Baix Segura i al Baix Vinalopó es va mantindre en maig la plantació de dacsa, que es va vore frenada durant l'últim terç del mes per les precipitacions abundants.

Els camps de dacsa van prosseguir el creixement en juny amb una certa disparitat en el desenvolupament que, majoritàriament, arribava a l'estadi de creixement longitudinal de la tija principal.

El cultiu de dacsa del Baix Segura presentava en juliol un desenvolupament escalonat segons les diferents dates de plantació. Així s'albiraven des de parcel·les en floració fins en estat de formació del fruit i maduració.

Durant el mes d'agost es va recol·lectar al Baix Segura, i pràcticament es va finalitzar en els últims dies del mes. En el cas del Comtat, els talls es van iniciar amb un cicle més avançat del que és normal.

Al Baix Segura la recol·lecció de les últimes parcel·les de dacsa per a gra, que va estar parada a principis de setembre per les pluges, es va reiniciar en els últims dies del mes. Mentrestant, al Comtat van concloure els talls de les últimes parcel·les.

Al Baix Segura es va iniciar a mitjan octubre la collita en les partides il·licitanes de Puçol i el Derramador.

- València: al Racó d'Ademús es va alçar el cultiu en gener, i es va deixar descansar el sòl. I en febrer es van preparar les parcel·les per a la sembra.

Al Racó d'Ademús la dacsa farratgera no havia aconseguit arribar al grau d'humitat adequat el mes de desembre, a causa de l'extrema sequedat ambiental que havia patit, amb rendiments inferiors als de les campanyes anteriors.

Melca

- Alacant: al Baix Vinalopó les parcel·les de melca que es van sembrar en maig van continuar desenvolupant-se amb normalitat en juliol.

Es va observar en agost un desenvolupament normal de les parcel·les sembrades al Baix Vinalopó. Al Vinalopó Mitjà, la melca sembrada per ramaders de caprí de llet estava molt poc desenvolupada.

Va començar en setembre la recol·lecció d'este cereal d'hivern en les sembres del Baix Vinalopó.

TUBÈRCULS

Moniato

- Alacant: van acabar a finals de gener les arrancades de moniato roig i blanc al Baix Segura.

Va començar, a principis de maig, la plantació en els camps del Baix Segura, que es va vore frenada les setmanes finals a causa de les condicions meteorològiques. Estes labors es van reiniciar en juny.

Va finalitzar la plantació de moniato la segona quinzena del mes de juliol.

Al Baix Segura es va observar en agost un desenvolupament vegetatiu normal de les plantacions realitzades en juliol i es van iniciar les primeres arrancades.

A principis de setembre, al Baix Segura i al Baix Vinalopó es va frenar la recol·lecció, a conseqüència de les abundants precipitacions. Esta es va reactivar durant les últimes setmanes al Baix Vinalopó i a la zona de Guardamar, mentres que en les plantacions localitzades a Orihuela i Almoradí, que estaven més endarrerides, encara no s'havien reiniciat.

Al llarg del mes d'octubre van continuar amb ritme constant les arrancades de moniato roig i moniato blanc en les comarques productores del Baix Vinalopó i del Baix Segura. Els tubèrculs presentaven una qualitat apropiada i unes dimensions adequades.

Al Baix Segura i al Baix Vinalopó van seguir en novembre les arrancades de moniato blanc i roig, amb una disminució del tall en la part final del mes. Encara que els tubèrculs collits tenien una qualitat apropiada i unes dimensions adequades, les condicions meteorològiques estaven condicionant-ne el desenvolupament en les sembres més tardanes.

Al Baix Segura i al Baix Vinalopó van acabar les arrancades de moniato roig i blanc en desembre. Els últims tubèrculs collits tenien una qualitat apropiada, encara que amb una reducció general en dimensió i en nombre, derivats de la baixa tuberització per les altes temperatures que han afavorit el creixement vegetatiu.

- València: a la Canal de Navarrés les plantacions de moniato presentaven un bon estat de desenvolupament el mes de setembre, però es van haver de protegir de la fauna silvestre mitjançant instal·lacions de pastor elèctric. Este dispositiu permet controlar els animals mitjançant una descàrrega elèctrica d'alt voltatge i curta duració.

Xufa

- València: a l'Horta Nord va prosseguir la recol·lecció de la xufa en gener, amb crema de la palla de parcel·les convencionals a mesura que anava perdent la humitat acumulada en l'interior.

Durant el mes de febrer la tardança de les resolucions per a cremar la palla va condicionar la implantació de la nova collita.

Les xufes estaven en plena fase de desenvolupament vegetatiu en maig.

A l'Horta Nord la xufa continuava a l'octubre en procés d'assecatge i era pròxima la crema dels camps per a la recol·lecció posterior.

El mes de desembre es va dur a terme la crema de la part aèria de la planta i es van aplicar regs per solc per a preparar el sòl i, una vegada en saó, fer mecànicament la recol·lecció del tubèrcul.

Creïlla

- Alacant: al Baix Segura va concloure a final de gener la recol·lecció de creïlla blanca de verdet amb una disminució de la producció, grandària i qualitat a mesura que passaven les setmanes. D'altra banda, es va iniciar la plantació de creïlla destinada a indústria que va continuar al llarg de tot el mes. A l'Alt Vinalopó va finalitzar també la collita de creïlla de verdet i es va iniciar la fase de preparació de les parcel·les per a la pròxima campanya.

Van prosseguir en febrer les labors de preparació del terreny a l'Alt Vinalopó. A més, al Baix Segura es va mantindre durant tot el mes la plantació de creïlla per a indústria. Van finalitzar les arrancades de creïlla de verdet al Baix Vinalopó, mentres que, en les parcel·les plantades entre finals de desembre i gener, les creïlles de collita de les sembres més primerenques ja havien brotat.

A l'Alt Vinalopó es va completar en març la plantació de la majoria de les parcel·les destinades a creïlla de mitjana estació, i començaven a ser visibles les primeres fulles en els sembrats més avançats. Es va produir un increment considerable de la superfície de cultiu. En alguns camps del Baix Segura es va sembrar creïlla a mesura que finalitzava la recol·lecció de bròcoli, i es donava per acabada a mitjan mes la plantació de creïlla per a indústria. D'altra banda, al Baix Vinalopó es van observar noves plantacions encara sense brotar o en primera fase de desenvolupament.

A l'Alt Vinalopó es van començar a vore en abril desenvolupaments foliars importants i les primeres flors en parcel·les de sembres primerenques o varietats precoces de creïlla de mitjana estació. Mentrestant, al Baix Segura es van succeir les arrancades i es va vore una producció escassa en algunes de les parcel·les en què les altes temperatures van accelerar el cicle del cultiu. S'hi va constatar un predomini de la varietat spunta, que va presentar tubèrculs amb una qualitat apropiada i grandària irregular. Per la seua banda, al Baix Vinalopó va finalitzar la campanya de la creïlla de verdet, mentres que les plantacions de creïlla primerenca van presentar un bon desenvolupament i un volum abundant a Elx.

A l'Alt Vinalopó, les plantacions de creïlla primerenca van presentar en maig un bon desenvolupament i quasi totes les parcel·les es trobaven en floració, mentres que al Baix Segura el ritme d'arrancades va descendir, fins que pràcticament es va frenar a causa de les precipitacions insistents en la segona mitat del mes. Els tubèrculs recol·lectats posseïen una bona qualitat i una grandària irregular. D'altra banda, al Baix Vinalopó es van mantindre les arrancades de creïlla, que presentava un bon desenvolupament i una certa irregularitat en la grandària dels tubèrculs en la major part de les parcel·les recol·lectades. La recol·lecció es va paraitzar a finals de mes per les condicions provocades per les pluges.

A l'Alt Vinalopó, en juny es va iniciar la collita de les primeres parcel·les de creïlla de mitjana estació. Prèviament a la recol·lecció s'hi van aplicar assecants i defoliants, que, juntament amb el desbrossament de la massa foliar, van facilitar les arrancades. Al Baix Segura va concloure, a final de mes, la temporada de creïlla primerenca blanca per a consum, amb una qualitat adequada dels tubèrculs. Per la seua banda, la disponibilitat de creïlla primerenca blanca per a indústria era alta, ja que les temperatures elevades en van accelerar el desenvolupament i els fruits presentaven una qualitat apropiada i unes dimensions òptimes. Igualment, al Baix Vinalopó van finalitzar les arrancades de creïlla blanca, prèviament interrompudes per l'embassament dels camps.

A l'Alt Vinalopó va prosseguir en juliol la recol·lecció de creïlla blanca de mitjana estació per a consum i indústria, marcada per una qualitat molt desigual en funció de la varietat i la parcel·la. Les fortes pluges de maig i juny van coincidir amb el procés de tuberització, i van provocar la deformació d'alguns fruits o una vegetació excessiva per l'elevada humitat i temperatura. La creïlla destinada a indústria va tindre menys incidències i problemes de qualitat que la destinada a consum. D'altra banda, es va iniciar la sembra de parcel·les de creïlla de verdet. Al Baix Segura va finalitzar la segona quinzena del mes la campanya de creïlla blanca per a indústria i es va iniciar la rompuda amb les restes del cultiu. Els tubèrculs van presentar una qualitat apropiada i dimensions òptimes. De la mateixa manera, al Baix Vinalopó van acabar les arrancades de creïlla blanca, accelerades per les jornades caloroses i seques que van acabar per agostejar-ne la part aèria en moltes de les plantacions.

Va acabar en agost la recol·lecció de la creïlla blanca de mitjana estació per a consum i indústria a l'Alt Vinalopó, amb molta irregularitat en qualitat i quantitat, en funció de les parcel·les i les varietats, a causa de la incidència de l'alta humitat de maig i juny en la tuberització deficient i la vegetació excessiva. Va continuar la sembra de la creïlla de verdet en esta mateixa comarca i es va iniciar en la comarca del Baix Vinalopó.

A l'Alt Vinalopó, la creïlla de verdet es trobava en setembre en fase de desenvolupament amb un cert grau d'incidència, molt variable entre les diferents parcel·les, de males herbes i afeccions en la fulla, fonamentalment per alternària i míldiu. D'altra banda, al Baix Segura i al Baix Vinalopó es va reiniciar l'últim terç del mes la plantació de creïlla de verdet, que va estar pausada la primera part del mes a conseqüència de les fortes precipitacions.

A l'Alt Vinalopó les parcel·les de creïlla de verdet es trobaven en octubre en plena fase de desenvolupament. Les incidències més importants es van centrar en les afeccions de fulla, fonamentalment per alternària. Per la seua banda, al Baix Segura i al Baix Vinalopó van finalitzar la primera quinzena les plantacions de creïlla de verdet sense incidències importants.

El mes de novembre va començar a l'Alt Vinalopó l'arrancada de la creïlla de verdet amb una qualitat bona del tubèrcul. Per part seua, en les plantacions del Baix Vinalopó acabava la campanya de creïlla de collita i continuava el desenvolupament de la de verdet.

A l'Alt Vinalopó va prosseguir la recol·lecció de creïlla de verdet en desembre amb una qualitat bona del tubèrcul. Les últimes plantes que restaven per collir, que van estar exposades a les gelades, pràcticament havien perdut la fulla, per la qual cosa la recol·lecció era imminent. Per part seua, al Baix Segura i al Baix Vinalopó es van iniciar, en la segona quinzena del mes, les arrancades de creïlla de verdet, amb un percentatge important de creïlla de grandària xicoteta.

- Castelló: la comarca de la Plana Alta es va veure afectada pel descens tèrmic que es va produir en la zona litoral central de la província els dos últims dies del mes de gener i que va perjudicar les creïlles extraprimerenques sembrades el mes anterior, danyant les fulles i detenint el desenvolupament del tubèrcul en algunes parcel·les de termes municipals litorals.

Al Baix Maestrat i a la Plana Alta es va sembrar creïlla primerenca el mes de febrer.

El cultiu va acabar en març la fase de creixement vegetatiu, brotada i emergència, i va començar el desenvolupament de la fulla i la formació dels tubèrculs al Baix Maestrat, a la Plana Alta i a la Plana Baixa.

Durant el mes d'abril va continuar la collita de la creïlla primerenca blanca. Al seu torn, es va iniciar la plantació de creïlla de mitjana estació, tant al Baix Maestrat com a la Plana Alta. Esta creïlla de mitjana estació és la més cultivada a la província. Mentrestant, a finals del mes es va iniciar la recol·lecció de la creïlla roja en les parcel·les en les quals ja s'havien assolit les condicions òptimes de maduresa.

A principis de maig va començar a disminuir la quantitat de creïlla blanca primerenca al Baix Maestrat, que va acabar a mitjan mes, de manera que va donar pas a la creïlla de mitjana estació, que és la que majoritàriament es cultiva en la província. Va prosseguir en un segon pla la recol·lecció de la creïlla roja. Les pluges de la segona quinzena del mes van detindre momentàniament les arrancades per la impossibilitat d'accés a les parcel·les, però l'alternança amb dies secs va afavorir el cultiu i no es van produir danys a conseqüència de les precipitacions.

Va seguir amb normalitat en juny la recol·lecció de la creïlla blanca de mitjana estació. Els dos episodis de pluges puntuals van obligar a parar les arrancades durant alguns dies.

En les primeres setmanes juliol van acabar les arrancades de creïlla roja al Baix Maestrat. Van continuar les de creïlla blanca, majoritàriament pertanyent a les varietats Picasso i agra, tant al Baix Maestrat com a la Plana Alta.

A mitjan agost la creïlla blanca ja començava a mostrar germinació en camp, fet que va donar lloc a la conclusió de la campanya.

En zones de la província amb bon clima i poc risc de gelades, es va procedir en setembre a la preparació dels terrenys per a la sembra de creïlla de cycle extraprimereenc.

Es van dur a terme en octubre les primeres sembres de creïlla de les varietats Monalisa i *red pontiac*. Van continuar en novembre les plantacions afavorides pel bon clima, a diferència d'altres campanyes en què els productors feien estes labors en dates més tardanes per a evitar les primeres gelades.

La sembra es va veure afavorida pel clima favorable del mes de desembre. No obstant això, les pluges que es van produir en el centre d'Europa van produir escassetat de llavor de creïlla, la qual cosa va originar l'augment del preu de la sement i l'encariment del cost.

- València: a l'Horta Nord la plantació de creïlla s'havia retardat entre quatre i sis setmanes respecte a la data habitual per a la zona. Gràcies a això només van patir els efectes de les gelades dels últims dies de gener les brotades de les poques parcel·les plantades en desembre.

A l'Horta Nord les creïlles estaven brotant lentament l'última quinzena del mes de febrer.

La superfície de cultiu de creïlla a l'Horta Nord el mes de març era superior a la d'anys anteriors, i algunes parcel·les presentaven una brotada desigual.

A l'Horta Nord s'havia recol·lectat en maig al voltant del 85 % de la superfície cultivada de creïlla. En la primera quinzena de juny es va donar per conclosa la collita. En juliol la majoria de les parcel·les es trobaven en fase de desinfecció del sòl.

Una vegada preparat el terreny, es va procedir en desembre a la sembra de la creïlla de primera estació a l'Horta Nord.

INDUSTRIALS

Aromàtiques

- Alacant: al Comtat i a l'Alcoià va començar la floració del lavandí i es van fer en maig labors de cultivador. En agost es van recol·lectar de les plantacions de lavandí del Comtat i de l'Alcoià.

- València: al Racó d'Ademús la lavanda/lavandí el mes de gener havien detingut el seu creixement i es van fer conreus superficials en el sòl. Van continuar en parada vegetativa durant el mes de febrer.

Al Racó d'Ademús es va optar per suspendre segues el mes de desembre pel desenvolupament escàs de les plantacions.

Gira-sol

- Alacant: al Comtat i a l'Alcoià es va iniciar en abril la sembra. No obstant això, a conseqüència de la falta de precipitacions fins a l'últim terç del mes de maig, es va procedir a llaurar el terreny prèviament sembrat per a fer una nova sembra en juny, aprofitant les bones condicions del sòl.

El gira-sol es trobava en juliol en la fase de creixement longitudinal de la tija. Es va observar una gran irregularitat en les plantacions a conseqüència d'una nascència deficient provocada per la falta de pluges.

Va continuar en agost el creixement vegetatiu fins a aconseguir la floració a final de mes, quan les pluges van afavorir el desenvolupament de la panícula. No obstant això, es va vore irregularitat entre parcel·les en l'àrea de l'ermita de Polop.

En les comarques del Comtat i de l'Alcoià, en setembre el cultiu es trobava en plena fase de maduració amb unes bones expectatives de collita, a pesar que algunes parcel·les que es van sembrar a destemps presentaven un estat deficient. En la zona de l'ermita de Polop es va poder apreciar un lleuger retard respecte de la zona d'Agres-Alfafara.

El cultiu es trobava en un estat òptim de maduració a finals d'octubre.

Al llarg del mes de novembre es va efectuar la collita al Comtat i a l'Alcoià, on es va constatar una certa reducció de rendiments respecte d'un any normal. Això va ser a causa, fonamentalment, que la sembra tardana havia afavorit la presència de males herbes, que van dificultar la nascència del cultiu i competien amb este en l'absorció de nutrients.

- València: les pluges de maig van propiciar una bona nascència del gira-sol a la Costera i la Vall d'Albaida, i el mes de juny, les plàntules tenien de 3 a 4 fulles i l'estat V2. Hi hagué casos puntuals de formació de crosta per les pluges de juny que van impedir la nascència, però en general el cultiu començà bé.

A la Vall d'Albaida es va observar en juliol una bona nascència del gira-sol i el seu estat fenològic era 5 (aparició de l'òrgan floral). La superfície destinada a este cultiu era molt reduïda.

L'estat fenològic del gira-sol era molt variable perquè les sembres es van fer escalonadament, oscil·lava des de l'estadi principal 6 (floració) al 7 (formació del fruit).

En setembre es va apreciar una gran disparitat entre plantacions, pel fet que hi va haver una gran variació en les dates de plantació, fet que semblava haver causat que s'arribara a la maduració fisiològica amb capítols menys desenvolupats.

El mes d'octubre va finalitzar la collita del gira-sol a la Vall d'Albaida.

FARRATGERES:

Alfals

- Alacant: al Baix Vinalopó l'alfals va veure alentit el seu creixement pel fred a mitjan gener, i per això es van espaïar els talls.

Van continuar en febrer les segues d'alfals al Baix Segura al llarg de tot el mes. Al Baix Vinalopó el desenvolupament del cultiu es va veure afavorit per les temperatures més benignes en les hores centrals del dia i per l'augment de les hores de llum.

Van persistir les segues al Baix Segura el mes de març, al mateix temps que es van iniciar en els sembrats del Baix Vinalopó, al Realengo i a Crevillent, on es van efectuar talls per a farratge a final de mes.

Es va observar una bona evolució del cultiu en maig, afavorit per les temperatures moderades i les precipitacions, que van retardar les segues perquè els camps estaven enfangats durant la part final del mes.

El mes de juny no es van registrar hores de fred i es va observar un bon creixement del cultiu.

Es van fer nous talls des de principis de juliol en les plantacions del Baix Vinalopó, així com labors d'empacament.

A pesar de l'alentiment del cicle per les altes temperatures, en agost van continuar els talls al Baix Vinalopó, amb més intensitat a final de mes.

En les plantacions del Baix Segura, es van poder observar en agost tant segues en fase de fenificació com paques en espera de ser recollides i traslladades. Al Baix Vinalopó es van reprendre els talls.

Els mesos d'octubre i novembre va prosseguir el desenvolupament del cultiu afavorit per les altes temperatures i les segues.

- València: al Racó d'Ademús l'alfals es trobava en parada hivernal i suportant el gebre en gener. En febrer l'alfals va iniciar la brotada.

Melca farratgera

- Alacant: al Baix Vinalopó es va iniciar la plantació a principis de maig, igual que al Vinalopó Mitjà, de manera més tardana a mitjan mes. En juny, estes plantacions van continuar el desenvolupament normalment.

HORTALISSES

Bleda

- Alacant: al Baix Segura el tall de bledes va anar regulant-se en gener en funció de la demanda, per la qual cosa va augmentar la grandària de les fulles mantenint la qualitat.

Amb les baixes temperatures de febrer va disminuir la disponibilitat de bleda, en alentir-se el seu desenvolupament i la quantitat de fulles grans. La major part de les peces recol·lectades eren de poca grandària, però amb una qualitat òptima.

Al Baix Segura es va apreciar en març una acceleració en el desenvolupament de les fulles a conseqüència de les altes temperatures, la qual cosa va provocar l'augment de la seua grandària i de la producció de tall. No obstant això, a final de mes, la quantitat de bleda per a collir es va reduir a conseqüència de l'espigueig per la calor en algunes parcel·les. A pesar de les elevades temperatures, la qualitat de la fulla es va mantindre constant. D'altra banda, en les plantacions del Baix Vinalopó va prosseguir amb normalitat la campanya.

La disponibilitat de bleda al Baix Segura va augmentar durant la segona metat d'abril amb l'inici de la recol·lecció de les varietats de primavera, i va presentar una grandària adequada de la fulla i una qualitat apropiada.

Al Baix Segura, la disponibilitat de producte per a collir es va reduir durant la segona setmana de maig per a estabilitzar-se en la segona mitat del mes, i va mantindre una qualitat apropiada de la fulla, així com una grandària adequada.

Al Baix Segura, la superfície plantada de varietats d'estiu era reduïda i, en juny, presentaven menys disponibilitat de fulles per a collir. Les peces recol·lectades tenien una qualitat apropiada i una grandària òptima. Va acabar la campanya a mitjan juliol.

En les plantacions del Baix Segura, amb l'alentiment del ritme de tall el mes de desembre, va augmentar la quantitat de bleda per a recol·lectar. Les fulles presentaven una qualitat apropiada amb un increment de les dimensions.

- Castelló: la collita d'esta hortícola de fulla es va iniciar durant el mes de març a la Plana Alta. El tall es va fer cada 20 dies per a deixar que la planta generara noves fulles.
- València: va prosseguir en març la recol·lecció de bleda a la Ribera Baixa.

All

- Alacant: a l'Alt Vinalopó va continuar en gener la sembra i recol·lecció escalonada d'all tendre en les grans finques de l'àrea de Villena. Les plantes van presentar un bon estat sanitari.

El mes de febrer es va mantindre la plantació a l'Alt Vinalopó i l'arrancada d'all tendre amb bon estat sanitari. Les sembres es van fer de manera escalonada. També es van plantar algunes parcel·les amb reg localitzat per a all sec. Al Baix Segura va augmentar la disponibilitat d'all tendre amb un lleuger increment de la longitud de les tiges i del diàmetre de les cabeces.

A l'Alt Vinalopó va prosseguir en març la fase de creixement vegetatiu de l'all, amb bon estat sanitari, tant en les parcel·les destinades a sec com a tendre. En les plantacions del Baix Segura, la producció del tipus santjoaner va augmentar, mantenint una qualitat apropiada i una dimensió òptima de les cabeces. Per part seua, va finalitzar la campanya d'all tradicional amb predomini de tiges excessivament llargues i amb poc diàmetre a on els de pitjor qualitat amb excessiva grandària dels bulbs es van deixar sense recol·lectar. La quantitat d'all santjoaner també va pujar al Baix Vinalopó,

encara que a final de mes es va apreciar una reducció de la qualitat per les altes temperatures, acompanyada per l'augment de la longitud de la tija i la grandària de les cabeces.

A l'Alt Vinalopó va continuar en abril la recol·lecció d'all tendre, mentres que en les parcel·les destinades a all sec es van fer labors de birbada. Mentrestant, al Baix Segura la producció d'all santjoaner va ser inferior, amb una quantitat destacada de tiges llargues i lignificades. A més, una part important de les cabeces no tenia un diàmetre adequat per a la comercialització. De la mateixa manera, al Baix Vinalopó es va accelerar el final de la campanya perquè les altes temperatures van provocar una deterioració notable en la qualitat de les tiges i les cabeces.

A l'Alt Vinalopó, en les parcel·les destinades a l'all sec, es va apreciar en maig el desenvolupament del bulb. Les pluges caigudes van provocar el descens dels nivells de trips, però al mateix temps van afavorir el desenvolupament de malalties de fulla. D'altra banda, al Baix Segura va finalitzar a mitjan mes la producció d'all santjoaner. Durant les últimes setmanes de collita hi va haver una quantitat destacada de tiges llargues lignificades i cabeces amb un diàmetre no adequat per a la comercialització.

A l'Alt Vinalopó es va iniciar en juny l'arrancada en algunes de les parcel·les destinades a sec. Les garbes collides romanien en el camp per a procedir a assecar-les i, posteriorment, manipular-les.

A l'Alt Vinalopó es van observar en juliol les primeres plantacions, encara sense emergir, de cibulet xinés destinat a consum d'all tendre. En agost es van apreciar les primeres brotades en plantacions de juliol, amb bon estat sanitari.

Les plantacions de l'Alt Vinalopó van continuar desenvolupant-se al setembre i les labors al camp es van centrar en l'aplicació de tractaments fitosanitaris per al control de males herbes i malalties, fonamentalment rovells, a més de birbades manuals. Van prosseguir les sembres en octubre mentres que prosseguia el desenvolupament del cultiu de les parcel·les ja implantades.

El mes de novembre es van iniciar les arrancades i es van fer birbades manuals a l'Alt Vinalopó. El nombre de tractaments fitosanitaris va disminuir gràcies al fet que els baixos nivells d'humitat existents no afavorien una alta proliferació de plagues. Al Baix Segura va augmentar la quantitat d'all tendre, amb un augment de la qualitat en la part final del mes, així com una grandària superior de les cabeces i el diàmetre de la tija.

Al Baix Segura es va incrementar la quantitat d'all tendre per a arrancar en desembre. Les peces van presentar bona qualitat, amb més grandària de les cabeces, així com la longitud i el diàmetre de la tija adequats. Per part seua, a les parcel·les de l'Alt Vinalopó la recol·lecció se solapava amb la plantació i la nascència de parcel·les noves, amb un estat sanitari general bo del cultiu.

Carxofa

- Alacant: al Vinalopó Mitjà les baixes temperatures de la segona quinzena de gener van ocasionar gelades per advecció que van afectar una part de la producció i van provocar la pèrdua de fruits que estaven a punt de recol·lectar-se. Per contra, la planta no es va veure danyada. Al Baix Vinalopó, les altes temperatures de principis de mes van accelerar la primera brotada, que estava pràcticament acabada el dia 20. En les zones més fresques, en la segona fase de la primera brotada van quedar els capítols més xicotets, en frenar-se el creixement pel fred, i es van destinar preferentment a indústria. Les baixes temperatures de final de mes van produir incidències puntuals per ennegriment en algunes plantacions, sobretot en algunes varietats híbrides menys adaptades. Al Baix Segura, les parcel·les localitzades en zones de major risc de gelades no van patir repercussions considerables a pesar de l'acumulació de gel en els botons florals. El volum de carxofa dedicada a la indústria de cors va continuar sent considerable, mentres que la baixada de temperatures va disminuir la disponibilitat de carxofa amb bona qualitat per a consum en fresc. A l'Alacantí, en la zona de Mutxamel, s'havia completat el 50 % de la recol·lecció.

Al Baix Vinalopó, els primers dies de febrer la disponibilitat de carxofa blanca de Tudela va ser baixa, ja que en la major part de les plantacions havia finalitzat la primera brotada o tenien les bràctees afectades per les gelades. La producció de carxofa tradicional es va incrementar amb el pas del mes amb un augment de la grandària i la compacitat. Mentres que la de carxofes híbrides va ser menor, amb un lleuger repunt en la segona quinzena. La major part es van destinar a consum en fresc. També en la primera setmana al Baix Segura, la disponibilitat de carxofa blanca de Tudela va ser baixa en presentar deficiències en les bràctees. Durant la segona setmana es va veure un gran ventall de qualitats, des de blanques a molt tacades. Amb el transcurs del mes va augmentar la quantitat i la qualitat dels capítols. Els danys provocats pel fred en les varietats híbrides van ser més baixos. Va millorar la qualitat els últims dies en haver-se tallat ja tots els capítols deteriorats. A l'Alt Vinalopó i a l'Alacantí es van fer tasques de recol·lecció. Les plantacions del Vinalopó Mitjà es trobaven en plena recollida i es van observar nous emplaçaments en la comarca.

Durant les primeres setmanes de març al Baix Segura eren patents els efectes de les gelades, i encara es veia una proporció important de plantes de la varietat blanca de Tudela amb bràctees afectades. No obstant això, amb el pas dels dies, a causa de l'ascens progressiu de temperatures, va augmentar la producció i els capítols més grans van presentar una menor compacitat i tendència a l'espigueig. Per això, una part important es va recol·lectar amb menys grandària a fi de mantindre una consistència i una qualitat apropiades. Quant a les carxofes híbrides, mentres que durant les primeres setmanes els capítols es van tallar compactes, amb forma arrodonida i escassa quantitat de segones qualitats, posteriorment es van apreciar tant deficiències en el color com de consistència. Al Baix Vinalopó el ritme de recollida de la varietat blanca de Tudela va augmentar progressivament fins a l'última setmana, quan va disminuir en estar pràcticament finalitzada la primera brotada. Anàlogament al que va passar al Baix Segura, a principis de mes, encara es van veure lesions provocades per les gelades prèvies, que van donar pas a fruits amb formes més allargades, menys compactes i amb tendència a l'espigueig. Al Vinalopó Mitjà va continuar la collita de les varietats de tipus calicó i híbrides. D'altra banda, en la zona de Mutxamel, a l'Alacantí, s'havia collit aproximadament el 80 % de la producció a final de mes.

Al Baix Segura, la majoria de les peces recol·lectades en la segona brotada van tindre en abril poca grandària, ja que, a conseqüència de les altes temperatures, les més grans es van allargar i van espiguejar, motiu pel qual no eren aptes per a la comercialització en fresc. La disponibilitat d'híbrides va ser baixa perquè estava acabant la campanya i les peces collides tenien una grandària xicoteta. A més, a final de mes, una part important es va deixar sense tallar perquè els capítols no eren aptes ni per a indústria ni per a comercialització en fresc. Per la seua banda, al Vinalopó Mitjà, la disponibilitat de tall de la varietat blanca de Tudela va augmentar però amb una qualitat menor, i la major part dels fruits recol·lectats presentava una forma allargada i baixa compacitat. El ritme es va reduir notablement durant les últimes setmanes, ja que estava finalitzant la segona brotada i es van collir únicament els capítols que mostraven una bona qualitat i grandària inferior. Quant a les varietats híbrides, va concloure abans del que es preveia la recol·lecció de la varietat calicó. Pel que fa al Baix Vinalopó i l'Alacantí, encara que algunes varietats ja havien acabat el cicle, van prosseguir els talls de la segona brotada.

Al Baix Segura va concloure la campanya de carxofa a mitjan mes de maig. La major part de la producció es va collir amb poca grandària i es va destinar a la indústria de cors. Es va recol·lectar una quantitat escassa de carxofa híbrida per a consum en fresc, ja que hi havia poca disponibilitat de capítols amb bona qualitat perquè presentaven poca consistència a causa de les altes temperatures. Una vegada completada la collita, es va conservar la planta en el sòl en espera de l'assecatge del terreny per a poder fer els diversos treballs de preparació per al cultiu següent. De la mateixa manera, va finalitzar a principis de maig la collita a l'Alacantí i el Baix Vinalopó, on es va apreciar disminució de la qualitat i una grandària inferior dels capítols. D'altra banda, al Vinalopó Mitjà, la primera setmana del mes es va dur a terme el primer tall de les varietats híbrides primerenques, com *green queen*.

En les diverses zones productores, una vegada conclou la campanya, es van fer en juny labors de neteja i preparació del terreny per als diferents cultius d'estiu. D'altra banda, al Vinalopó Mitjà es van observar noves plantacions de llavor a Aspe i Novelda i es van començar a regar les finques que ja estaven plantades l'any anterior.

Al Baix Segura va començar en juliol l'arrancada de soques, així com la plantació de carxofa de gassó. Al Vinalopó Mitjà es va iniciar l'aportació d'aigua a les parcel·les plantades l'any passat, i a mitjan mes es va poder observar un desenvolupament de les plantes aproximat de 10 cm. Al mateix temps, es va fer la preparació del terreny per a les sèmbrs previstes per a agost. D'altra banda, al Baix Vinalopó es va iniciar la plantació de carxofa de gassó, mentre que a l'Alacantí les parcel·les estaven en guaret i es van fer labors de neteja i preparació del terreny per al pròxim cultiu.

A l'agost va prosseguir la plantació de carxofa de gassó al Baix Segura i al Baix Vinalopó i es va iniciar a l'Alacantí. A mitjan mes va començar la plantació de soques en estes comarques. Mentrestant, al Vinalopó Mitjà continuaven les labors preparatòries, llevat d'alguna finca aïllada on ja s'havia fet la plantació en juliol.

A principis de setembre, al Baix Segura va concloure el trasplantament de carxofa de gassó, mentre que la plantació de soques es va mantindre fins als últims dies del mes. Es va poder constatar que, mentre que les plantes de planter presentaven una gran uniformitat, la reposició de soques no evolucionades de les plantacions més precoces va haver de retardar-se a causa dels episodis de pluja. Al Baix Vinalopó va acabar el trasplantament de carxofa de gassó i la plantació de soques, mentre que les plantacions de final d'estiu arribaven a una alçària d'entre 20 cm i 40 cm. D'altra banda, al Vinalopó Mitjà les noves plantacions, realitzades entre principis de juliol i agost, es van desenvolupar correctament. Finalment, a l'Alacantí es va realitzar la plantació d'esqueixos de manera escalonada.

Al Baix Segura va continuar en octubre el bon desenvolupament de les grans plantacions situades a San Miguel de Salinas, Los Montesinos i Almoradí. A mitjan mes van acabar els treballs de reposició de soques. Pel que fa al Baix Vinalopó, les plantes presentaven un bon vigor i grandàries que arribaven a 70 cm, mentre que a l'Alacantí prosseguia la plantació d'esqueixos. Finalment, al Vinalopó Mitjà va evolucionar correctament el desenvolupament de les plantacions de la varietat calicó i a finals de mes es va iniciar la recol·lecció de les primeres parcel·les de blanca de Tudela.

Al Baix Segura i al Baix Vinalopó es va iniciar durant els últims dies de novembre el tall de les primeres peces el desenvolupament de les quals s'havia vist accelerat amb les temperatures altes. A conseqüència d'estes, es va observar que els primers capítols van presentar una forma allargada i una compacitat deficient. D'altra banda, hi va haver un increment en el nombre de reposicions i el dèficit de desenvolupament vegetatiu era manifest en algunes plantacions. Addicionalment, va ser necessari efectuar un control superior de plagues i de males herbes. Per part seua, al Vinalopó Mitjà, va prosseguir a Aspe la collita de la varietat blanca de Tudela, mentre que a Novelda es realitzaven les primeres passades en calicó. Finalment, a la comarca de l'Alacantí va acabar la plantació d'esqueixos.

Al Vinalopó Mitjà, al terme de Novelda, el tall de la varietat calicó, que s'havia iniciat tímidament a finals del mes de novembre, va augmentar el seu ritme en desembre perquè les peces van assolir un calibre 12 o superior. A esta es va sumar la collita de la varietat blanca de Tudela. Al Baix Segura es va accelerar el desenvolupament dels capítols amb les temperatures altes, i els capítols es tallaven amb poca grandària per a consumir-la en fresc o per a indústria. Al Baix Vinalopó, les altes temperatures de la primera part del mes van provocar una reducció de la compacitat d'algunes de les peces, així com un allargament dels capítols. La disponibilitat va ser alta en la primera part del mes, amb una disminució en les últimes setmanes en què, amb el descens de les temperatures, les bràctees van presentar les primeres lesions provocades pel fred. Finalment, cal indicar que a la comarca de l'Alacantí es van iniciar els talls en la zona de Mutxamel i en el terme d'Alacant.

- Castelló: en les zones productores va continuar la campanya, i descendien les quantitats obtingudes a mesura que anava avançant el mes de gener. El descens tèrmic puntual dels últims dies

va afectar lleugerament la carxofa que quedava per recol·lectar, i van aparèixer alguns danys per fred en les puntes de la flor de la carxofa, sobretot al Baix Maestrat.

El tall de carxofes va seguir en febrer en les zones productores de la província, però amb diferent trajectòria. La Plana Alta es va veure afavorida pel descens de la quantitat oferida pel Baix Maestrat, a conseqüència que part de la producció que quedava per collir es va veure afectada pel descens de temperatures de principi de mes, que va deteriorar la qualitat del producte.

Va prosseguir en març la collita al Baix Maestrat. La qualitat comercial es va veure perjudicada per les baixes temperatures que es van produir a finals de febrer, que, juntament amb les elevades temperatures de març, van fer que es començara a destinar part de la producció a la indústria de cors.

En abril va continuar el tall de carxofes tant en la zona del Baix Maestrat com a la Plana Alta. Les altes temperatures de la major part del mes van afavorir l'obertura de les fulles i el seu creixement, així com l'aparició de pelussa interior, que va deprecia el producte per al consum en fresc. La qualitat comercial es va veure perjudicada per les baixes temperatures de finals de març.

A finals de maig va acabar el tall de carxofes, en la zona del Baix Maestrat, amb destinació a la indústria agroalimentària. El poc producte en fresc que hi havia a principis de mes va anar donant pas al producte destinat a la indústria. Les temperatures elevades de la primera quinzena van afavorir l'obertura de la carxofa i l'enduriment de les bràctees exteriors, la qual cosa va provocar que la destinació final fora majoritària per a la indústria de cors. Va concloure la campanya de la carxofa per a indústria els últims dies del mes de maig.

Al Baix Maestrat, zona productora per excel·lència i a la qual pertany la Denominació d'Origen Protegida de la Carxofa de Benicarló, va començar en juliol la preparació dels camps per a les noves plantacions. La sembra es va iniciar en els últims dies del mes de les plàntules de varietats híbrides i de les soques de carxofa.

Fins a mitjan agost es van estar plantant les estagues que s'havien obtingut per multiplicació en les parcel·les que van iniciar el cultiu. La varietat utilitzada principalment va ser la blanca de Tudela. Al seu torn, van estar reposant-se les falles de brotada en els camps on s'havien plantat en juliol. Moltes d'estes falles van ser causades per podridura, originada per un excés d'humitat pròxima a l'estaca i acompanyada per elevades temperatures, característica freqüent del mes d'agost. Per això, per a evitar este problema, una de les mesures va ser la d'implantar el reg gota a gota davant del tradicional reg per inundació.

A principis de setembre ja havia acabat la sembra al Baix Maestrat i la brotada de les mates en les parcel·les va ser molt bona i amb bon desenvolupament. Les pluges abundants van ser beneficioses per al cultiu. En algunes parcel·les molt concretes el volum d'aigua de pluja caiguda es va transformar en escolament i va provocar l'arrancada de mates en la seua trajectòria. Davant d'esta situació, els productors van haver de replantejar-se un canvi de cultiu. On l'afectació va ser molt elevada, es va optar per un altre tipus de cultiu hortícola de creixement ràpid.

Les pluges abundants del mes anterior van permetre que a mitjan octubre començara la collita de la carxofa de segon any, que arriba uns dies abans que les plantacions de carxofa de primer any. La qualitat no va ser òptima a conseqüència de la falta de diferenciació tèrmica entre el dia i la nit, la qual cosa no va afavorir la compactació dels capítols. Les elevades temperatures diürnes van afavorir un desenvolupament ràpid de les mates i les temperatures nocturnes de finals de mes, que van descendir gradualment, van afavorir que les mates de carxofa agarraren ferma.

La qualitat de les carxofes durant el mes de novembre no va ser la desitjada a conseqüència de les temperatures elevades i de l'escassa diferenciació tèrmica entre el dia i la nit. Les carxofes híbrides van presentar millor qualitat que les de la DOP de Carxofa de Benicarló, que són de la varietat blanca de Tudela, que requereix un contrast tèrmic per a presentar una forma més compacta.

La baixada tèrmica gradual nocturna del mes de desembre va afavorir la compactació de la flor que el consumidor demana al producte. El desenvolupament del cultiu, tant en la zona del Baix Maestrat com en la zona de la Plana Alta, va evolucionar amb total normalitat.

- València: les gelades dels dies 26 i 27 de gener van provocar incidències en carxofes en les comarques de l'Horta Nord i al Camp de Morvedre que van causar baixada de qualitat.

En febrer les parcel·les de carxofa de l'Horta Nord afectades per les gelades del mes de gener es van començar a recuperar i van emetre noves brotades. Es van observar en esta comarca en març capítols pocs compactes.

A l'Horta Nord, les plantacions de carxofa es van vore perjudicades per les temperatures més elevades que de costum el mes d'abril, que van ocasionar una reducció de rendiment.

Les carxofes van continuar creixent de manera normal al Camp de Morvedre durant el mes d'octubre.

A principis de novembre es van fer les primeres recol·leccions en les plantacions de final de l'estiu de l'Horta Sud. En general, la grandària era un poc inferior de l'habitual en zones com Alaquàs-Picanya. Com que les temperatures eren prou suaus, s'havia accelerat el cicle de cultiu.

A l'Horta Nord i a l'Horta Sud avançava la collita de la carxofa en desembre. Després del tall de la primera brotada, les plantacions vegetaven adequadament, afavorides per les temperatures suaus de les últimes setmanes del mes de desembre.

Api

- Alacant: es van mantindre al gener els talls d'api verd al Baix Segura, a un ritme constant i amb una qualitat apropiada. Al Baix Vinalopó va començar a mitjan mes la campanya, i s'observava un bon desenvolupament. A l'Alacantí es trobaven també en procés de recol·lecció les explotacions situades en la zona de Sant Vicent del Raspeig.

Al Baix Segura van prosseguir els talls en febrer. La disponibilitat i el ritme de la recol·lecció es van mantindre durant la primera setmana per a anar disminuint amb el pas del mes. L'augment de la demanda va provocar que es tallaren peces amb menor grandària, mantenint la qualitat alta. En les plantacions de l'interior de la comarca el cultiu es va desenvolupar davall de manta tèrmica. Va continuar la recol·lecció a l'Alacantí, així com al Baix Vinalopó.

Al Baix Segura es va constatar al març que mentres que en la zona d'Orihuela es van instal·lar noves plantacions, en els sembrats de Pilar de la Horadada estava finalitzant la campanya, amb una disponibilitat i ritme de tall baixos. La major part de les peces es van collir amb qualitat òptima i poca grandària en ser alta la demanda. Per part seua, a l'Alt Vinalopó es va iniciar el trasplantament en les primeres parcel·les. En algunes es va instal·lar manta tèrmica buscant la precocitat del cultiu i minimitzar els danys per gelades tardanes. Es va apreciar un bon estat sanitari. Al Baix Vinalopó i a l'Alacantí va prosseguir la recollida que es va iniciar a principi d'any.

Al Baix Segura es van retirar en abril les mantes tèrmiques que havien protegit les plantacions durant l'hivern, que van mostrar un cultiu amb un bon desenvolupament i qualitat. A l'Alt Vinalopó també es van retirar les proteccions de les parcel·les d'api trasplantades el mes anterior, i el cultiu va mostrar un bon desenvolupament i estat sanitari. Per part seua, a l'Alacantí va finalitzar la recol·lecció.

A la comarca del Baix Segura es va mantindre el ritme de collita durant la primera mitat de maig, fins que es va reduir durant les últimes setmanes per les precipitacions abundants. Les peces van mantindre una qualitat i grandària adequades. A mitjan mes es va procedir a la retirada de les mantes tèrmiques. D'altra banda, a l'Alt Vinalopó, el cultiu va presentar un bon desenvolupament, afavorit per les pluges que, encara que van condicionar les labors, van tindre un efecte molt positiu a l'hora d'afermar els cultius que s'havien trasplantat prèviament.

Al Baix Segura es va produir en juny una disminució de la disponibilitat de tall, ja que la campanya estava en una fase molt avançada. Les peces recol·lectades tenien una qualitat apropiada i una

grandària adequada. D'altra banda, a l'Alt Vinalopó, el cultiu presentava un desenvolupament escalonat. Així, en les primeres parcel·les que es van trasplantar, la recol·lecció era imminent, mentre que en d'altres s'estaven fent trasplantaments. S'hi van aplicar tractaments fitosanitaris enfocats al control de males herbes i malalties provocades pels fongs alternària i *Septoria*.

Al Baix Segura va finalitzar a principis de juliol la campanya d'api verd, i a l'Alt Vinalopó, una vegada acabats els trasplantaments, es va iniciar la recol·lecció de les primeres parcel·les.

En agost es va recol·lectar a l'Alt Vinalopó, i es van observar incidències de males herbes i malalties de fulla, fonamentalment *Septoria* i *Cercospora*, que juntament amb alguns atacs puntuals d'erugues i les elevades incidències de fisiopaties (fonamentalment *tipburn*) van originar minves en qualitat i quantitat, afegides a les derivades de la incidència de les altes temperatures del període. En esta comarca van continuar els trasplantaments.

En les plantacions del Baix Segura, van seguir al setembre les operacions de preparació del terreny amb la formació d'altiplans i encoixinament, així com els trasplantaments en les parcel·les més avançades de Pilar de la Horadada. D'altra banda, a l'Alt Vinalopó es van mantindre els talls, amb incidències puntuals a causa de la pedra. També es va poder apreciar una incidència important d'erugues i malalties de fulla, sobretot *Septoria* i *Cercospora*, a més d'una presència important de males herbes en alguna de les parcel·les, fonamentalment junça i alberginera borda.

Al Baix Segura el cultiu presentava en octubre un desenvolupament dispar segons les diferents localitzacions. Així, mentre que en algunes plantacions de Pilar de la Horadada i d'Albatera continuaven els trasplantaments, en altres ubicacions, com ara Orihuela, s'iniciava la recol·lecció. De la mateixa manera, a l'Alt Vinalopó les plantacions es trobaven en fase de desenvolupament i recol·lecció, i es constata una millora en la qualitat. No obstant això, cal assenyalar que es van registrar problemes importants de males herbes en algunes parcel·les, fonamentalment junça i alberginera borda.

En algunes plantacions del Baix Segura, com a Pilar de la Horadada i a Albatera, es van fer trasplantaments en novembre, mentre que en unes altres prosseguien els talls iniciats el mes anterior. A conseqüència de les altes temperatures, es va frenar el desenvolupament de les peces i es va produir la disminució de la base, així com la prolongació de la llargària de la tija. A l'Alt Vinalopó es va donar per conclosa la campanya amb una qualitat bona, però amb una incidència destacable de males herbes que provocaven que el cultiu no assolira la grandària definitiva.

Al Baix Segura van prosseguir en desembre els trasplantaments i la recol·lecció amb un ritme notable i amb una qualitat apropiada. A conseqüència de les altes temperatures, es va observar en molts casos l'alentiment en el desenvolupament de la base de les plantes acompanyat d'un allargament de la tija. Cal assenyalar la realització d'aplicacions fitosanitàries a base de *Bacillus thuringiensis* per possibles atacs de pugó. Respecte a l'Alt Vinalopó va finalitzar la campanya amb una qualitat generalitzada bona i, excepte alguns problemes d'alternària, un estat sanitari bo. Algunes de les parcel·les anaven a quedar-se previsiblement sense collir, per no haver assolit una grandària comercial adequada, a causa de la tardor seca i calorosa.

Albergina

- Alacant: la producció de tall es va mantindre en gener a la comarca del Baix Vinalopó. Va destacar el calibre M, amb qualitat òptima i una coloració apropiada.

Al Baix Vinalopó va disminuir la disponibilitat de producte les primeres setmanes de febrer, amb el descens de les temperatures, per a augmentar a partir de la segona quinzena. Les baies recol·lectades durant els primers dies van tindre una qualitat òptima i coloració apropiada, en què destaca el calibre M, que es va mantindre fins a l'última setmana, quan es va observar una reducció del calibre i una pell més descolorida.

Al Baix Vinalopó es va mantindre en març la producció en els hivernacles amb deficiències de color en trobar-se la campanya en una fase molt avançada. Es van vore noves plantacions, tant en hivernacle com davall de manta tèrmica, al Baix Segura.

Al Baix Vinalopó, a principis d'abril van predominar les baies deformes amb deficiències en el color, i destacaven els calibres M i P amb poca qualitat, mentre que a final de mes va cessar la collita de les peces de menys qualitat i es van collir les de més grandària, amb un increment de la proporció del calibre M i una millora en el color de la pell.

En els hivernacles del Baix Vinalopó, la disponibilitat de tall va disminuir durant les últimes setmanes de maig. Hi va destacar el calibre M i es va mantindre un color apropiat. Així mateix, a mitjan mes es va iniciar la collita de les primeres plantacions a l'aire lliure, amb un augment progressiu de la disponibilitat d'albergina per a collir, un predomini del calibre G i una qualitat apropiada amb certes deficiències de consistència provocades per un excés d'humitat.

Al Baix Segura, en juny, es va incrementar el tall amb l'inici de la recol·lecció de plantacions noves a l'aire lliure. Les peces collides presentaven una forma arrodonida amb alguna deficiència de color, i amb bona grandària de les baies. D'altra banda, al Baix Vinalopó va concloure, a finals de mes, la campanya d'hivernacle, al mateix temps que es va incrementar, afavorida per les altes temperatures, la producció en les plantacions a l'aire lliure.

Al Baix Segura va augmentar en juliol el ritme de tall amb les plantacions a l'aire lliure, en què va destacar el calibre M. Es va apreciar una proporció important de baies descolorides a principi de juliol, mentre que durant l'última setmana estes presentaven un color apropiat. Quant al Baix Vinalopó, la producció per a collir va augmentar amb l'inici de la collita de les noves plantacions a l'aire lliure.

En les plantacions a l'aire lliure del Baix Segura i del Baix Vinalopó, la disponibilitat de tall es va reduir progressivament en agost, amb baies que presentaven coloració adequada fins a final de mes, quan estava acabant la campanya en les dos comarques.

Al Baix Segura, la producció de tall el mes de setembre era alta en les poques plantacions a l'aire lliure que estaven sense recol·lectar. Va destacar el calibre M, amb una qualitat apropiada i un color òptim. D'altra banda, al Baix Vinalopó la disponibilitat en les plantacions a l'aire lliure era menor, amb un augment de segones qualitats i un predomini del calibre P amb deficiències de color en la pell. Al mateix temps, es va iniciar la recol·lecció de noves plantacions d'hivernacle, amb una qualitat apropiada i un color de pell òptim.

Al Baix Segura va disminuir en octubre la disponibilitat de tall en les plantacions a l'aire lliure, amb una quantitat destacada de segones qualitats i un predomini del calibre M amb certes deficiències en el color. A més, durant la primera quinzena del mes es va iniciar la recol·lecció de plantacions noves d'hivernacle. Estes posseïen una qualitat i un color apropiats. De la mateixa manera, al Baix Vinalopó, va baixar la disponibilitat en les plantacions a l'aire lliure, amb un percentatge destacat de segones qualitats durant la primera quinzena. Per la seua banda, amb les altes temperatures, les plantacions d'hivernacle van incrementar la producció amb un predomini del calibre G, amb una qualitat apropiada i un color òptim.

Al Baix Segura va finalitzar durant la primera quinzena de novembre la recol·lecció en les plantacions a l'aire lliure, mentre que en les d'hivernacle es prolongava fins als últims dies del mes. En estes últimes es va experimentar una baixada de la qualitat i de la grandària. De la mateixa manera, al Baix Vinalopó va acabar a principis de mes la producció de les plantacions a l'aire lliure, mentre que la dels hivernacles es mantenia estable, amb un color de la pell apropiat i una qualitat òptima.

Al Baix Vinalopó, una vegada conclosa la campanya a l'aire lliure el mes anterior, van prosseguir en desembre les recol·leccions d'hivernacle en què predominava el calibre M amb una qualitat bona i un color apropiat de la pell.

- Castelló: el tall d'este producte es va iniciar en la zona de la Plana Alta la tercera setmana del mes de juny, amb destinació a consum en fresc. La setmana següent el producte ja escassejava, tant de la varietat ratllada com de la morada o negra, a conseqüència dels problemes de quallat del mes de maig.

El tall d'albergina per a consumir en fresc va continuar durant tot el mes de juliol a la Plana Alta i a la Plana Baixa amb diferents ritmes a conseqüència de les elevades temperatures, que no van fomentar-ne el consum.

La recol·lecció per a consumir en fresc, tant de la varietat ratllada com negra o morada, va prosseguir durant tot el mes d'agost, però la qualitat del producte anà disminuint a mesura que s'acostava el final de campanya. Al Baix Maestrat, gran part del volum collit durant el mes es va destinar a indústria.

La qualitat va anar baixant a mesura que transcorria el mes de setembre, sobretot per l'albergina ratllada.

Durant el mes d'octubre va continuar la recol·lecció d'albergines, afavorida per les elevades temperatures. La seua qualitat va anar reduint-se a mesura que transcorria el mes i va acabar primer el tall de l'albergina ratllada, i posteriorment, el de la morada o negra.

Carabasseta

- Alacant: tant al Baix Vinalopó com al Baix Segura la disponibilitat de carabasseta per a tallar en hivernacles va anar en augment en gener, amb fruits de qualitat òptima i dimensions adequades. A finals de mes, amb la baixada de temperatures va disminuir la producció.

Al Baix Vinalopó, amb el descens de temperatures del mes de febrer, va baixar la disponibilitat de carabasseta per a recol·lectar. Va ser constant el calibre M amb una qualitat òptima a principis de mes, però amb un alt percentatge de peces afectades per virosi. D'altra banda, el producte per a collir en els hivernacles del Baix Segura va ser major que en gener, amb una qualitat apropiada i en què també destacava el calibre M.

Va prosseguir la campanya en març en els hivernacles del Baix Segura, amb predomini del calibre M i qualitat apropiada. No obstant això, durant l'última setmana es va produir un descens de la producció i qualitat. D'altra banda, al Baix Vinalopó, es va donar per finalitzada la temporada a principis de mes.

Va concloure en abril la recol·lecció de carabasseta al Baix Segura, mentres que es va iniciar la recol·lecció de les primeres plantacions d'hivernacle al Baix Vinalopó, amb un percentatge important de fruits sense una forma homogènia, en què destacava el calibre M.

Al Baix Segura, la producció va disminuir en maig i va augmentar notablement durant l'última setmana. Quant al calibre, va destacar el calibre M, amb un augment durant les últimes setmanes, fins a un predomini del calibre G, que va mantindre una qualitat i forma adequades. Per la seua banda, al Baix Vinalopó va augmentar la disponibilitat de producte quan es va iniciar la recol·lecció de les noves plantacions d'hivernacle. Els fruits es van collir amb una qualitat apropiada i una forma adequada, i la proporció de formes irregulars va augmentar a final de mes.

En juny va baixar la producció al Baix Segura. Les peces van presentar un predomini dels calibres M i G, amb una bona qualitat i una forma apropiada. D'altra banda, al Baix Vinalopó va augmentar la disponibilitat de producte per a collir i es va apreciar un increment del nombre de fruits afectats per virosi, amb dimensions irregulars a conseqüència de l'excés d'humitat d'alguns dies succeïts per d'altres de molt càlids. El calibre M va continuar sent el majoritari.

la producció de carabasseta al Baix Segura va ser escassa en juliol, amb la finalització de la campanya en la major part de les plantacions. A principis de mes es va observar un percentatge elevat de fruits amb forma irregular, mentres que en els últims dies es va apreciar un augment de la qualitat i unes dimensions apropiades en la majoria de les peces. D'altra banda, al Baix Vinalopó va acabar la recol·lecció la segona quinzena de juliol.

La disponibilitat de tall en agost en les parcel·les a l'aire lliure del Baix Segura i del Baix Vinalopó disminuïa progressivament, i es van observar calibres M i lleugeres afeccions de virosi.

Al Baix Vinalopó va finalitzar en setembre la campanya de carabasseta en la majoria de les plantacions amb una disponibilitat molt baixa durant els últims dies, amb predomini del calibre M de dimensions adequades i lleugeres deficiències per virosi.

Al Baix Vinalopó prossegueix en octubre la maduració i recol·lecció de les carabassetes de tipus *crocked neek* amb aspres a l'aire lliure al camp d'Elx.

La disponibilitat va reduir en novembre als hivernacles del Baix Segura, on van destacar les peces de calibre M amb dimensions adequades. D'altra banda, al Baix Vinalopó es van collir a principis de mes les últimes parcel·les a l'aire lliure.

En els hivernacles del Baix Segura i del Baix Vinalopó van continuar els talls en desembre, i va destacar el calibre M amb unes dimensions i una qualitat adequades. En la part final del mes, amb el descens de les temperatures es va produir una disminució de la collita.

- Castelló: a la Plana Alta es va mantindre el tall de carabasseta blanca fins a la tercera setmana del mes de gener, en què es va donar per finalitzada la temporada per al producte.

En la zona del Baix Maestrat, la producció va anar en augment en maig, mentre que la recol·lecció de carabasseta blanca a la Plana Alta va comptar, encara, amb poca entrada de producte. A mitjan mes es va iniciar la collita de la carabasseta verda al Baix Maestrat. A finals de mes es va iniciar la campanya d'esta varietat a la Plana Alta.

A principis de maig es van iniciar els talls a la Plana Alta de la carabasseta blanca amb poca qualitat, amb escassa grandària de la peça i pell més sensible, la qual cosa va provocar que presentara més defectes. A finals de la primera quinzena es va iniciar en la zona del Baix Maestrat la recol·lecció de la carabasseta verda, tant per a consum fresc com per a indústria.

La recol·lecció a la Plana Alta de la carabasseta blanca va continuar durant tot el mes de juny. Els volums van ser elevats, però no n'hi hagué molta demanda. Al Baix Maestrat també es va mantindre el tall de la carabasseta verda, tant per a consum fresc com per a destinació a la indústria de transformació. La quantitat més gran recol·lectada de carabasseta verda per a consum en fresc es va obtenir la tercera setmana de juny.

El mes de juliol es va caracteritzar per presentar volums inferiors que en campanyes anteriors, a més de no presentar bons calibres. El cultiu no va resultar afavorit per les elevades temperatures, tant diürnes com nocturnes, que van provocar que no tinguera un bon desenvolupament i no arribara a l'òptim comercial.

La carabasseta va recuperar en agost la qualitat que no va arribar a aconseguir durant el juliol, i va arribar als pics de producció a mitjan mes.

La recol·lecció de la carabasseta verda i blanca va continuar al Baix Maestrat i a la Plana Alta el mes de setembre. Les quantitats de carabasseta verda disminuïen a mesura que acabava el mes. A la Plana Alta es van iniciar els primers talls de la segona campanya de la carabasseta blanca amb molt bona qualitat, i van superar els de la primera temporada, que van tindre molta dificultat a conseqüència de les condicions climàtiques, que no van acompanyar el cultiu.

La recol·lecció de la carabasseta verda i blanca va prosseguir al Baix Maestrat i a la Plana Alta durant tot el mes, amb bona demanda comercial, afavorida pel clima. L'origen del producte va ser predominantment de parcel·les cultivades a l'aire lliure.

A diferència d'altres campanyes, es va mantindre en novembre el tall de la carabasseta blanca procedent de parcel·les a l'aire lliure afavorit per les bones temperatures, a més del procedent d'hivernacle. La recol·lecció de carabasseta verda procedent principalment d'hivernacle també va prosseguir durant el mes.

Durant el mes de desembre, pràcticament tota la producció que quedava de carabasseta blanca en la província, principalment en la zona de la Plana Alta, procedia de parcel·les en hivernacles que van presentar una qualitat bona fins a mitjan desembre, moment en què van començar a baixar les temperatures nocturnes, la qual cosa va provocar que s'arrancaren les últimes parcel·les en hivernacle. El mateix va ocórrer al Baix Maestrat amb la carabasseta verda, en què a finals de desembre, es van fer els últims talls.

Carabassa

- Alacant: es va donar per conclosa en gener la campanya de la carabassa de cabell d'àngel, tant en les explotacions de l'Alt Vinalopó i Baix Vinalopó com en les comarques del Comtat i de l'Alcoià. Van començar les labors de preparació del terreny.

Es va iniciar en abril la sembra de la carabassa de cabell d'àngel en les zones de regadiu del Comtat i l'Alcoià, així com en la comarca de l'Alt Vinalopó, a on a més es van iniciar les sembres directes i els trasplantaments en parcel·les de tipus cacauet amb un encoixinat negre i degoteig. Igual que en altres cultius de la zona, es van produir danys ocasionats per conills. D'altra banda, al Baix Vinalopó, des de mitjan mes es va observar la plantació a l'aire lliure de la de tipus cacauet.

En les plantacions del Comtat i de l'Alcoià es va produir la nascència de les carabasses de cabell d'àngel i el cultiu va prosseguir el desenvolupament normal. Per la seua banda, al Baix Segura, en les parcel·les de carabassa de cacauet, la retirada dels túnels va deixar pas a plantes molt desenvolupades amb un quallat de fruits abundant. D'altra banda, a l'Alt Vinalopó el cultiu va estar condicionat per les pluges i les temperatures suaus, que van provocar un desenvolupament escàs. Mentrestant, al Baix Vinalopó es va generalitzar el desenvolupament i la floració de les carabasses de cacauet a l'aire lliure, algunes de les quals estaven en maduració. Finalment, a l'Alacantí es van veure plantacions.

El mes de juny, en les comarques del Comtat i de l'Alcoià es van desenvolupar sense incidències les carabasses de cabell d'àngel que es van sembrar en abril. Per la seua banda, al Baix Segura es va iniciar, durant l'última setmana, la recol·lecció de les plantacions més precoces de la varietat cacauet, que presentaven una grandària inferior a l'habitual en els primers talls. D'altra banda, a l'Alt Vinalopó les plantacions de les varietats tradicionals, cabell d'àngel i cacauet van evolucionar amb normalitat, igual que al Vinalopó Mitjà i al Baix Vinalopó, a on les parcel·les de la varietat *butternut* prosseguien amb l'engrossiment i la maduració.

En les comarques del Comtat, l'Alcoià, el Vinalopó Mitjà i el Baix Vinalopó va continuar en juliol, sense incidències, però amb un cert retard, el desenvolupament de les carabasses de tipus cacauet. Per la seua part, al Baix Segura es va incrementar el ritme de tall amb l'inici de la produccions en noves plantacions. La grandària dels fruits va ser adequada. D'altra banda, a l'Alt Vinalopó es va observar una disminució del nombre de carabasses per planta. Això va ser a causa, principalment, de problemes de quallat i desenvolupament a conseqüència de les altes temperatures.

Es va mantindre el ritme de recol·lecció al Baix Segura en agost, l'última passada es va fer en les parcel·les més precoces a finals de mes i es va observar un producte de grandària adequada. A l'Alt Vinalopó es va apreciar irregularitat en el desenvolupament de les plantacions en funció de la varietat i la parcel·la. A pesar de les altes temperatures, que van condicionar la floració i el quallat des de juny fins a final d'agost, es va observar un estat sanitari acceptable, a excepció de la proliferació de males herbes i la incidència de mosquit verd. A l'Alcoià va començar la recol·lecció de carabassa de cabell d'àngel. Les plantacions estaven molt afectades per les altes temperatures de juliol i agost.

A l'Alcoià va prosseguir en setembre la collita de carabasses de cabell d'àngel a on, després de la calor de l'estiu, les temperatures més suaus del mes van propiciar que les plantes recuperaren el vigor i tornaren a florir i quallaren els fruits. D'altra banda, al Baix Segura i al Baix Vinalopó va concloure a finals de mes la collita de carabasses de tipus cacauet en la majoria de les parcel·les, amb una disminució de la grandària. A l'Alt Vinalopó es va iniciar la campanya de la carabassa de cacauet

mentres continuava el desenvolupament de la resta de varietats amb les flors i els fruits acabats de quallar. Al Vinalopó Mitjà es van mantindre els talls.

Al Comtat prosseguia en octubre la recol·lecció de la carabassa de cabell d'àngel al mateix temps que s'observava una nova floració i quallat de fruits. Quant a la carabassa de tipus cacauet, va acabar la collita al Baix Segura, al Vinalopó Mitjà i a l'Alt Vinalopó, al mateix temps que començava en esta última la collita de la resta de varietats.

Va continuar en novembre el tall de les carabasses del tipus cabell d'àngel al Comtat, al mateix temps que es podia apreciar l'agostejament de les plantes. Per part seua, a l'Alt Vinalopó i al Baix Vinalopó va finalitzar el tall de les del tipus cacauet, afavorit per les temperatures altes.

En la comarca del Comtat es van fer, en desembre, les últimes fases de la recol·lecció amb un cert retard respecte a l'any anterior. Amb la conclusió de la campanya es va constatar una reducció general de la producció, així com uns calibres menys elevats i una certa baixada de la qualitat, ocasionats, entre altres factors, per la segona floració observada en el cultiu.

- Castelló: al Baix Maestrat es va iniciar en setembre la recol·lecció de la carabassa de cacauet de la varietat *butternut* tant per a consumir fresca com destinada a indústria. Quant a la carabassa redona, va començar el tall a la Plana Alta.

Al Baix Maestrat va prosseguir en octubre la collita de la carabassa de cacauet de la varietat *butternut*, tant per a consumir en fresc com per a destinar-la a indústria. Mentres que a la Plana Alta va continuar la de la carabassa redona.

A principis de novembre va finalitzar la recol·lecció tant de la carabassa de cacauet com de la carabassa redona.

- València: el mes d'abril es van començar a vore plantacions de carabassa a l'Horta Nord i el Camp de Morvedre. Estes plantacions van evolucionar correctament els mesos de maig i juny.

Durant el mes d'agost es van collir les carabasses al Camp de Morvedre. Les elevades temperatures estivals n'havien avançat la maduració.

Va prosseguir la recol·lecció de carabasses a l'Horta Sud durant el mes de setembre.

Al Camp de Morvedre va acabar la campanya de carabasses en octubre.

Ceba

- Alacant: es va mantindre en gener la collita de ceba tendra al Baix Segura i al Baix Vinalopó amb una qualitat òptima del bulb i reducció del diàmetre a mesura que avançava el mes. A l'Alacantí i el Vinalopó Mitjà també va continuar la recol·lecció i la plantació escalonada.

Van prosseguir en febrer les arrancades al Baix Segura, a on es va alentir el desenvolupament degut a les baixes temperatures. La qualitat de la fulla es va mantindre, mentres que l'última setmana va augmentar lleugerament la grandària del bulb. De la mateixa manera va continuar la campanya al Baix Vinalopó. Es va efectuar l'arrancada escalonada de ceba tendra al Vinalopó Mitjà.

La disponibilitat de ceba per a arrancar en març al Baix Segura va anar en augment, mantenint una grandària de bulb apropiat i una adequada qualitat de fulla. Mentrestant, al Baix Vinalopó va finalitzar a principis de mes la recol·lecció del cicle de tardor-hivern i es va iniciar la rompuda per al cicle d'estiu. Per part seua, va començar la sembra a l'Alt Vinalopó. Va prosseguir la collita escalonada de ceba tendra en les plantacions d'Agost, al Vinalopó Mitjà.

Al Vinalopó Mitjà va continuar en abril la recol·lecció. D'altra banda, a l'Alt Vinalopó es van distingir les primeres cebes en les parcel·les en què es va fer la sembra directa, amb una nascència irregular afectada per les altes temperatures i una presència elevada de males herbes. Així mateix, es van dur a terme plantacions de ceba en la comarca de l'Alacantí, en la zona de Sant Vicent.

En maig es van mantindre les arrancades en les plantacions del Vinalopó Mitjà, i a mesura que es completava la collita les parcel·les es dedicaven a la plantació de pimentó. Mentrestant, al Baix Segura va augmentar la disponibilitat de ceba per a collir amb una grandària apropiada i una qualitat òptima de la fulla, amb un descens final del ritme a causa de les precipitacions. D'altra banda, a l'Alt Vinalopó es va observar una incidència alta de males herbes en plantacions de sembra directa. Finalment, al Baix Vinalopó es va frenar l'arrancada de la ceba bavosa seca per les pluges, mentres que en la comarca de l'Alacantí va finalitzar en la zona de Sant Vicent del Raspeig.

Al Vinalopó Mitjà es van realitzar, durant tot el mes de juny, labors de preparació del terreny en les parcel·les habitualment ocupades per ceba. Per la seua banda, al Baix Segura la disponibilitat de ceba per a arrancar va descendir a mitjan juny i va augmentar novament l'última setmana, amb l'inici de la recol·lecció de les noves plantacions. En estes es va apreciar una grandària adequada dels bulbs i una qualitat apropiada de la fulla.

Al Vinalopó Mitjà van continuar en juliol labors preparatòries com ara la retirada de línies portadegotadors, conreu i femada. D'altra banda, a l'Alt Vinalopó el cultiu es trobava en ple desenvolupament, amb menys afecció de males herbes que el mes anterior. Les aplicacions fitosanitàries es van centrar en el control de trips i míldiu. Al Baix Segura, la disponibilitat de ceba tendra per a arrancar era baixa en estar finalitzant la recol·lecció en la majoria de les plantacions. Els bulbs presentaven una grandària apropiada i una qualitat de la fulla adequada.

Els primers dies d'agost al Vinalopó Mitjà es van fer labors de preparació prèvies a la plantació, com ara passada de tragella i cavallonament, i en la segona setmana van començar les noves plantacions en els municipis del Fondó de les Neus i Aspe. D'altra banda, a l'Alt Vinalopó va empitjorar l'estat sanitari per la incidència de les altes temperatures.

Les plantacions realitzades en agost al Vinalopó Mitjà van seguir en setembre amb un desenvolupament normal. Es van realitzar tractaments preventius contra el míldiu. D'altra banda, a l'Alt Vinalopó es va iniciar la recol·lecció, marcada per les incidències provocades per les altes temperatures i l'elevada presència de males herbes.

Al Vinalopó Mitjà, en octubre es va iniciar a Aspe la collita de les primeres parcel·les, mentres seguien desenvolupant-se les situades al Fondó de les Neus i Novelda. Pel que fa a l'Alt Vinalopó, la collita va finalitzar. Ni la producció ni el calibre van ser alts, com a resultat, fonamentalment, de la incidència de les temperatures altes i la presència de males herbes.

El mes de novembre van acabar les arrancades a l'Alt Vinalopó i es van mantindre al Vinalopó Mitjà, a on a més es feien plantacions noves en superfícies ocupades abans per bròcoli. Quant al Baix Segura, n'hi hagué més disponibilitat amb l'entrada en producció de plantacions noves. Durant la segona quinzena, va augmentar la grandària dels bulbs que presentaven una qualitat de fulla apropiada.

Al Baix Segura va continuar la campanya de ceba tendra en desembre. Les peces van presentar un diàmetre adequat dels bulbs i una qualitat òptima de la fulla. Pel que fa al Vinalopó Mitjà, les recol·leccions es van solapar amb l'inici de plantacions noves. Finalment, en la zona de Sant Vicent a l'Alacantí van acabar els trasplantaments sense grans incidències fitosanitàries.

- Castelló: es va mantindre la recol·lecció de ceba tendra en gener i febrer a la Plana Alta.

A mesura que avançava el mes de març es va incrementar la quantitat del producte arrancat.

La ceba de la varietat bavosa a la Plana Alta es va sembrar a finals de la tardor i va ser trasplantada quan va arribar als 10 cm. La collita es va iniciar a finals d'abril, ja que l'hivern va ser climàticament més favorable i el desenvolupament va ser més ràpid per tindre un cicle de cultiu curt. Va prosseguir durant el mes d'abril l'arrancada de ceba tendra, principalment a la Plana Alta.

La collita de ceba primerenca va continuar durant tot el mes de maig, però les quantitats collides van anar disminuint. La grandària de les cebes va ser inferior que en altres campanyes perquè es van començar a doblregar les tiges, la qual cosa indicava que el bulb estava madur.

Durant el mes de juny es van mantindre les arrancades de ceba primerenca, però les quantitats collides van baixar. La primera setmana del mes va finalitzar l'arrancada d'este producte a la Plana Alta.

Va prosseguir en juliol la recol·lecció de la ceba de la varietat gra.

En la zona de la Plana Alta, van continuar en agost les arrancades de la ceba de la varietat gra, també coneguda com a valenciana.

La primera setmana de setembre es va donar per finalitzada la campanya de ceba seca.

- València: va continuar en gener a l'Horta Nord la plantació de ceba de tipus bavosa.

Durant el mes de febrer es va collir ceba a l'Horta Nord.

Es va mantindre en març la recol·lecció de ceba a la Ribera Baixa i a l'Horta Nord. En esta última comarca es va apreciar una considerable disminució de la superfície cultivada a causa de l'increment dels costos de producció. Va continuar en abril la recol·lecció de cebes en les zones productores com la Ribera Baixa i l'Horta Nord, a on estava ultimant el cicle.

Durant els mesos de setembre i octubre es van trasplantar varietats extraprimerenques de ceba a la Ribera Baixa.

Col bròcoli

- Alacant: durant la primera part de gener, al Baix Segura es va mantindre la quantitat de bròcoli per a tall i es va produir un increment de la disponibilitat per a consum en fresc en baixar els atacs de *Botrytis cinerea*. Se'n va avançar la recol·lecció, sobretot en les zones costaneres, a causa de les altes temperatures. Durant l'última setmana, la baixada de temperatures va provocar una disminució de la disponibilitat. Les temperatures arrossegades des de desembre també es van notar al Baix Vinalopó amb el conseqüent avançament de cicle i agrupació de la producció. A l'Alacantí, d'altra banda, es va completar la recol·lecció en la zona de Bonalba i es va iniciar en la zona de Mutxamel a finals de mes. Al Vinalopó Mitjà el cultiu es trobava en fase de creixement o collita, mentres que a l'Alt Vinalopó es van fer labors de preparació de les parcel·les per a la pròxima plantació.

La quantitat de bròcoli per a recol·lectar a principis de febrer es va reduir al Baix Segura. Les capces van presentar un increment de color moradenc a conseqüència de les baixes temperatures. També va descendir en la primera quinzena el ritme de tall. Tant la producció com la recol·lecció van augmentar a finals de mes, acompanyats d'una reducció de la compacitat de les branques i un augment del diàmetre i de la grandària del gra, amb un pes adequat de les peces. Per part seua, al Baix Vinalopó va prosseguir la sembra i la recol·lecció a bon ritme. En general, les baixes temperatures van tindre un efecte positiu. Es van fer noves plantacions a l'Alacantí en el terme d'Alacant, mentres que es va iniciar la recol·lecció de les situades a Mutxamel. Al Vinalopó Mitjà i a l'Alt Vinalopó va continuar el desenvolupament del bròcoli plantat a finals de desembre i principis de gener. Van prosseguir de forma escalonada els talls de brocolet en les plantacions del Vinalopó Mitjà, així com a Pilar de la Horadada al Baix Segura.

Al Baix Segura el ritme de collita de bròcoli va augmentar en març i igual que en altres brassicàcies. A principis de mes es van apreciar deficiències ocasionades per les gelades, per la qual cosa es va tendir a avançar la recol·lecció amb la disminució consegüent de la grandària de les peces. D'altra banda, al Baix Vinalopó cap a mitjan mes havia finalitzat la campanya, i es van fer les últimes passades. En els sembrats de l'Alt Vinalopó es van trasplantar la majoria de les parcel·les enfocades al cicle de primavera, al mateix temps que es feien labors entre línies per al control de males herbes. Quant a l'Alacantí, es va continuar amb la collita de les plantacions de Mutxamel, i es van efectuar també noves plantacions.

La disponibilitat de tall al Baix Segura va ser baixa en abril perquè la campanya es trobava en una fase molt avançada. La major part de les capces es van recol·lectar amb un pes inferior a 0,4 kg per a preservar-ne la compacitat, ja que amb les altes temperatures les branques tendien a obrir-se amb

pesos superiors. D'altra banda, en les plantacions de l'Alt Vinalopó va prosseguir el desenvolupament del cultiu trasplantat el mes anterior, al mateix temps que es feien tasques de control de males herbes per mitjà d'herbicides i bibrada manual. Cal esmentar els danys ocasionats pels conills en algunes zones, sobretot quan el cultiu es trobava en les primeres fases de desenvolupament i les plantes eren xicotetes. En general, es va completar la temporada de bròcoli al Baix Vinalopó, així com al Vinalopó Mitjà. Per la seua banda, es va mantindre al llarg del mes la collita a l'Alacantí.

Va finalitzar en maig la campanya de bròcoli al Baix Segura, amb una reducció del ritme durant les últimes setmanes de la collita. Durant la primera part del mes, les capces van presentar menys compacitat i un gra més gran; no obstant això, a final de mes, amb la baixada de temperatures va millorar la qualitat i les peces recol·lectades tenien una grandària superior i una forma de gra adequada. De la mateixa manera, al Vinalopó Mitjà i l'Alacantí també va concloure la temporada i en moltes de les parcel·les s'estava alçant el cultiu al mateix temps que es feien treballs de preparació del terreny per a plantar altres hortícoles. D'altra banda, al Baix Vinalopó va concloure el cicle, mentre que a l'Alt Vinalopó es va iniciar la recol·lecció de les primeres plantacions amb un bon rendiment i qualitat, encara que molt condicionada per les pluges, que van dificultar els treballs.

En juny va acabar la campanya de bròcoli a l'Alt Vinalopó. Esta va estar molt condicionada per les pluges, que van dificultar l'accés a les parcel·les, a més de provocar el desenvolupament de malalties que afectaven la capça. A la comarca de l'Alacantí, una vegada conclosa la collita, es van dur a terme tasques de neteja i preparació del terreny per als cultius següents.

A partir de mitjan agost, al Vinalopó Mitjà van començar les noves plantacions en els municipis del Fondó de les Neus, Aspe i Novelda.

Al Baix Segura es va iniciar en setembre la plantació, mentre que a l'Alt Vinalopó van continuar els trasplantaments a bon ritme amb alguns defectes de nascència a conseqüència de les elevades temperatures o problemes en el reg. D'altra banda, al Vinalopó Mitjà es van fer noves plantacions en terrenys ocupats anteriorment per pimentó, al mateix temps que prosseguia el desenvolupament de les plantacions a finals d'agost, afavorides per les pluges de principis de mes.

Durant el mes d'octubre va prosseguir el desenvolupament d'esta brassicàcia en les diferents comarques productores. En algunes de les parcel·les del Baix Segura es van poder observar danys ocasionats per erugues, mentre que a l'Alt Vinalopó el cultiu presentava un estat sanitari bo.

Al Baix Segura van continuar en novembre les plantacions al mateix temps que s'iniciava la recol·lecció en la primera quinzena. Les capces van presentar un diàmetre i una grandària del gra apropiats. Per part seua, al Vinalopó Mitjà van començar els talls a mitjan mes. El mateix va ocórrer a l'Alt Vinalopó, on el cultiu presentava un bon desenvolupament, amb danys puntuals d'erugues. A l'Alacantí i al Baix Vinalopó van prosseguir els trasplantaments i es va apreciar el desenvolupament excel·lent del cultiu en les diferents fases segons la data de plantació.

Al Baix Segura es van mantindre els trasplantaments i la collita en desembre. Es va observar una presència elevada de *Botrytis*, que dificultava la comercialització per a fresc, per la qual cosa un alt percentatge de les capces anaven destinades a la indústria. Per part seua, al Baix Vinalopó, al Vinalopó Mitjà i a l'Alacantí persistien els talls, sense incidències fitosanitàries importants. A l'Alt Vinalopó va acabar la campanya amb una qualitat i rendiment bons, i es procedia al desbrossament i la incorporació de les restes del cultiu al sòl de cara a les noves plantacions.

- Castelló: va continuar la recol·lecció al Baix Maestrat en febrer i març, i la destinació de part de la producció es va derivar per a indústria.

Es va mantindre en abril el tall al Baix Maestrat. Va acabar el mes amb la màxima quantitat d'este producte destinat a la indústria, atés que va caure la demanda en fresc del producte perquè les temperatures no acompanyaven.

Com en els mesos anteriors, va prosseguir en maig la campanya en la zona del Baix Maestrat. La diferència respecte dels mesos anteriors va ser que la major part de la producció es va destinar a la indústria alimentària.

les temperatures bones de novembre van afavorir que molt de producte arribara a l'òptim comercial al mateix temps. No obstant això, el seu consum no es va veure correspost per les temperatures elevades. Les peces van presentar bon desenvolupament i pocs problemes fúngics.

El bròcoli es va veure molt afavorit per la baixada de temperatures nocturnes que es va iniciar a mitjan desembre. Este salt tèrmic entre les temperatures diürnes i les nocturnes va afavorir que la capça estiguera més compacta. A més, el clima favorable, amb poques pluges i, per tant, humitats, va afavorir que les plantacions no tingueren problemes fúngics.

Floricol

- Alacant: es va mantindre la collita en gener en les comarques meridionals. Les elevades temperatures de principis d'any van provocar l'acceleració del cicle i l'agrupació de la producció.

Al Baix Vinalopó la quantitat de floricol per a recol·lectar a principis de febrer va ser baixa, però va augmentar amb el pas de les setmanes. El pes mitjà de les peces es va situar entre 1,20 i 1,50 kg, va arribar a 1,70 kg la tercera setmana i va mantindre una qualitat apropiada durant tot el mes. Les baixes temperatures van tindre, en general, un efecte positiu, i es va incrementar la compacitat de les peces. De la mateixa manera, la disponibilitat de tall i el diàmetre de la floricol al Baix Segura va augmentar amb el pas del mes. El pes també es va incrementar, i va passar d'unes capces molt compactades pel fred d'entre 1,30 i 1,50 kg a principis de mes a 1,50-1,70 kg a finals. A l'Alacantí, en la zona de Mutxamel, les plantacions es trobaven en ple procés de recol·lecció de manera escalonada.

Al Baix Segura, la disponibilitat de producte va disminuir en la primera quinzena de març. Les altes temperatures de la segona mitat del mes van provocar la reducció de la compacitat i deficiències en el color en prendre les capces una tonalitat més pàl·lida, la qual cosa va provocar que es tallaren amb menys grandària. Per part seua, al Baix Vinalopó, la producció va experimentar un acusat descens en la primera quinzena per a augmentar a finals de mes. La grandària de les capces va oscil·lar entre 1,2 kg i 1,5 kg. D'altra banda, mentre que al Baix Vinalopó es collien les últimes parcel·les a final de mes, a l'Alacantí, en la zona de Mutxamel, es va donar per finalitzada totalment la campanya.

Al Baix Segura, la disponibilitat de producte va baixar des de la segona mitat d'abril, ja que la campanya es trobava en una fase molt avançada. Una proporció important de peces va presentar deficiències en la compacitat i el color ocasionades per les altes temperatures. De la mateixa manera, al Baix Vinalopó la quantitat de floricol per a collir va disminuir al llarg del mes. En les últimes setmanes es va apreciar que les peces presentaven un color pàl·lid, així com menys compacitat i més calibre.

Al Baix Segura, la disponibilitat de tall es va reduir en maig, fins al punt de ser molt baixa, atés que es trobava en les etapes finals. A principi de mes, a causa de les altes temperatures, les peces van presentar un color pàl·lid. Les capces van mantindre una compacitat adequada i un pes mitjà que va variar entre 1,3 kg i 1,5 kg, i van arribar fins a 1,5 kg i 2 kg a mitjan mes. Per la seua banda, al Baix Vinalopó va finalitzar la collita, amb una baixada de producte important des de mitjan mes i certes deficiències en el color, ocasionades per les altes temperatures. De la mateixa manera, estava conclouent la campanya a la comarca de l'Alacantí i, a mesura que es completava la recol·lecció, es feien tasques de preparació del terreny per als pròxims cultius.

Una vegada acabada la temporada en les diferents comarques productores, es van fer en juny labors de neteja i preparació del terreny per a la plantació de cultius d'estiu.

A l'Alt Vinalopó es van iniciar els trasplantaments en juliol amb alguns problemes derivats de les altes temperatures. En esta comarca es va observar en agost un augment de la superfície de cultiu trasplantada respecte de campanyes anteriors, amb un estat sanitari similar al de la col.

Al Baix Segura i al Baix Vinalopó es van fer des de principis de setembre els primers trasplantaments de florícol i romanescó, mentre que a l'Alt Vinalopó s'observaven les primeres inflorescències en les parcel·les trasplantades el mes passat. Estes mostraven un bon estat sanitari general, encara que amb alguna incidència d'erugues i arna i una presència important de males herbes. D'altra banda, a l'Alacantí es va efectuar la plantació d'esqueixos de manera escalonada.

Al Baix Vinalopó les plantacions realitzades al final d'estiu presentaven en octubre un bon desenvolupament, amb altures de fins a 35-40 cm, al mateix temps que continuaven els trasplantaments tant de florícol com de romanescó. Per part seua, al Vinalopó Mitjà i a l'Alt Vinalopó es va iniciar la recol·lecció de les parcel·les més precoces. En esta última comarca, les capces assolien una grandària mitjana-baixa, amb una qualitat acceptable i, en general, bon estat sanitari.

Al Baix Segura es va iniciar, durant la segona part de novembre, el tall de les primeres capces, amb un augment progressiu de la producció a mesura que s'hi incorporaven plantacions noves. Les peces tenien una compacitat adequada i un increment de diàmetre, a més d'algunes deficiències de color a causa de les temperatures altes. Paral·lelament, van prosseguir les plantacions tant de florícol com de romanescó. De la mateixa manera, al Baix Vinalopó es va iniciar la collita de les primeres capces i es van mantindre els trasplantaments. Pel que fa a l'Alt Vinalopó, continuava la recol·lecció iniciada el mes anterior. El cultiu presentava una qualitat acceptable, amb un bon estat sanitari. A l'Alacantí van seguir els trasplantaments escalonats.

Al Baix Segura, les peces van presentar una compacitat apropiada i un pes mitjà d'1,5 kg, el mes de desembre, mentre que al Baix Vinalopó este es va situar entre 1,20 kg i 1,75 kg. A l'Alt Vinalopó, van acabar els talls, amb una qualitat bona generalitzada del cultiu, mentre que a l'Alacantí prosseguia la plantació d'esqueixos.

- Castelló: en gener a la florícol blanca li va costar aconseguir bones grandàries de cabdell. Això va ser provocat per les elevades temperatures de gran part del mes i pel descens de temperatures dels últims dies que va provocar un alentiment del creixement.

L'augment de temperatures el mes de març va fer perillar el cultiu en causar, en uns casos, la prematura obertura del cabdell prefloral, i en altres, deformacions de la inflorescència.

Tant al Baix Maestrat com a la Plana Alta la florícol blanca va requerir aportacions d'aigua perquè van escassejar les pluges en abril. El contrast entre les temperatures diürnes i les nocturnes va afavorir la compactació del cabdell.

A mitjan maig va acabar, a la Plana Alta, la campanya de la florícol blanca, i va continuar al Baix Maestrat. Les temperatures elevades dels primers dies i la previsió de pluges per a finals de mes van fer que durant la primera quinzena, en la zona del Baix Maestrat, es recol·lectara molt de producte al mateix temps, fet que va provocar una saturació dels mercats.

La segona setmana de juny, la collita d'este producte va finalitzar prematurament a conseqüència de les temperatures elevades que van provocar una caiguda de la qualitat, un acurtament del cicle de cultiu i una concentració de la producció.

La segona setmana de setembre es van fer els primers talls a la Plana Alta. La qualitat del producte es va ressentir a conseqüència de les humitats produïdes durant el mes i, posteriorment, les elevades temperatures, que van provocar que la inflorescència perdera qualitat. Les parcel·les amb els nous trasplantaments van resultar afavorides per les aigües caigudes i la seua evolució va ser bona.

Les bones temperatures van fer que molta florícol blanca arribara a l'òptim comercial al mateix temps en octubre, la qual cosa va provocar que el mercat es vera relativament saturat. No obstant això, el seu consum no es va veure correspost, a conseqüència de les temperatures elevades. Esta situació es va repetir el mes de novembre.

El cultiu de floricol es va veure molt afavorit per la baixada de temperatures nocturnes que es va iniciar a mitjan desembre, ja que va afavorir que la capça estiguera més compacta. L'escassetat de pluges va ajudar que les plantacions no tingueren problemes fúngics.

- València: en gener va anar concloent el cultiu de floricol al Camp de Morvedre i va prosseguir al Racó d'Ademús.

Col de cabdell

- Alacant: es van fer els últims talls a l'Alt Vinalopó en gener, amb qualitat apropiada. Els danys per les gelades només van afectar les fulles exteriors, que es van eliminar en el magatzem. Per part seua, al Baix Vinalopó va continuar el desenvolupament i recol·lecció en les plantacions més primerenques, que presentaven una compacitat adequada i un pes d'entre 2 kg i 2,5 kg. Al Baix Segura la producció va anar baixant al llarg del mes amb un repunt en l'última setmana.

Al Baix Segura es va mantindre la collita durant les primeres setmanes de febrer per a disminuir en la segona quinzena fins a arribar a ser baixa a final de mes. Les peces van tindre una compacitat apropiada i un pes mitjà de 1,5-2 kg, un poc menor l'última setmana en anticipar-se la recol·lecció a causa de l'alta demanda. Mentrestant, al Baix Vinalopó, es van efectuar cicles successius de noves plantacions al mateix temps que es van collir parcel·les plantades la tardor passada. La baixada de temperatures va ser favorable per al seu desenvolupament. D'altra banda, a l'Alacantí es va realitzar la plantació d'escalonada de diferents varietats.

La producció de col llisa al Baix Segura va augmentar moderadament en març, va mantindre una qualitat i compacitat apropiades i un pes constant entre 1,5 kg i 2 kg, a conseqüència de l'avançament de la recol·lecció a causa de l'elevada demanda. A l'Alt Vinalopó van continuar els trasplantaments i la col·locació, en algunes de les parcel·les, de manta tèrmica per a propiciar la precocitat del cultiu. Per part seua, al Baix Vinalopó va prosseguir la collita de les varietats més primerenques.

En les plantacions del Baix Segura es va establir en abril la disponibilitat de tall de col llisa, amb una qualitat i compacitat adequades i un pes entre 1,8 kg i 2 kg. Al Baix Vinalopó va finalitzar el cicle del cultiu i en les parcel·les on es van collir les últimes cols es van fer labors de preparació del terreny per als cultius d'estiu. D'altra banda, a l'Alt Vinalopó van continuar els trasplantaments mentre que al Vinalopó Mitjà, pel que fa a cols xineses, des de mitjan mes es va efectuar la recol·lecció de bleda xinesa (*pak choi*) en les plantacions d'Aspe, el Fondó de les Neus i Novelda.

Al Baix Segura, una quantitat de col disponible per a agafar s'estava acumulant en el camp amb un increment progressiu de la grandària i el pes, que va passar d'una mitjana entre 1,8 kg i 2,5 kg, durant la primera setmana, a 3 kg - 4 kg a finals de maig. La bona compacitat de les peces es va mantindre constant i durant els últims dies; a causa de les precipitacions, algunes de les peces van començar a rebentar-se. D'altra banda, en les parcel·les destinades a col a l'Alt Vinalopó van continuar els trasplantaments, mentre que al Baix Vinalopó es va arribar al final de cicle del cultiu amb parcel·les encara en creixement i cabdellament en les plantacions situades a la partida de l'Algoda, a Elx.

La quantitat de col disponible per a collir al Baix Segura va ser baixa, ja que en juny la campanya es trobava en l'etapa final. Les últimes peces recol·lectades tenien una qualitat apropiada i un pes mitjà aproximat entre 2,5 kg i 4 kg. Per la seua banda, a l'Alt Vinalopó era imminent la recol·lecció de les parcel·les trasplantades en febrer, alhora que continuaven els trasplantaments de les noves plantacions.

Al Baix Segura va acabar la campanya de col de cabdell llisa a mitjan juliol, amb una producció molt baixa en els últims talls de les plantacions més endarrerides, en què les peces presentaven una grandària irregular, una qualitat òptima i un pes aproximat d'entre 2,5 kg i 4 kg. D'altra banda, a l'Alt Vinalopó van continuar els trasplantaments amb alguns problemes de falles provocats per les altes temperatures i incidències puntuals de fongs.

A l'Alt Vinalopó es van mantindre els trasplantaments en agost, i es van produir algunes falles coincidents amb les altes temperatures o terrenys forts. Es va observar un bon estat sanitari a excepció de problemes puntuals de fongs. Hi hagué incidències importants de males herbes. Així mateix, es van apreciar problemes puntuals d'arna i mosquit verd potencialment nocius.

El mes de setembre, el cultiu es trobava en fase de desenvolupament i recol·lecció a l'Alt Vinalopó. En algunes parcel·les es van registrar pèrdues ocasionades per pedra, mentres que altres estaven afectades per les altes temperatures, que provocaven que un cert nombre de plantes quedaren cegues o amb diversos ulls. També es van apreciar danys per arnes i erugues.

A l'Alt Vinalopó el cultiu estava en plena fase de collita en octubre, i s'observava una millora de rendiment respecte del mes anterior. Cal assenyalar que una part significativa de la producció estava afectada per pedra del mes anterior i algunes de les parcel·les tenien una gran presència de males herbes, principalment jonça, que entraven en competència amb el cultiu.

El mes de novembre van avançar els talls a l'Alt Vinalopó amb una qualitat de les peces mitjana, afectades per les temperatures altes. Es van poder apreciar danys per *Sclerotinia*, la propagació de la qual estava afavorida per la humitat de les boires. Per part seua, al Baix Vinalopó es va iniciar la collita durant la primera quinzena, amb un increment gradual de la producció. Les peces presentaven una qualitat òptima, amb un pes mitjà de 3,5 kg.

En les comarques meridionals va prosseguir en desembre la recol·lecció amb un pes mitjà de les peces al Baix Segura entre 1,5 kg i 3,5 kg, i entre 2 i 3 kg al Baix Vinalopó; les cols presentaven una capacitat apropiada en les dos comarques. De la mateixa manera, a l'Alt Vinalopó va continuar la recol·lecció amb alguns problemes puntuals de calibre baix i poca consistència associats a les temperatures altes durant la tardor.

- Castelló: tant la col de cabdell de fulla llisa com la de fulla arrissada es van desenvolupar amb normalitat en gener, sense cap incidència a part de l'escassetat de pluges que va obligar a continuar amb la periodicitat d'aportacions externes d'aigua per a l'obtenció de cols de cabdell de calibre adequat. No obstant això, l'afonament de temperatures dels últims dies va alentir el creixement vegetatiu.

Tant la col de cabdell de fulla llisa com la de fulla arrissada van evolucionar correctament en febrer i març, encara que les escasses precipitacions van obligar a mantindre els regs.

Les temperatures elevades per a un mes d'abril van provocar que molt de producte, tant de col de cabdell llisa com arrissada, arribara a l'òptim de maduresa al mateix temps. De manera que es va produir una acumulació de l'oferta que no va comportar una disminució del preu per quilogram en camp, ja que era producte de bona qualitat, atapeït i de bona grandària i pes.

A mitjan maig va finalitzar la recol·lecció de la col de cabdell llisa i va continuar la de la col de cabdell arrissada amb producte de bona qualitat, a pesar de les temperatures elevades i les pluges que van detindre momentàniament els talls.

En juny, la col de cabdell de fulla llisa va començar a presentar molts problemes de qualitat a conseqüència del clima. Les temperatures diürnes elevades que es van produir, aparellades a les elevades humitats nocturnes, van acabar podrint la part interior de la col de cabdell, motiu pel qual va concloure la recol·lecció.

A conseqüència de les lleugeres pluges acompanyades d'altres temperatures que es van donar en juliol al Baix Maestrat, que és on es cultiva en la província, es van apreciar problemes de negreta, que van produir depreciacions. L'última setmana del mes, amb l'increment de temperatures i l'absència de precipitacions, van desaparèixer els problemes fúngics de les cols.

A mitjan agost van finalitzar els talls i la temporada es va donar per conclusa. D'altra banda, els trasplantaments que es van fer en juliol presentaven bon desenvolupament i altres parcel·les es van anar trasplantant durant el mes d'agost per a escalonar la producció.

Van continuar els talls en setembre, amb peces de bon calibre. A mitjan mes, va començar la recol·lecció de col de cabdell de fulla arrissada. Mentrestant, van evolucionar correctament els trasplantaments realitzats posteriorment i se'n va iniciar la collita en novembre per a la campanya nadalenca.

- València: el mes de gener va finalitzar la recol·lecció de cols al Camp de Morvedre.

Escarola

- Alacant: hi hagué una alta disponibilitat d'escarola al Baix Segura en gener, encara que amb deficiències de cabdellament en algunes plantacions. Les peces s'acumulaven en el camp ja que el ritme de tall era lent. En general, el pes de les peces collides va estar entre 1,5 kg i 2 kg, i es van desestimar les més xicotetes per la seua tendència a espigar-se.

La disponibilitat d'escarola arrissada al Baix Segura va disminuir fins a estabilitzar-se a finals de febrer. La qualitat va augmentar ja que les baixes temperatures van alentir el seu desenvolupament i van incrementar el cabdellament. Es va reduir el ritme de tall amb el pas de les setmanes, igual que el pes, i es va passar de collir peces d'entre 1,2-1,75 kg a principis de mes a 1,2-1,3 kg a finals.

La producció d'escarola arrissada al Baix Segura es va mantindre en març amb una qualitat i cabdellament adequats. La disponibilitat i el tall es van mantindre constants, amb una baixada en l'última setmana. Estos van ser baixos en abril, ja que la campanya estava molt avançada, igual que en les parcel·les situades al Baix Vinalopó, en què la recollida estava pràcticament conclosa i es van efectuar labors de rompuda i llaurada a mesura que es completava la collita.

Va finalitzar la temporada d'escarola en la comarca del Baix Segura el mes de maig, i es va donar pas als cultius d'estiu.

Al Baix Segura va augmentar en novembre la quantitat disponible d'escarola. En el camp es podia observar la col·locació de tapes protectores per a aconseguir l'emblanquiment de les fulles previ a la recol·lecció. Les peces mostraven una bona qualitat i un pes mitjà d'1,5 kg.

Al Baix Segura la falta de demanda va alentir els talls el mes de desembre, cosa que va provocar l'augment de la disponibilitat i el pes de les peces pendents de collir, que van assolir entre 1,5 i 2 kg. A més, es van observar certes deficiències de cabdellament en algunes parcel·les provocades per les temperatures altes.

- Castelló: la recol·lecció d'escarola arrissada va continuar durant tot el mes de gener amb volums constants i amb peces entorn d'1,2 kg al Baix Maestrat i a la Plana Alta.

A finals de març es va reprendre temporalment el tall d'este producte amb destinació a la indústria de IV gamma en la zona del Baix Maestrat.

Es va iniciar la collita d'escarola a mitjan octubre, amb peces entorn dels 2 kg.

Les parcel·les dedicades a este cultiu van presentar en novembre i desembre un desenvolupament bo, amb l'inconvenient que molt de producte va arribar a l'òptim de maduresa al mateix temps, la qual cosa va provocar durant alguna setmana la saturació del mercat.

Espàrrecs

- Alacant: a l'Alt Vinalopó les parcel·les es trobaven en gener en fase de repòs i realització de labors de preparació per a la nova collita.

A l'Alt Vinalopó van continuar en febrer les labors d'adob i condicionament de les parcel·les prèvies a la recol·lecció prevista per a principis de març.

Va començar, afavorida per les altes temperatures del mes de març, la recollida en les parcel·les d'espàrrec situades a l'Alt Vinalopó. En tractar-se d'un cultiu molt condicionat pel clima es van donar creixements molt elevats.

La recol·lecció va continuar en abril a bon ritme. Les temperatures elevades van induir un desenvolupament excessiu i van provocar que els espàrrecs foren massa fins i/o cresqueren tan ràpidament que no donava temps a collir-los amb un estat òptim, per la qual cosa algunes parcel·les es van deixar sense collir.

A l'Alt Vinalopó va acabar en maig la recol·lecció de part de les parcel·les que es van deixar vegetar amb el propòsit d'acumular reserves.

La majoria de les parcel·les situades a l'Alt Vinalopó es trobaven en juliol, agost i setembre en fase de desenvolupament vegetatiu per a l'acumulació de reserves. En general, el cultiu presentava un bon desenvolupament.

A l'Alt Vinalopó el cultiu va continuar en octubre desenvolupant-se i acumulant reserves de cara a la pròxima campanya.

El mes de novembre el cultiu va arribar a l'Alt Vinalopó a la fase final del desenvolupament amb vegetació en la part aèria.

A l'Alt Vinalopó es feien segues en desembre. Cal destacar el manteniment dels regs en la tardor per a afavorir les reserves del cultiu.

Espinacs

- Alacant: es van iniciar en gener les sèmres d'algunes parcel·les a l'Alt Vinalopó i al Baix Vinalopó per a collir en manolls. D'altra banda, al Baix Segura la producció es va mantindre estable amb una qualitat i dimensions adequades.

Els espinacs al Baix Segura van mantindre una qualitat òptima i unes dimensions apropiades durant febrer. La producció de tall es va mantindre estable amb una certa disminució a mitjan mes en alentir-se el desenvolupament de les fulles a causa de les baixes temperatures. Va continuar el desenvolupament en les parcel·les per a recol·lecció manual al Baix Vinalopó i a l'Alt Vinalopó, a on també es van collir alguns camps sembrats els últims mesos de l'any passat.

Al Baix Segura, la disponibilitat de producte va augmentar progressivament amb el transcurs del mes de març i es va passar d'una qualitat apropiada durant la primera quinzena a experimentar deficiències a final de mes a conseqüència de la deshidratació de la fulla. Per part seua, al Baix Vinalopó van prosseguir els talls, mentre que a l'Alt Vinalopó, en les parcel·les destinades a consum en fresc, va continuar la campanya, i les fulles presentaven bon desenvolupament i qualitat.

La disponibilitat d'espinacs al Baix Segura va ser baixa en abril, atés que part de la producció havia espiguet a conseqüència de les altes temperatures. Les fulles recol·lectades tenien unes dimensions òptimes i una qualitat apropiada.

Va acabar en maig la temporada d'espinacs de les varietats de primavera al Baix Segura, amb una quantitat important de la fulla recol·lectada que presentava una qualitat i unes dimensions adequades, al mateix temps que prosseguia la campanya a l'Alt Vinalopó sense incidències significatives.

A l'Alt Vinalopó es va iniciar en setembre i va continuar en octubre la sembra.

El mes de novembre les sèmres es van intercalar amb l'inici dels talls de les primeres plantacions dutes a terme en setembre a l'Alt Vinalopó i la destinació principal de les quals va ser la indústria. Per part seua, les parcel·les situades al Baix Vinalopó continuaven desenvolupant-se en espera de la pròxima recol·lecció.

La collita al Baix Segura va prosseguir en desembre amb un ritme estable i amb unes dimensions i una qualitat de la fulla adequades. Mentrestant, a l'Alt Vinalopó van acabar els talls de les últimes parcel·les i es van fer treballs de condicionament de cara als pròxims cultius.

- Castelló: es va mantindre en febrer la recol·lecció d'espinacs.

Va prosseguir en març la recollida, amb baixos rendiments a conseqüència de fotoperíodes més llargs, de temperatures més elevades i de l'escassetat de pluges que van afavorir que els espinacs tingueren una ràpida elevació. a finals del mes d'abril va concloure la collita d'este producte.

Pésol

- Alacant: es va sembrar en gener un bon nombre de parcel·les a l'Alt Vinalopó amb destinació a congelat, que es trobaven en les primeres fases de desenvolupament.

Va prosseguir en febrer la correcta evolució de les parcel·les sembrades el mes anterior, amb una superfície en producció major respecte a la d'altres anys.

Va continuar en març el desenvolupament del cultiu amb bon estat sanitari en les plantacions de l'Alt Vinalopó. Les parcel·les es trobaven en diferents fases de creixement i ja es distingien les primeres flors en les quals es van sembrar primer.

Les plantacions de pésol de l'Alt Vinalopó van presentar un bon desenvolupament en abril i en les parcel·les més avançades es distingien les baines amb els grans ben marcats. S'hi va apreciar un desenvolupament excessiu de males herbes.

Durant el mes de maig es va collir una gran part de les parcel·les dedicades al cultiu a l'Alt Vinalopó.

Va finalitzar, en juny, la collita de les últimes parcel·les de pésol situades a l'Alt Vinalopó.

- Castelló: a la Plana Alta, durant el mes de març es van mantindre les passades del pésol en baina, més conegut com tirabec o pésol caputxí. És una lleguminosa molt apreciada, per la qual cosa va aconseguir una alta cotització. Respecte del pésol en gra que es produïx per a la destinació a indústria, la recol·lecció va acabar a finals de mes.

Van continuar les passades del pésol en baina en maig. La procedència va ser majoritàriament de parcel·les a l'aire lliure. Esta varietat és més coneguda com a *tirabec*.

Faves

- Alacant: el cultiu es va desenvolupar adequadament al Baix Vinalopó i per a final de gener les primeres baines estaven en plena maduració i procés de recol·lecció, la qual cosa va coincidir amb una nova i intensa floració.

La quantitat de fava de Mutxamel per a recol·lectar va disminuir durant els primers dies de febrer en els camps del Baix Vinalopó i del Baix Segura. El fred va alentir el desenvolupament de les baines i algunes van presentar deficiències per les gelades. Les temperatures més elevades de la tercera setmana van accelerar el seu desenvolupament, i van incrementar la quantitat de faves disponibles i la proporció de baines amb major diàmetre i qualitat apropiada. A finals de mes al Baix Vinalopó es va iniciar, en les plantacions més precoces, la producció de tall de la fava valenciana, tot i que encara era escassa. Les baines van tindre unes dimensions apropiades amb una qualitat òptima.

La disponibilitat de fava de Mutxamel per a recol·lectar es va incrementar al llarg del mes de març al Baix Segura fins a l'última setmana, quan es va reduir en acabar la recol·lecció d'algunes de les plantacions per trobar-se la campanya molt avançada. Es va apreciar una menor qualitat del fruit, amb el gra més marcat i una important proporció de baines curtes. També es va iniciar la collita de les plantacions més primerenques de fava valenciana, i augmentà progressivament la disponibilitat de tall amb una dimensió òptima i qualitat apropiada. Per part seua, al Baix Vinalopó la producció de Mutxamel va anar en ascens fins a finals de mes, quan va acabar la recol·lecció de tendres i es va iniciar la de faves dures per a consum en gra. D'altra banda, la disponibilitat de fava valenciana també va anar en augment amb una qualitat òptima i unes dimensions adequades.

Van acabar en abril les campanyes de fava de Mutxamel i valenciana al Baix Segura. En el cas de les segones, les últimes baines recol·lectades tenien el gra pronunciat i un diàmetre més gran que de costum, per la qual cosa es van collir molt poques faves de bona qualitat que estigueren tendres. De

la mateixa manera, al Baix Vinalopó va concloure la recol·lecció de la varietat valenciana. Les baines collides van mantindre unes dimensions òptimes i un gra més pronunciat, amb una quantitat molt baixa de faves amb una qualitat òptima.

Al Baix Vinalopó, amb la temporada pràcticament acabada, es van agafar en maig les últimes baines, al mateix temps que es van començar a rompre algunes de les plantacions des de mitjan mes.

Al Baix Vinalopó, el cultiu seguia creixent en octubre sense incidències destacables i quan va acabar el mes arribà a alçàries de fins a 40 cm.

La maduració escalonada del cultiu el mes de novembre va permetre veure al Baix Vinalopó simultàniament el començament de la collita i les plantes en floració. La disponibilitat de la varietat de Mutxamel es va incrementar en la part final del mes, amb una proporció important de baines amb poca longitud i amb una qualitat organolèptica deficient per l'efecte de les altes temperatures.

Amb les temperatures altes del mes de desembre va augmentar la producció de fava de Mutxamel al Baix Vinalopó. Les baines tenien una bona qualitat i una reducció notable de les deficiències per rovell a causa de l'ambient sec de les últimes setmanes.

- Castelló: les faves sembrades la segona quinzena de setembre a la Plana Alta van començar a mostrar les primeres flors en febrer. Va començar de manera testimonial la recol·lecció a finals de mes.

Es van fer passades de recol·lecció de faves a la Plana Alta durant tot el mes de març.

Va finalitzar en abril la collita de faves a la Plana Alta, la Plana Baixa i el Baix Maestrat.

A finals d'octubre es van començar a veure les primeres germinacions de les faves que s'havien plantat durant setembre. Es va observar un bon desenvolupament, afavorit pel bon clima i per l'aportació de reg.

Va continuar en novembre el desenvolupament correcte de les faves. Les primeres setmanes de novembre els forts vents de ponent van tombar algunes plàntules en les parcel·les que s'havien sembrat més tard i que presentaven poc desenvolupament.

En desembre van evolucionar correctament les faves el tall de les quals estava previst per a mitjan gener en les zones extraprimerenques.

- València: les gelades dels dies 26 i 27 de gener van provocar incidències en les faves verdes de l'Horta Nord. En febrer, les parcel·les afectades per estes gelades es van començar a recuperar.

La recol·lecció de faves va prosseguir en març, amb disminució de la qualitat per la proximitat del final de campanya.

A l'Horta Nord, el mes d'abril les plantacions de faves es van vore perjudicades per les temperatures més elevades que de costum.

Bajoca

- Alacant: en els hivernacles del Baix Vinalopó es va iniciar a mitjan mes de maig la recol·lecció de les primeres plantacions de bajoca fina, amb una dimensió apropiada de les baines i una qualitat òptima. La disponibilitat va experimentar un ascens en l'últim terç, acompanyada d'un excés de diàmetre, que va baixar posteriorment, atés que la campanya estava en una fase molt avançada.

La disponibilitat de bajoca fina en els hivernacles del Baix Vinalopó va augmentar en la segona mitat del mes de juny per a disminuir posteriorment de manera notable durant l'última setmana, amb el final de la collita de les plantacions més avançades. Les últimes baines collides van presentar unes dimensions adequades i un augment de qualitat.

En els hivernacles del Baix Vinalopó va finalitzar a mitjan juliol la campanya de bajoca fina. La disponibilitat va ser molt baixa durant les últimes setmanes, quan les baines collides presentaven una qualitat apropiada amb unes dimensions adequades.

Al Baix Vinalopó el cultiu va continuar en setembre amb un desenvolupament sense incidències destacables.

Durant la primera quinzena d'octubre es va iniciar al Baix Vinalopó la recol·lecció de bajoca fina i es va mantindre durant tot el mes de novembre, amb un increment de la disponibilitat propiciat per la pujada de les temperatures. En general, les baines presentaven unes dimensions i una qualitat òptimes.

En els hivernacles del Baix Vinalopó la disponibilitat de bajoca fina es va reduir la segona quinzena de desembre i les baines van presentar unes dimensions òptimes i una qualitat apropiada.

- Castelló: el mes de juny es va iniciar amb l'augment del ritme de recol·lecció dels tres tipus de bajoca cultivats a la província: la bajoqueta pròpiament dita o bajoca tendra, la bajoca roja i la bajoca blanca. La bajoqueta va presentar a principis de mes una gran qualitat, i va destacar la varietat perona, seguida per la varietat ferradura i la *bobby*. A mesura que transcorria el mes, la qualitat del producte es va anar diversificant, però es va mantindre l'alta producció. D'altra banda, la bajoca roja és una de les més apreciades a la província, però la superfície dedicada a este cultiu és molt menor que per a les varietats verdes. La bajoca blanca és la més apreciada en la zona, però actualment pràcticament no se li dedica superfície. No obstant això, la demanda és alta perquè està associada als arrossos típics de Castelló.

En juliol van prosseguir les labors de recol·lecció dels diferents tipus de bajoca. L'arc de qualitats d'este producte es va ampliar notablement. La bajoqueta va ser la que més diversitat de qualitats va mostrar, per ser també el tipus de bajoca que més es cultiva a la Plana Alta, on predomina la varietat perona. Al seu torn, en la bajoca roja es va apreciar este ventall de qualitats, però en menor grau ja que, com que se'n cultiva menys superfície, els productors només comercialitzen bajoca amb les millors condicions possibles. En la bajoca blanca pràcticament va concloure la campanya amb el final de mes, ja que és el tipus de bajoca al qual es dedica menys superfície.

Les elevades temperatures del mes d'agost no van afavorir el desenvolupament del cultiu, i la qualitat comercial va resultar molt perjudicada. A mitjan mes va acabar la recol·lecció de les bajoques blanca i roja.

Les plantacions de bajoca a la Plana Alta, a conseqüència de les elevades temperatures dels mesos anteriors, van perdre la flor. A finals de setembre es va recuperar el ritme, amb bones qualitats tant per a la bajoqueta tendra com per a la roja.

Durant octubre va anar augmentant la producció dels tres tipus de bajoca (tendra, roja i blanca) a la Plana Alta. Les temperatures bones van afavorir que s'allargara la campanya i que les minves que hi hagué els mesos anteriors, a conseqüència de les excessives temperatures d'agost, es veren compensades. Va predominar la bajoca procedent de parcel·les a l'aire lliure.

A mitjan mes es va iniciar el tall de les bajoques cultivades en hivernacle i es va compaginar amb el de les bajoques procedents de parcel·les a l'aire lliure que van vore allargar-se el cicle de cultiu afavorit per les bones temperatures.

Durant el mes de desembre va prosseguir la collita de bajoca, tant la tendra com la blanca, principalment a la Plana Alta. La bajoqueta va vore com minvava la qualitat comercial a conseqüència del descens tèrmic nocturn. El mateix va passar amb la bajoca blanca. A este tipus de bajoca se li dedica una superfície de cultiu menor i el seu consum és similar al del tirabec, ja que s'utilitzen en l'elaboració d'arrossos típics festius en la província. A finals de desembre es va procedir a fer els últims talls de bajoques i es van arrancar pràcticament totes les parcel·les que encara continuaven d'este cultiu per a començar a condicionar dels terrenys per als cultius de primavera.

Encisam

- Alacant: a principis de gener al Baix Segura la producció d'iceberg va ser alta, i es va acumular producte en camp. El reduït ritme va ser provocat per l'escassa qualitat amb moltes peces danyades per *tipburn*. La disponibilitat de producte va disminuir a finals de mes en alentir-se el desenvolupament del cultiu per la baixada de temperatures. La quantitat de romana i *little gem* de poca qualitat sense recol·lectar va ser alta a principis de mes, on un alt percentatge va presentar deficiències de compacitat i afecció de *tipburn* i alternària. Al Baix Vinalopó les plantacions d'encisam de les varietats romana, miniromana i *baby* van començar a cabdellar-se el primer terç del mes.

Al Baix Segura la producció d'iceberg va descendir en febrer i en general va ser baixa. Això va ser degut al fet que les elevades temperatures de novembre i desembre van avançar els cicles i al fred de febrer va alentir el desenvolupament de les noves plantacions, descompensant així el calendari de recol·lecció. El ritme de tall va ser baix i les peces a finals de mes eren més compactes i amb una grandària major. D'altra banda, va disminuir la quantitat de *little gem* a principi de mes per a augmentar a partir de la segona quinzena. La disponibilitat es va mantindre amb una qualitat òptima i un cabdellament apropiat. La quantitat de romana va ser baixa a causa del retard en el desenvolupament de les fulles provocat per les baixes temperatures. Les peces van tindre poca compacitat i una reducció del pes. Esta baixada es va produir a causa de la recol·lecció per la demanda dels mercats exteriors. Al Baix Segura, les plantacions de final de l'any passat de romana es van desenvolupar sense novetat i van prosseguir els talls a Asprella i Algorós. Mentrestant, a l'Alacantí es va completar la plantació escalonada d'encisam miniromana i iceberg i s'iniciava de collita dels plantats a finals de l'any passat.

La disponibilitat de la romana va ser baixa en març al Baix Segura i el pes mitjà de les peces es va situar entre els 0,5 kg i 0,6 kg, a més de presentar poca compacitat a causa de l'avançament de la collita. D'altra banda, al Baix Vinalopó es va iniciar la recol·lecció al mateix temps que s'accelerava en la resta de les zones. Quant a la varietat iceberg, la disponibilitat al Baix Segura va ser igualment baixa amb un increment durant l'última quinzena, mantenint una qualitat i compacitat apropiades. A l'Alacantí també va continuar la recol·lecció, igual que la de les varietats mini. Per part seua, les peces collides al Baix Segura de *little gem* van mantindre una qualitat òptima i un cabdellament apropiat durant tot el mes, amb un augment de les existències en l'última setmana.

Al Baix Vinalopó es va incrementar la disponibilitat de tall de la romana en abril, amb una major qualitat i compacitat amb el pas de les setmanes. El pes de les peces tallades també va créixer. De la mateixa manera, la quantitat d'encisam iceberg per a tallar també va pujar, ja que es va reduir el cicle del cultiu a causa de les altes temperatures, amb un descens del ritme de recol·lecció durant l'última setmana. Les peces tallades van mantindre una compacitat adequada i un pes mitjà de 0,7 kg. Per la seua banda, quant a la varietat *little gem*, va presentar un cabdellament apropiat durant tot el mes, i, a més, durant la segona quinzena es van tallar les peces més grans i hi hagué un increment d'encisams que tendien a espiguejar-se quan se solapaven diversos cicles. Al Baix Vinalopó, la recol·lecció de les diverses varietats estava quasi conculsa i s'estaven fent tasques de rompuda i llaurada del terreny a mesura que s'anaven completant les collites, igual que a la comarca de l'Alacantí, on va finalitzar la campanya de les varietats miniromana i iceberg.

En les plantacions del Baix Segura va concloure en maig el tall de les varietats romana, *little gem* i iceberg. Pel que fa a la varietat romana, una part important de les peces pendents d'agafar no eren aptes per al comerç a causa d'un excés de maduresa. El pes mitjà de les peces es va situar entre 1 kg i 1,3 kg, i va arribar a 1,5 kg a final del mes.

Al Baix Segura i a l'Alt Vinalopó es va iniciar en setembre la plantació de diferents varietats d'encisam.

Al llarg del mes d'octubre es va mantindre al Baix Segura la plantació i el desenvolupament de les diferents varietats implantades el mes anterior. Per la seua banda, a l'Alacantí, s'iniciava la plantació en la zona del Bacarot.

Al Baix Segura van continuar els trasplantaments en novembre, al mateix temps que van començar els talls de les diferents varietats, amb un cert retard respecte de l'any anterior. Així, durant la segona quinzena es va iniciar la recol·lecció de la romana amb un increment progressiu de la disponibilitat de producte. En els últims dies del mes es va incrementar la disponibilitat d'iceberg, així com de *little gem* a conseqüència de l'acceleració dels cicles amb les altes temperatures. Respecte al Baix Vinalopó, s'esperava que per a final de mes les parcel·les d'encisam romà assoliren la grandària comercial i s'iniciaren els talls, mentres que a l'Alacantí van acabar els trasplantaments.

En algunes de les parcel·les al Baix Segura l'encisam romà va presentar deficiències de compacitat perquè, amb les temperatures altes de desembre, es va produir l'espigueig. El pes de les peces va augmentar durant la segona quinzena. A més, l'augment de la disponibilitat no va anar acompanyat d'un ritme més alt de collita i, per tant, es van acumular en camp encisams amb poca qualitat i amb afeccions per *tipburn* i alternària, per la qual cosa es van començar a llaurar alguns camps. Per la seua banda, al Baix Vinalopó van prosseguir els talls iniciats el mes anterior. A l'Alacantí, les plantacions van continuar desenvolupant-se una vegada acabada la plantació escalonada de les diferents varietats.

- Castelló: en gener, com ja va ocórrer els mesos anteriors, les elevades temperatures van continuar perjudicant la qualitat final dels diferents de tipus d'encisam. Esta situació també va contribuir a retardar el cicle de cultiu. Segons va anar avançant el mes i, sobretot, l'última setmana, es va començar a produir un descens tèrmic que va afavorir la millora de la qualitat. En l'encisam romà, les elevades temperatures predominants durant la major part del mes van deteriorar les fulles exteriors i van provocar una major grandària final de la peça, característica que va devaluar comercialment el producte. Van prosseguir les plantacions i l'evolució amb normalitat dels diferents cicles de cultius hivernals en parcel·les de segona ocupació al Baix Maestrat.

Tant al Baix Maestrat com a la Plana Alta van seguir en febrer i març els talls de les varietats romana, fulla de roure i meravella. Mentres que l'encisam iceberg per a indústria de IV gamma únicament es va produir al Baix Maestrat.

Va continuar en abril la producció d'encisams de tipus romà, de fulla de roure i meravella per al consum en fresc. Mentres que en el cultiu d'encisam iceberg, majoritàriament produït en la zona del Baix Maestrat, la destinació va ser per a indústria de IV gamma. El bon clima va permetre que l'evolució de les diverses varietats fora bona durant tot el mes, la qual cosa va provocar que moltes unitats arribaren al punt òptim a la vegada, i causaren un excés d'oferta.

Va prosseguir en maig el tall d'encisam de tipus romà, de fulla de roure i meravella per al consum en fresc. Mentres que la campanya d'encisam iceberg va finalitzar a mitjan mes.

Va continuar en juny la producció d'encisam romà, de fulla de roure i meravella per a fresc. A mitjan mes, per les elevades temperatures, es va acumular molt de producte a la vegada, ja que es va assolir el punt òptim de recol·lecció.

El tall d'encisam de tipus romà, fulla de roure i meravella es va mantindre en juliol amb normalitat. Al seu torn, es va iniciar la preparació de les parcel·les que allotjaran la pròxima collita de tardor-hivern.

Els trasplantaments que es van fer en juliol van presentar un bon desenvolupament durant el mes d'agost amb les elevades temperatures i la sequedat ambiental, ja que no van presentar problemes fúngics. El tall d'encisam de tipus romà, fulla de roure i meravella es va mantindre.

Este cultiu va vore com la seua qualitat es va ressentir en setembre a conseqüència de l'alternança de períodes d'elevades humitats per les pluges amb elevades temperatures, que van provocar que arribara a espigar el cultiu, sobretot en l'encisam de varietat romana. Mentres que en encisam meravella o trocadero este clima canviant i de contrastos tèrmics va provocar podridures.

La producció i la comercialització d'esta hortalissa se sol mantindre constant durant tot l'any en les dos zones hortícoles de la província. No obstant això, octubre va començar amb escassetat d'encisam

a conseqüència de les pluges i les elevades temperatures de setembre, que van causar depreciacions per podridura. Al seu torn, les elevades temperatures van impulsar una forta demanda. A mesura que va transcórrer el mes, la qualitat es va recuperar i la demanda va seguir elevada a conseqüència de les temperatures altes que van caracteritzar el mes d'octubre.

El clima de novembre va afavorir el cultiu i la qualitat de l'encisam, però va afavorir que molta producció arribara alhora al punt òptim de recol·lecció, la qual cosa va acabar saturant els mercats.

Les condicions climàtiques benèvols i la no previsió de temporals a curt termini van afavorir que es mantinguera el trasplantament de plàntules d'encisam en desembre, i d'esta manera es va poder tindre més escalonament de la campanya. Les plantacions d'encisams trasplantats amb anterioritat van evolucionar correctament aendembre afavorides pel clima. A conseqüència de l'hivern suau es van produir problemes de pugó que van obligar a fer tractaments fitosanitaris en algunes explotacions, encara que en general un bon maneig dels enemics naturals va ser suficient.

- València: la recol·lecció d'encisam va continuar amb normalitat en gener, febrer i març a l'Horta Nord i a la Ribera Baixa.

Es van mantindre els talls d'encisam en abril i maig a la Ribera Baixa i l'Horta Nord.

En octubre va començar la collita d'encisam al Camp de Morvedre i va prosseguir a la Ribera Baixa.

Meló

- Alacant: en les parcel·les del Baix Segura es va iniciar en gener la plantació davall de plàstic. Les labors de preparació, reg i instal·lació de túnels es van succeir en la mateixa explotació.

Al Baix Vinalopó es van fer en febrer els primers trasplantaments a l'aire lliure de planters protegits per tunelets en les zones més càlides com Algorós i Puçol (Elx). També al Baix Segura es va continuar amb la plantació sota manta tèrmica iniciada el mes anterior.

Al Baix Segura va prosseguir en març el desenvolupament del cultiu afavorit per l'alta insolació i l'absència de baixes temperatures. També es van iniciar les plantacions a l'Alacantí i al Baix Vinalopó, en què des de mitjan mes es van generalitzar les parcel·les en producció equipades amb microtúnel i mantes tèrmiques.

Al Baix Segura van prosseguir en abril les plantacions de meló i en algunes parcel·les ja s'apreciaven els primers fruits de la varietat cantalup. A més, es van efectuar labors de birbada manual aprofitant la retirada dels túnels per a afavorir l'aireació, un aprofitament lumínic superior i la pol·linització de les flors. Per la seua banda, a final de mes, a Elx, les plantacions van mostrar un bon desenvolupament, fins a arribar a una alçària de diversos centímetres i 4-5 fulles verdaderes, protegides per microtúnels, al contrari que en la zona dels Carrissals, on es va implantar el cultiu a l'aire lliure. De la mateixa manera, a l'Alacantí, al municipi d'Alacant prosseguien el desenvolupament les plantacions de les varietats gàl·lia i pell de granota, que es van iniciar el mes anterior.

A principis de maig, al Baix Segura va concloure la plantació de meló amb coberta, al mateix temps que es va iniciar a l'aire lliure. En moltes parcel·les els túnels es van obrir i es va aprofitar per a realitzar la birbada manual de les males herbes. A final de mes es va iniciar la recol·lecció de meló cantalup. De la mateixa manera, al Baix Vinalopó, cap a mitjan mes ja s'estaven alçant els microtúnels de protecció i es va advertir un bon desenvolupament, amb una floració continuada i un engrossiment i maduració dels fruits, els quals presentaven grandàries de 15-20 cm de longitud cap a final de mes. Finalment, a l'Alacantí es van observar plantacions meló groc a Mutxamel, així com en el municipi d'Alacant, de les varietats *charentais*, gàl·lia i pell de granota.

Al Baix Segura va finalitzar en juny la recol·lecció de la varietat cantalup en les plantacions situades en el terme municipal d'Almoradí; mentrestant, les cultivades amb el tipus pell de granota a Pilar de la Horadada continuaven amb l'engrossiment. D'altra banda, al Baix Vinalopó es va iniciar, a mitjan

juny, la collita del tipus pell de granota. A final de mes es va constatar una reducció del ritme de tall a causa dels danys ocasionats per les pluges de finals de maig, que van provocar deficiències en la grandària i característiques organolèptiques deficientes, a més d'afeccions fúngiques. Finalment, en el terme municipal d'Alacant, a l'Alacantí, a conseqüència de les pluges intenses, algunes plantacions van presentar problemes de podridura de les arrels

Al Baix Segura es va iniciar a principis de juliol la recol·lecció de meló groc i en les últimes setmanes es van fer els últims talls de les plantacions més retardades. El pes va oscil·lar entre 1 kg i 1,3 kg la primera setmana i entre 1 kg i 1,5 kg de finals de juliol. Cal assenyalar un increment de les incidències de verola durant la segona quinzena. Pel que fa al meló pell de granota, la disponibilitat va disminuir al llarg del mes amb un predomini de peces de poca grandària. En les plantacions on estava acabant la campanya, una proporció important dels melons presentaven característiques organolèptiques que no eren adequades. L'última setmana de juliol es va poder apreciar una millora en la qualitat en la resta de les parcel·les i un pes mitjà de 2,5 kg - 3 kg. D'altra banda, al Baix Vinalopó es van poder constatar els efectes provocats per les pluges i les altes temperatures del final de la primavera i principis de l'estiu, especialment en el meló dels Carrissals. Es va produir una reducció de la producció perquè estava acabant la temporada en algunes de les parcel·les, on les peces tenien una bona qualitat amb una baixada de la grandària en l'últim tall.

Al Baix Segura va acabar la primera quinzena d'agost la collita de meló groc, amb peces d'1,5 kg a 2 kg, i es van observar problemes de verola. En la mateixa comarca, anava avançant la recol·lecció de meló pell de granota fins al final de mes, igual que al Baix Vinalopó, amb disponibilitat i qualitat organolèptica molt variable i peces que oscil·laven entre els 2,5 kg i els 3 kg la major part del període.

En setembre va acabar la recol·lecció de les últimes parcel·les al Baix Vinalopó, que estaven sense collir, principalment a causa de problemes amb la grandària del fruit. Una vegada finalitzada esta, es va rompre i llaurar el terreny a fi de preparar-lo per als cultius d'hivern.

- Castelló: a principis d'abril es va iniciar en la zona de la Plana Baixa la plantació de meló, amb una superfície inferior a la d'altres campanyes. El cultiu de la plantació es va fer 60 % a cel obert i 40 % en microtúnels sota manta tèrmica. L'evolució del cultiu era bona i la sequera no tenia cap repercussió sobre el cultiu perquè el 100 % es va fer en reg per degoteig. En la zona no es preveien restriccions d'aigua que poden perjudicar el cultiu.

El desenvolupament del cultiu va seguir amb normalitat durant tot el mes de maig. Les pluges van ser moderades i beneficioses per al cultiu.

Les pluges que es van produir en maig i que van deixar pas a malalties fúngiques que van afectar seriosament este cultiu en juny van provocar que aproximadament la mitat de la producció es perdera a la marjal de Xilxes i la Llosa. Els primers melons que es van tallar en juliol van ser de poca grandària a conseqüència d'un quallat deficitari. A això cal afegir els problemes d'asfíxia radicular, que van causar una escassetat de melons.

Les inclemències climàtiques dels mesos anteriors van causar problemes fúngics en les plantacions de meló i van impedir un desenvolupament correcte del cultiu i, en alguns casos extrems, es va arribar a arrancar la plantació. A pesar d'això, els talls procedents dels segons trasplantaments realitzats en els últims dies de maig i que es van iniciar la segona quinzena d'agost van evolucionar bé i els fruits van ser de grandària considerable.

La producció de meló va concloure a mitjan setembre. Esta va ser molt dispar, amb menys superfície cultivada que en anys anteriors i amb un clima que va obligar a retardar-ne la plantació. Es van donar problemes de quallat de fruits i peces de poc calibre a l'inici de campanya. Posteriorment, el calibre dels melons es va recuperar.

- València: al Camp de Morvedre, després de l'assecatge de la marjal de Sagunt, es van iniciar en març els treballs de preparació del terreny per a realitzar les plantacions de meló.

En abril es van dur a terme les primeres plantacions de meló en diverses comarques productores, com el Camp de Morvedre, on l'absència de pluges durant tot el mes va facilitar els treballs en la zona de marjal.

Al Camp de Morvedre, a finals de juny ja estaven madurs els primers melons plantats davall de manta tèrmica.

En juliol es va recol·lectar meló al Camp de Morvedre, amb bones produccions i preus.

Nap, napicol i xirivia

- Alacant: va finalitzar la collita de xirivia i nap i va prosseguir la de napicol a l'Alt Vinalopó en gener, amb producte de bona qualitat. Es van iniciar paral·lelament les sèmbrs escalonades davall de manta tèrmica.

En febrer, a l'Alt Vinalopó, en les primeres superfícies de nap davall de manta tèrmica va començar a distingir-se en el cultiu 2-4 fulles verdaderes, i presentava un bon desenvolupament. Va finalitzar la recol·lecció de les parcel·les de napicol. Es va fer amb recol·lectora proveïda amb capçal d'hivern, ja que la superfície foliar del cultiu s'havia reduït molt per les gelades i la fi del cicle vegetatiu. Es va mantindre la recol·lecció de les últimes plantacions de xirivia de la campanya anterior en els camps de l'Alt Vinalopó. En les parcel·les davall de manta va començar a distingir-se la planta amb bon desenvolupament del cultiu.

Es va procedir en març a la retirada de les mantes tèrmiques en la majoria de les parcel·les de xirivia de l'Alt Vinalopó. L'estat sanitari era bo, però en molts casos es va constatar una elevada presència de males herbes. Quant al nap, es va procedir a la retirada de les mantes tèrmiques en gran part de les superfícies plantades. Es va observar que, en algunes de les parcel·les, a conseqüència de les temperatures màximes a què es va arribar, es va produir la pujada a flor prematura sense que el cultiu haguera arribat al desenvolupament definitiu.

El cultiu de xirivia va mantindre en abril un bon desenvolupament en les parcel·les de l'Alt Vinalopó, al mateix temps que es feien noves sèmbrs i labors de control de males herbes. Van continuar les sèmbrs i l'arrancada de nap a l'Alt Vinalopó. L'espigueig prematur, que es va iniciar el mes anterior com a resultat de les altes temperatures, no va afectar la qualitat de l'arrel.

A l'Alt Vinalopó, el cultiu de xirivia va presentar al maig un bon desenvolupament, sense problemes fitosanitaris d'importància, excepte el control de les males herbes. Van prosseguir les sèmbrs i la recollida de nap.

A l'Alt Vinalopó, en juny van acabar les plantacions de xirivia a l'aire lliure, al mateix temps que es feia la recol·lecció de les parcel·les sembrades davall de manta en gener, que presentaven un bon desenvolupament. Al llarg del mes van continuar les sèmbrs i arrancades de nap amb un bon estat sanitari del cultiu.

A l'Alt Vinalopó, una vegada acabades les sèmbrs a l'aire lliure, el cultiu de xirivia va seguir amb un desenvolupament normal en juliol. Es va fer la recol·lecció de les primeres parcel·les sembrades sense manta, que van presentar un bon desenvolupament. Es van fer les primeres sèmbrs de napicol de la temporada en esta comarca i van seguir les plantacions i arrancades de naps.

A l'agost es va intensificar el ritme de recol·lecció de xirivia a l'Alt Vinalopó, i no es van observar problemes fitosanitaris importants, excepte males herbes, amb un poc més de rebuig per malformacions. Es va apreciar un bon desenvolupament en el cultiu de napicol. Es va mantindre la producció de nap, i destaca la presència de males herbes i més incidència de mosquit verd.

El mes de setembre la xirivia es trobava en plena fase de recol·lecció a l'Alt Vinalopó. Els danys més greus van ser la necrosi en les arrels provocada per nematodes, amb una certa importància en algunes parcel·les. El cultiu de napicol es trobava en fase de creixement. S'hi van aplicar herbicides. S'observaven danys ocasionats per erugues. Mentres que en els naps van finalitzar les sèmbrs i va continuar la collita amb bona qualitat i sense afeccions d'importància.

En les explotacions de l'Alt Vinalopó s'estava fent la recol·lecció de xirivia en octubre. En algunes de les plantacions es mantenien les incidències per nematodes i malalties de tipus xancre, que produeixen zones necrosades en l'arrel, amb una certa importància en algunes de les parcel·les. Per la seua banda, les parcel·les de napicol situades a l'Alt Vinalopó es trobaven en fase de creixement. Es van aplicar herbicides durant el mes. Pel que fa al cultiu de naps a l'Alt Vinalopó, una vegada concloses les sembres el mes anterior, el cultiu es trobava en plena collita. Les peces tenien una qualitat bona i no tenien afeccions importants.

A l'Alt Vinalopó les arracades de xirivia estaven pràcticament finalitzades en novembre. En algunes de les parcel·les persistien els danys ocasionats per nematodes, que van depreciar el tubèrcul fins al punt de deixar-lo sense recol·lectar. Pel que fa al napicol, es trobava en fase de creixement, al mateix temps que es van fer labors encaminades a oxigenar el sòl i a eliminar herbes adventícies. Es va observar un nombre inferior d'aplicacions fitosanitàries i les incidències es van limitar a danys puntuals ocasionats per la mosca de la col. Respecte al nap, van seguir les arracades iniciades el mes anterior. Les peces presentaven una bona qualitat, sense afeccions d'importància, excepte una certa incidència dels cucs filferro.

A l'Alt Vinalopó es van mantindre els talls de xirivia en desembre i en els últims dies del mes tan sols quedaven per collir les parcel·les més retardades. En les zones més propenses a l'acumulació d'humitat es van registrar danys puntuals de xancre en les arrels. El napicol es trobava en plena recol·lecció i va presentar una qualitat bona, amb una presència escassa de bacteris en la fulla com la *Xanthomonas* sp. En l'etapa final es van poder observar certs danys ocasionats per la mosca de la col i cucs filferro, però sense minves significatius en la producció ni en la qualitat. En esta comarca va acabar l'arracada de naps amb una baixada de la qualitat respecte a anys anteriors. Es van apreciar incidències puntuals de cuc filferro i mosca de la col, així com un cert nombre d'arrels amb problemes de malformacions.

Cogombre

- Alacant: en els hivernacles del Baix Vinalopó la disponibilitat de producte va continuar el seu descens en gener, i arribà a ser molt baixa a final de mes. A més, com que la campanya estava tan avançada, els cogombres van presentar reducció de qualitat amb dimensions irregulars i escassa grandària.

La primera setmana del mes de febrer va concloure en els hivernacles del Baix Vinalopó la recol·lecció dels últims fruits que van tindre menor calibre i majors irregularitats.

Al Baix Vinalopó es va iniciar la segona quinzena de març la recol·lecció de les noves plantacions d'hivernacle. Els cogombres tenien escassa longitud i un diàmetre adequat. L'última setmana, amb l'increment de temperatures, va augmentar tant la producció com les dimensions dels fruits amb una qualitat òptima.

Seguint amb la tendència marcada el mes anterior, en els hivernacles del Baix Vinalopó va augmentar en abril la disponibilitat de tall, ja que es va accelerar el desenvolupament del fruit amb les altes temperatures. Les peces collides van presentar una qualitat òptima i unes dimensions adequades.

Al Baix Segura, la disponibilitat de cogombre per a collir va augmentar la segona mitat del mes de maig amb l'inici de la recol·lecció de noves plantacions d'hivernacle. Les peces collides van mantindre una qualitat apropiada i unes dimensions òptimes. Quant al Baix Vinalopó, la producció va augmentar en totes les plantacions d'hivernacle i els fruits recol·lectats van mantindre una qualitat òptima i unes dimensions apropiades.

La disponibilitat de cogombre per a collir es va reduir, a mitjan juny, en els hivernacles del Baix Segura, igual que la qualitat, atés que la campanya es trobava en una fase molt avançada. Per la seua banda, al Baix Vinalopó, la producció en els hivernacles es va mantindre estable i comptava amb una reducció de la qualitat i una proporció elevada de fruits amb dimensions irregulars. D'altra banda, els cogombres cultivats a l'aire lliure presentaven una qualitat, grandària i consistència apropiades.

Al Baix Segura, la disponibilitat de cogombre per a collir en els hivernacles era molt baixa en juliol. Les peces presentaven unes dimensions òptimes i una qualitat apropiada, amb una descoloració de la pell en les últimes peces tallades. Es va iniciar la recol·lecció de les plantacions a l'aire lliure, en què es van observar fruits amb poca grandària. D'altra banda, al Baix Vinalopó la producció en les plantacions d'hivernacle va descendir, ja que la campanya estava en una etapa molt avançada. Els fruits tenien unes dimensions òptimes, però tenien menys qualitat i presentaven descoloracions. Les peces tallades en plantacions a l'aire lliure mostraven una qualitat i una grandària adequades.

En les escasses plantacions d'hivernacle del Baix Segura i del Baix Vinalopó va anar disminuint en agost la disponibilitat de tall, amb fruits de qualitat decreixent i grandària irregular.

Al Baix Segura i al Baix Vinalopó es va iniciar en setembre la recol·lecció de noves plantacions d'hivernacle, amb un augment progressiu de la disponibilitat al llarg del mes, amb unes dimensions apropiades i una qualitat òptima.

En els hivernacles del Baix Segura i del Baix Vinalopó la disponibilitat de producte va ser alta la primera quinzena d'octubre, amb una baixada en la segona mitat del mes. Els fruits recollits tenien unes dimensions apropiades i una qualitat òptima.

La quantitat de cogombre va continuar disminuint en novembre en els hivernacles del Baix Vinalopó. La major part dels fruits tenien unes dimensions adequades, amb algunes deficiències en la qualitat.

En els hivernacles del Baix Vinalopó va baixar la disponibilitat de tall en desembre per trobar-se la campanya en una fase molt avançada.

- Castelló: el cultiu a la Plana Alta anava evolucionant en abril dins de la normalitat. La collita es va iniciar a principis de maig a la Plana Alta. El producte era de bona qualitat i les quantitats a finals de mes eren importants. Va continuar en juny amb un producte de bona qualitat i quantitats elevades produïdes durant el mes. El clima, amb altes temperatures, va ocasionar que s'acumulara molt de producte alhora, sense escalonar-se la recol·lecció i, per tant, es va reduir en el temps la campanya.

A mitjan juliol es va produir una lleugera baixada de producció que es preveia que duraria fins a mitjan agost, i es va donar pas als talls de la segona fase. El producte collit va tindre bona qualitat, sobretot el procedent de cultiu a l'aire lliure a la Plana Alta. A mitjan agost es va iniciar el segon tall de cogombre.

Durant tot el mes de setembre es van collir cogombres amb bona qualitat comercial.

La producció de cogombre procedent de les plantacions d'hivernacle va tindre durant el mes d'octubre fruits de qualitat bona.

Tal com va succeir en altres hortalisses, les temperatures altes i el bon clima del mes de novembre van permetre que continuara durant tot el mes la campanya de cogombre, tant en parcel·les a l'aire lliure com en hivernacle a la Plana Alta.

A finals de desembre es van produir els últims talls de cogombre a la Plana Alta i, amb això, es va procedir a l'arrancada de les plantacions.

Julivert, coriandre i altres

- Alacant: va prosseguir en febrer el desenvolupament i els talls en les comarques de l'Alacantí i el Baix Vinalopó.

Les parcel·les de julivert i coriandre del Baix Segura es van desenvolupar en juny sense incidències destacades. Es van observar noves superfícies sembrades d'herba-sana en el municipi d'Albatera.

En diferents localitzacions del Baix Segura com Albatera o Pilar de la Horadada i en altres del Baix Vinalopó, com Crevillent i Elx, es van fer talls en novembre en les nombroses plantacions de julivert, coriandre, anet, menta o fenoll.

Va prosseguir en desembre el desenvolupament i la collita de les diferents espècies aromàtiques presents com ara coriandre, anet, menta, fenoll o julivert en diverses localitzacions com Albaterra o Pilar de la Horadada al Baix Segura o Crevillent i Elx al Baix Vinalopó.

Pimentó

- Alacant: el cultiu es trobava en gener i febrer en diferents fases de desenvolupament en els hivernacles de Pilar de la Horadada al Baix Segura.

Al Baix Segura, va augmentar en març la quantitat de lamuyo verd i roig. Mentres que en el roig la disponibilitat era encara baixa, en el verd es va experimentar un increment de fruits amb deficiències en la consistència durant l'última setmana, ja que en augmentar la demanda es va anticipar la recol·lecció. Per part seua, al Baix Vinalopó, se'n va iniciar la recol·lecció a mitjan mes amb un augment moderat de la disponibilitat de producte. Quant a la varietat califòrnia, la quantitat de groc al Baix Segura va augmentar un 30 %. En el roig va augmentar un 50 %, amb calibres, color i consistència adequats. La producció de verd també es va incrementar un 10 %. Amb l'ascens de temperatures, els hivernacles del Baix Segura, que durant el mes de febrer es van mantindre tancats per a conservar la calor acumulada durant el dia, en març es van ventilar des d'hores molt primerenques per a mantindre la temperatura apropiada de cultiu.

La producció de lamuyo verd va augmentar en abril al Baix Segura per a reduir-se en l'última setmana. Els pimentons recol·lectats van mantindre bons calibres i primera qualitat. La disponibilitat de roig també va créixer, ja que les altes temperatures van accelerar la seua maduració. Mentrestant, al Baix Vinalopó, la disponibilitat de tall de verd va baixar a mitjan mes, per a augmentar a finals, i el fruit va mantindre una qualitat apropiada i consistència òptima. Es van fer plantacions noves a l'aire lliure a mitjan mes a Elx. Quant a la varietat califòrnia, la quantitat de pimentó groc per a recol·lectar al Baix Segura va disminuir a principis de mes per a incrementar-se durant la segona quinzena. La producció de roig també va pujar. Finalment, la de verd també va baixar a principis de mes per a augmentar lleugerament les últimes setmanes. Per part seua, al Vinalopó Mitjà es van realitzar plantacions.

El cultiu protegit de pimentó va presentar una bona producció i les temperatures suaus de les últimes setmanes de maig i la menor lluminositat diària, causada per les tempestes primaverals, van reduir la incidència de la podridura apical. Es van observar noves plantacions al Vinalopó Mitjà, així com a l'Alacantí. Al Baix Segura, la quantitat de pimentó lamuyo verd es va estabilitzar. D'altra banda, la quantitat de lamuyo roig per a tallar va augmentar fins a mitjan mes, per a reduir-se posteriorment, ja que la maduració era més lenta, amb un augment final de la proporció de fruits que verolaven. Per la seua banda, en els hivernacles del Baix Vinalopó, la disponibilitat de verd es va mantindre estable amb una qualitat i consistència adequades. A mitjan mes van començar els talls de roig, amb bona qualitat. Al Baix Segura, en el pimentó califòrnia, els fruits recol·lectats van presentar consistència, qualitat i forma adequades. Quant al pimentó italià en els hivernacles del Baix Vinalopó, es va mantindre a nivells alts durant la primera setmana, per a posteriorment reduir-se i experimentar una reducció de la qualitat. D'altra banda, a l'Alt Vinalopó es va observar la plantació d'una superfície significativa de pimentó de tipus nyora.

Al Baix Segura, la producció de pimentó lamuyo verd es va incrementar en la part final de juny amb l'inici dels tall a plantacions a l'aire lliure. En els hivernacles va disminuir la grandària de les baies. La disponibilitat de roig es va incrementar per la pujada de les temperatures. En el pimentó califòrnia, al Baix Segura, la quantitat de groc va baixar. La producció de pimentó italià al Baix Segura va augmentar amb l'inici de la recol·lecció de noves plantacions a l'aire lliure. Al Baix Vinalopó es va reduir la disponibilitat de pimentó lamuyo verd d'hivernacle, ja que se'n va destinar més quantitat a roig. D'altra banda, va créixer la collita de roig. El tall de pimentó italià també va créixer. Al Vinalopó Mitjà es van observar noves superfícies de pimentó. A l'Alt Vinalopó, les parcel·les de pimentó de bola van seguir el seu creixement.

Al Baix Segura la producció de pimentó lamuyo verd va continuar augmentant en les plantacions a l'aire lliure en juliol, amb baies de forma apropiada i un percentatge alt de fruits que verolaven. Al final de mes es van realitzar els últims talls amb un increment de segones qualitats que es destinaven a la indústria. La quantitat de roig era inferior, ja que la campanya estava en una fase molt avançada en els hivernacles. Pel que fa a la varietat califòrnia, al Baix Segura la disponibilitat de tots els colors es va reduir, amb un augment de segones qualitats. Al Baix Segura la quantitat de pimentó italià va augmentar moderadament en les plantacions a l'aire lliure. La majoria de les baies tenien una qualitat, dimensions i consistència òptimes, amb una pujada en segones qualitats i baies deformades a final de mes. Al Baix Vinalopó la disponibilitat de pimentó lamuyo verd va continuar disminuint i es va incrementar la quantitat de baies destinades a indústria. Quant al pimentó italià al Baix Vinalopó, se'n va incrementar la disponibilitat amb la recol·lecció de noves plantacions a l'aire lliure, amb un major nombre de fruits deformats o de dimensions reduïdes en les plantacions més primerenques. En les més avançades les baies tenien una consistència apropiada i unes dimensions òptimes. De la mateixa manera, al Vinalopó Mitjà va augmentar la producció de pimentó lamuyo verd. Mentre que a l'Alt Vinalopó, les parcel·les plantades amb pimentó de bola van continuar desenvolupant-se al mateix temps que es feien labors de birbada.

En els hivernacles de la mitat sud, durant el mes d'agost es van arrancar les plantacions en la major part d'hivernacles i es va efectuar la desinfecció per solarització. En lamuyo, es van efectuar els últims talls en hivernacle fins a mitjan mes, amb grandària predominant M i qualitat afectada per clevillat, descoloració i maduresa excessiva, amb destinació principal a indústria. Va continuar la recol·lecció a l'aire lliure, i es van deixar majoritàriament les baies per a roig. A finals de mes van acabar també els talls de verd a l'aire lliure, mentre que els rojos tenien una qualitat molt desigual. En el cas del pimentó califòrnia, es van enllestir talls de verd, destinat a congelat, mentre que en el roig va augmentar la quantitat destinada a indústria i la campanya va concloure la tercera setmana del mes. Igualment, va disminuir la disponibilitat d'italià a l'aire lliure al llarg del mes, amb un increment de la proporció de segones qualitats. En les plantacions de pimentó de bola de l'Alt Vinalopó es van observar incidències en algunes plantes per les altes temperatures. Al Vinalopó Mitjà es va realitzar la recol·lecció mecanitzada del pimentó per a indústria.

Al Baix Segura, el mes de setembre es va donar per finalitzada la temporada de pimentó italià i lamuyo i en la majoria dels hivernacles s'estaven realitzant desinfeccions per solarització al mateix temps que s'iniciaven les primeres plantacions de la nova temporada. D'altra banda, al Baix Vinalopó i a l'Alt Vinalopó prosseguia la recol·lecció de les parcel·les a l'aire lliure, i destaquen les plantacions de vitet al Molar d'Elx i les de pimentó de tipus bola a Villena. La producció de tall de pimentó italià es va mantindre a la zona d'Elx amb una proporció important de fruits de segona qualitat, deformats i de poca grandària. Quant al Vinalopó Mitjà, es va iniciar el tall en les noves plantacions de pimentó italià, que es va mantindre a final de mes.

En els hivernacles del Baix Segura es van fer durant tot el mes d'octubre labors de manteniment i desinfecció. Pel que fa al Baix Vinalopó, va finalitzar la recol·lecció de vitet en les finques situades al Molar, i va prosseguir la collita de pimentó italià en les escasses plantacions pendents a l'aire lliure. La disponibilitat de primeres qualitats era molt baixa. D'altra banda, al Vinalopó Mitjà va disminuir el ritme del pimentó italià, mentre que a Novelda estaven sense agafar les parcel·les de xili de Jalapa. Finalment, a l'Alt Vinalopó es realitzaven les últimes passades en les plantacions de pimentó de tipus bola sense incidències.

El mes de novembre van finalitzar les campanyes de pimentó italià al Baix Vinalopó i al Vinalopó Mitjà, així com del tipus bola a l'Alt Vinalopó, mentre que en els hivernacles de Pilar de la Horadada, al Baix Segura, se'n van iniciar les plantacions.

En els hivernacles de Pilar de la Horadada, al Baix Segura, es van fer en desembre les primeres plantacions i labors de col·locació d'aspres, amb la col·locació dels fils que han de suportar les plantes.

- Castelló: les plantacions estaven en desenvolupament en abril. A mitjan maig es va aconseguir l'òptim de recol·lecció en les plantacions més avançades de les zones productores. La primera varietat comercialitzada va ser el pimentó dolç italià, i a finals de mes es va iniciar el tall del pimentó lamuyo verd.

A mitjan juny es va iniciar la collita del lamuyo roig, que es va unir a les varietats com el pimentó dolç italià i el lamuyo verd. Les temperatures elevades van afavorir la maduració ràpida del producte.

En juliol van continuar els talls de pimentó lamuyo roig, de lamuyo verd i de pimentó dolç italià, sobretot al Baix Maestrat.

Les elevades temperatures que es van donar en tot el territori nacional en agost van provocar que acabara prematurament la recol·lecció dels diferents tipus de pimentó en altres zones productores. Este fet va afavorir la campanya de pimentó de la província.

Els pimentons van presentar bona qualitat en setembre. Durant tot el mes va continuar la producció i el tall de pimentons de tipus lamuyo roig, lamuyo verd i dolç italià.

El tall de pimentons va prosseguir durant pràcticament tot el mes d'octubre, ja que es van mantindre els estàndards de qualitat a causa de les bones temperatures. En els últims dies del mes va acabar la recol·lecció tant del pimentó lamuyo roig com del lamuyo verd. Únicament es va mantindre en la zona de la Plana Alta el cultiu de pimentó dolç italià.

Meló d'alger

- Alacant: es van iniciar en l'últim terç del mes de març les plantacions en els camps del Baix Vinalopó.

A Pilar de la Horadada, en la comarca del Baix Segura, es van observar en abril parcel·les amb el cultiu trasplantat davall d'encoixinat negre i, una vegada arrelat, cobert amb un plàstic transparent per a evitar incidències climàtiques i danys per virosi. D'altra banda, també es van advertir plantacions a l'Alacantí, en el municipi d'Alacant.

Al Baix Segura va finalitzar la plantació de meló d'alger amb coberta a principis de maig, al mateix temps que va continuar el desenvolupament, afavorit per les pluges caigudes a finals de mes, igual que en la comarca de l'Alacantí, on es van observar noves plantacions.

Es va iniciar la collita de meló d'alger blanc ratllat sense llavors a principis de juny al Baix Segura. A final de mes va disminuir el ritme de tall pel fet que la major part de les plantacions havien patit danys per les precipitacions. Per la seua banda, en la comarca de l'Alacantí, en el municipi d'Alacant, es van advertir problemes de podridura de les arrels, que van provocar el col·lapse d'una part dels fruits.

Al Baix Segura, la recol·lecció de varietats amb llavor o sense es va incrementar en juliol amb l'inici progressiu de la recol·lecció de noves plantacions. Va destacar el calibre 4, amb una millora de les característiques organolèptiques durant la segona quinzena. La disponibilitat de tall va baixar durant l'última setmana, ja que estava finalitzant la campanya en les plantacions més primerenques, amb uns fruits de menys grandària i que presentaven deficiències de qualitat. De la mateixa manera, al Baix Vinalopó va augmentar la producció, amb una qualitat apropiada en les peces sense llavors, mentre que les varietats amb llavors presentaven menys grandària i una qualitat òptima. Finalment, a l'Alacantí, les parcel·les de meló d'Alger s'estaven collint.

Al Baix Segura va anar disminuint la disponibilitat de producte fins a finals d'agost, quan van concloure els talls, i es va mantindre una qualitat organolèptica adequada i calibres 5 i 6. D'altra banda, al Baix Vinalopó la recol·lecció va acabar la primera quinzena, igualment amb una qualitat organolèptica òptima i predomini dels calibres 4 i 5.

- Castelló: a mitjan mes de juny es van iniciar els talls de meló d'alger al Baix Maestrat i a la Plana Alta. Els primers exemplars van presentar una qualitat mitjana, que anà esmenant-se a poc a poc i que arribà els últims dies de mes a bones qualitats.

Al Baix Maestrat,, principal zona productora en la província, juntament amb la Plana Baixa, en què la presència és quasi testimonial, ea clima de juliol va ser beneficiós per al cultiu. Les quantitats collides van anar augmentant. La producció de melons d'Alger va ser inferior a la d'anys anteriors per causes climàtiques, tant a l'hora de la plantació com en l'època de quallat, així com per tindre menys superfície dedicada al cultiu, a la qual cosa es va sumar la reducció de collita pels danys ocasionats per senglars sobre les plantacions durant el mes de juliol.

A mitjan agost va finalitzar la campanya del meló d'alger al Baix Maestrat.

La collita de melons d'alger es va mantindre durant el setembre a la Plana Baixa, i va concloure els últims dies del mes.

- València: durant els mesos d'abril i maig es van dur a terme plantacions escalonades de meló d'alger a l'Horta Nord i al Camp de Morvedre.

A finals de juny ja es van veure els primers melons d'alger madurs al Camp de Morvedre.

durant el mes de juliol el meló d'alger estava en plena recol·lecció al Camp de Morvedre, amb bona producció i bones cotitzacions.

La recol·lecció del meló d'alger al Camp de Morvedre estava pràcticament acabada en agost.

Tomaca

- Alacant: va disminuir la producció de tall en els hivernacles del Baix Vinalopó de la tomaca acostellada en gener. Els fruits tenien un color apropiat i un estat de maduresa òptim. Va continuar també la recol·lecció de la varietat daniela, i la seua disponibilitat va baixar a partir de la tercera setmana en retardar-se'n la maduració a causa de les baixes temperatures. D'altra banda, en els hivernacles de l'Alacantí també van prosseguir els treballs de recol·lecció.

Es va mantindre en febrer el descens en la tomaca acostellada en els hivernacles del Baix Vinalopó en alentir-se la maduració a causa del descens de les temperatures. La disponibilitat de la varietat daniela també va ser baixa, amb fruits que presentaven deficiències en el color en recol·lectar-se abans d'aconseguir la seua maduració òptima. Durant l'última setmana va augmentar la disponibilitat i predomini de fruits amb calibre M-G.

Al Baix Vinalopó, es va incrementar en març la producció de tomaca acostellada a causa de l'inici de la collita de les noves plantacions d'hivernacle i en accelerar-se la maduració per l'excés de temperatures. Va destacar el calibre G amb una maduresa adequada. Durant la primera setmana del mes es va apreciar una disminució de la qualitat per deficiències produïdes per virosi en alguns dels fruits. Per part seua, també al Baix Vinalopó, es va mantindre la quantitat de tomaca de la varietat daniela amb un descens a mitjan mes, amb predomini del calibre M i amb una quantitat important de fruits de poca qualitat, a més de deficiències en el color en trobar-se la campanya molt avançada.

Al Baix Vinalopó va finalitzar en abril la campanya de la varietat daniela, mentres que la disponibilitat de tomaca acostellada, tant en els hivernacles del Baix Vinalopó com en els del Baix Segura, va augmentar, ja que es va accelerar la maduració a causa de les altes temperatures. Hi van predominar els calibres M-G amb una qualitat i maduresa adequades.

La producció de la tomaca acostellada va augmentar en maig en els hivernacles del Baix Segura amb un increment de la grandària, amb un color i una consistència apropiats. Al Baix Vinalopó va començar a mitjan mes la campanya de la varietat daniela en hivernacle, on les tomaques recol·lectades posseïen un color apropiat i una qualitat adequada. Per la seua banda, la disponibilitat de tall d'acostellada va augmentar, per a posteriorment descendir paral·lelament a la reducció de les

temperatures. Els fruits collits van mantindre una maduresa i consistència òptimes, així com un color adequat. En la comarca de l'Alacantí es van observar plantacions noves en el municipi d'Alacant.

En els hivernacles del Baix Segura, en l'última setmana de juny va augmentar la disponibilitat de tomaca acostellada, ja que es va accelerar la maduració a conseqüència de les altes temperatures. De la mateixa manera, la producció al Baix Segura de tomaca llisa va augmentar, i el producte va presentar deficiències de consistència i de color. Pel que fa a la varietat de Mutxamel a l'aire lliure van predominar els calibres G-GG, i van augmentar els fruits que tenien deficiències de color. D'altra banda, es va iniciar la collita de les tomaques de pera i de tipus ramell d'hivernacle. Quant al cultiu al Baix Vinalopó, la tomaca acostellada d'hivernacle va augmentar i la tomaca daniela també va créixer afavorida per les temperatures, amb color i maduresa apropiats. Per la seua banda, cal assenyalar l'inici de la recol·lecció de la tomaca de pera.

Al Baix Segura es va reduir en juliol la disponibilitat de tomaca acostellada amb la finalització de la campanya en les plantacions més precoces d'hivernacle. Es van apreciar deficiències en el color per les altes temperatures. Pel que fa a la tomaca redona llisa, el tall es va vore incrementat i també va patir deficiències persistents de color. Quant a la varietat de Mutxamel, la recol·lecció es va mantindre en les plantacions a l'aire lliure, mentres que la producció de la varietat daniela es va reduir. Al Baix Vinalopó, va disminuir la tomaca acostellada i la de Mutxamel. Els fruits presentaven deficiències en el color i poca consistència en les dos varietats. La quantitat de tomaca daniela es va reduir durant la segona quinzena. Les altes temperatures van provocar un augment del nombre de fruits amb baixa consistència, ja que se'n va accelerar la maduració.

Al Baix Vinalopó, es van reduir els talls de tomaca acostellada el mes d'agost per finalització de la campanya. A mitjan mes va acabar la producció de tomaca daniela en els hivernacles del Baix Vinalopó. Una situació similar es va produir amb la tomaca de Mutxamel al Baix Vinalopó, amb una baixada progressiva en la disponibilitat de producte. En el cas de la tomaca redona llisa, al Baix Vinalopó va anar reduint-se'n igualment la recol·lecció.

Al Baix Segura va concloure en setembre la campanya de tomaca acostellada a l'aire lliure, amb una producció baixa. Es va iniciar la recol·lecció d'hivernacle amb poca disponibilitat de tall. A més, a principis de mes va concloure la recol·lecció de la tomaca redona llisa. D'altra banda, al Baix Vinalopó va finalitzar la recol·lecció de la tomaca acostellada a l'aire lliure i es va iniciar la collita de noves plantacions d'hivernacle, que va estar marcada per una escassa disponibilitat de producte pel quallat insuficient a conseqüència de les altes temperatures de juliol i agost. Durant els primers talls els fruits mostraven una qualitat irregular i certes deficiències en el color, que va anar millorant. També al Baix Vinalopó va finalitzar la temporada de tomaca de Mutxamel, mentre que la quantitat de la varietat redona llisa era baixa, amb una disminució progressiva de la qualitat i el calibre.

Al Baix Segura, durant el mes d'octubre, va augmentar lleugerament la producció d'hivernacle de tomaca acostellada, amb un color apropiat i una consistència òptima. Pel que fa al Baix Vinalopó, va finalitzar la campanya de la tomaca redona llisa, al mateix temps que s'incrementava la disponibilitat de l'acostellada amb l'inici de la recol·lecció de plantacions noves d'hivernacle i per l'acceleració de la maduració a causa de l'augment de les temperatures.

El mes de novembre al Baix Segura va augmentar la producció de tomaca acostellada amb el començament de la producció en les plantacions d'hivernacle noves. En els hivernacles del Baix Vinalopó, va prosseguir el tall de la tomaca acostellada, amb una qualitat i un color òptims, i va començar el de la varietat daniela, amb una qualitat òptima que es va mantindre constant tot el mes. D'altra banda, es van retirar les parcel·les de tomaca redona llisa collides el mes anterior.

La quantitat de tomaca acostellada es va reduir en desembre en els hivernacles del Baix Segura i del Baix Vinalopó. En general, la qualitat dels fruits va ser òptima. Al Baix Vinalopó, amb la baixada de les temperatures a mitjan mes, es va alentir la collita de la varietat daniela amb un predomini del calibre GG i deficiències en el color. Durant l'última setmana, va tornar a augmentar la disponibilitat de producte i les tomaques es tallaven amb una maduresa òptima.

- Castelló: a conseqüència de les elevades temperatures de gener es va allargar la temporada de recol·lecció de tomaca en ambient forçat i la comercialització d'algunes varietats com la redona llisa i la valenciana.

Es va iniciar a finals de febrer la preparació i condicionament dels terrenys per a realitzar els trasplantaments previstos per al mes de març.

Durant el mes de març es van realitzar tant al Baix Maestrat com a la Plana Alta els trasplantaments a l'aire lliure de gran part de les varietats per a així continuar amb el seu cicle de producció.

Es van observar en hivernacle les primeres baies de tomaca el mes d'abril. Les varietats que van iniciar la fructificació en la província van ser la redona llisa, la raf i la valenciana. I a finals de mes se'n van poder recol·lectar les primeres unitats.

El bon ritme de les primeres partides de tomaca d'hivernacle de la Plana Baixa es va alentir en la segona quinzena de maig, quan es va iniciar el tall de tomaca d'hivernacle al Baix Maestrat. Les primeres varietats recol·lectades van ser daniela, rosa d'osca, pera bestial i tomaca blava o Kumato. D'altra banda, la tomaca a l'aire lliure, tant a la Plana Baixa com al Baix Maestrat, es va desenvolupar correctament per les temperatures elevades i per les pluges de finals de mes.

Durant el mes de juny va seguir el tall escalonat dels diferents tipus de tomaques en les dos zones productores. Les temperatures elevades i la relativa escassetat de pluges van afavorir un desenvolupament adequat de les plantacions perquè hi havia menys malalties fúngiques però, com va ocórrer amb altres productes hortícoles, es va reduir l'escalonament de la producció.

En juliol va continuar de manera estable la recol·lecció de les diferents varietats de tomaca en les zones hortícoles de la província, la Plana Baixa, la Plana Alta i el Baix Maestrat. Els lleugers episodis de pluja i les elevades temperatures van afavorir el desenvolupament del cultiu.

En els últims dies d'agost es va reduir notablement la producció de tomaques, sobretot en la zona del Baix Maestrat, mentre que a la Plana Baixa es va allargar la campanya de tomaca a l'aire lliure. La qualitat presentava en els últims dies del mes molta variabilitat, ja que per a la majoria de les varietats de tomaca s'acostava el final del cicle.

En setembre van coincidir les últimes produccions de tomaques procedents de parcel·les a l'aire lliure de varietats de tipus redona llisa, valenciana i pera, amb les quals començaven a tallar-se les de procedència d'hivernacle de la varietat raf.

La tomaca durant el mes d'octubre va procedir principalment de parcel·les d'hivernacles. Les varietats que es van collir van ser la tomaca raf; la tomaca rosa, principalment procedent de la zona de Torreblanca, i, en un volum més reduït, la tomaca redona llisa.

El cultiu de tomaca, principalment procedent de parcel·les en hivernacle, també es va veure afavorit pel bon clima del mes de novembre. Va prosseguir la collita de la tomaca raf, de la tomaca rosa, de la redona llisa, de la tomaca *cherry* i de la tomaca blava, principalment procedent de la zona de Torreblanca.

En desembre va continuar el tall de la tomaca raf, de la tomaca rosa, de la redona llisa, de la tomaca *cherry* i de la tomaca blava, principalment procedent de la zona de Torreblanca i de parcel·les en cultiu forçat. La seua qualitat ja no era l'òptima però les condicions climàtiques van permetre mantindre'n la producció. En els últims dies del mes es va acabar la campanya de la tomaca rosa i del tipus *cherry*.

Carlotes

- Alacant: a l'Alt Vinalopó va finalitzar en gener la collita de carlotes. Van concloure també les sembres davall de manta tèrmica, i el cultiu es trobava en diferents fases de creixement, des d'acabades de sembrar fins amb 3-4 fulles verdaderes.

A l'Alt Vinalopó es va veure un bon desenvolupament de les sembres davall de manta tèrmica en febrer, i arribaren a observar-se peces amb una grandària superior als 15 cm. Es va incrementar la superfície davall de manta.

Es va procedir en març a retirar la manta tèrmica de la majoria de les parcel·les. Es va observar una elevada presència de males herbes, per la qual cosa es va realitzar l'aplicació d'herbicides i labors interlínies. Les carlotes sembrades en les plantacions més primerenques van arribar a diàmetres superiors a 1 cm.

A l'Alt Vinalopó van continuar les sembres en maig, alhora que es va iniciar la recol·lecció de les parcel·les sembrades a la tardor davall de manta, amb una bona qualitat.

En juny estaven acabant les sembres a l'aire lliure, al mateix temps que es recol·lectaven les parcel·les que es van posar amb manta a principis d'any, amb un bon rendiment i qualitat. Es van efectuar aplicacions fitosanitàries per a controlar males herbes i malalties com l'alternària i l'oïdi.

Van finalitzar les sembres en juliol. Les últimes operacions estaven condicionades per les altes temperatures, fet que, unit als episodis de forts vents, va obligar a ressemar algunes parcel·les. Quant al desenvolupament del cultiu, es van observar carlotes amb 1-2 fulles vertaderes al costat d'explotacions a on havia acabat la recol·lecció.

A l'Alt Vinalopó, van alternar en agost les arrancades amb el desenvolupament de plantacions. L'estat fitosanitari va estar marcat per les malalties de fulla com alternària i oïdi, per l'increment de males herbes, així com per atacs d'eruga en fulla. Així mateix, es va detectar focus de nematodes.

El mes de setembre el cultiu es trobava en plena fase de recol·lecció, amb uns rendiments condicionats per les altes temperatures que es van donar al final de la primavera i en l'estiu.

Van seguir les arrancades en octubre, amb una bona qualitat i unes produccions inferiors a la mitjana. Les aplicacions fitosanitàries es van limitar a tractaments contra l'alternària i contra atacs d'eruges. Es van iniciar les sembres davall de manta tèrmica.

A l'Alt Vinalopó va continuar la collita en novembre, així com les aplicacions fitosanitàries. D'altra banda, van prosseguir les sembres que van començar el mes anterior.

Al llarg del mes de desembre va finalitzar a l'Alt Vinalopó la collita de les parcel·les a l'aire lliure, al mateix temps que es continuaven les plantacions davall de manta tèrmica. Així, era visible l'emergència de les primeres plantes. Quant a la producció, en general la qualitat va ser bona.

CÍTRICS

Mandariner

- Alacant: va concloure durant el mes de gener la recol·lecció de l'híbrid clemenvilla. Va prosseguir la campanya de l'híbrid nadorcott; després de collir-se les parcel·les més precoces a arbre net, es va alentir el ritme de tall. Es va mantindre la collita d'ortanique. En les primeres setmanes es va collir la mandarina híbrida *tang gold* amb unes condicions òptimes de qualitat i maduresa. La campanya es va donar per finalitzada en els últims dies del mes. Es va iniciar el tall de la clementina hernandina.

Al Baix Segura la velocitat de recol·lecció de la mandarina nadorcott es va incrementar en la primera quinzena de febrer en millorar el color de la pell en les parcel·les pendents de collir i trobar-se el fruit en condicions òptimes. A la Marina Alta el ritme de tall d'esta varietat va ser baix, i arribà a paraitzar-se la segona i l'última setmana del mes influenciat pel color de la pell. En esta comarca la velocitat de recol·lecció d'ortanique va anar disminuint fins a reactivar-se l'última setmana. La fruita va tindre una qualitat apropiada i un color òptim dreta. Al Baix Vinalopó va finalitzar la collita de les últimes clementines al mateix temps que va prosseguir en els híbrids *nadorcott* i *ellendale*.

Va finalitzar la segona setmana de març la campanya de *nadorcott* amb un ritme de tall baix i un estat apropiat de maduresa. En els últims dies es va apreciar la descoloració dels fruits de les parts exteriors de l'arbre. La recol·lecció d'ortanique es va mantindre a la Marina Alta i al Baix Vinalopó amb poca

activitat, i la fruita va mantindre una qualitat òptima fins a l'última setmana, quan es van produir despreniments de l'arbre a més d'envelliment de la pell per excés de maduresa. Va avançar la brotada de les varietats clemenvilla, leanri i oronules, al mateix temps que realitzaven tractaments per a afavorir el seu desenvolupament. Es va observar en totes arbres que presentaven brotada cega. En *nadorcott* es va retardar la poda a l'estiu.

En abril es van recol·lectar les últimes mandarines híbrides, com ortanique i fortune. Va finalitzar la floració amb un quallat important, sobretot en clementines. D'altra banda, es van efectuar tractaments preventius contra l'alternària en clemenvilles i contra els atacs de trips, cotonet i poll roig de Califòrnia. També va persistir l'aplicació d'herbicides en clementiners i satsumes, així com la trituració de restes de poda.

Una vegada conculsa la campanya, es van fer en maig tractaments antifúngics a causa de l'excés d'humitat. Van prosseguir les labors de poda, així com l'aplicació d'herbicides i tractaments per a combatre el pugó, cotonet, poll roig de Califòrnia i trips, i en algunes parcel·les es va observar una incidència significativa de cotonet de les Valls.

La successió de dies plujosos i càlids el mes de juny van pertorbar el cicle de floració i maduració i es va apreciar una falta de quallat important. Amb l'inici de la nova brotada es van efectuar tractaments contra l'antracnosi, principalment en varietats sensibles com els híbrids clemenvilla i leanri, així com tasques de control del pugó en les plantacions d'oronules. A més, en les parcel·les de *nadorcott* es va advertir la col·locació de paranys per al control del cotonet.

Els fruits de les diverses varietats de mandarina van prosseguir el mes de juliol amb la fase de desenvolupament i es va vore un bon estat vegetatiu del cultiu. Van persistir les podes i la trituració de les restes, així com el desbrossament de les parcel·les i el tractament amb herbicides i contra la mosca blanca i el cotonet. Es va apreciar una incidència elevada de gomosi.

En agost es va mantindre la trituració de les restes de poda en ortanique. Va continuar l'aplicació de tractaments fitosanitaris contra la mosca blanca, el cotonet, el poll roig i l'aranya roja, encara que amb poca activitat per les altes temperatures. En algunes parcel·les es va observar pèrdua de turgència en les fulles, per les altes temperatures. A la Marina Alta va començar a principis d'agost la recol·lecció de la satsuma iwasaki.

A mitjan setembre es van iniciar les passades en la clementina clemenrubí i en els últims dies en l'orogròs. La velocitat de tall va ser baixa en no tindre la majoria dels fruits un color apropiat. Van prosseguir els tractaments preventius contra l'alternària en clemenvilla. En les zones més precoces de la Marina Alta va començar la recol·lecció a arbre net de la clementina marisol a finals de mes. En la mateixa comarca va concloure a mitjan setembre la collita de la satsuma iwasaki i es va iniciar la de la satsuma okitsu.

El mes d'octubre va concloure la campanya de les clementines clemenrubí, orogròs i marisol i es va iniciar la d'oronules, en què es va apreciar que un percentatge de fruita amb un color apropiat encara era escàs. Durant tot el mes van prosseguir els talls de la satsuma okitsu, que es va haver d'introduir en cambres de desverdiment a causa de l'estancament del color, per les altes temperatures nocturnes. El mes va acabar amb quasi tota la fruita collida. Amb la baixada de les temperatures de l'última part del mes va augmentar la coloració i el diàmetre de les fruites. Van acabar les podes i es van aplicar herbicides i tractaments contra la mosca blanca, el cotonet dels cítrics, el poll roig, trips i aranya roja.

Va finalitzar en novembre la collita de la clementina oronules, així com de la satsuma okitsu. Es va iniciar el tall de clemenules i orogrande. S'hi va apreciar un percentatge important de calibres xicotets. El fort vent sec de ponent de principis de mes va provocar defoliacions, així com despreniments de fruits que es van collir per a destinar-los a indústria.

El mes de desembre van prosseguir els talls de clemenules al Baix Segura i a la Marina Alta amb un percentatge elevat de fruits de calibres xicotets. Va concloure la collita de la clementina orogrande en l'últim terç del mes. En esta varietat també es va apreciar una proporció important de grandàries

xicotetes. Va començar la collita de la mandarina híbrida clemenvilla al Baix Segura, a la Marina Alta i a l'Alacantí amb un color apropiat i unes condicions òptimes de maduresa. En les parcel·les més precoces va començar la recol·lecció dels híbrids nadorcott, tangold i ortanique.

- Castelló: la recol·lecció de la clementina clemenules a la província de Castelló estava conclosa en començar gener. Fins a finals de mes va continuar la recol·lecció de varietats de clementines com hernandina i sando i va començar amb antelació respecte a altres anys la de les mandarines híbrides nadorcott i tang gold. Es van iniciar els talls d'ortanique l'última setmana.

A la Plana Alta, la finalització de la campanya de clemenules es va produir abans del que és normal en haver-hi molt bona demanda i poca producció, la qual cosa va provocar en febrer una acceleració dels talls de varietats de mandarines més tardanes com nadorcott, tang gold i orri. Esta situació també va impulsar varietats com l'ortanique, que en temporades anteriors havien tingut escassa demanda. El que es va traduir en una campanya molt curta per a la varietat ortanique, de tot just tres setmanes. La varietat nadorcott va finalitzar la recol·lecció a la Plana Alta i a la Plana Baixa la tercera setmana de febrer, mentre que la tang gold es va tornar a collir.

Amb l'inici del mes de març es va donar per acabada la campanya de les mandarines tang gold i orri. D'altra banda, a conseqüència de les càlides temperatures hivernals i de la ràpida recol·lecció de clementines i mandarines, els mandariners de la Plana Baixa van presentar una incipient floració que va arribar lleugerament avançada. Mentrestant, en les zones amb temperatures més fredes la floració va presentar un ritme normal.

A principis d'abril ja s'havien acabat de recol·lectar les últimes parcel·les de mandarines tardanes. La floració va ser bona. El quallat de les varietats més primerenques va ser l'adequat. Va prosseguir la poda i la trituració de les restes, la realització de noves plantacions i el control i la prevenció de plagues. Es va vore molt de pugó de l'espècie *Toxoptera aurantii*, així com pugó verd dels cítrics (*Aphis spiraecola*), que van causar en els brots tendres un enrotllament de les fulles.

El mes de maig es va observar que la floració de la nova campanya era bona i la caiguda de fisiològica de fruits estava sent normal. Pel que fa a la incidència del *Delottococcus aberiae*, més conegut com a cotonet de Sud-àfrica, en els primers estadis de creixement del fruit va ser més prompte escassa.

Es va apreciar en juny l'inici de la caiguda fisiològica de fruits, coneguda com *porgà*, que és una selecció natural que l'arbre realitza. Els fruits que no van ser soltats per l'arbre presentaven bon desenvolupament i grandària. Una vegada acabats els treballs de formació de l'arbratge amb la poda, es va donar pas a les noves plantacions cítriques per a modernitzar i rejuvenir les explotacions. La presència del cotonet de Sud-àfrica (*Delottococcus aberiae*), en els primers estadis de creixement del fruit, va ser inferior. Es va estimar que els danys causats per esta plaga podrien ser inferiors que en anys anteriors, ja que els estadis més perjudicials de la plaga no van coincidir amb els estadis fenològics més sensibles per al cultiu.

Durant part del mes de juliol va continuar la caiguda fisiològica en les mandarines. Este procés va ser especialment fort a conseqüència de les elevades temperatures. Esta reducció de fruits en l'arbre va afavorir que els que s'hi van quedar adherits presentaren un bon calibre. D'altra banda, els nivells poblacionals de cotonet de Sud-àfrica (*Delottococcus aberiae*) van ser inferiors als d'altres campanyes, a causa dels tractaments preventius i de l'ús de parany massiu amb feromones. No obstant això, durant el mes sí que es van apreciar índexs poblacionals elevats de mosca blanca (*Aleurothrixus floccosus*) i a finals de mes van començar a detectar-se nivells poblacionals elevats d'aranya roja (*Tetranychus urticae*).

En els últims dies d'agost es va apreciar que la forta caiguda fisiològica de fruits estava afectant la producció d'algunes varietats de clementines com ara marisol i clemenules. Mentre que en les clementines més primerenques la caiguda de fruits va ser menys acusada pel fet que quan es va produir l'estrés tèrmic el mes de maig, estos cítrics ja tenien més calibre i el fruit estava més consolidat.

La segona setmana de setembre es va observar que les varietats de clementines oronules i orogròs ja estaven iniciant el canvi de color. L'última setmana va començar la collita de cítrics en la província amb les varietats clemensoon i clemenrubí, i es van realitzar les primeres passades al camp. En varietats com la clemenules es va apreciar, en els fruits que procedien d'una segona floració, deformació del fruit i presència de llavors.

Les conseqüències dels temporals amb pedra, que van afectar la província durant el mes de setembre, es van fer evidents en els fruits durant el mes d'octubre. A mitjan mes va començar la recol·lecció de les varietats oronules i arrufatina en les parcel·les que no presentaven danys. Posteriorment es va iniciar el tall de la clemenules. Els agricultors amb bones produccions i parcel·les que no van estar afectades pels temporals van demorar l'arrancada de la recol·lecció. El ritme va començar lent per a no saturar el mercat i, al mateix temps, poder allargar la campanya davant de les evidències de fruit cítric danyat i que no podia ser conservat en cambra perquè gran part dels fruits estaven danyats per graníssol.

Durant el mes de novembre, va continuar la recol·lecció amb bon ritme, principalment en la varietat clemenules, que és a la qual es dedica més superfície en la província. L'inici de la collita es va caracteritzar per un clima amb temperatures elevades que van afavorir un avanç ràpid, ja que no es van produir aturades per l'absència de pluges. Els camps no van presentar el rendiment esperat, principalment pels danys que va patir el fruit durant el mes de setembre. La varietat esbal va acabar la seua recol·lecció. Les benignes temperatures van afavorir el creixement de poblacions d'aranyes, així com de diferents tipus de mosques blanques (*Aleurothixus*, *Dialeurodes* i *Paraleyrodes*).

Durant les tres primeres parts del mes de desembre van continuar les labors de collita de la varietat clemenules sense parades gràcies al clima i es preveia que acabaren a finals de mes o passada la festivitat de Reis en les zones més tardanes. Els problemes d'aigües o pixat, que en altres anys patia la pell de la clemenules a conseqüència de la humitat per les precipitacions tardorenques i les altes temperatures, enguany no es van donar gràcies a la sequedat predominant. A mesura que va transcórrer el mes, l'estimació de duració de la campanya de clemenules va anar acurtant-se. Això va ser degut al fet que en els últims dies, el mercat exterior, destinació principal de la producció de la província, es va detindre sobtadament. Es van deixar de demandar cítrics xicotets. D'altra banda, quant a les mandarines híbrides, es va iniciar en la tercera setmana la recol·lecció de la tang gold en algunes zones.

- València: durant el mes de gener es van agafar clementines tardanes, com hernandina, així com mandarines híbrides tang gold, moncalina, nadorcott, orri i ortanique, fonamentalment. Davant la poca producció d'ortanique i orri, es va observar una forta demanda en altres varietats com tang gold i nadorcott. En general, en estes varietats la recol·lecció s'estava realitzant amb uns 15 dies d'avançament respecte a les dates habituals, a causa de l'escassa collita.

En febrer es va mantindre la recol·lecció de clementines tardanes, com l'hernandina, i mandarines híbrides, com tang gold, murcott i ortanique. En les varietats de clementines més avançades van començar a vore's els botons florals. No obstant això, la floració es va apreciar més retardada que l'any anterior, possiblement per les baixes temperatures que van començar a mitjan gener i es van mantindre durant tot el mes de febrer.

La floració dels cítrics, que s'havia retardat per les baixes temperatures de febrer, es va accelerar amb l'ascens tèrmic del mes de març. Van finalitzar els talls de la varietat híbrida orri. En acabar el mes les clementines primerenques estaven en plena floració.

La recol·lecció de les mandarines va finalitzar en abril amb els últims camps de la varietat orri. L'estat vegetatiu es va apreciar avançat respecte a altres campanyes. Les elevades temperatures van accelerar la floració i el quallat. S'observava una floració abundant. A la Ribera Alta, en clementines es van fer tractaments per al quallat dels fruits amb àcid gibberèl·lic en l'època de caiguda dels pètals. El segon tractament es va fer 15 dies després. Aprofitant este tractament, es van aplicar insecticides

contra el pugó. En algunes parcel·les continuaven fent la poda i la incorporació de les restes al sòl. S'hi va observar molt de vol d'adults de mosca blanca.

Durant el mes de maig, l'estat fenològic dels mandariners es trobava entre el 73 (caiguda fisiològica de fruits) i 74 (fruits fins al 40 % de la grandària). En el quallat de les clementines primerenques hi hagué una significativa irregularitat. Les mandarines clemenules i altres varietats de plena temporada estaven en el quallat i no estaven totalment definits els fruits que quedarien. La presència de mosca blanca havia disminuït respecte al mes anterior.

El mes de juny es van fer tasques d'aclarida de fruits en satsumes que ja havien assolit el 40 % de la grandària final. Encara que les floracions van ser abundants, en les clementines, moltes flors no havien quallat i l'ovari havia caigut darrere dels pètals. Això va ser perquè la meteorologia havia sigut massa seca i càlida durant la floració.

Es va observar en juliol el final de la caiguda fisiològica de fruits, i la fruita que havia quedat anava engrossint-se. En la major part de varietats es podia vore la collita i es va apreciar una baixa quantitat de fruits en clementines com marisol i esbal, així com en les satsumes. Durant el mes es van fer tractaments puntuals contra el minador en plantacions joves i les parcel·les de clementiners en què la recol·lecció es realitza amb fulla. Els últims dies de juliol era el moment òptim per a lluitar contra la segona generació del poll roig de Califòrnia (*Aonidiella aurantii*), i coincidí amb el moment de més sensibilitat de la mosca blanca (*Dialeurodes citri*) i cotonet.

El mes d'agost es va apreciar el canvi de color en les clementines extraprimenques com orogròs i clemenrubí, així com en les satsumes. Es van observar bons calibres en orogròs i satsumes, però no en clemenrubí i altres varietats de clementines. En algunes parcel·les es va realitzar una aclarida manual de fruits amb la finalitat d'eliminar els de menys calibre o amb algun defecte. Van seguir els tractaments contra la segona generació del poll roig de Califòrnia (*Aonidiella aurantii*). A més, en algunes zones com ara la Ribera Alta es va observar un augment de la mosca blanca (*Paraleyrodes minei*), que fa postes blanques en el revers de les fulles, la qual produeix la negreta, així com algunes parcel·les amb aranya (*Panonychus citri* i *Tetranychus urticae*), amb tendència a augmentar la població.

La recol·lecció de les satsumes iwasaki i okitsu estava finalitzant en acabar setembre. Les varietats de clementines primerenques es van apreciar més avançades que en altres campanyes i en els últims dies del mes s'estaven collint les clementines clemensoon, clemenclara, orogròs i clemenrubí, entre altres. Es va apreciar menys incidència del cotonet de Sud-àfrica i d'aranya roja que en els anys anteriors. Va començar la recol·lecció en les parcel·les més primerenques de la clementina marisol. En general, el calibre de les varietats era dispar, amb tendència a ser un poc xicotet.

En octubre es va observar un bon ritme de tall en les varietats extraprimenques. A pesar d'això, en l'última part del mes encara quedava fruita en els arbres. Esta circumstància va ser conseqüència del retard en el viratge de color de la fruita i la selecció que es du a terme en camp, en què es recullen els fruits amb més calibre. També van començar les passades en les varietats primerenques de clementines com ara marisol, oronules, arrufatina, esbal i oro grande, i es va seleccionar la fruita més madura. En algunes zones va començar a finals de mes la collita de la clementina clemenules.

Els vents forts de ponent dels primers dies de novembre havien provocat una certa caiguda de fruits i ramejat. El vent també havia ocasionat deshidratació i caiguda de fulles en les parts altes de l'arbratge i en les zones de la parcel·la més exposades al vent. Esta situació havia sigut més palesa en les parcel·les amb dèficit de reg. L'absència de pluges va permetre un ritme bo de collita, encara que va resultar necessari allargar els tractaments contra la mosca del Mediterrani i els àcars i incrementar el consum d'aigua. La poca amplitud tèrmica entre les temperatures diürnes i nocturnes no afavoria el canvi de color i forçava que les mandarines hagueren de ser sotmeses a processos de desverdiment en magatzem. La recol·lecció de clementines primerenques i de moltes varietats de satsumes podia donar-se per concloua. Es va incrementar la collita de clementines de mitjana temporada, on predominava clarament la varietat clemenules, així com oroal i oro grande.

El mes de desembre es va constatar que la producció de clementines estava sent superior al que s'esperava, la qual cosa estava allargant la recol·lecció de clemenules i va ocasionar que es retardara l'inici dels talls en les mandarines híbrides com la clemenvilla. Les condicions meteorològiques estaven afavorint el bon estat de la pell en clementines, per la qual cosa es va mantindre la fruita en el camp en comptes de conservar-la en magatzem. Això va permetre una collita molt escalonada.

Taronger

- Alacant: va concloure en gener la campanya de navelina i sal·lustiana amb fruits que presentaven una maduresa correcta. A mitjan mes es va iniciar la collita de la taronja nàvel lane late en les parcel·les més precoces. La fruita presentava un estat de maduresa apropiat.

A principis de febrer es va continuar recol·lectant la taronja nàvel lane late al Baix Segura. El ritme va disminuir l'última setmana mantenint la qualitat. A la Marina Alta esta varietat va mantindre condicions òptimes durant tot el mes. El ritme es va alentir amb el pas de les setmanes. També va prosseguir la recollida d'esta varietat a la Marina Baixa. Mentrestant, al Baix Vinalopó es van completar les collites de sal·lustiana i washington i es van iniciar les de varietats del grup nàvel com navelate, nàvel lane late, chislett i powell. A l'Alacantí es va collir la taronja robí valència.

Va concloure en març la recollida de la taronja nàvel lane late al Baix Segura amb una reducció progressiva del ritme i amb unes condicions òptimes de qualitat i es va mantindre a la Marina Alta i al Baix Vinalopó. Va prosseguir la campanya de la varietat robí valència, a la qual es va sumar la chislett, i les dos presentaven bona qualitat i calibre. Van començar les recol·leccions de les varietats de taronja midnight, nàvel powell i valència late, que van presentar un nivell de qualitat bo.

Va finalitzar en abril la recol·lecció de les taronges nàvel lane late, nàvel powell, robí valència i midnight. Va prosseguir la de valència late.

Va acabar la campanya de la taronja midnight a mitjan maig amb un ritme constant de recol·lecció, mentres que en la taronja valència late va concloure la collita a finals de mes amb unes condicions de qualitat òptimes i una reducció final de la velocitat de tall. Els atacs de pugó que van afectar algunes plantacions van deixar fulles deformes i subdesenvolupades, si bé els tractaments fitosanitaris efectuats van permetre el desenvolupament vegetatiu de brots nous amb fulles sanes.

Es va observar en juny una falta de quallat important en totes les varietats. Una vegada acabada la porgada es van fer tractaments per a millorar l'engrossiment dels fruits i per a previndre l'alternària en les varietats més sensibles, com la chislett o robí valència.

En les varietats chislett i robí valència es va poder apreciar en juliol en una producció mitjana de bona qualitat i calibre adequat.

En agost van prosseguir els tractaments preventius contra aranya, minador, alternària i antracnosi, així com les aplicacions per a l'engreix de fruits i millora de la massa foliar.

El mes de setembre es va apreciar una bona collita de taronges, superior a la de la campanya anterior, així com un òptim estat sanitari de l'arbratge.

A mitjan mes d'octubre va començar la primera passada en les parcel·les més precoces de taronja navelina, amb un predomini de pes baix, a pesar que els calibres estaven dins de la normalitat. A causa de les altes temperatures, principalment les nocturnes, es va observar un retard general de les taronges, que mostraven dificultats per a l'engrossiment, així com problemes amb la forma i l'excés de rugositat de la pell. A més, es van detectar deficiències en el color.

En novembre va prosseguir la collita de la taronja navelina, que durant la primera quinzena presentava una certa falta de pes i un color groc. Posteriorment, es va produir un increment moderat del ritme a mesura que augmentava la disponibilitat de taronja amb un color apropiat. En els últims dies del mes es collia la taronja a arbre net. En la taronja sal·lustiana es van iniciar les passades en la fruita més avançada de color a principis de mes, mentres que durant l'última setmana es feia la recol·lecció a arbre net. També es va collir durant el mes la taronja newhall, entre d'altres.

En desembre es van fer tractaments contra la caiguda de fulla i contra el despreniment de taronges de la segona part de la campanya com lane late, powell o chislett. Va prosseguir la collita de la taronja navelina, que a finals de mes presentava un color apte per a comercialitzar-se. Es van collir taronges sal·lustianes i red nàvel. En algunes de les plantacions de valència late es va iniciar l'aclarida manual de les taronges més xicotetes amb destinació a indústria. En algunes plantacions de valència late i de lane late es va observar el clevillat de la pell en alguns dels fruits més avançats de color.

- Castelló: a finals de gener van collir les últimes partides de la taronja whashington nàvel a la Plana Baixa. Al seu torn, es va iniciar la campanya de la nàvel lane late a baix ritme. En les taronges blanques es va mantindre la recollida de la sal·lustiana.

En la taronja nàvel lane late hi hagué poca producció i de poc calibre. A mitjan febrer ja estava el 95 % de les parcel·les de nàvel lane late collides a la Plana Alta i a la Plana Baixa. Posteriorment, es va iniciar la recollida de la varietat nàvel powell, amb els mateixos problemes d'escassa collita i calibre que en anys anteriors. A mitjan febrer va acabar la collita de la taronja sal·lustiana.

Amb l'inici del mes de març, va anar acabant la campanya de la taronja nàvel lane late i es va iniciar la de la taronja nàvel powell. Esta última va tindre poca producció. Cap a finals de mes va començar a la Plana Baixa la collita de la taronja valència late.

En abril va continuar la recol·lecció de taronges del grup nàvel tardanes i valència, que són les que conclouen la temporada de cítrics en la província. Els tarongers es trobaven en el final de la floració amb la caiguda de la majoria dels pètals.

La campanya cítrica 2022-2023 estava concloent a finals de maig, i es van fer els últims talls a la Plana Baixa de la varietat de taronja valència late.

Les taronges es trobaven en juny entre l'inici de la caiguda fisiològica dels fruits i fruits que havien arribat al 40 % de la grandària final. La caiguda fisiològica va ser més intensa que en altres anys a causa de les temperatures elevades.

El mes de juliol es va caracteritzar per temperatures molt elevades, sobretot en les dos últimes setmanes. Això va afavorir la proliferació de la plaga de l'aranya roja (*Tetranychus urticae*). Estava finalitzant la *porgà*, que es va observar més intensa que en altres campanyes.

Els nivells poblacionals de cotonet de Sud-àfrica (*Delottococcus aberiae*) van continuar en agost la tendència de menor incidència que en altres anys. Es van fer tractaments fitosanitaris, principalment contra l'aranya roja (*Tetranychus urticae*), que a conseqüència de les elevades temperatures va arribar a nivells alts.

El mes de setembre les diferents varietats de taronges havien arribat al 70 % de la grandària final a la Plana Alta i a la Plana Baixa.

La falta de diferenciació tèrmica entre el dia i la nit en el mes d'octubre va repercutir negativament en alguns dels factors que determinen la qualitat dels cítrics, com ara el color, la grandària, l'acidesa i els sucres. La majoria de les varietats de taronja que es produïxen en la província es trobaven en octubre amb fruits amb el 70 % de la grandària final.

Els vents persistents de ponent registrats en les primeres setmanes de novembre van provocar a la Plana Alta i a la Plana Baixa defoliacions i pèrdua de vigor dels tarongers, principalment. Al seu torn, això va provocar una caiguda generalitzada de fruits i un minvament organolèptic dels que van quedar en l'arbre. La collita de la taronja navelina va continuar durant el mes.

Durant la segona setmana de desembre van començar els talls de les taronges del grup nàvel, com nàvel late i lane late, amb un cert avançament respecte a les dates habituals, en les parcel·les que ja tenien els mínims exigits quant a l'estat de maduresa dels fruits. Esta situació va ser deguda a l'alta demanda dels mercats exteriors. Quant a la qualitat comercial de les taronges, es van apreciar danys pels vents dels mesos anteriors, per la qual cosa hi havia poca quantitat de taronges de primera qualitat. Es va iniciar a mitjan mes la recol·lecció de la taronja nàvel xocolate, varietat poc coneguda

en el mercat nacional, que es caracteritza perquè la pell té un color entre verd i marró, que és el que li dona el nom a la varietat, i la destinació de la qual és íntegrament el mercat exterior.

- València: durant el mes de gener va finalitzar la collita de la taronja navelina i va continuar la de la sal-lustiana. A finals de mes va començar la recollida de les varietats nàvel lane late, valència late i nàvel powell. Igual que en les mandarines, es va apreciar que la campanya estava molt avançada a causa de l'escassa producció. Les baixes temperatures van ocasionar deterioracions en fruits pendents de collir. També es van apreciar fruits en terra i danys per ramejat en varietats tardanes ocasionats per forts vents produïts a l'Horta Nord, a la Ribera Alta i a la Foia de Bunyol.

Al llarg del mes de febrer es van recol·lectar les taronges nàvel lane late i nàvel late. En els últims dies del mes, a causa de les temperatures fredes, la majoria dels cítrics es trobaven en estat de gemma dorment, i per això es va aconsellar realitzar tractaments foliars d'estimulació de la floració.

Es va incrementar en març el despreniment de taronges per les condicions meteorològiques i per l'estat de maduresa del fruit. Es van collir taronges tardanes com valència late i nàvel lane late. Els camps van accelerar el procés de brotada i de floració amb les altes temperatures. De manera preventiva, s'havia realitzat en algunes parcel·les i abans de la floració tractament amb oli de parafina per a la lluita del control del cotonet de Sud-àfrica i formes mòbils d'altres plagues.

El mes d'abril pràcticament havia conclòs la campanya citrícola a la Safor, a on només quedaven algunes valència per recol·lectar. L'evolució de la brotada era excel·lent a la Vall d'Albaida. Es va apreciar una certa incidència de mosca blanca, afavorida per l'abundància de plantacions de caqui a la comarca. En algunes zones ja es van observar els fruits quallats. Es van acabar de collir taronges tardanes del grup nàvel al Camp de Morvedre, com powell o chislett, i va començar la collita de la taronja valència midnight. Les elevades temperatures van accelerar el procés de floració i quallat. A pesar que hi havia hagut menys problemes de cotonet de Sud-àfrica que en altres anys, els agricultors van començar els tractaments contra esta plaga. Al Camp de Túria i l'Horta Nord, els tarongers estaven entre el començament de la floració i l'inici de la caiguda de pètals. A la Ribera Alta es va constatar una floració molt abundant. A finals de mes, la recol·lecció de les varietats del tipus valència havia conclòs. A la Canal de Navarrés van prosseguir les labors de poda. La floració va ser abundant, encara que més curta que de costum a causa de les altes temperatures.

Durant tot el mes de maig es van collir les varietats més tardanes de taronja i, amb la recol·lecció de la valència late es va poder donar per finalitzada la campanya citrícola 2022/2023 en el camp, que es va caracteritzar per una demanda de fruita elevada. Amb les precipitacions abundants i persistents del mes es va produir una major caiguda fisiològica de fruits en la majoria de les plantacions. Quant a l'estat fitosanitari, la màxima preocupació va continuar sent el cotonet de Sud-àfrica. Durant el mes es van fer tractaments dirigits contra esta plaga, així com per al control d'atacs de pugons.

El mes de juny, la taronja navelina i altres havien assolit el 40 % de la grandària final. Finalitzà la caiguda fisiològica dels fruits. La floració va ser abundant però el quallat va resultar desigual. Les plantacions de cítrics que millor rendiment presentaven eren les varietats tardanes, especialment les taronges del grup valència. Per contra, la varietat navelina és la que més minva presentava.

En el grup taronges, especialment en navelines i lane late, es va tractar el mes de juliol contra el trip de l'orquídia (*Chaetanaphothrips orchidii*), que provoca taques i lesions molt apreciables en la pell dels fruits, així com contra la segona generació del poll roig de Califòrnia (*Aonidiella aurantii*), i coincidix amb el moment de més sensibilitat de la mosca blanca (*Dialeurodes citri*) i el cotonet. Respecte de les navelines, es va constatar en alguns emplaçaments la presència de fruits amb un aspecte més allargat del que és habitual, en forma de pera.

Durant el mes d'agost el fruit va continuar creixent. Les varietats més primerenques com newhall i navelina estaven arribant a la grandària final i les més tardanes, a la mitat d'esta. Van prosseguir els tractaments fitosanitaris d'estiu contra plagues.

En setembre, les taronges navelina i newhall estaven arribant a la maduresa del fruit. En altres varietats, com ara washington nàvel, nàvel foios, navel lane late o valència late, el fruit havia arribat al 90 % de la grandària final. Les pluges del mes van ser, en general, beneficioses per al cultiu, encara que en alguns casos van provocar problemes d'asfíxia radicular i d'aigües de fruits.

En les taronges més primerenques com navelina i newhall estava començant en octubre el tall. La falta de fred estava retardant el color òptim dels fruits.

Els tarongers exposats al vent de ponent en els primers dies de novembre presentaven fulles cremades i caiguda de fruits, especialment en navelina i valència late. La falta de fred havia retardat el viratge de color de la fruita, i, en conseqüència, l'inici de la recol·lecció. Durant el mes va prosseguir la collita de les varietats newhall o navelina, al mateix temps que començava la de varietats comunes com la sal·lustiana.

Els vents forts i secs de la tardor havien provocat una caiguda forta de taronja, que en alguns casos era collida per a la indústria del suc. Es va mantindre en desembre el tall de taronges del grup nàvel com navelina i newhall, així com varietats comunes de tipus sal·lustiana. En algunes parcel·les de taronges de les varietats lane late i valència late s'havien fet aplicacions de fitoreguladors per a la conservació de la pell.

Llimera

- Alacant: a finals de gener s'havia recol·lectat el 50 % de la producció de llima fina al Baix Segura. L'última setmana van concloure els talls de la fina 95 en les zones més precoces.

Al Baix Segura en acabar el mes de febrer s'havia collit aproximadament el 69 % de la producció de llima fina. El ritme va ser baix i va augmentar la quantitat de fruits amb bona grandària comercial. Al Baix Vinalopó va continuar la recollida de la fina i va començar la de la varietat verna a mitjan mes, mentre que a la Marina Baixa es va donar per finalitzada la campanya de llima fina.

Van prosseguir els talls de la llima fina al Baix Segura i a l'Alacantí durant el mes de març. A final de mes s'havia collit aproximadament el 78 % amb un increment progressiu del ritme. Amb el pas de les setmanes van augmentar els fruits amb excés de maduresa i amb això la proporció de rebuig, fins a situar-se entre el 40-50 % per a la fina 49. Va avançar la campanya de llima verna al Baix Vinalopó i va començar a la Marina Baixa.

Va finalitzar en abril la recol·lecció de la varietat fina i es va mantindre la de verna.

A mitjan mes de maig va concloure la collita de la llima fina amb unes condicions de qualitat òptimes i una reducció de la velocitat de tall. Pel que fa a la llima verna, el ritme a arbre net va créixer, i es van rebutjar els fruits sense valor comercial, per a disminuir novament a finals de mes, a causa de les precipitacions. La proporció de rebuig va passar d'escassa a un percentatge del 30 % a finals de mes.

Va prosseguir en juny la collita de la llima de la varietat verna. Les pluges de maig i principis de juny van impulsar un augment de calibres i un millor quallat. La proporció de rebutjos va ser alta a causa d'un major gruix de la pell. El ritme de recol·lecció va baixar en l'últim terç del mes i la majoria dels fruits pendents de collir tenien menys qualitat. Juny va finalitzar amb un 85-90 % de fruita recol·lectada.

Al Baix Segura va acabar la campanya de la llima verna la primera setmana de juliol i va començar la recol·lecció de la llima fina tardana amb un ritme de tall baix i escassa proporció de segones qualitats. En els últims dies del mes s'havia collit el 35 % de la producció. Mentre que al Baix Vinalopó i a l'Alacantí es van mantindre els talls de la llima verna.

En agost es va iniciar al Baix Segura la recol·lecció de la llima verna tardana, que va arribar al 25-30 % de recol·lecció a final de mes. Quant a la fina tardana, es va mantindre un ritme de tall constant.

Van continuar efectuant-se podes generalitzades en les llimeres el mes de setembre. Cal assenyalar els danys provocats per graníssol localitzats en el marge esquerre del riu Segura, entre els municipis

d'Almoradí i Orihuela. Es va iniciar la collita de la llima fina els primers dies del mes, amb escassa activitat de la primera passada en les parcel·les més precoces, amb un increment del ritme durant l'última setmana. En la llima verna tardana o es va arribar al 70 % dels fruits collits.

El mes d'octubre es van mantindre les podes en les llimeres del Baix Segura i es van efectuar diversos tractaments per a combatre plagues com l'aranya roja, el cotonet o la ceratitis. Es va apreciar un increment de la incidència de minador i pugó. A mitjan mes va acabar la campanya de la llima fina tardana i va continuar la de la llima fina.

Van prosseguir en novembre els talls de la llima fina al Baix Segura. En general, la fruita presentava una bona qualitat, a excepció dels fruits afectats per les pedregades del mes de setembre, que es van començar a collir amb destinació a indústria. Cal destacar les dificultats per a engrossir-se i assolir una grandària òptima a causa de les condicions climàtiques. A finals de mes s'havia completat un 14 % de la collita i el 50 % d'esta es continuava enviant a cambres de desverdiment.

Es va registrar en desembre una activitat escassa de recol·lecció de la llima fina al Baix Segura. El mes va concloure amb el 27 % de la producció recollida. Amb el descens de les temperatures va millorar el color de la pell. Es van mantindre els tractaments contra l'aranya roja i es va detectar la presència puntual de *Pulvinaria* en algunes plantacions de llimeres de Los Montesinos.

Pomelo:

- Alacant: va prosseguir el tall de pomelo roig a ritme baix durant tot el mes de gener, de manera que en els últims dies ja s'havia collit el 70 % de la producció. Es van seleccionar els fruits de més grandària i amb un color apropiat de la pell.

Al Baix Segura van prosseguir en febrer els talls del pomelo roig. Es va mantindre el ritme durant els primers dies en les plantacions on s'efectuava la primera passada. El mes va acabar amb un 90 % de la producció recol·lectada. A la Marina Alta es va desaccelerar la recollida a finals de mes.

Es va donar per conclosa la campanya del pomelo roig en la primera mitat del mes de març.

L'última setmana d'octubre es va iniciar el tall de pomelo roig al Baix Segura.

Durant la primera quinzena de novembre va continuar la primera passada al Baix Segura i a la Marina Baixa. El mes acabava amb la segona passada en les plantacions més precoces. L'última setmana es va produir el despreniment de fruits en els arbres que s'havien defoliat pel vent de ponent viscut durant els primers dies del mes.

Desembre va concloure amb un 30 % de la collita de pomelo recollida al Baix Segura. Va persistir la segona passada de les parcel·les més precoces amb predomini dels calibres 80-90 cm.

FRUITERS

Fruiters de llavor

- Alacant: van prosseguir en gener les podes, trituració, femada, reposició i altres labors d'hivern coincidint amb la parada vegetativa dels cultius. Van augmentar les hores de fred acumulades a causa de la baixada de temperatura en la segona quinzena del mes.

El mes de febrer es van fer labors de poda en les pomeres aprofitant la parada vegetativa del cultiu en les plantacions de l'Alacantí i de la Marina Alta.

Després de la parada vegetativa es va iniciar en març la brotada de les pomeres en les diferents comarques productores, com a l'Alt Vinalopó, la Marina Alta i el Comtat, on els perellons presentaven gemmes unflades, o a l'Alacantí, on van arribar a apreciar-se els primers botons florals.

A l'Alt Vinalopó, les altes temperatures d'abril van provocar un quallat escàs en les varietats més precoces, mentres que en les més tardanes es va situar dins de la normalitat. D'altra banda, els perellons del Comtat, l'Alcoià i la Marina Alta estaven en plena floració (estats F2 – G), mentres que a l'Alacantí el cultiu es va enquadrar entre els estats de plena floració (F2) i quallat del fruit (I). Les

plantacions de pereres localitzades al Comtat i l'Alcoià van prosseguir el desenvolupament fins a arribar a l'estat de fruits quallats, mentres que a l'Alt Vinalopó les temperatures elevades van ocasionar una disminució de la producció.

A l'Alt Vinalopó, la pomera es desenvolupava amb normalitat en maig, amb un bon estat sanitari, al mateix temps que es feien labors d'aclarida. La situació era similar a l'Alacantí, en la zona de la Sarga, on els fruits es trobaven en l'estat J (engrossiment), igual que les pomeres de la varietat roja de Beneixama i els perellons situats al Comtat i l'Alcoià. Les peres es trobaven en fase d'engrossiment, igual que a l'Alt Vinalopó, a on les parcel·les presentaven un bon estat sanitari i es van fer treballs d'aclarida.

El desenvolupament de la pomera a l'Alt Vinalopó es va beneficiar de les pluges caigudes en maig i, en general, el calibre el mes de juny era bo. Al Comtat i a l'Alcoià, els fruits de la varietat roja de Beneixama i els perellons es trobaven en fase d'engrossiment. La pedra del dia 1 en el terme municipal d'Agres va produir danys importants. D'altra banda, a l'Alacantí, el cultiu s'enquadrava en fase d'engrossiment. Al Comtat i a l'Alcoià, les peres es desenvolupaven amb normalitat i en algunes varietats primerenques com la tendral s'aproximaven al punt òptim de maduresa i la recol·lecció. D'altra banda, a l'Alt Vinalopó, les pluges van tindre una influència molt positiva en l'evolució del cultiu, raó per la qual es va apreciar un bon calibre de la fruita.

A l'Alt Vinalopó es va iniciar en juliol la collita d'algunes varietats de poma com ara royal gala, mentre que altres com la golden estaven adquirint grandària a bon ritme. Es van fer aplicacions a base de caolí per a minimitzar els cops de calor. Quant a les plagues, destacaven uns nivells més alts de mosca de la fruita i menys incidència de carpocapsa. D'altra banda, al Comtat, a l'Alcoià i a l'Alacantí les varietats perelló i de Beneixama continuaven la fase d'engreix amb normalitat. Al Comtat i a l'Alcoià va finalitzar la recol·lecció de la pera tendral i es va iniciar la de la varietat ercolina, les dos amb bons calibres. D'altra banda, a l'Alt Vinalopó també va concloure la recol·lecció de la pera ercolina. Igual que en altres cultius de la zona, es va observar una incidència superior de la mosca de la fruita i inferior de psil·la.

Durant el mes d'agost, va concloure a l'Alt Vinalopó la campanya de la poma gala, amb una maduració que es va accelerar per les altes temperatures, i va mantindre els calibres a causa de la reducció de collita. El color va ser bo, ja que va coincidir el verol amb alguna nit més fresca i humida, fet que afavorix la síntesi d'antocians. Els últims dies del mes es va començar a recol·lectar la varietat golden, amb alguns fruits que presentaven símptomes de colp de sol. Va començar també el tall de les varietats més primerenques a l'àrea de Xixona de l'Alacantí, mentre que al Comtat i a l'Alcoià els fruits assolien la grandària final. Va continuar la recol·lecció de les varietats de pera més tardanes i minoritàries que l'ercolini.

A l'Alt Vinalopó es va efectuar en setembre la recol·lecció de les pomes golden, fuji i granny smith, lleugerament avançades respecte de anys anteriors. No es van registrar incidències sanitàries destacades, excepte alguns problemes d'alternària localitzats, principalment en ecològic, així com danys puntuals de mosca. D'altra banda, a l'Alcoià va concloure a finals de mes, amb una qualitat apropiada i un augment del color de la pell, la recol·lecció de starking, al mateix temps que s'iniciava la collita de fuji, roja de Beneixama, verda donzella i dels perellons, igual que a l'Alacantí en la zona de la Sarga. A l'Alt Vinalopó va continuar la campanya d'algunes de les varietats més tardanes de pera amb bon estat sanitari, a excepció d'una certa incidència de ceratitis.

A l'Alt Vinalopó s'enllestia en octubre la collita de la poma fuji, i es feien labors de manteniment a mesura que es completava la collita. De la mateixa manera, durant la primera quinzena va finalitzar a l'Alcoià la collita de les varietats verda donzella i fuji amb una reducció significativa de la producció, així com la de roja de Beneixama, perellons i starking, de la qual van destacar la qualitat i el color òptim, així com un percentatge important de fruits amb excés de grandària. Pel que fa a la Marina Alta, va concloure la recol·lecció dels perellons amb bon calibre i qualitat comercial. D'altra banda, a l'Alacantí, en la zona de la Sarga, les plantacions estaven en plena fase de tall. Quant a les

pereres, a l'Alt Vinalopó es van collir les últimes parcel·les i es feien labors de manteniment de les parcel·les.

A l'Alt Vinalopó va concloure en novembre la campanya de la poma fuji, que presentava alguns problemes de color degut a les temperatures nocturnes massa altes. Es van iniciar les labors de manteniment prèvies als tractaments fitosanitaris que es realitzen amb la caiguda de fulla. Per part seua, a l'Alcoià concloïa la collita de starking, així com la de perellons a la Marina Alta. En esta última comarca els forts vents van tirar molta fruita a terra. Pel que fa a les pereres, a l'Alt Vinalopó, una vegada conclusa la collita, es van fer treballs de manteniment.

Una vegada finalitzada la temporada de la poma fuji i dels perellons a l'Alcoià, a l'Alt Vinalopó i a la Marina Alta, el mes de desembre es van fer podes i tractaments fitosanitaris de fulla a base de coure. De la mateixa manera, a l'Alt Vinalopó les labors en pereres es van centrar en tractaments fúngics a base de coure.

- **Castelló:** les condicions climàtiques, amb temperatures nocturnes suaus i diürnes elevades per a un mes de març, van afavorir la floració dels fruiters que van iniciar el mes amb botons florals visibles i el van acabar pràcticament amb la caiguda de pètals. En fruiters de llavor es va recomanar la vigilància i tractament en pomera i perera davant del clapejat o ronya (*Venturia pirina* i *V. inaequalis*). En pomera, vigilar el fong oïdi (*Podosphaera leucotricha*) i els pugons (*Dysaphis plantagine*s i *Aphis pomi*).

La major part dels fruiters de llavor van iniciar el mes d'abril en les zones interiors i en cotes més altes en estat F (flor oberta), mentres que en les zones més litorals l'estat predominant era I (fruit quallat). A finals de mes, en les zones més altes, l'estat era I, mentres que en les cotes més baixes predominava l'estadi J (engrossiment del fruit).

Les condicions climàtiques del mes de maig, amb temperatures suaus nocturnes i diürnes elevades, van afavorir el quallat i l'engrossiment dels fruits. Les pluges en la segona quinzena van alleujar l'estrés hídric. Es va recomanar la vigilància i el tractament en pomera i perera sobre cucat (*Carpocapsa pomonella*) i en perera, contra psil·la (*Psylla pyri*).

En fruiters de llavor es va dur a terme durant el mes de juliol el seguiment per a detectar possibles casos de psil·la (*Cacopsylla pyri*) en perera o bé pugó verd (*Aphis pomi*) en pomera.

El mes d'agost va ser especialment calorós i sec, fet que va portar una acceleració del pas de maduresa de consum cap al començament de la senescència en algunes espècies que tenien molt avançat l'estat de maduresa.

Les pomeres i les pereres van resultar afavorides per les pluges del mes de setembre després d'un llarg període de sequera que no n'havia afavorit el desenvolupament.

En el cultiu de fruiters de llavor com ara pomera, perera i codonyer, que són més tardans en la província, l'estat fenològic observat durant desembre va ser el de repòs vegetatiu. L'escassetat prolongada de precipitacions va començar a ser preocupant.

- **València:** les pomeres del Racó d'Ademús van seguir en repòs hivernal en gener i presentaven les gemmes tancades d'hivern. Es va fer alguna labor de sega de l'herba, així com de condicionament de les séquies de terra. En alguna parcel·la es van dur a terme podes i es van arrancar plantacions velles o poc rendibles.

Al Racó d'Ademús el mes de desembre havia conclòs la recol·lecció de les varietats tradicionals de poma, que es van veure danyades per les gelades primaverals i per plagues com la mosca de la fruita, que van afectar la seua qualitat i producció.

Nisprer

- **Alacant:** a la Marina Baixa es va apreciar en gener una gran amplitud en els estats fenològics del cultiu, els fruits quasi madurs en les varietats més primerenques, i en la resta, el final de la floració i

les primeres fases de desenvolupament del fruit (estat fenològic 69-72). Al mateix temps van prosseguir les labors de poda i d'eliminació de rams florals.

A la Marina Baixa es va alentir el desenvolupament del cultiu a causa de les baixes temperatures del mes de febrer, sense que arribara a observar-se molta superfície afectada per les gelades.

Va començar en març la recol·lecció del nispro en les parcel·les més precoces en trobar-se el cultiu en un estat fenològic avançat (78-87) on la majoria dels fruits havien aconseguit la seua grandària final i un estat de maduresa òptim per a la collita. Per a final de mes s'havia collit aproximadament un 3 % la producció final. La fruita presentava unes característiques organolèptiques adequades i predomini dels calibres M-G. En els dies en què hi hagué pics de temperatura per damunt dels 30 °C es van produir danys d'escaldat i taca morada, sobretot en les varietats més primerenques, que van provocar que el percentatge de segones qualitats augmentara.

El ritme de tall del nispro va augmentar en abril en les plantacions davall de malla de la Marina Baixa, amb predomini dels calibres G-GG i unes característiques organolèptiques adequades. La proporció de segones qualitats, amb fruita afectada per escaldat i taca morada, es va mantindre al voltant del 19 %. Per a final de mes s'havia dut a terme la recol·lecció d'entorn del 53 % de la producció total i el cultiu es va vore entre la maduresa de consum (89) i començament de la senescència (91).

Es va donar per conclosa en maig la campanya del nispro a la Marina Baixa amb una disminució del ritme de tall en les últimes setmanes. Van predominar els fruits de calibre G-GG amb maduresa i característiques organolèptiques adequades. La proporció de segones qualitats es va mantindre estable.

Els nispros van presentar en juny un bon desenvolupament vegetatiu gràcies a les pluges caigudes i es van emmarcar entre els estadis de primeres fulles desplegant-se i els brots amb un 20 % de desenvolupament.

A la Marina Baixa, l'arbrat presentava en juliol un bon estat vegetatiu gràcies a les pluges caigudes en maig i juny. El cultiu aconseguia un estat de brots al 20 % del desenvolupament.

En agost es va observar un bon desenvolupament vegetatiu, es va donar per finalitzat l'estrés hídric i es va iniciar el reg normal. Algunes partides van començar a podar-se. Durant el mes de setembre van prosseguir les podes.

A la Marina Baixa es van mantindre en octubre les podes de l'arbrat, al mateix temps que començava la floració, més o menys avançada segons la varietat i la ubicació.

El mes de novembre es van avançar les podes, mentres que els arbres van estar en diferents estats de floració. Es va apreciar una certa incidència de *Spodoptera littoralis* en varietats primerenques.

Van continuar les podes i es van fer aclarides en desembre en les parcel·les més precoces. Es va observar un retard general del cultiu d'uns deu dies respecte a campanyes anteriors.

- Castelló: en els municipis de Segorbe i Castellnovo, a l'Alt Palància, el cultiu es trobava en gener amb tots els pètals caiguts i començant el quallat dels primers fruits. El mes de febrer els fruits havien aconseguit entre 20-40 mm de diàmetre.

En els municipis de l'Alt Palància a on es cultiva este fruiter, el cultiu es trobava en març amb el fruit en l'estat fenològic 78 (fruits amb el 80% de la grandària final). Les gelades primerenques van havien afectat un 50 % dels fruits que havien quallat de la varietat primerenca algerie.

A principis d'abril es va apreciar el fruit en creixement, estat fenològic 78 (fruits amb el 80 % de la grandària final), i a final de mes estaven més pròxims a l'estat 87 (maduresa de recol·lecció). La falta de pluja va provocar que els fruits no es desenvoluparen adequadament. Es van apreciar en l'arbre molts fruits clevillats que no van prosperar.

El mes de maig es va observar un estat fenològic entre 87 (maduresa de recol·lecció) i 89 (maduresa de consum). L'escassetat de pluja en els mesos anteriors va provocar que els fruits no arribaren a tota

la grandària que haurien d'haver assolit. Els calibres comercials van disminuir respecte als d'una campanya estàndard.

El mes de juny es va constatar que finalment la producció va ser baixa a l'Alt Palància. Les gelades dels mesos de gener i febrer van afectar almenys un 50 % dels fruits que havien quallat de la varietat primerenca algerie, i l'escassetat de pluja en els mesos de març i abril va provocar que els fruits no es desenvoluparen correctament. Les varietats tardanes que van acusar menys les condicions meteorològiques adverses dels mesos anteriors es van recol·lectar, com s'esperava, durant les primeres setmanes de juny. L'estat fenològic a l'Alt Palància a finals de juny era 10 (inici del creixement de les fulles i 11 primeres fulles desplegant-se). Els arbres, ja sense fruits, es van preparar per a la parada estival.

A l'Alt Palància l'estat fenològic a principis de juliol era el de primeres fulles desplegant-se.

El cultiu del nispro en la zona de l'Alt Palància es produïx pràcticament en dos municipis, que són Segorbe i Castellново. En agost l'estat fenològic va ser 00, és a dir, va començar a observar-se la formació de les gemmes d'hivern.

A finals de setembre es va visualitzar l'inici de l'unflament de les gemmes a l'Alt Palància.

El mes d'octubre es van apreciar les gemmes de flor unflades i, en algunes partides, l'inici de la floració.

Afavorit per la bona meteorologia, el cultiu va prosseguir el seu desenvolupament en novembre amb l'unflament de les gemmes de flor i en desembre presentava una bona floració.

Fruiters de pinyol (albercoquer, bresquillera i prunera)

- Alacant: l'augment d'hores de fred acumulades a causa de la baixada de temperatura en la segona quinzena del mes de gener va ser molt beneficiós. Al Baix Vinalopó els nectariners es mantienien en repòs vegetatiu. A l'Alacantí, en la zona del Bacarot es van observar ja arbres amb flors obertes.

Al Baix Vinalopó es van fer durant les primeres setmanes de febrer tractaments helicides i genèrics d'hivern en bresquilleres. Les oscil·lacions de temperatura van provocar que a mitjan mes es produïra simultàniament la floració i brotada de l'arbrat. D'altra banda, a l'Alacantí el cultiu va prosseguir el seu desenvolupament entre els estats F (flor oberta) i G (caiguda dels pètals).

A diferència de la campanya anterior i a conseqüència de les altes temperatures, el període de floració de l'albercoquer al Vinalopó Mitjà el mes de març va ser molt curt, i es va veure la flor totalment quallada amb fruits xicotets en desenvolupament. Per part seua, al Comtat i a l'Alcoià el cultiu es va situar entre els estats fenològics G (caiguda dels pètals) i H (fruit quallat). Es va produir la floració de les pruneres situades a l'Alt Vinalopó, al Comtat i a l'Alcoià, on fins i tot es van observar fruits recentment quallats. D'altra banda, en les plantacions de l'Alacantí es van albirar les primeres flors obertes en contraposició amb les localitzades en els camps de l'Alt Vinalopó, que encara es trobaven en parada vegetativa. La bresquillera es trobava en fase de flor oberta al Vinalopó Mitjà, al Baix Vinalopó o al Comtat. A l'Alacantí, en la zona del Bacarot, es van albirar arbres amb un estat avançat amb el fruit quallat (estat H).

Al Vinalopó Mitjà, les varietats més primerenques d'albercoc, com la mirlo taronja, van quallar bé en abril. S'havia avançat la floració 15 dies i es va fer una passada d'aclarida. En canvi, la varietat mitgera de Castelló va tindre molt poca floració i, posteriorment, hi hagué un quallat escàs. Es va observar un bon estat sanitari de les plantacions de l'Alt Vinalopó, encara que amb un quallat inferior al d'altres anys, mentres que al Comtat i l'Alcoià el cultiu estava en fase de fruit tendre. Quant a les prunes, mentres que al Comtat i l'Alcoià els fruits van arribar a un 30 % de la grandària final i a l'Alacantí el cultiu es trobava en fase de quallat, algunes plantacions situades a l'Alt Vinalopó estaven en recol·lecció. Les varietats primerenques de bresquilla es trobaven en un estat de fruit tendre al Comtat i l'Alcoià i les més tardanes es van situar entre fruit quallat i fruit tendre. Per la seua banda, al Vinalopó Mitjà, el quallat de la bresquillera i el nectariner va ser òptim i els fruits es

desenvolupaven amb normalitat. En als nectariners del Baix Segura i de l'Alacantí va prosseguir el desenvolupament normal del cultiu amb l'engrossiment del fruit.

Al Vinalopó Mitjà es va iniciar, a final de maig, la recol·lecció de l'albercoc mitger de Castelló. La pedra que va caure entre els dies 20, 21 i, sobretot, el 25 de maig va provocar pèrdua de la major part de la collita de les plantacions situades en la zona del Manyar a Monòver i les Enzebres al Pinós. De la mateixa manera, a l'Alt Vinalopó, la floració i el quallat es van veure perjudicats, ja que als danys provocats per la sequera es van unir els ocasionats per les pluges abundants i el granísol. Per la seua banda, al Comtat i l'Alcoià es va produir la verolada, que va donar pas a la maduració dels fruits, mentre que al Baix Segura es trobaven en un estat més avançat i se n'havia completat la recol·lecció. Pel que fa a les prunes al Comtat i a l'Alcoià, va continuar el desenvolupament, que havien arribat al 60 % de la grandària final. També a l'Alt Vinalopó i a l'Alacantí els fruits van continuar engrossint. En les bresquilleres del Comtat i l'Alcoià, els fruits es desenvolupaven amb normalitat, i en algunes finques es va començar l'embossament. Quant als nectariners, al Vinalopó Mitjà, els fruits es trobaven en fase d'engrossiment i es va fer una segona aclarida, mentre que al Baix Vinalopó i l'Alacantí, la recollida estava pràcticament finalitzada. Quant als paraguaians de l'Alt Vinalopó, el cultiu es desenvolupava sense incidències.

Al Vinalopó Mitjà es va constatar en juny l'escassa producció d'albercoc per la falta de quallat ocasionat per les altes temperatures i les pluges. La major part de la collita es va dur a terme a principis de mes perquè les setmanes següents va estar interrompuda per les pluges i la pedra. De la mateixa manera, a l'Alt Vinalopó es va produir una reducció de collita, sobretot en les varietats més precoces, ja que les pluges de principis de mes van provocar el clevillat d'un percentatge dels fruits i l'embossada de les parcel·les, amb el retard consegüent en els talls. Finalment, les zones productores del Comtat i de l'Alcoià es trobaven en plena collita. Quant a les prunes, al Comtat i a l'Alcoià es va iniciar la recol·lecció de la varietat golden japan, mentre que a l'Alt Vinalopó, els fruits es van continuar desenvolupant, i s'hi va observar una presència elevada de *Ceratitis capitata*. De la mateixa manera, a l'Alacantí les prunes van continuar l'engrossiment. Al Comtat i l'Alcoià, les bresquilles es desenvolupaven amb normalitat. Al llarg del mes es va iniciar la recol·lecció de la bresquilla embossada de carn groga, en què es va poder apreciar una producció dins dels paràmetres normals. Mentrestant, al Vinalopó Mitjà es va veure una reducció considerable de la quantitat de bresquilla per a recol·lectar pel fet que les altes temperatures havien provocat la caiguda de fruits. Quant als paraguaians a l'Alt Vinalopó, en comparació amb uns altres es va reduir a causa d'una baixada en els calibres causada per les oscil·lacions tèrmiques i les altes temperatures. Finalment, en la comarca de l'Alacantí es va donar per finalitzada la campanya de nectariners en el terme d'Alacant.

En l'albercoc de l'Alt Vinalopó es va apreciar en juliol una baixa collita en les varietats més precoces. Pel que fa a la pruna, el cultiu va continuar el desenvolupament amb normalitat al Comtat i l'Alcoià, amb les varietats larry ann, friar o clàudia verda, i a l'Alacantí, a on s'apreciava una producció mitjana-baixa, o l'Alt Vinalopó, amb l'inici de la recol·lecció de les varietats japoneses negres, a on a excepció de la mosca de la fruita, la resta de les plagues es mantenien dins dels límits normals. Al Comtat i a l'Alcoià es van collir diverses varietats de bresquilla com baby gold 6 o catherina, amb bons calibres i un rendiment dins de la mitjana. Es van col·locar bosses en les varietats de carn groga que es cullen en setembre i es van fer tractaments contra la *Ceratitis capitata*. D'altra banda, al Vinalopó Mitjà va prosseguir la collita de bresquilla groga iniciada a finals del mes anterior, mentre que la de baby gold 6 va començar a mitjan mes en les zones més càlides, com el Fondó de les Neus, i al final de juliol, al Pinós. Durant la primera setmana es va iniciar el tall de paraguaians, que es va prolongar tot el mes. A l'Alacantí es va observar una menor producció de l'habitual. A excepció de la mosca de la fruita i el cotonet es va poder apreciar menys incidència de plagues.

En agost es va donar per conclosa la campanya d'albercocs a l'Alt Vinalopó, amb resultats molt dispersos en funció de les parcel·les. A l'Alt Vinalopó, es va acabar la recol·lecció de varietats de pruna com ara larry ann, i grogues de tipus golden i clàudies, amb una collita normal. A final de mes va començar el tall de varietats de tipus president. Al Comtat es van collir durant el mes les varietats

l'any o clàudia verda. Al Comtat i a l'Alcoià es van tallar les varietats de bresquilla Duero, calante o Ebre. Va acabar la recollida de paraguaians a l'Alt Vinalopó, amb una certa reducció de rendiments respecte a la normalitat i grans diferències entre parcel·les. Al Vinalopó Mitjà, al voltant del 10 d'agost va acabar el tall de la bresquilla baby gold 6, mentre que va continuar la recol·lecció de baby gold 9 durant quinze dies més.

El mes de setembre en les plantacions del Vinalopó Mitjà i de l'Alt Vinalopó, una vegada acabada la collita, es van iniciar les podes en els albercoquers. Va acabar la recol·lecció de prunes a l'Alacantí i a l'Alt Vinalopó, a on s'apuntava una bona producció, qualitat i grandària, a pesar d'alguna incidència de mosca en la part final del cicle. Al Comtat i a l'Alcoià es va mantindre el tall de la bresquilla calante amb un avanç d'entre una i dos setmanes respecte de l'any passat. A l'Alt Vinalopó va concloure la campanya de paraguaià. Quant als nectariners situats al Baix Segura, es van desenvolupar sense incidències destacades, mentre que a l'Alacantí s'iniciava el tall.

Una vegada finalitzada la collita d'albercocs, en les explotacions de l'Alt Vinalopó es feien en octubre treballs de poda. Pel que fa a la prunera a l'Alacantí i l'Alt Vinalopó, aprofitant la parada vegetativa del cultiu, van començar les labors de manteniment i preparació del terreny. Quant a les bresquilleres, al Comtat i a l'Alcoià va acabar la collita de la varietat calante amb una certa disminució de qualitat i, igual que en les plantacions de nectariners del Baix Vinalopó i l'Alacantí i les de paraguaians a l'Alt Vinalopó. Es van abordar les labors de poda a mesura que es completaven les collites.

En les àrees productores principals van continuar en novembre les labors de manteniment de les parcel·les d'albercoquer i prunera. Es van iniciar les podes, una vegada acabada la recol·lecció de nectariners al Baix Vinalopó i a l'Alacantí, així com la de paraguaians a l'Alt Vinalopó.

A l'Alt Vinalopó i al Vinalopó Mitjà van prosseguir en desembre les labors de manteniment de les parcel·les d'albercoquer, prunera, bresquillera i paraguaià.

- Castelló: la major part dels fruiters de pinyol van iniciar el mes de març amb botons florals visibles i el van acabar amb la caiguda de pètals. L'estat fenològic de flor oberta va ser molt curt a conseqüència de les elevades temperatures que van provocar que passara a caiguda de pètals amb facilitat. Es va recomanar la vigilància i el control de plagues i malalties com el cuc capgròs (*Capnodis tenebrionis*) en plantacions velles, el fong del crivellat o perdigonada (*Coryneum beijerinckii*), l'oïdi (*Podosphaera tridactyla*) en varietats sensibles com són la bresquillera i l'albercoquer i l'arrufat (*Taphrina deformans*).

La major part dels fruiters de pinyol van iniciar abril en les zones interiors i en cotes més altes en estat F (flor oberta), mentre que en les zones més litorals l'estat predominant era I (fruit quallat). A finals de mes, en les zones més altes, l'estat era I, mentre que en les cotes més baixes predominava l'estadi J (engrossiment del fruit). El cultiu de fruiters de pinyol en la província es concentra fonamentalment en municipis de la Plana Alta (Vilafamés, Vall d'Alba, Cabanes), també presents a la Plana Baixa (Moncofa) i l'Alt Palància, i la bresquillera, l'albercoquer i la prunera són els que més superfície ocupen.

Les pluges en la segona quinzena de maig van alleujar l'estrés hídric que començaven a acusar els arbres. La major part dels fruiters de pinyol van iniciar el mes de maig en les comarques interiors i en les cotes més altes en estat fenològic I (fruit quallat), mentre que en les zones més litorals, l'estat fisiològic predominant va ser el de J (engrossiment del fruit). Mentrestant, a finals de mes, en les zones més altes l'estat va ser J (fruit tendre) i en les cotes més baixes, els cultius arribaven a l'estadi 81 (començament de la maduració i coloració del fruit).

Els cultius de fruites de pinyol (bresquilla, albercoc, pruna...) van tindre una minva de la producció a causa de les altes temperatures i la falta d'hores fred del mes de febrer. Posteriorment, les suaus temperatures nocturnes i diürnes elevades en els mesos de maig i juny van afavorir el quallat i l'engrossiment dels fruits. Les pluges que es van produir sobretot en la segona quinzena del mes van alleujar l'estrés hídric que començava a ser palés.

A conseqüència de les elevades temperatures del mes de juliol, els fruiters de pinyol van estar més exposats a l'atac de plagues en plena fase de maduració com és el cas de l'aranya roja (*Panonychus ulmi*). En la prunera es va donar l'avís pels mitjans habituals per a fer tractament contra la tercera generació de l'arna de les prunes (*Cydia funebrana*), per a la qual estava donant bon resultat la tècnica de confusió sexual per a controlar este lepidòpter. La majoria de les espècies es trobaven en fase de maduració del fruit i en els emplaçaments més precoços ja s'havia realitzat la collita.

L'estat fenològic dels fruiters de pinyol en agost era majoritàriament el de maduració de fruit. En altres casos ja se n'havia produït la recol·lecció o estava finalitzant, amb algunes excepcions. Quant als rendiments, la falta d'hores fred va provocar una reducció respecte al normal. Van començar les labors de manteniment, així com canvis varietals.

Els fruiters de pinyol com ara albercoquer, nectariner, bresquillera o paraguaià es trobaven en desembre en repòs vegetatiu. L'escassetat prolongada de precipitacions començà a ser preocupant per la dificultat perquè els arbres acumulen reserves per a la pròxima campanya.

- València: les pruneres al Racó d'Ademús van seguir en repòs hivernal en gener. Al Camp de Túria les bresquilleres ja presentaven la gemma unflada i les varietats més precoces van començar la floració a l'Horta Nord, a la Vall d'Albaida, a la Foia de Bunyol i a la Ribera Alta. A causa de les altes temperatures en les varietats extraprimerenques la floració es va avançar entre dos i tres setmanes. Posteriorment, amb el fred de finals de gener es va produir una paralització del desenvolupament vegetatiu. Es van fer tractaments abans de la floració consistents en l'aplicació d'oli miscible (actua com a ovicida en branques) amb un fungicida (compostos de coure que actuen com a preventiu contra l'arrufat) i un insecticida autoritzat per al cultiu (contra poll de San José i pugons). Este tractament està aconsellat quan hi ha problemes d'aranya roja, arrufat, poll de San José i pugons. Esta aplicació es realitza quan no hi ha fulles.

A la Vall d'Albaida es va observar en febrer un retard en la floració de la majoria dels fruiters. Algunes varietats de bresquilla tenien un endarreriment de 10-12 dies. Al llarg del mes es van fer tractaments d'hivern en la majoria de les plantacions. En albercoc, bresquilla, paraguaià i pruna l'estat fenològic predominant era B (gemma unflada). A l'Horta Nord les bresquilleres estaven en estat de brotada, floració o de quallat, segons varietat i ubicació. Les pruneres del Racó d'Ademús van seguir en repòs hivernal, amb les gemmes d'hivern. En les bresquilleres de la Foia de Bunyol, les varietats primerenques es trobaven en estat fenològic 65-F (plena floració), mentres que les més tardanes estaven en l'estat 03-B (gemma unflada). A la Ribera Alta, a causa de les altes temperatures de desembre i principis de gener, al costat de baixes temperatures a final de gener i febrer es van vore plantacions amb floració avançada per la calor de gener i plantacions amb flor dormant o en repòs en arribar les baixes temperatures en el moment de la floració. Esta situació va alterar la hibernació dels arbres i va perjudicar sobretot varietats extraprimerenques i primerenques d'albercocs, bresquilla i nectarines.

Encara que la floració s'havia retardat respecte a altres campanyes, les bones temperatures de març van afavorir la seua recuperació a la Vall d'Albaida. En les pruneres esta floració va ser bona, però es va observar un mal quallat generalitzat. Les baixes temperatures de principis de mes van afectar algunes varietats de bresquilla i nectarina principalment i la falta de pluges va fer necessari el reg de les plantacions des del principi de la brotada. A la Ribera Alta març va ser un mes amb un clima amb temperatures suaus i poca humitat. Les hores de fred havien sigut propícies per a un desenvolupament vegetatiu adequat, i per tant s'esperava una fruita de qualitat. D'altra banda, els episodis de gelades en alguna zona i l'alternança tèrmica preveien una minva en rendiments i un retard d'alguns dies respecte a l'any anterior. En general, en produccions tardanes, la floració va coincidir amb bones temperatures i es va produir un bon quallat de fruits. En nectarines de varietats tardanes es va realitzar el segon tractament contra trips i pugons, així com contra l'oïdi. Van seguir els tractaments contra l'arrufat i la *Monilia*, repetint el tractament cada 15 dies, mentres duren les condicions favorables per al fong. Es va iniciar l'aclarida manual, sobretot en les varietats precoces i de temporada. En general, a causa del clima advers durant gener i febrer, va haver-hi problemes de quallat, sobretot en varietats

primerenques, amb una minva considerable de la collita. La majoria de les varietats d'albercoc florixen en març, però enguany a conseqüència de l'alternança de temperatures hi ha hagut un mal quallat dels fruits i una minva considerable de producció. A final de mes es van iniciar les aclarides en varietats primerenques.

A la Vall d'Albaida, les temperatures del mes d'abril van afavorir l'augment de la grandària dels fruits. La majoria de les varietats havien recuperat el temps pel retard en la floració. La falta de pluges va fer necessari augmentar les hores de reg, però va reduir la incidència d'algunes malalties. Es va confirmar la falta de producció en algunes varietats de pruna, en les quals la floració havia sigut bona, però no havia quallat el fruit. L'estat fenològic de l'albercoquer era I (fruits tendres) en les varietats més tardanes, i es trobaven madurant en les varietats més primerenques. La bresquillera, la prunera i el paraguaià es trobaven en estat fenològic de fruit madurat o acabant de desenvolupar-se, segons les varietats. A la Costera es va observar que els calibres de la fruita d'estiu de secà anaven a ser reduïts. A l'Horta Nord, les bresquilleres es trobaven desenvolupant el fruit. Les bresquilleres primerenques del Camp de Túria es van apreciar en l'estat fenològic 85 (evolució de maduració) i les tardanes en el 71-H (fruit quallat). A la Foia de Bunyol, les bresquilles van començar a canviar de color i encara estaven augmentant la grandària. A la Ribera Alta, l'inici de la recol·lecció en les varietats més precoces va ser el 28 d'abril. Al principi hi havia un retard d'uns 15 dies, però al final, a causa de la intensa calor, s'havia igualat. En altres zones, amb varietats primerenques, l'inici de la campanya va ser el 18 d'abril, uns 8 dies més tard del que és normal. S'havia produït una escassa floració i un mal quallat del fruit en tots els fruiters de pinyol. Hi havia poca producció, però la grandària final i la qualitat del fruit eren bones. El fruiter amb més descens va ser l'albercoquer, ja que no s'adapta bé als canvis de temperatura. Quant als paraguaians, també es van apreciar descensos, perquè no ha tingut hores de fred suficients per a la fructificació. La floració havia avortat a causa de l'alternança climàtica.

El mes de maig, l'albercoc de la Vall d'Albaida havia madurat amb normalitat i ja se n'havia recollit la major part, ja que les plantacions majoritàries són de varietats primerenques. Les prunes s'estaven desenvolupant i madurant amb normalitat. Ja s'havien collit les més precoces. Quant a la bresquilla i el paraguaià, el fruit continuava engreixant. A l'Horta Nord, les bresquilleres es trobaven desenvolupant el fruit, que estava pròxim a la grandària final o en recol·lecció. Les bresquilleres primerenques del Camp de Túria presentaven l'estat fenològic 85 (evolució de maduració) i les tardanes el 81-J (començament de maduració). A la Ribera Alta, en algunes plantacions, abans de la recol·lecció de la fruita, es va fer una lleugera poda en verd per a afavorir la grandària final dels fruits. Les pluges continuades de mes van alentir el ritme de tall i van augmentar el rebuig pel clevillat, sobretot en les varietats de nectarines que estaven pendents de collir. En les parcel·les en les quals ja s'havia collit la fruita es va fer una poda en verd per a afavorir l'aireació i l'entrada de llum. També es va fer un tractament contra la blanqueta, l'oïdi, l'aranya i el pugó per a evitar la defoliació de les fulles i, així, permetre l'acumulació de reserves. La recol·lecció de paraguaians va començar a finals de mes, amb uns dies de retard respecte de l'any anterior. Es va constatar una minva de producció per l'escàs quallat de fruits a causa del clima advers. Els fruits recol·lectats tenien una bona grandària i una bona qualitat organolèptica. Quant a bresquilles i nectarines, havia finalitzat la recollida de les varietats extraprimerenques. La grandària de les varietats extraprimerenques havia sigut molt bona en general. A finals de maig s'havia iniciat la campanya de varietats tardanes com l'N-288 i l'N-117. A principi de mes es va iniciar la recol·lecció d'albercocs de varietats primerenques, com la mogador. Amb baixos resultats a causa de l'escàs quallat dels fruits pel fred i l'alternança de temperatures en els mesos de floració i quallat. La grandària dels primers fruits era bona. Cap al dia 15 de maig va començar la collita de les varietats de temporada com la mirlo taronja. La grandària final era bona. Les pluges produïdes del mes van augmentar el rebuig per clevillat.

A la Vall d'Albaida, la fruita va sobremadurar en el camp durant la primera quinzena de juny, a causa de les pluges. Va finalitzar la recol·lecció de l'escassa producció d'albercoc. La recol·lecció de bresquilles i paraguaians s'estava efectuant en diverses passades, i es va acabar a finals de juny o a principis de juliol, segons les varietats. Pel que fa a les prunes, s'havia collit la varietat black splendor

i s'estaven fent passades de recol·lecció a les varietats black amber i golden japan. Les bresquilleres primerenques del Camp de Túria presentaven l'estat fenològic 89 (fruit madur), i les tardanes, el 81-J (inici de maduració). A la Ribera Alta, la campanya havia finalitzat amb albercocs, nectarines, bresquilles i paraguaians.

El mes de juliol, a la Vall d'Albaida havia finalitzat la recol·lecció de pràcticament tota la fruita de pinyol, i únicament quedaven per collir les varietats més tardanes de paraguaians i prunes, en què es van observar problemes de malformacions. Van començar les podes en verd i es va mantindre el reg i l'adobament. Les bresquilleres primerenques del Camp de Túria presentaven l'estat fenològic 89 (fruit madur), i les tardanes, el 81-J (inici de maduració). A la Ribera Alta, una vegada acabada la campanya, l'avaluació era negativa pels problemes de quallat i grandària irregular de la fruita a conseqüència de l'alternança de temperatures.

El mes d'agost, amb la collita ja acabada, es van dur a terme tasques de poda en verd i es van mantindre els regs i l'adobament.

A la Ribera Alta les bresquilleres es trobaven sense fulles. Des de principis de desembre, sobretot en les varietats primerenques i extraprimerenques, s'havien iniciat les labors de poda de formació per a les plantacions joves i de poda de manteniment i de fructificació en les plantacions adultes. En la majoria de les parcel·les es va dur a terme el picament de la poda, incorporant-la al sòl o per mitjà d'una coberta en el sòl que reduïx l'erosió.

Cirerer

- Alacant: el cultiu estava en març en plena floració al Comtat, a l'Alcoià i a l'Alt Vinalopó, mentre que a la Marina Alta va començar en les varietats més primerenques. En la comarca de l'Alacantí l'estat fenològic general va ser C (botons visibles) i a l'Alt Vinalopó es van observar noves plantacions empeltades sobre cirerer bord. De la mateixa manera, en les parcel·les del Vinalopó Mitjà els cirerers es trobaven en floració, amb les varietats més primerenques amb un 70 % de flors obertes i les varietats tardanes un 30 %.

A l'Alt Vinalopó es va apreciar en abril un quallat molt irregular en funció de les parcel·les i/o varietats. Algunes plantacions de varietats primerenques es van vore afectades per les gelades i altres van tindre problemes per solana en el moment de la floració. En varietats precoces es va iniciar el canvi de color, afavorit per les altes temperatures, sense que la cirera haguera assolit un calibre òptim. Quant a la Marina Alta, els episodis de calor van agostejar una part dels fruits durant el quallat, cosa que va reduir la producció. El mateix va ocórrer en les plantacions del Vinalopó Mitjà i de l'Alacantí, a on el quallat del fruit també va ser molt escàs i les altes temperatures van provocar la caiguda de part de la cirera a terra. Per la seua banda, al Comtat i a l'Alcoià es va produir molta caiguda del fruit a causa d'un mal quallat, fins i tot en les varietats autofèrtils. L'estat de les cireres que quedaven en l'arbre era de fruit tendre.

Al Comtat i a l'Alcoià va finalitzar la recol·lecció de totes les varietats primerenques en maig. Tot i que es va produir una floració abundant, es va reduir la producció respecte a un any normal entorn d'un 90 % per les altes temperatures. A més, les varietats que estaven pendents de collir, a conseqüència de les pluges, estaven afectades per clevillat pràcticament en la totalitat dels fruits. Quant a l'Alt Vinalopó, a penes s'havia iniciat la collita de les varietats precoces, com ara nimba o frisco, molt condicionada per les precipitacions, que van produir danys de clevillat que van afectar totes les parcel·les i varietats, fins i tot les que encara es trobaven en fase de desenvolupament i no havien canviat de color. Pel que fa a la Marina Alta, a pesar de la brotada abundant, les altes temperatures del mes d'abril i l'escassetat d'abelles van fer inviable el quallat dels fruits. De la mateixa manera, al Vinalopó Mitjà, a causa de les condicions tèrmiques de finals d'abril, la cirera va caure a terra, amb unes reduccions molt importants del volum i, posteriorment, la cirera que havia resistit les altes temperatures es va perdre en la majoria per les precipitacions que van donar lloc al clevillat dels fruits. Finalment, a l'Alacantí, en la zona de la Sarga, el cultiu també es va vore afectat per les precipitacions, cosa que va provocar el clevillat del fruit de les varietats més primerenques.

Al Comtat i a l'Alcoià va finalitzar en juny la campanya amb la recol·lecció de les varietats més tardanes. Es va apreciar una reducció de resultats en nombrosos emplaçaments que podria arribar al 90 %. En algunes parcel·les es van observar danys per perdigonada i antracnosi provocats per les pluges del mes de maig. Per la seua banda, a l'Alt Vinalopó, de la mateixa manera que va ocórrer amb les varietats més precoces, les pluges van propiciar danys en les varietats tardanes per clevellat. Es va detectar una significativa presència de *Ceratitis capitata* i de moniliosi. Addicionalment, es va advertir una menor presència de *Drosophila suzukii*. A la Marina Alta, a l'escassa producció es va unir la presència de fongs que, afavorits per les altes temperatures i per la humitat elevada, estaven ocasionant taques rogenques en les fulles. De la mateixa manera que en altres comarques productores, tant a l'Alacantí com al Vinalopó Mitjà es va obtindre una collita escassa en les varietats més tardanes a causa del clevellat de la cirera, com a resultat de les pluges abundants de maig.

A l'Alt Vinalopó, després de la recol·lecció de les últimes parcel·les de varietats tardanes que no havien patit danys per clevellat, en juliol es van realitzar labors de manteniment. Les aplicacions fitosanitàries van consistir en tractaments a base de caolí per a minimitzar l'efecte dels cops de calor i per a reduir la significativa població d'adults de cuc capgròs i de moniliosi propiciada per la gran quantitat de fruita que es va quedar en els arbres. D'altra banda, en les comarques del Comtat i de l'Alcoià també es van aplicar tractaments contra el crivellat o perdigonada, antracnosi i cilindrosporiosi.

A l'Alt Vinalopó, a l'agost hi va haver labors de manteniment i aplicacions a base de caolí per a minimitzar l'efecte dels cops de calor i tractaments per a reduir la població d'adults de cuc capgròs i de moniliosi per la gran quantitat de fruita que es va quedar en els arbres sense recol·lectar pel clevellat.

El mes de setembre va començar a realitzar-se la prepoda a l'Alt Vinalopó i l'aplicació d'adob, així com tractaments contra el crivellat i el cuc capgròs.

A l'Alt Vinalopó van continuar en octubre la prepoda i les aplicacions de fertilitzants. A més, en les parcel·les propenses a tindre incidències per clorosi es van dur a terme aplicacions de quelat de ferro en el reg. Es van realitzar tractaments per a evitar la caiguda de fulla, així com per al control de malalties i plagues com el cuc capgròs. Per la seua banda, a la Marina Alta es va poder observar un desequilibri fisiològic generalitzat del cultiu. Així, es va apreciar la floració d'alguns arbres alhora que perdien les fulles a causa del període de senescència hivernal.

El mes de novembre van seguir els tractaments fitosanitaris a l'Alt Vinalopó a base de compostos de coure, així com l'aplicació de quelats de ferro i bor en el reg en parcel·les propenses a clorosi. Per part seua, a la Marina Alta es van iniciar les podes.

En les diferents zones productores es van fer labors de poda i manteniment en desembre, així com tractaments fitosanitaris que, com en el cas de l'Alt Vinalopó, se centraven en compostos de coure. Estos van ser aplicats amb un cert retard respecte a altres campanyes a causa de la permanència del fullatge per l'escassetat de fred. Al Comtat, a l'Alcoià i a la Marina Alta es van observar fruits acabats de quallar.

- Castelló: a finals de febrer, en les diferents zones productores, es van observar els primers botons separats. El mes de març l'estat fenològic predominant en els cirerers de la província era de 0 (brotada). Les gemmes d'hivern apareixien punxegudes, de color marró brillant.

El mes d'abril l'estat fenològic en el cultiu de cirerer en la província era F (flor oberta). La floració va ser bona i abundant. A finals de mes ja s'apreciava en les varietats més primerenques l'estadi H (fruit quallat). El quallat es va produir adequadament, no obstant això, a finals de mes es va començar a vore que molts fruits s'estaven atrofiant per les altes temperatures.

El mes de maig, l'estat fenològic entre plena collita en les zones més càlides del Baix Maestrat (la Salzadella), a l'estadi 85 en la comarca de l'Alt Palància amb fruits al 50 % de desenvolupament i una mica més retardat a l'Alt Maestrat (Culla). El quallat es va produir adequadament; no obstant

això, a finals d'abril i principis de maig es van vore fruits que s'estaven atrofiant per les temperatures altes i constants. Al Baix Maestrat, en varietats primerenques com burlat, early lory i early bigi, la producció es va donar per perduda. En les varietats de mitjana temporada com celeste, brooks, prime giant i starring i en la varietat tardana van es va estimar una pèrdua del 90 %.

La recol·lecció en cirerer va acabar a finals del mes de maig en la majoria de zones productores. La campanya va ser molt escassa a causa de les altes temperatures que es van registrar en abril i maig, que van causar atrofia en els fruits. A més, les pluges de finals de maig van provocar el clevillat en la cirera que quedava en arbres. Tan sols hi hagué un poc de collita a Culla, a l'Alt Maestrat. Al Baix Maestrat, en les varietats més primerenques com burlat, early lory i early bigi, la producció es va donar pràcticament per perduda. En les varietats de mitjana temporada com celeste, brooks, prime giant i starring i en la varietat tardana van es va estimar una pèrdua que podria arribar al 90 %. A l'Alt Palància, la collita va ser testimonial. Les pluges de finals de maig i principis de juny van alleujar l'estrés tèrmic en els arbres. Els arbres, ja sense fruits, durant juny van preparar la seua parada estival, i s'observen les primeres gemmes d'hivern.

En agost el cirerer es trobava en parada vegetativa estival. Encara que el seu estat era de repòs, hi hagué parcel·les de secà en què es va apreciar la falta d'aigua pel decaïment que presentaven les fulles.

El mes de setembre este cultiu ja havia entrat en parada vegetativa, en estat fenològic 00. És a dir, gemmes tancades i inici de la caiguda de fulles.

El cirerer durant el mes d'octubre va presentar una floració inusual. El seu estadi fenològic hauria d'haver sigut el de gemmes tancades i caiguda de fulles. No obstant això, no va ser així, i els cirerers es van poder observar florits i amb una brotada inusual al Baix Maestrat. De la mateixa manera que en altres cultius llenyosos, les temperatures anòmales del mes van provocar canvis en el desenvolupament vegetatiu i gastos de reserves innecessaris que podrien repercutir en la producció de la pròxima campanya.

La calor inusual dels últims mesos va alterar l'evolució d'este cultiu, de manera que els cirerers que durant novembre havien de trobar-se en estat fenològic de gemmes tancades i caiguda de fulles es van trobar amb una floració inusual. Es van poder vore cireres quallades en els arbres.

La baixada gradual de les temperatures nocturnes el mes de desembre va afavorir l'entrada en parada vegetativa en les zones que havien tingut una floració i un quallat de fruits extemporanis.

Altres fruiters

Alvocater

- Alacant: van començar a finals de gener a la Marina Baixa els processos de poda a mesura que es feien les últimes operacions de tall de la varietat hass. Per part seua, a la Marina Alta es va recol·lectar l'alvocat hass, encara que amb escassa activitat.

En les plantacions de la Marina Baixa va finalitzar en febrer la collita de la varietat hass, mentres que a la Marina Alta se'n va mantindre la recol·lecció al mateix temps que va començava la floració de les varietats primerenques.

Les plantacions d'alvocat de la Marina Baixa es trobaven en març en plena fase de floració, mentres que a la Marina Alta, una vegada conclosa la collita, es trobaven entre els estats fenològics D (botons florals visibles) i F (floració).

A la Marina Baixa, una vegada conclosa la recol·lecció, els alvocats es trobaven en abril entre els estats fenològics F (floració) i H (quallat), mentres que a la Marina Alta es trobaven en fase de quallat.

A la Marina Baixa i la Marina Alta, els alvocats es trobaven en maig entre els estats fenològics H (fruit quallat) i I (fruit tendre). Es va continuar observant la substitució de plantacions de cítrics per les d'este fruiter.

Els alvocats es trobaven, en juny, en fase d'engrossiment a la Marina Baixa i la Marina Alta, a on es va apreciar una falta de quallat generalitzada en totes les varietats.

A la Marina Baixa i a la Marina Alta, en juliol els fruits es trobaven en fase d'engreix i van arribar a vora el 80 % de la grandària definitiva.

A la Marina Alta i a Marina Baixa, en agost els alvocats van arribar pràcticament a la grandària definitiva. En les plantacions del Baix Segura es van observar fruits en desenvolupament.

A la Marina Baixa els fruits es trobaven en setembre pròxims a la collita. Afavorit per les pluges, es va vore un increment de la incidència de *Botryosphaeria*. De la mateixa manera, al Baix Vinalopó els fruits van assolir pràcticament la grandària definitiva i s'ultimava la recol·lecció.

A la Marina Baixa es va iniciar en octubre la recol·lecció de les varietats maluma i bacon, i va començar també la collita d'esta última a la Marina Alta i al Baix Vinalopó. Cal indicar la incidència persistent de *Botryosphaeria* en les plantacions de la Marina Baixa.

El mes de novembre, a la Marina Baixa i a la Marina Alta va concloure la collita de les varietats bacon i fuerte, mentres que va arrancar la de l'alvocat hass. Respecte d'este últim, a la Marina Baixa es va constatar una grandària inferior a la de la campanya precedent.

Va continuar en desembre la recol·lecció de la varietat hass a la Marina Alta i a la Marina Baixa. En esta última es va apreciar un ritme de tall baix i amb un pes aproximat entre 150 i 230 grams.

- Castelló: en els alvocats tardans de la varietat lamb hass de la Plana Baixa i de la Plana Alta es va poder observar en gener la floració incipient amb la fructificació de l'any anterior que encara no havia sigut recollida.

Es va apreciar en febrer l'inici de la floració en els alvocats, i presentaven estat fenològic de botons florals visibles en eix secundari.

A la Plana Alta, els alvocats de temporada primerenca (bacon) es trobaven en estat fenològic D2 (botons florals en els quals és visible l'eix terciari), mentres que els de temporada mitjana (hass i fuerte) presentaven l'estat D2 (botons florals en els quals és visible l'eix terciari) i E (visible botó groc). En els alvocats de temporada tardana (lamb hass), l'estat fenològic era el D1 (botons florals en els quals és visible l'eix secundari). Mentres que a la Plana Baixa la varietat lamb hass es trobava amb més del 90 % dels fruits en grandària final, encara que també es van apreciar inflorescències al 50 % de la seua longitud, eixos secundaris elongats i terciaris encara coberts per bràctees, flors xicotetes i tancades. En general, les temperatures elevades no van afectar els fruits que quedaven per collir. A principi de mes va acabar la recol·lecció de la varietat hass, mentres que la de la varietat lamb hass, que és la més tardana, estava prevista per al mes d'abril.

Es van observar en abril els diferents estats fenològics coincidents en la plantació a conseqüència de la dicogàmia sincronitzada. L'alvocat és considerat una espècie autocompatible, però els òrgans sexuals de la flor maduren en un moment diferent. D'ací que els cultivars d'alvocat es classifiquen en funció del cicle floral en dos grups, A i B. En el grup A, les varietats hass i lamb hass, entre altres, es comporten com a femenines al matí i com a masculines durant la vesprada de l'endemà. Mentres que els cultivars del grup B, fuerte, bacon o zutano, presenten el cicle floral complementari. Per la qual cosa, l'estat fenològic d'una plantació és variat. A la Plana Alta, els alvocats de temporada primerenca (bacon) es trobaven en estat fenològic F (flor oberta), mentres que els de temporada mitjana (hass i fuerte) van presentar l'estat D2 (botons florals en els quals és visible l'eix terciari) i E (visible botó groc). En els alvocats de temporada tardana (lamb hass), l'estat fenològic era el D1 (botons florals en els quals és visible l'eix secundari). En general, les temperatures elevades no van afectar els fruits que quedaven per collir. El mes de març va acabar la recol·lecció de la varietat hass, mentres que en la varietat lamb hass, que és la més tardana, va finalitzar en abril, un poc abans del que s'esperava per les altes temperatures que van accelerar la maduració dels fruits.

A la Plana Alta, en els alvocats de temporada primerenca (bacon), els de temporada mitjana (hass i fuerte) i els de temporada tardana (lamb hass), l'estat fenològic predominant en maig era G (pansiment de tèpals) i H (quallat de fruits). Després del pansiment de tèpals, es va iniciar el quallat, que va consistir principalment en el fet que l'ovari de color verd es va engrossir en el centre de les flors que van ser pol·linitzades i fecundades.

L'alvocat, assentat majoritàriament tant a la Plana Alta com a la Plana Baixa, el mes de juny es trobava principalment en estat H (fruit quallat) i I (fruit tendre), depenent de si eren alvocats de primera temporada (bacon), mitja temporada (hass i fuerte) o ben tardans (lamb hass). Les pluges van afavorir el creixement vegetatiu de l'arbre, la qual cosa va provocar que es detinguera el quallat de fruits, en competir pels nutrients els dos desenvolupaments, i es produïra una nova caiguda fisiològica de fruits. Respecte de les labors, va destacar el tall de branques baixes per a evitar que els futurs alvocats tocaren terra i disminuir, en la mesura que fora possible, el rebuig de fruits. Al seu torn, també es va procedir al despuntament de copes per a rebaixar la capacitat de creixement en altura de l'arbre, que, en condicions silvestres, pot arribar als 20 metres, i així facilitar la recol·lecció.

L'estat fenològic majoritari dels alvocats el mes de juliol va ser el d'estat de fruit tendre. A conseqüència de les elevades temperatures del mes, es van haver d'incrementar les hores de reg per a evitar així que els alvocats es quedaren menuts. Prosseguia la caiguda fisiològica de fruits que ja presentaven una grandària considerable.

L'estat fenològic dels alvocats el mes d'agost es trobava amb els fruits al 50 % de la grandària en varietats primerenques com la bacon, o bé en estat de creixement de l'ovari o en l'inici de la caiguda de fruits joves en varietats més tardanes com hass, fuerte i lamb hass. L'alvocat és molt sensible a les temperatures elevades i en agost es van produir uns pics de temperatura que van provocar que en les varietats que estaven acabant la caiguda fisiològica de fruits s'observaren fruits caiguts de més calibre.

Este cultiu, amb una ubicació principal en la província que coincideix en gran manera amb les zones on van assotar les fortes ratxes de vent i va caure graníssol, va vore en setembre com es ressentien les plantacions, amb danys en fruits i fusta de l'arbre a conseqüència del graníssol, i amb defoliació, trencament i arrancada d'arbres joves per acció del vent. Les plantacions joves d'alvocat són les que predominen en la província. Entren en producció gradualment any rere any, perquè és un cultiu d'implantació recent i estes van ser les més afectades pel vent. Mentres que les plantacions que ja tenien fructificació van perdre fruits a conseqüència del vent, o bé van resultar danyats per l'impacte de graníssol. L'estat fenològic es trobava amb els fruits al 90 % o més de la grandària final en varietats primerenques com la bacon, o bé amb els fruits al 70 % de la grandària final en varietats més tardanes com la hass, fuerte i lamb hass.

En els últims dies d'octubre va arrancar la collita de la varietat primerenca bacon. Esta varietat d'alvocat, en les zones productores de la província, s'utilitza principalment com a pol·linitzant d'altres varietats d'alvocat i les quantitats comercialitzades no són significatives. L'estadi fenològic per a varietats primerenques com ara la bacon va ser de fruits al 90 % o més de la grandària final, que sol ser entre 50 i 100 grams més per peça que en altres varietats d'alvocat. Mentres que en altres com la varietat hass, l'estat fenològic va ser de fruits al 70 % de la grandària final.

A la Plana Alta i a la Plana Baixa l'alvocat va evolucionar amb normalitat en novembre. Es van fer tasques de formació dels arbres i se'ls va tallar el punt de creixement per a afavorir el creixement lateral perquè la recol·lecció siga més accessible. La superfície dedicada a este cultiu en la província va augmentant i es van veient les peculiaritats del cultiu, així com tècniques per a afavorir-ne el desenvolupament, com són les cobertes tèrmiques o aspersors antigelades per a quan es produïxen baixes temperatures. Va continuar el tall de la varietat primerenca bacon. Mentres que en les varietats hass i lamb hass l'estat fenològic es trobava entre el 70 % i 90 % de grandària final.

En desembre va prosseguir la recol·lecció de la varietat bacon, que s'utilitza principalment com a pol·linitzadora i, per tant, la producció resultant és menor. En els últims dies de desembre es va iniciar

la collita de la varietat fuerte, mentres que l'estat fenològic de les varietats hass i lamb hass es trobava al voltant del 90 % de la seua grandària final. L'alvocat, fins a la data, és un cultiu amb poques plagues. Consegüentment, amb un bon maneig, es pot aconseguir cultivar-lo sense residus. Actualment, la principal plaga d'este cultiu és l'aranya cristal·lina (*Oligonychus perseae*), que pot arribar a afectar fins al 90 % de l'àrea foliar. Este àcar provoca necrosi en els teixits i reduïx la capacitat fotosintètica de la fulla. La varietat d'alvocat hass és sensible a l'atac d'este àcar i és eficaç l'ús de depredadors naturals com ara els àcars fitoseids.

- València: a la Safor alguns alvocats van haver de tapar-se per precaució en haver-se plantat en zones fredes a causa de les baixes temperatures esdevingudes a finals de gener. A l'Horta Nord els arbres estaven en fase de brotada. En els alvocats del Camp de Morvedre ja havien començat a moure els brots i els de la varietat lamb hass anaven avançant cap a l'època de recol·lecció.

Al Camp de Morvedre, a finals de febrer es va collir la varietat lamb hass, que és la més abundant en la comarca. S'esperava una baixa producció. Els problemes de comercialització de l'any passat van provocar un retard en la collita, fins i tot algunes parcel·les no es van collir, la qual cosa va provocar un descens de resultats. A l'Horta Nord, els alvocats es trobaven en estat de desenvolupament de brots.

Amb l'avançament de la recol·lecció de la varietat lamb hass, a causa de la forta demanda i els bons preus, pràcticament es va donar per finalitzada la campanya d'alvocat el mes de març. Els camps ja estaven florint.

Al Camp de Morvedre, la collita d'alvocat va ser testimonial durant el mes d'abril. La forta demanda, els bons preus i la poca producció van fer que es collira la major part de la fruita durant el mes de març. La varietat hass havia finalitzat ja el procés de quallat i es veien els fruits, mentres que en la varietat lamb hass estava acabant la floració. A l'Horta Nord, l'alvocat es trobava desenvolupant el fruit.

A l'Horta Nord es va observar en maig una aclarida de fruits elevada a causa de les condicions meteorològiques.

Al Camp de Morvedre va avançar en octubre la maduració dels fruits, que en el cas de la varietat hass estava previst que començara a partir de desembre. Les temperatures elevades i la insolació forta estaven provocant més incidència de solcuit en els fruits que en anys anteriors.

El mes de novembre al Camp de Morvedre s'apreciava la collita en què els calibres es veien xicotets.

Al Camp de Morvedre la varietat hass reunia en desembre les condicions per a començar a collir-se. Es constata una collita bona, especialment en la varietat lamb hass. A la Safor es va apreciar un augment en la superfície d'alvocat.

Caquier

- Alacant: en les plantacions del Baix Vinalopó les altes temperatures de la primera mitat de gener i el seu brusc descens van accelerar la defoliació del caqui, que va iniciar el repòs vegetatiu. A finals de mes es van fer treballs de poda i aclarida. El cultiu va seguir en repòs vegetatiu en febrer.

El mes de març, les primeres brotades van marcar el final del recés hivernal del cultiu en les comarques del Baix Vinalopó i de la Marina Baixa, a on els arbres van presentar un estat fenològic general 10-19 amb les primeres fulles separades i esteses.

El caqui es va desenvolupar amb normalitat en abril al Baix Vinalopó, mentres que a la Marina Baixa va començar la brotada, marcada per la falta de pluja, i es va enquadrar entre els estats de primeres fulles expandides i botó floral (19-55).

Al Baix Vinalopó va continuar en maig el desenvolupament del cultiu, igual que en les plantacions situades a la Marina Baixa, que estaven entre els estats 59 (pètals obrint-se) i 69 (caiguda dels últims pètals).

Al Baix Vinalopó i la Marina Baixa, el cultiu va arribar en juny a l'estadi de creixement del fruit. Es va poder constatar una millora general en el desenvolupament vegetatiu gràcies a les pluges caigudes.

Els fruits van prosseguir en juliol la maduració en les plantacions del Baix Vinalopó i de la Marina Baixa, a on les pluges de la primavera havien millorat considerablement l'estat de l'arbrat.

En agost la fruita es trobava en procés d'engreix. A la Marina Alta s'esperava una disminució de collita i s'observaven arbres pràcticament sense fruita.

Al Baix Vinalopó i la Marina Baixa les fruites van continuar desenvolupant-se en setembre i van iniciar el canvi de color. En esta última comarca s'apuntava el poc calibre dels fruits.

Va arrancar en octubre la recol·lecció a la Marina Alta i al Baix Vinalopó. En la comarca septentrional, es va confirmar el poc calibre general dels fruits.

A la Marina Baixa va concloure en novembre la campanya amb la collita de les últimes parcel·les i en desembre es van fer labors de poda de l'arbrat.

- Castelló: l'estat fenològic predominant el mes de gener va ser el de gemmes tancades d'hivern, encara que, a conseqüència de les elevades temperatures, ja començaven a unflar-se. El descens tèrmic dels últims dies de mes no va tindre conseqüències negatives sobre el cultiu.

En febrer el cultiu es trobava en l'inici d'obertura de gemmes, a conseqüència de les elevades temperatures que van predominar durant una part del mes.

Es va observar en març l'estat fenològic 10 (àpexs foliars verds 10 mm sobre les esquames de les gemmes; primeres fulles, separant-se) i l'11 (primeres fulles, desplegadas; les altres, encara desplegant-se).

El cultiu del caqui presentava en abril a l'Alt Palància l'estat de pètals lleugerament separats (56 D). Des del Servei de Sanitat Vegetal s'estava realitzant el seguiment de *Dialeurodes citri* en caqui, ja que la mosca blanca preocupa este sector. Dins d'este grup d'insectes, les espècies que podem trobar en el caqui són *Dialeurodes citri*, *Paraleyrodes minei* i *Aleurothrixus floccosus*. De totes estes, *D.citri* és la més abundant fins ara, i és difícil detectar-la, sobretot en els primers estadis de desenvolupament. A més, és la que produïx més quantitat de negreta sobre el fruit, que provoca la depreciació comercial.

L'estat fenològic majoritari a l'Alt Palància durant el mes de maig va ser el 69 N (caiguda dels últims pètals).

El cultiu del caqui presentava en la zona de l'Alt Palància l'estat fenològic majoritari de creixement del fruit (73 I) i la producció va evolucionar amb normalitat. Des del Servei de Sanitat Vegetal es va continuar duent a terme el seguiment de la mosca blanca.

El cultiu de caqui en la zona de l'Alt Palància presentava en juliol l'estat fenològic majoritari de creixement al 70 % de la grandària final del fruit.

El mes d'agost el cultiu del caqui presentava a l'Alt Palància l'estat fenològic 77 (fruit al 70 % de la grandària final). Des del *Butlletí d'Avisos* número 10 de Sanitat Vegetal es va comunicar un avís sobre la mosca blanca (*Dialeurodes citri* i *Paraleyrodes minei*) per si n'hi havia reinvasions. Així mateix, es va recomanar respectar la fauna útil que pugua ser present en les parcel·les. Entre els depredadors hi ha un nombre important d'espècies, entre les quals destaca *Clitostethus arcuatus* com a específic de mosques blanques i amb una alta voracitat per *D. citri*. També es van detectar les primeres larves de cotonet (*P. citri*, *P. viburni*, *P. longispinus* i *Delottococcus aberiae*), i s'advertia que, entre totes, la de *Pseudococcus longispinus* era la que estava ocasionant problemes greus en les parcel·les de caquier.

Este cultiu va patir la repercussió dels episodis de graníssol del mes de setembre sobre els seus fruits. Una de les característiques dels fruits del caquier clàssic que es veuen a l'Alt Palància és que, a més de ser de textura blana, gelatinosa i de color roig quan arriba a la maduresa, tenen una pell molt sensible. Els efectes del ramejat per l'acció de forts vents, o bé del graníssol sobre estos, els deprecia

comercialment. L'estat fenològic en les comarques castellonenques era de fruits sobre el 70 % de la grandària final, mentre que en els últims dies del mes ja es va poder observar que els fruits van començar a canviar de color i s'acostaven a la maduresa.

L'estadi fenològic del caqui en octubre va ser el d'evolució cap a fruits madurs. Es va poder observar que els caquis van anar virant de color del groc al taronja intens. El tall de les parcel·les més avançades es va iniciar en els últims dies.

Les parcel·les de caqui de l'Alt Palància presentaven els fruits amb la grandària final durant el mes de novembre, acolorits, i va prosseguir-ne la collita.

En desembre va acabar la recol·lecció de caqui de l'Alt Palància.

- València: el mes de gener el cultiu va continuar en parada hivernal i van prosseguir les labors de poda a la Vall d'Albaida, l'Horta Nord, el Camp de Morvedre i la Ribera Alta. La campanya no va ser bona, amb una minva elevada de producció per falta de quallat del fruit, grandària irregular i problemes de cotonet i negreta en l'última fase de la recol·lecció, així com un augment dels costos. En algunes parcel·les es va realitzar la poda mecànica, a la qual va succeir una aclarida de branques. Es van cremar les fulles com a mesura cultural per a reduir la quantitat d'inòcul de *Mycosphaerella nawae*.

A la Vall d'Albaida, a l'Horta Nord i a la Canal de Navarrés en febrer es van fer treballs de poda. A la Ribera Alta, les temperatures mínimes, més baixes de l'habitual, estaven retardant la "moguda" en la majoria de les plantacions, aspecte molt important per a evitar o reduir els danys per gelades tardanes. Van continuar les labors de poda. També en algunes plantacions joves es va aprofitar este moment, abans de la brotada de fulles, per a realitzar l'encintada de les branques i així evitar que s'esgarren quan estiguen en producció. L'unflament de les gemmes portava uns 15 dies de retard respecte a l'any anterior, a causa del fred dels mesos de gener i febrer. A la Vall d'Albaida l'estat fenològic del caqui era B (gemma unflada).

A la Safor el caqui estava en març amb el botó floral. A la Vall d'Albaida la brotada va començar amb retard, però va evolucionar ràpidament en pocs dies, per la qual cosa en acabar el mes l'estat fenològic era E (botó floral). A la Ribera Alta, en la zona d'Alzira les plantacions van experimentar un gran canvi i la brotada va ser molt ràpida i generalitzada. L'estat fenològic es va situar entre 19 (primeres fulles totalment expandides) i 55 (botó floral), mentre que en la zona de Carlet, a mitjan mes els arbres es trobaven en la fase de botó rosa, de manera que a finals de mes s'havia produït la brotada en les parcel·les que van ser tractades per a avançar la maduració del fruit. S'observaven bastants brots florals. En canvi, en les parcel·les que en la campanya anterior van ser tractades per a retardar la maduració dels fruits, portaven retard en la brotada. A la Canal de Navarrés, en acabar el mes, el caqui presentava una brotada avançada.

El caqui al Camp de Morvedre començava en abril la fase de floració, que va resultar abundant. A la Safor i al Camp de Túria l'estat fenològic del cultiu en la comarca era el 67-G (caiguda de pètals). A la Vall d'Albaida la brotada i floració del caqui era excel·lent, fins i tot estava més avançada del que és normal. A causa de la falta de pluges, s'estaven fent menys tractaments per a la *Mycosphaerella nawae*. A partir de mitjan mes es va començar a vore mosca blanca. A la Ribera Alta també es va observar molta floració per la baixa producció de la campanya precedent. Les poblacions de mosca blanca eren molt elevades. Esta és una de les plagues que més preocupa, ja que produïx negreta sobre el fruit i les fulles. Els estats sensibles són els dos primers estadis de desenvolupament. També s'havia iniciat el tractament contra la taca foliar del caqui (*Mycosphaerella nawae*) a partir del 12 d'abril. El Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació havia concedit l'autorització excepcional per a una aplicació com a màxim de fluxapyioxad.

A la Safor i a l'Horta Nord l'estat fenològic el mes de maig era el 71-H (fruit quallat). A la Vall d'Albaida va prosseguir la caiguda fisiològica de fruits i van continuar els tractaments per al fong del caqui, sobretot a partir de la segona quinzena, en què havia plogut més i la humitat havia sigut més

alta. Respecte a les plagues, els nivells de mosca van estar controlats. A la Ribera Alta es va observar molta flor a causa del bon clima i de la poca producció que hi hagué l'any passat. A principis de mes es va fer el segon tractament contra el fong de la taca foliar del caqui (*Mycosphaerella nawae*), al qual es va afegir un corrector de manganés. A finals de mes es va fer el tercer tractament contra el fong del caqui, en el qual es va afegir un corrector de calci i un insecticida contra la mosca blanca (*Dialeurodes citri*), ja que encara quedaven ous i larves en les fulles. Amb això s'evitava la proliferació de la negreta, que devalua el fruit. A final de mes es va iniciar la caiguda fisiològica de flors i fruits menuts.

A la Safor, a la Costera, al Camp de Túria i a l'Horta Nord l'estat fenològic del caqui en juny era 73-I (creixement del fruit). A la Vall d'Albaida va prosseguir la caiguda fisiològica dels fruits quallats i els tractaments per al fong del caqui. Els nivells de mosca blanca havien estat prou controlats. Els arbres vegetaven correctament. L'estat fenològic en la zona d'Ontinyent era 73-I (creixement del fruit). El quallat de fruits havia sigut bo a la Ribera Alta. Els arbres es trobaven en la fase d'engrossiment del fruit. Fins a la primera quinzena del mes s'havia fet el tercer o quart tractament contra el fong de la taca foliar del caqui (*Mycosphaerella nawae*), segons zones d'incidència respecte a l'any anterior, en què se li afeg un corrector de calci i un insecticida contra la mosca blanca (*Dialeurodes citri*) i el cotonet.

A la Safor, a l'Horta Sud i al Camp de Túria l'estat fenològic del caqui el mes de juliol era el del fruit entorn del 50 % de la grandària final. A la Vall d'Albaida el caqui vegetava amb normalitat. L'estat fenològic era majoritàriament N (fruit en creixement). Es va fer el seguiment de les principals plagues d'estiu que afecten el caquier com ara el cotonet i la mosca blanca. A la Ribera Alta s'estaven fent podes de branques del centre dels arbres i despuntaments, per a permetre un millor aireig i penetració de la llum solar. Els fruits es trobaven en la fase d'engreix i presentaven bon desenvolupament. Es va observar un descens en la producció a causa dels danys ocasionats pel graníssol de juny. A causa de les altes temperatures, alguns fruits presentaven danys per solcuit. Durant el mes es van aplicar tractaments contra les diferents varietats de cotonet (*P. longispinus*, *P. citri*, *P. viburni*). A més, es van aplicar tractaments per a reduir la població de formigues. Quant a la mosca blanca (*Dialeurodes citri* - *Paraleyrodes minei*), els tractaments realitzats a la primavera en la primera generació havien sigut prou efectius. A mitjan juliol es van observar molts adults volant, però els tractaments han d'anar dirigits a les larves L1 i L2 de la segona generació, que són les que provoquen les secrecions de melassa que propicien el desenvolupament de negreta. A la Canal de Navarrés va prosseguir la caiguda de fruits que havien assolit una grandària superior al 50 % de la final.

A la Safor, a l'Horta Sud, al Camp de Túria, a la Foia de Bunyol i a la Vall d'Albaida, l'estat fenològic del caqui en agost era el 77 (fruit al 70 % de la grandària final). A la Canal de Navarrés es van aplicar tractaments per a control de mosca blanca i de males herbes. A la Ribera Alta els arbres es trobaven en la fase d'engreix del fruit i presentaven un bon desenvolupament. Va prosseguir l'aclarida manual. En algunes plantacions es van realitzar tractaments fitosanitaris contra la mosca blanca, el cotonet i la negreta. A més, es van aplicar estratègies per a controlar les formigues per a reduir la població de cotonet. Una altra estratègia per al control de la població de cotonet en caquier és la plantació en la zona de degoteig de plantes, en el període estival.

A la Safor, a la Costera, al Camp de Morvedre, a l'Horta Sud, al Camp de Túria, a la Foia de Bunyol i a la Vall d'Albaida, l'estat fenològic el mes de setembre era el del fruit entorn del 70 % de la grandària final. En esta última comarca havia començat la recol·lecció en algunes parcel·les amb bona producció, encara que amb poca grandària i alguns danys per solcuit ocasionats pel sol. A la Ribera Alta es programava la campanya i s'ampliava el període de recol·lecció al màxim. Per a això es van fer tractaments a principis de setembre per a avançar la maduració del fruit. En el cas contrari, a mitjan setembre es van realitzar tractaments amb àcid gibberèl·lic per a retardar la maduració. En total es duen a terme entre un i tres tractaments, distanciat vint dies entre cada un, en funció del retard en la maduració que es voldria obtenir. Es va apreciar poca incidència de cotonet en part a causa de les precipitacions del final de la primavera i dels tractaments continus que es van fer per a

controlar la plaga. La recol·lecció es va iniciar l'última setmana de setembre en les parcel·les on s'havien realitzat un o dos tractaments d'avanç. En general, el calibre dels fruits era dispar, amb tendència a xicotet. L'excés de calor en els últims mesos havia frenat el desenvolupament normal. Respecte de la mosca de la fruita, es va observar més control sobre esta i les poblacions de la plaga eren inferiors. En algunes zones les intenses pluges havien afavorit el desenvolupament del fong *Mycosphaerella nawae* i, al seu torn, la caiguda de fruits.

A la Safor, la Costera, el Camp de Morvedre, l'Horta Sud, el Camp de Túria, la Foia de Bunyol i la Vall d'Albaida va arrancar en octubre la campanya del caqui. També a la Ribera Alta la collita de fruits s'havia iniciat i es va apreciar un nombre elevat de fruits afectats per la mosca de la fruita (*Ceratitis capitata*). Al llarg del mes es van dur a terme el segon i el tercer tractament amb àcid gibberèl·lic per a retardar la maduració. El calibre de la fruita en general era bo i el ritme de tall era elevat. A mitjan mes havia finalitzat el tall en les parcel·les que tenien tractament d'avançament i havia començat la de la fruita de les parcel·les no tractades. Es va observar un increment de rebuig a conseqüència de l'efecte de la pedra en les zones afectades.

A la Safor, l'Horta Sud, el Camp de Túria i la Vall d'Albaida, la recol·lecció estava prou avançada el mes de novembre. Al Camp de Morvedre encara quedava algun camp per collir. A la Ribera Alta, la collita de fruits s'havia vist alentida en la primera mitat del mes per la necessitat d'esperar la peritació prèvia dels danys provocats pel vent fort dels primers dies. La quantitat de fruita rebutjada per a la comercialització en fresc era molt elevada. S'havien produït danys en quantitat i en qualitat. El fort vent va incidir també en la part vegetativa de l'arbre, amb la deterioració consegüent de les fulles. L'augment del rebuig estava sent considerable, tant en camp com en magatzem. Quant al cotonet, la incidència va ser molt inferior que en anys anteriors. La calor dels últims mesos havia fet que les poblacions de mosca blanca foren més altes i hi haguera més fruits afectats.

Al Camp de Morvedre, les poques plantacions que queden de caqui ja havien perdut la fulla en desembre i s'estava en condicions de fer la poda d'hivern. A l'Horta Sud, amb els arbres ja defoliats, la collita del caqui prosseguia i, a final de mes, encara quedava fruita en l'arbre gràcies als tractaments amb gibberèl·lines, que escalonen la producció. Pel que fa a la Ribera Alta, a la zona d'Alzira el període de recol·lecció havia sigut més curt de l'habitual. El minvament de rendiments, juntament amb la climatologia, amb absència de pluges, havia permés acabar la campanya abans del 15 de desembre. A la zona de Carlet, la grandària de la fruita havia sigut bona, encara que les últimes parcel·les a collir-se havien presentat una qualitat més baixa de la fruita a conseqüència dels intensos vents registrats el mes anterior. Per a reduir l'inòcul de *Mycosphaerella nawae* va començar la crema de fulles com a mesura cultural i, en altres casos, es va procedir a triturar-les amb una labor superficial. A la Canal de Navarrés i a la Vall d'Albaida es van iniciar les labors de poda del cultiu.

Magraner

- Alacant: a les comarques del sud van completar la seua defoliació en gener els últims magraners, i van continuar les labors de poda, fertilització i tractaments de males herbes.

En general, els magraners es trobaven en febrer en parada vegetativa en les plantacions del sud de la província amb tasques de poda i despuntament en algunes parcel·les. Al Baix Segura l'estat fenològic majoritari dels arbres va ser 01-B (gemmes unflades). No obstant això, les varietats més primerenques van desplegar les primeres fulles (11-D3).

Al Baix Vinalopó i a l'Alacantí les plantacions van començar en març a eixir de la letargia, i van passar de brotades jòvens de color rogenc a brots verds en les zones més càlides per a final de març. Anàlogament, al Baix Segura també va continuar el desenvolupament del cultiu, que va passar d'un estat 01-B (gemmes unflades) a principis de març a un elevat desenvolupament foliar a final de mes de les varietats més primerenques com wonderful i bigful. Es va advertir, en alguna parcel·la, la presència de les primeres plagues, afavorides per les temperatures inusualment altes.

Al Baix Vinalopó es va completar en abril la brotada i es va iniciar la floració de les varietats acco i wonderful. Per la seua banda, la magrana mollar presentava un estat més retardat en el seu desenvolupament. A escala general, les plantacions es van enquadrar entre els estats 56 (flor i calze allargant-se) i 61 (flor oberta), el mateix estat que va assolir el cultiu en la comarca de l'Alacantí. D'altra banda, en les parcel·les de magraner del Baix Segura el cultiu va prosseguir el seu desenvolupament amb una bona brotada i una floració molt abundant.

Al Baix Vinalopó va continuar la floració i el quallat el mes de maig. Es va registrar la caiguda de pedra a Elx i a Crevillent, que van deixar marcats els fruits xicotets. A més, les precipitacions caigudes, encara que beneficioses, van dificultar la pol·linització de les flors noves. L'estat fenològic més habitual es va situar entre el 61-F (flor oberta) i 71 (quallat i creixement del fruit, amb una caiguda de pètals generalitzada). Per la seua banda, al Baix Segura, es va observar un estat fenològic entre els estadis 68-H (fruits quallats i caiguda de pètals) i 71-I (quallat i creixement del fruit). Esta disparitat va ser més evident en les varietats més primerenques. Tant les labors de poda en verd com les d'aclarida de les varietats més precoces, com la valenciana, bigfoot i wonderful, es van retardar a causa de l'alta humitat provocada per les pluges, que no permetia l'ingrés a les parcel·les. A l'Alacantí es va apreciar un bon estat general del cultiu que es trobava en fase de quallat i segona floració, mentres que en les parcel·les de magraner del Vinalopó Mitjà i la Marina Alta la floració es va iniciar a mitjan mes.

En els magraners del Baix Vinalopó va continuar en juny la maduració i l'engreixament dels fruits. Les varietats més primerenques com wonderful i acco van començar el canvi de color i van aconseguir un calibre de 8-12 cm, mentres que les més tardanes arribaven als 5-10 cm. Es va apreciar la caiguda localitzada de fruits ocasionada per les fortes precipitacions i pels episodis d'altres temperatures de final de mes. Per la seua banda, al Baix Segura el cultiu va presentar un desenvolupament normal en què les plantacions més avançades de les varietats més primerenques van assolir l'estat fenològic 71-I (quallat i creixement del fruit). Es van fer tasques d'aclarida, deixant una o dos magranes per pom a fi d'augmentar la grandària de la resta. De la mateixa manera, el cultiu va continuar amb l'engrossiment a l'Alacantí i la Marina Alta. En esta última es va advertir una presència elevada de pugó.

Al Baix Vinalopó va prosseguir en juliol l'engreix i el canvi de color dels fruits de les varietats mollar, wonderful i acco. Es van poder apreciar les primeres magranes amb lesions de solcuit provocades per les altes temperatures i per la insolació excessiva. D'altra banda, al Baix Segura les plantacions estaven molt avançades, virant de color, amb bones perspectives de producció i bon estat sanitari, mentres que a l'Alacantí i al Vinalopó Mitjà el fruit es trobava en fase d'engrossiment.

Al Baix Vinalopó es va iniciar en agost la recol·lecció de la primera passada en la varietat acco, amb un bon ritme de tall fins a arribar al 10 % a final de mes, i s'observava un important percentatge de fruits afectats de barreneta en la corona. Va destacar el calibre 15-20. D'altra banda, al Baix Segura es van fer els primers talls de les varietats més primerenques acco, smith i bigfull.

A finals de setembre es va completar al Baix Vinalopó la recol·lecció de la varietat acco. Una part important de la fruita es va deixar en el camp perquè no era apta per a comercialitzar-se a causa d'afeccions de barreneta en la corona. A més, un percentatge important de la producció es va enviar a indústria perquè tenia molt poca grandària o una qualitat insuficient per a comercialitzar-se fresca. D'altra banda, la magrana mollar pràcticament va aconseguir el color i la grandària òptims. S'apuntava una incidència de solcuit de fins al 25 %, així com incidència d'alternària i un percentatge apreciable de fruita caiguda a terra a conseqüència de les altes temperatures. Mentrestant, va començar la recol·lecció de les varietats wonderful i valenciana, quasi acabada en finalitzar el mes, i s'observava una alta afecció d'alternària i defectes en la pell que obligaven a destinar la fruita com a segona qualitat. Quant al Baix Segura, va finalitzar la collita de les varietats roges primerenques i prosseguia el tall de valenciana, que s'havia iniciat a mitjan mes. A més, la magrana mollar va continuar desenvolupant-se. Finalment, a l'Alacantí el cultiu continuava evolucionant amb un creixement irregular i un bon aspecte afavorit per les pluges caigudes en setembre.

A principis de octubre començarà al Baix Vinalopó la recol·lecció de la magrana mollar, la qual va quedar pràcticament completada a finals. Es va estimar un percentatge de rebuig de vora el 30 %, a causa fonamentalment de danys de solcuit, amb prop d'un 10-15 % de fruits que es destinaven a indústria, ja que el sol havia cremat la pell de les magranes situades en les zones més visibles de l'arbre, fet que va impedir comercialitzar-les amb el segell de la DOP. D'altra banda, va continuar la collita de la varietat wonderful i va concloure la de la magrana valenciana, amb un increment en el percentatge de segones qualitats i 30 % de la fruita que no era comercial a causa d'afeccions de barreneta. A la comarca del Baix Segura, la campanya es desenvolupava de manera escalonada, amb parcel·les totalment tallades davant d'altres on no s'havien iniciat les passades. Finalment, a l'Alacantí es va iniciar la collita, que es va prolongar durant tot el mes.

Una vegada acabada la recol·lecció al Baix Vinalopó, al Baix Segura i a l'Alacantí, van començar les podes en novembre, on els pollissos i sarments, a més de les branques envellides, eren eliminats per aconseguir un sanejament de l'arbre per a afavorir la floració i la producció.

En les parcel·les del Baix Vinalopó, del Baix Segura i de l'Alacantí van prosseguir els treballs de poda i es van apreciar les gemmes d'hivern el mes de desembre.

- Castelló: el cultiu va presentar el mes de febrer l'estat fenològic de gemmes unflades i en març es trobava majoritàriament en estat de brotada. Les altes temperatures van afavorir el desenvolupament de les fulles.

Este cultiu es trobava a principis d'abril en estat 51E, amb l'aparició i l'inici d'unflament de les gemmes florals, mentres que a finals de mes ja era evident l'estadi 55E2 (calze unflat).

A finals de maig es van apreciar les flors obertes. L'evolució era la normal a la Plana Alta i a la Plana Baixa. Van continuar les tasques de manteniment en les parcel·les.

El mes de juny, va predominar a la Plana Baixa l'estat fenològic 71 I (quallat i creixement del fruit), i va prosseguir el desenvolupament normal. Algunes plantacions a principis de mes encara es trobaven en estat fenològic 67-G (inici de la caiguda de pètals). En la província es cultiven varietats de pell roja, amb la varietat acco com la més estesa. La superfície de cultiu es manté estable perquè és prou resistent a la salinitat i, per tant, té eixida en les zones de marjal.

En les zones de la marjal de Nules, Moncofa i Xilxes els magraners estaven en juliol en ple creixement del fruit. Presentaven una bona evolució, sense problemes destacables.

A la Plana Alta, es va iniciar en agost la recol·lecció de les magranes en les zones de la marjal de Nules, Moncofa i Xilxes, on es troba gran part d'este cultiu en la província.

La collita de les magranes primerenques es va iniciar en agost a la Plana Alta, i va prosseguir en setembre. Les fortes ratxes de vent que van acompanyar els successius temporals que van recórrer la província no van ser favorables per al fruit. La pell de la magrana és molt sensible a les ramades i el seu valor es deprecia quan presenta danys.

Va continuar en octubre la collita de les magranes en les zones del litoral és on se situa este cultiu,.

La campanya de les magranes va finalitzar durant els primers dies del mes de novembre.

- València: en març va començar la brotada. No es van apreciar encara les formacions florals.

A l'Horta Nord els magraners es trobaven en abril en la fase de floració/quallat. A escala parasitària s'havien detectat àcars, mosca blanca, pugons i *Polystigma*, si bé en conjunt les diferents espècies cultivades presentaven un bon estat fitosanitari.

Al Camp de Morvedre el magraner, que presentava una bona floració, es trobava en maig en procés de quallat. A l'Horta Nord els magraners es trobaven en fase de floració/quallat. A escala parasitària s'observava una mica d'àcars, mosques blanques, pugons, *Fusicoccum*, taca ocre i oïdi, amb una aplicació generalitzada de tractaments per al seu control i el de coccidis.

Al Camp de Morvedre s'esperava en juny una bona producció, d'acord amb les expectatives que hi havia per l'abundant floració.

Es van començar a collir en setembre les poques finques de magraners que queden al Camp de Morvedre. El mes d'octubre es va donar per acabada la recol·lecció, que es va caracteritzar pel seu bon ritme.

Figuera

- Alacant: el mes de febrer les figueres del Baix Segura van despertar de la parada hivernal amb la moguda de les gemmes apicals i l'aparició dels primers brots en les plantacions d'Albatera. L'estat fenològic generalitzat va ser 01/03-B (gemmes unflades). A principis de mes al Baix Vinalopó es van consolidar les podes i aclarides i un parell de setmanes després es va preparar el terreny per a femats. En general el fred va retardar 15 dies l'evolució normal del cultiu.

A final de març va començar, més tard de l'habitual, la brotada de les figueres al Baix Vinalopó, tot i que estava més avançada en alguna zona com Crevillent. També es va poder apreciar una certa disparitat fenològica en les plantacions situades al Baix Segura, on es combinaven arbres que ja havien iniciat la infructescència amb uns altres amb les primeres fulles apicals en desenvolupament.

Al Baix Vinalopó les altes temperatures i la sequedat van accelerar en abril la brotada, el desenvolupament i la maduració dels fruits. A finals del mes, el desenvolupament foliar era òptim, i en partides com Perleta, a Elx, ja hi havia bacores virant de color cap a la plena maduració. De la mateixa manera, al Baix Segura també es va apreciar un abundant quallat de fruits.

A la comarca del Baix Vinalopó el cultiu va presentar en maig un bon desenvolupament i es trobava en fase de maduració, de manera que a final del mes van començar a recol·lectar-se les primeres bacores, que van mostrar una consistència adequada i un 30 % de fruits ratllats. Per la seua banda, al Baix Segura no havia començat la collita i els fruits es desenvolupaven sense incidències, afavorits per les pluges.

Va finalitzar en juny la campanya de bacores en les comarques meridionals del Baix Segura i el Baix Vinalopó, en què es va experimentar un increment notable en el ritme de recol·lecció en la fase final a causa de l'acceleració de la maduració per les altes temperatures. Els calibres van passar d'un predomini del 25-30 a principi de mes a una majoria de 45 en l'última setmana, amb un excés de maduresa en alguns fruits i un 30 % d'estos ratllats. D'altra banda, les figues van arribar a una grandària d'uns 4-8 cm de calibre i van iniciar el canvi de color.

El mes de juliol començar la collita de la figa al Baix Segura i al Baix Vinalopó. En acabar el mes, en les plantacions del Baix Vinalopó s'havia recol·lectat aproximadament el 25 % de la producció amb un notable increment del ritme de tall en els fruits tractats per a accelerar la maduració. Les figues tenien una bona qualitat, amb un 50-60 % de fruits ratllats, en què el 60 % de les peces eren de calibre 36-45.

Al Baix Vinalopó va continuar la recol·lecció fins al final d'agost, a un ritme de tall elevat per l'augment de temperatures, que va accelerar la maduració natural dels fruits, fet que va originar una reducció de la grandària. La qualitat va ser òptima, amb un 50 % dels fruits ratllats i un 80 % de calibre 36-45, i va deixar una important proporció dels calibres inferiors sense collir. D'altra banda, al Baix Segura va acabar la collita de figues a mitjan mes.

A principis de setembre, al Baix Vinalopó es van recol·lectar les últimes parcel·les, i posteriorment els arbres van començar el període de senescència i repòs vegetatiu.

Al Baix Segura i al Baix Vinalopó, amb la parada fisiològica i amb la defoliació de l'arbrat es van iniciar en novembre les podes. Estes van continuar en desembre. Es va poder observar el despuntament de la brotada de les varietats més precoces afavorida pels dies càlids de l'inici de mes.

Kiwi

- Alacant: a l'Horta Nord va començar en octubre la campanya del kiwi hayward, i es va recol·lectar entorn d'un terç de la producció total.

El mes de novembre a l'Horta Sud s'havia collit el 100 % de la collita de kiwi, i el 75 % dels fruits en cambres.

Fruita seca

Ametler

- Alacant: el mes de gener van prosseguir la poda, les aportacions de matèria orgànica i el conreu. A pesar que generalment va prosseguir el repòs vegetatiu, en algunes zones es va apreciar un alt desenvolupament de les gemmes. A la Marina Alta, a l'Alcoià i al Comtat es van observar els primers arbres en flor en les varietats més primerenques.

Al llarg del mes de febrer es va poder apreciar una alta disparitat d'estats fenològics. Al Vinalopó Mitjà, els primers dies va començar la floració de les varietats més comunes; en canvi, les més tardanes anaven molt retardades. A la Marina Alta, la majoria dels arbres es trobaven en plena floració i s'iniciava el quallat de les varietats més primerenques, mentre que a la Marina Baixa les baixes temperatures van frenar la floració arrancada a mitjan gener. En general, les varietats més primerenques al Comtat i a l'Alcoià, així com a l'Alt Vinalopó, es trobaven en floració, mentre que altres varietats més tardanes encara no havien florit. A l'Alacantí es van apreciar estadis F (flor oberta) en varietats primerenques i estadis de gemma latent en varietats més tardanes. En zones més càlides, les varietats més primerenques del fruïter es trobaven en l'estadi G (caiguda de pètals) i fins i tot es va albirar algun estadi H (fruit quallat).

Al Vinalopó Mitjà i a l'Alt Vinalopó, així com en les comarques del Comtat i de l'Alcoià, es va iniciar en març la floració de les varietats més tardanes, mentre que en les més precoces es van vore les ametles ja formades. En algunes parcel·les del Comtat i de l'Alcoià es va advertir, a final de mes, la presència d'adults de vespa de l'ametler (*Eurytoma amygdali*). En els ametlers de l'Alacantí es va apreciar, en les varietats més primerenques situades en les zones més càlides, l'estat G (caiguda de pètals) i fins i tot arbres amb fruit quallat (estat H), mentre que en les zones més fredes va predominar l'estat F (flor oberta). Es va produir la floració a la Marina Baixa amb més d'un mes de retard respecte a altres anys. Depenent de la varietat, es van observar arbres sense ametles o amb el fruit quallat i tendre o ametlers que a final de mes no havien brotat a causa de la falta d'aigua i de l'oscil·lació tèrmica. D'altra banda, a la Marina Alta, els arbres van aconseguir l'estat H (fruits quallats) i van iniciar l'engrossiment de les ametles. Al Baix Vinalopó les varietats més primerenques van presentar una brotada completa entre mitat i finals de març amb fruits ja quallats. Les varietats més tardanes van completar la floració a principis de mes i van començar a desenvolupar les fulles entre la segona i la tercera setmana.

Els ametlers de secà situats al Vinalopó Mitjà, que inicialment van brotar bé, mostraren en abril la fulla molt xicoteta a causa de l'absència de pluges. A més, es va observar un dany considerable causat pel minador dels brots. A l'Alt Vinalopó es va fer patent la diferència de desenvolupament entre les parcel·les de regadiu i de secà, per la falta de pluges. S'hi va advertir la presència d'ametles afectades per vespa de l'ametler. Al Comtat, a l'Alcoià, a l'Alacantí i al Baix Vinalopó, els ametlers es trobaven en ple desenvolupament i amb l'ametla en l'estat de fruit tendre (I), amb més o menys desenvolupament en funció de la varietat. Les plantacions de secà del Baix Segura van presentar problemes de quallat a causa de la falta de pluges. Tan sols les explotacions amb reg localitzat van presentar un quallat acceptable i un desenvolupament del fruit avançat. De la mateixa manera, el cultiu de secà de la Marina Baixa es va desenvolupar amb dificultat. Anàlogament, a la Marina Alta, el cultiu també va mostrar símptomes del dèficit hídric.

Les pluges de final de maig van suposar un respir en el cultiu de l'ametler al llarg de tota la província, sobretot per a les plantacions de secà. A més, al Vinalopó Mitjà es van observar danys lleugers per pedra en plantacions situades en la vereda del Quixal del Pinós. A l'Alt Vinalopó, al Baix Vinalopó,

al Comtat, a l'Alcoià, a l'Alacantí i al Baix Segura, els fruits prosseguien el seu desenvolupament i van assolir la grandària definitiva. Per la seua banda, a la Marina Baixa es va apreciar un rendiment molt desigual segons la zona, mentres que a la Marina Alta es va iniciar la recol·lecció d'ametles en estat lletós destinades a indústria en parcel·les situades en zones litorals.

Al Vinalopó Mitjà, els ametlers presentaven una producció escassa i una grandària del fruit reduïda provocades per l'absència de pluges fins a finals d'abril. De la mateixa manera, a l'Alt Vinalopó, les pluges van arribar tard i només van tindre un efecte beneficiós en les varietats i zones més tardanes. Quant a les comarques del Comtat i l'Alcoià, els fruits van arribar a la grandària definitiva i van evolucionar cap a la maduresa. Es va advertir la presència de fongs, principalment perdigonada, provocats per les pluges de finals de maig. D'altra banda, a l'Alacantí el cultiu estava en l'engrossiment del fruit. Les precipitacions van ser beneficioses. De la mateixa manera, les pluges van tindre un efecte positiu en els ametlers de la Marina Alta i la Marina Baixa, on, en general, presentaven un bon desenvolupament vegetatiu. No obstant això, es va apreciar una collita pràcticament nul·la en la zona de la vall de Guadalest, a conseqüència dels efectes provocats pel bacteri *Xylella fastidiosa*, mentres que des de la vall de l'Amadòrio s'apreciava una reducció important de la quantitat d'ametla causada pels efectes de la sequera experimentada els mesos anteriors.

Al Vinalopó Mitjà es va observar en juliol poca producció i poc calibre. Es va constatar una incidència major de la xinxà de l'ametler i de pugó. D'altra banda, a l'Alt Vinalopó les altes temperatures van propiciar la presència d'ametles amb l'embolcall obert sense que hagueren arribat a la maduresa. Al Comtat i l'Alcoià es va observar la presència del tigre de l'ametler i del fong *Fusicoccum* en algunes plantacions. A l'Alacantí el cultiu es trobava en estat d'engrossiment del fruit, i s'estimava una reducció de rendiment generalitzada. Al Baix Segura, les altes temperatures van propiciar el desenvolupament de malalties fúngiques i la caiguda prematura de fulles. En els fruits va començar la separació del mesocarpi i l'anou, i es va iniciar la recol·lecció en les zones interiors. A la Marina Baixa, a la Marina Alta i al Baix Vinalopó va començar la separació de l'exocarpi, i estava pròxima la recol·lecció, que ja es va iniciar en les parcel·les més avançades del Baix Vinalopó.

En agost es va realitzar la collita, en què es va observar disparitat de resultats per hectàrea en les diferents zones. Va destacar com a factor comú l'escassa grandària de la llavor, que s'unia en algunes comarques a un nombre reduït de fruits, amb acusada reducció de collita, com era el cas dels secans del Baix Segura i de la Marina Baixa. En les comarques septentrionals esta baixada no va ser tan notable, com és el cas del Comtat i de l'Alcoià. A l'Alt Vinalopó, els resultats es van observar molt desiguals. Al Vinalopó Mitjà la recol·lecció estava més avançada que en la campanya anterior, i es va iniciar en els primers dies d'agost amb la varietat guara i les comunes en les zones més càlides. Abundava el calibre reduït i en algunes zones amb sòls molt pobres i de secà el caragol pelador del paraigua expulsava part dels fruits.

Va acabar en setembre la collita en les comarques interiors i del sud de la província, i es confirmava un descens d'esta, influïda pel baix nombre de fruits, per la poca grandària de l'ametla, que en alguns casos obligava a collir-la manualment, ja que les màquines no eren capaces de pelar el fruit i pel baix rendiment en llavor. D'altra banda, a les comarques septentrionals de la Marina Alta, de la Marina Baixa, del Comtat i de l'Alcoià continuaven les tasques de recol·lecció.

Durant el mes d'octubre va finalitzar la recol·lecció de les plantacions que quedaven per collir i s'iniciaven els treballs de poda i de manteniment aprofitant el començament de la parada vegetativa. En general, la campanya es va caracteritzar per una reducció de la producció derivada dels problemes de quallat ocasionats pels diferents episodis climàtics viscuts durant els mesos anteriors com ara la sequera, les altes temperatures, les intenses pluges i els vents secs. Al Vinalopó Mitjà, a més dels rendiments pobres, va destacar la poca grandària de l'ametla, inferior en alguns casos als 14 mm de calibre. Al Comtat i a l'Alcoià, a més de la baixada de collita, es va apreciar una afecció més baixa de la vespa de l'ametler, mentres que a la Marina Baixa es va detectar una sèrie de malalties criptogàmiques com la moniliosi i el garbellat.

Amb la campanya acabada i iniciada la senescència i la parada vegetativa de l'arbrat en totes les comarques, en novembre els treballs es van centrar en la poda, el conreu i, com en el cas de l'Alt Vinalopó, en l'eliminació de les ametles afectades per la vespa de l'ametler, per a minimitzar-ne l'afecció.

Amb la parada vegetativa del cultiu, la tònica general el mes de desembre en totes les comarques va ser la realització de podes, la reposició de plantes, així com les labors de condicionament del terreny.

- Castelló: els camps d'ametler es trobaven en repòs vegetatiu a l'inici del mes de gener, però el bon clima va afavorir que les gemmes començaren l'unflament avançant-se al voltant de 15 dies. A finals de mes, algunes zones primerenques ja mostraven l'inici de la floració, que es va veure puntualment afectada pel descens tèrmic dels últims dies. S'estaven desenvolupant les labors de poda i manteniment.

A conseqüència de les inusuals elevades temperatures de l'hivern, els camps d'ametlers van tardar a acumular les hores fred per al seu desenvolupament normal, la qual cosa va provocar en les zones productores de la província el retard de la floració, i es trobaven en l'inici de la floració majoritàriament durant el mes de febrer. En camp es van continuar les labors de manteniment i poda, amb la trituració posterior de les restes per a incorporar-les al camp com a nutrients.

L'estat dels ametlers en la franja intermèdia i interior de la província durant el mes de març va ser el d'evolució de la floració cap als primers estadis de la formació i quallat del fruit, depenent de la zona i del tipus varietal. La segona setmana del mes es va poder constatar en la varietat marcona, que és més precoç, en la població de Sierra Engarcerán, ametles en els primers estadis de formació necrosades a conseqüència de les baixes temperatures dels últims dies de febrer. En la varietat marcona, que és més precoç, ja es podia apreciar en moltes zones la caiguda de pètals i quallat del fruit, mentre que varietats més tardanes, com vairo i constantí, començaven a florir. A conseqüència de la calor, la flor va tindre un desenvolupament ràpid i van caure abans els pètals, de manera que el quallat dels fruits es va iniciar amb anterioritat a l'habitual. A més, va amollar ametles de dimensions xicotetes. Esta caiguda de fruits es va veure afavorida els últims dies per les fortes ratxes de vent.

El mes d'abril va començar amb temperatures baixes en l'interior de la província, i es van produir gelades que van afectar el cultiu en zones molt localitzades dels Ports, a on no és representatiu. Durant les nits del 5 i 6 d'abril es va produir una inversió tèrmica amb gelades en zones molt localitzades, que van danyar les ametles que estaven iniciant el creixement. D'altra banda, durant els dies 1 i 2 d'abril hi va haver vents que van incidir en tota la província i que van afavorir la caiguda de fruits en els arbres que estaven més dèbils per la falta de pluja. La floració va ser abundant, i el quallat dels fruits, llevat d'excepcions puntuals, va ser bo. En el quallat, a conseqüència de la calor, en les zones més càlides de la franja intermèdia de la província es va poder observar que l'ametler va amollar ametles de dimensions xicotetes. En varietats com la carreró, que és més sensible a la sequera, va ser més palesa esta caiguda fisiològica de fruits. L'estat dels ametlers era el de creixement del fruit, que va arribar al 50 % de la grandària final, i va assolir en les varietats més primerenques el de fruits amb grandària definitiva, de manera que es va iniciar la coloració del fruit.

El mes de maig va començar climàticament molt similar al mes d'abril, i va presentar temperatures elevades i pluges escasses. Els arbres mostraven un bon aspecte, amb una bona collita d'ametles. Però a mitjan mes, en la zona de la Plana Alta, en parcel·les de secà, es va apreciar una defoliació lleugera en els ametlers i algunes ametles van començar a esgrogueir-se. Les pluges van arribar la segona quinzena i van alleujar la falta d'aigua que moltes parcel·les començaven ja a evidenciar, de manera que van contribuir a consolidar la producció i a engreixar el fruit que estava en ple quallat, motiu pel qual són molt beneficioses per al cultiu que principalment es troba en secà en la província.

Les condicions climàtiques el mes de juny van contribuir a consolidar la collita i a engreixar el fruit, la qual cosa va resultar molt beneficiosa per al cultiu, que principalment es troba en secà. Els arbres mostraven un bon aspecte, amb una bona collita d'ametles i de bona grandària. En camp s'anaven fent tractaments preventius davant de perdigonada i moniliosi. Les tempestes que van afectar la zona

nord de la província el dia 29 van estar acompanyades, a vegades, de pedra de grans dimensions al Baix Maestrat. Quant a l'estat fenològic de l'ametler oscil·lava en funció de les varietats i de la cota en altura de les plantacions, entre els estadis 75 I (fruits al 50 % del creixement), 79 (fruits al 90 % de la grandària definitiva) i 81 J (fruits arribant a la grandària definitiva i començant a acolorir el fruit). A pesar de la disminució contínua de superfície provincial, sobretot en zones interiors de la província més afectades per la despoblació rural, es continuen fent plantacions intensives noves en la zona intermèdia.

A finals de juliol es va constatar que els efectes dels episodis de pluges de juny i del graníssol del dia 3 de juliol a l'Alt Palància no havien sigut generalitzats i no van arribar a causar danys destacables. A mitjan mes, a mesura que s'intercalaven pluges moderades amb temperatures elevades es van començar a aplicar mesures preventives davant de la perdigonada, que és un fong que pot arribar a assecar el fruit. Els símptomes més visibles s'aprecien en les fulles, que mostren danys com de tir de perdigons. Se'n va detectar la presència en parcel·les de varietats tardanes. En els últims dies del mes, les altes temperatures i la sequedat ambiental van detindre els casos de perdigonada i els ametlers van començar a acusar la sequera, fins i tot en parcel·les de regadiu. Quant a l'estat fenològic de l'ametler, va oscil·lar en funció de les varietats i de la cota de les plantacions entre els estadis 79 (fruits al 90 % de la grandària definitiva), 81J (fruits arribant a la grandària definitiva i començant a prendre color) i 87K (separació d'exocarpi). La collita en les zones més primerenques es va avançar vora quinze dies respecte del que seria una campanya normal. La recol·lecció de les varietats primerenques (antoñeta, belona o marta) va començar a finals del mes de juliol.

La producció d'ametla, que inicialment es preveia bona, estava resultant compromesa per les altes temperatures del mes d'agost, amb dos onades fortes de calor que van provocar que els cultius acusaren els efectes de la sequera, fins i tot en parcel·les de regadiu. Tan sols va ploure amb registres de consideració el dia 26. D'altra banda, els forts vents que van assotar la província els últims dies del mes van provocar la caiguda prematura de les ametles, més acusada a l'Alt Maestrat i Baix Maestrat. En contraposició, estes altes temperatures i la sequedat ambiental van detindre els casos de perdigonada que s'havien originat amb les pluges del mes de juliol. Quant a l'estat fenològic de l'ametler, va oscil·lar en funció de les varietats i de la cota de les plantacions entre els estadis 81J (fruits arribant a la grandària definitiva i començant a prendre color), 87K (fruit madur adequat per a la recol·lecció amb separació d'exocarpi) i 90L (despreniment de l'exocarpi i mesocarpi amb el fruit madur per a consumir, amb el típic sabor i fermesa). La campanya en les zones més primerenques es va avançar vora quinze dies respecte del que és normal, i es va iniciar en les varietats més primerenques (antoñeta, belona o marta) a finals del mes de juliol, mentres que la collita de la bovera, la guara i altres varietats de comuna va començar a mitjan agost.

Durant el setembre es va collir fonamentalment la varietat marcona. La sequera persistent els mesos de febrer, març i abril va poder tindre conseqüències en l'ompliment de l'ametla, a pesar de l'alleujament que es va produir per les precipitacions de maig, juny i principis de juliol, que van disminuir l'estrés hídric. En les primeres entrades a magatzem es va constatar el baix calibre de les ametles. En l'ametla comuna es van constatar rendiments inferiors als d'altres anys i, segons els diferents tipus de comunes, van oscil·lar entre el 22 % i el 29 %, inferior al d'altres campanyes. Algunes partides no van ser acceptades perquè no es podien trencar amb facilitat. D'altra banda, les fortes ratxes de vent que es van produir el cap de setmana del 26 i 27 d'agost van provocar la caiguda prematura de les varietats més primerenques de les comunes i de la varietat marcona. Posteriorment, les pluges torrencials dels dies 2 i 3 de setembre van provocar l'arrossegament i la pèrdua de les ametles que havien caigut a terra, sobretot a la Plana Alta (principal comarca productora de la província). En municipis com ara Borriol, on els registres de pluja es van acostar als 200 l/m², les pèrdues van ser significatives. Posteriorment, l'esclafit humit que es va produir el dia 12 de setembre a la Plana Baixa no va tindre conseqüències. La recol·lecció mecanitzada per mitjà de sistema de vibradors (paraigua invertit) es va paraitzar per l'embassament de les finques.

Durant octubre va acabar la collita d'ametles. La campanya es va avançar i les varietats més primerenques (antoñeta, belona o marta) van començar la recol·lecció en els últims dies de juliol, mentres que la de les varietats bovera, guara i altres varietats d'ametla comuna ho van fer a mitjan agost, i durant setembre principalment es va collir la varietat marcona. Els episodis de pluges del mes van alentir la recol·lecció. A més, amb la humitat i les temperatures benignes es va afavorir el creixement de les herbes en els camps d'ametlers, fet que va dificultar encara més la recol·lecció dels fruits que havien caigut a terra. Es va confirmar un descens generalitzat a causa dels calibres baixos i els rendiments inferiors, a conseqüència de la sequera dels mesos primaverals i de les altes temperatures en els mesos estivals.

El mes de novembre ja havia finalitzat la collita. Els ametlers seguien amb fulla per la benevolència de la meteorologia. A l'Alt Palància, la Plana Alta, el Baix Maestrat, l'Alt Maestrat i els Ports s'estaven duent a terme les tasques de poda. Quan es fa la poda de manteniment es reinicia el cicle de l'arbre i, amb això, es tornen a tindre produccions adequades. L'ametler és exigent en llum i, per tant, si es fa una poda correcta s'afavorix la il·luminació, es reduïx el risc de patir malalties fúngiques i dona més hidrats de carboni i assimilats que afecten directament la inducció floral.

Els ametlers, en algunes zones de la província, encara conservaven a principis de desembre part del fullatge que havien desenvolupat a conseqüència de les condicions climàtiques inusuals de l'últim trimestre de l'any. Esta brotada podria tindre conseqüències negatives, ja que l'arbrat ha gastat reserves innecessàries. A poc a poc, les temperatures es van normalitzar i els arbres van entrar en l'estat fenològic propi de l'estació, 00 (gemmes d'hivern). La campanya de l'any 2023 s'ha caracteritzat pel calibre baix aconseguit pels fruits i per la disminució dels rendiments del gra. En les comarques del sud de la província el descens de la producció va ser rellevant, mentres que en les comarques del prelitoral més al nord, la collita ha estat més pròxima a la normalitat. Es van iniciar les labors de poda, que faciliten el repòs dels arbres.

- València: al Racó d'Ademús i a la Plana d'Utiel-Requena els arbres seguien amb les gemmes d'hivern el mes de gener, i es mantenien en repòs. Es van fer labors com el conreu del sòl i alguna poda. En comarques com l'Horta Nord, el Camp de Túria i la Serrania, els ametlers precoços ja havien florit.

A l'Horta Nord els ametlers estaven en febrer en brotada, floració o quallat. Al Camp de Túria els ametlers estaven en estat 69-G (caiguda de pètals). A la Plana Utiel-Requena els ametlers es trobaven en estat fenològic 60-E (s'hi comencen a vore els estams). A la Vall d'Albaida els ametlers estaven en estat fenològic B (gemma unflada), no es trobaven diferències significatives entre les varietats més tardanes i les més primerenques, i es constata que este 2023 les floracions seran, en general, totes més tardanes que en 2022. S'estava fent la poda en la majoria de les parcel·les.

A l'Horta Nord, els ametlers estaven en estat de quallat i desenvolupament del fruit el mes de març. A la Serrania els ametlers presentaven les flors obertes (estat fenològic 67-F). A la Foia de Bunyol, l'inici de la floració va començar amb retard respecte a altres anys per la falta de temperatura i pluja. No obstant això, les altes temperatures del mes van fer que l'ametler evolucionara ràpidament. A la Plana de Utiel-Requena els ametlers es trobaven en estat fenològic 69-G (caiguda de pètals). A la Canal de Navarrés va començar la brotada i l'aparició de les formacions florals masculines i femenines. A la Vall d'Albaida els ametlers estaven amb la flor oberta en les varietats més tardanes i amb els fruits quallats en les varietats més primerenques.

Al Camp de Túria, l'estat fenològic dels ametlers el mes d'abril va ser 72-H (ovari en creixement. Despreniment de sèpals). A la Serrania i la Foia de Bunyol presentaven un estat més avançat, amb els fruits al 50 % del creixement. A la Plana d'Utiel-Requena, els ametlers es trobaven en estat fenològic 72-H (ovari en creixement. Despreniment de sèpals). A la Vall d'Albaida, els ametlers estaven amb el fruit tendre.

El mes de maig, a l'Horta Sud i el Camp de Túria, l'estat fenològic dels ametlers es trobava entre el 75-I2 (fruits al 50 % de la grandària definitiva) i el 81-J (fruits assolint la grandària definitiva). D'altra

banda, a la Vall d'Albaida els ametlers s'estaven desenvolupant amb normalitat, en la majoria dels casos els fruits estaven a més del 70 % del seu creixement.

El mes de juny, a la Costera, l'estat fenològic dels ametlers estava entre el 72-H (ovari en creixement. Despreniment de sèpals) i el 75-I2 (fruits al 50 % del creixement). A l'Horta Sud i el Camp de Túria, les ametles estaven arribant a la grandària definitiva. A la Serrania i a la Plana d'Utiel-Requena, els ametlers es trobaven majoritàriament amb els fruits al 50 % del creixement (estat fenològic 75-I2). S'hi apreciava abundància de fruit i bon calibre. A la Vall d'Albaida, els ametlers estaven vegetant correctament i amb fruits abundants.

A l'Horta Sud, al Camp de Túria i a la Plana d'Utiel-Requena, les ametles estaven arribant a la grandària definitiva. A la Serrania es trobaven majoritàriament amb els fruits al 50 % del creixement (estat fenològic 75-I2). S'hi va observar abundància de fruit i bon calibre. A la Foia de Bunyol s'apreciava poca producció en la varietat marcona de secà. La falta de pluges a la primavera, juntament amb les altes temperatures que hi havia tant de dia com de nit, no estaven afavorint el desenvolupament del cultiu. A la Vall d'Albaida, l'ametler estava vegetant correctament i amb una collita abundant.

A l'Horta Sud, al Camp de Túria, als Serrans i a la Plana d'Utiel-Requena l'estat fenològic dels ametlers el mes d'agost se situava entre el 87-K (separació de l'exocarpi) i el 90-L (despreniment de l'exocarpi i el mesocarpi). A la Vall d'Albaida l'ametler estava vegetant correctament, però s'observava que l'ametla presentava una grandària inferior a la normal, possiblement a causa de les altes temperatures registrades i al fet que hi va haver un gran nombre de flors quallades. A la Foia de Bunyol el rendiment de l'ametla era baix a causa de la sequera. La recol·lecció s'havia avançat aproximadament quinze dies. L'estat fenològic era el 90-L (despreniment de l'exocarpi i el mesocarpi).

A les comarques productores com ara la Costera, l'Horta Sud, el Camp de Túria, la Serrania, la Foia de Bunyol, la Plana d'Utiel-Requena i la Vall d'Albaida s'estava recol·lectant el mes de setembre. Es va apreciar un descens en la collita a conseqüència de la sequera, que havia provocat que els fruits foren de poc calibre i poc pes.

A l'Horta Sud, a la Serrania, a la Plana d'Utiel-Requena i a la Vall d'Albaida es va donar per acabada la collita d'ametla el mes d'octubre. Es va constatar menys grandària dels grans i, per això, a pesar que el nombre de fruits era més alt que l'any anterior, el rendiment va disminuir.

El mes de novembre a l'Horta Nord s'observava que, a conseqüència de les temperatures més elevades del que és habitual, les fulles es mantenien més temps en l'arbre i prolongaven el cicle vegetatiu. S'havia constatat un pes inferior del fruit en la llavor del que sol ser habitual. A l'Horta Sud, els arbres prosseguien el procés de defoliació, encara que hi havia casos en què les altes temperatures motivaven que conservaren la fulla i en algun cas es van veure brotades secundàries. Al Camp de Túria, a la Serrania i a la Plana d'Utiel-Requena els ametlers es trobaven en estat fenològic 00-A (gemmes d'hivern). A la Vall d'Albaida, l'ametla ja estava collida i s'estaven fent treballs de poda. Els arbres encara presentaven prou de fulla.

El mes de desembre a l'Horta Nord es van fer labors de poda i en sòls de textura franca i francoarenosa, conreus superficials. A l'Horta Sud el procés de pèrdua de la fulla no s'havia completat, excepte en les zones més fredes, i per això es van apreciar rebrotades. Al Camp de Túria, a la Serrania i a la Plana d'Utiel-Requena els ametlers es trobaven en estat fenològic 00-A (gemmes d'hivern). L'ametler, el cultiu més representatiu del secà del Racó d'Ademús, havia acabat la campanya amb unes minves importants en la quantitat i en la qualitat de l'ametla. A la Vall d'Albaida els arbres es trobaven en parada hivernal.

Avellaner

- Castelló: el cultiu es trobava en gener en ple desenvolupament de les flors masculines, i s'observaven els primers botons de la flor femenina.

Els aments, flors masculines de l'avellaner, van produir en febrer els grans de pol·len, que són transportats pel vent cap als arbres circumdants i fecunden les flors femenines, que es reconeixen en el moment de la floració, quan sorgixen en els seus extrems els estigmes de color roig viu. En la majoria dels cultius d'avellaner, les floracions masculines i femenines no coincidixen en el temps. Este fenomen es denomina *dicogàmia*.

L'absència de pluges de març va perjudicar el correcte desenvolupament del cultiu, després d'un hivern càlid i sec. Les altes temperatures del mes van accelerar la brotada de les fulles, i els arbres van començar a verdejar. L'estat fenològic s'acostava a la fase F. S'apreciava la formació de l'avellana, però encara sense la lignificació de l'endocarpi (corfa). La corfa prové de la part externa de l'ovari i patix una lignificació progressiva de les porcions perifèriques amb aquelles de connexió amb el brot. Al voltant de l'ovari es desenvolupen les estípules d'aspecte cartilaginós, que aniran formant els involucres del fruit.

L'escassetat de pluges el mes d'abril, unida a l'absència de precipitacions del mes de març, va perjudicar el desenvolupament correcte del cultiu, després d'un hivern càlid i sec. Les altes temperatures van avançar l'estat de la brotada de les fulles, i els camps es veien amb les fulles pràcticament esteses. Anava apreciand-se la formació de l'avellana amb un creixement del fruit, però encara sense la lignificació de l'endocarpi (corfa).

El cultiu estava en fase F i lleugerament avançat en el temps en maig. S'apreciava la formació de l'avellana amb creixement del fruit, però encara sense la lignificació de l'endocarpi (corfa). A finals de mes ja s'apreciava la forma tancada, ja que el cultiu estava un poc avançat per les altes temperatures que s'havien registrat durant els mesos anteriors. En zones més pròximes a la costa, on el cultiu és testimonial, ja s'apreciava la forma característica de l'avellana formada i amb la grandària final. Les pluges de finals de mes van afavorir el desenvolupament, després d'un hivern i un inici de primavera càlid i sec.

L'estat fenològic majoritari en juny va ser el de fruit en formació, cosa que va suposar un lleuger avançament en el temps. Les avellanes ja estaven formades amb la forma característica, i els fruits en creixement, i s'acostaven ja a la grandària final. La corfa estava iniciant la lignificació, tot i que encara presentava un aspecte lletós en tallar-la. En l'obertura de fruits es va apreciar que els grans estaven ben desenvolupats.

L'estat fenològic predominant el mes de juliol en els municipis de l'Alt Maestrat (Benassal i Culla), i a Zucaina, a l'Alt Millars, on es concentra la producció d'avellanes en la província, va ser el de fruit en formació. Les avellanes ja estaven arribant a la grandària final, amb la forma característica, i els embolcalls ja formats. En obrir els fruits s'apreciava que els grans estaven ben desenvolupats, i ja sense l'estat lletós de creixement, arribant a la maduració. De moment els grans ocupaven tot l'espai interior de la corfa, ja que les pluges de maig i juny havien sigut beneficioses per al seu desenvolupament.

L'estat fenològic en agost era el de fruit format i lignificat, desprenent-se de l'embolcall i començant a caure. La recol·lecció es du a terme quan els fruits es troben a terra. Amb el mes d'agost molt càlid i sense precipitacions, les avellanes no havien arribat a la grandària desitjada. S'observava que la falta de calibre i rendiment era més acusada en la varietat negreta que en la blanqueta. Esta última és més resistent a les condicions meteorològiques adverses, i encara que menys apreciada organolèpticament, és més constant en les produccions obtingudes.

El mes de setembre els avellaners es trobaven amb els fruits desprenent-se i caient a terra per a ser recol·lectats. Es va iniciar la caiguda abans del que és habitual per les altes temperatures del mes d'agost. S'anava confirmant un descens important en el calibre dels fruits, a causa del clima del mes d'agost, que va ser molt càlid i sense precipitacions. En la varietat negreta els valors normals de rendiment en gra oscil·len entre el 44 % i el 48 %, i en les primeres entrades van ser d'entre el 36 % i el 40 %, mentres que en la varietat blanqueta els valors normals se situen entre el 40 % i el 44 %, i en estes partides del mes de setembre van oscil·lar entre el 36 % i el 40 %. L'aspecte dels arbres, que

a causa de les altes temperatures en agost va evolucionar prematurament cap a un aspecte tardorenc, amb moltes fulles seques i caient. Les intenses pluges de setembre no van tindre un caràcter torrencial en els municipis productors i, per tant, no hi va haver pèrdues per arrossegaments i escorrenties.

Durant octubre es van collir les avellaneres en la majoria dels municipis de l'Alt Maestrat (Benassal i Culla), així com a Zucaina, a l'Alt Millars, llocs on es concentren els camps d'avellaners en la província. Actualment, es tracta d'una activitat agrícola complementària i queden pocs agricultors que s'hi dediquen professionalment. Per això, se solen aprofitar els caps de setmana per a la recol·lecció, i això provoca que la campanya s'allargue fins passades les dates nadalenes. En les dècades dels anys setanta i huitanta del segle passat la rendibilitat de les explotacions era alta i generava molta ocupació en la comarca, ja que la collita era exclusivament manual. A partir dels anys 90 va baixar la rendibilitat i es van anar abandonant moltes explotacions. Tot i la baixada gradual de la superfície cultivada, Castelló encara continua sent la tercera província a Espanya, encara que molt per davall de Tarragona, que ocupa el primer lloc, i en uns valors més pròxims a la producció de Girona, que ocupa el segon lloc. La sequedat dels mesos primaverals i, sobretot, les temperatures del mes d'agost van provocar que els fruits no aconseguiren calibres bons i que els rendiments foren inferiors, sobretot en la varietat negreta. Durant el mes d'octubre es van observar les flors masculines de l'avellaner agrupades en aments en forma d'espiga, quan en la zona és més habitual vore'ls a partir de novembre.

El mes de novembre, la collita estava pràcticament acabada i quedaven per collir únicament les explotacions dels titulars de les quals fan estes labors els caps de setmana.

Durant el mes de desembre pràcticament va acabar la recol·lecció i el cultiu va entrar en parada hivernal. Es van iniciar les labors de manteniment, que s'allargaran fins que comence la brotada de primavera. En camp es va apreciar el desenvolupament dels aments de les flors masculines pol·linitzadores i es van observar els primers botons de la flor femenina. Els aments ja es veien enguany els mesos d'octubre i novembre. És important la sincronització en esta pol·linització dioica, ja que, si no és òptima, la fecundació pot disminuir i per tant la collita seria menor. Esta estratègia de pol·linització per l'aire es produïx a l'hivern, moment en què l'avellaner, espècie caducifòlia, no té fulles, de manera que estos apèndixs no entorpisquen l'arribada del pol·len als pistils.

Anouer

- Castelló: a l'Alt Palància, on es pot observar majoritàriament este cultiu en la província, es va apreciar l'inici de l'unflament de gemmes, a causa del bon clima.

Les gemmes van començar l'allargament a finals de febrer. L'estat fenològic de l'anouer a l'Alt Palància va ser Bf/Amg. Les flors femenines de l'anouer es trobaven en la fase (Bf), és a dir, amb les gemmes unflades, l'embolcall extern obert i amb una pelussa blanquinosa de les bràctees subjacents. Esta fase de la flor femenina es coneix com a "gemma blanca". Mentres que l'ament de la flor masculina va deixar de créixer quan va assolir entre els 5 i 8 mm i va agafar una coloració grisa, que la conservarà durant tot l'hivern, un estat de la flor que es coneix com a Amg.

El mes de març, els anouers presentaven un estat fenològic avançat, influenciat per les altes temperatures registrades. Les seues flors masculines es trobaven en estat fenològic Bm. Després dels freds hivernals es reprén el creixement, l'ament s'unfla i s'allarga i aconseguix de 5 a 20 mm de llarg. En este moment es formen els grans de pol·len. Mentrestant, l'estat de la flor femenina era Cf, gemma allargada en estat de brotada, i s'hi podia distingir l'extremitat dels folíols terminals de les fulles exteriors.

El mes d'abril, els anouers seguien amb un estat fenològic avançat. Les flors masculines es trobaven entre els estats fenològics Em (glomèruls oberts i anteres separades que començaven a esgrogueir-se) i Ff2 (estigmes corbats), mentres que en la flor femenina l'estat fenològic estava entre els estadis Df1 (individualització dels folíols) i Df2 (les primeres fulles completament desplegadas en forma obliqua, que deixen aparéixer en el centre les flors femenines). Les baixes temperatures que es van registrar

el dia 3 d'abril van afectar varietats primerenques com la serr, que es trobava en brotada en aquell moment. En les varietats que estaven en fase d'unflament de gemmes es va fer un tractament amb coure. Al seu torn, es van fer tractaments preventius contra carpocapsa, ja que enguany, en general, no és necessari aplicar tractaments contra antracnosi ni bacteriosi per les altes temperatures i la baixa humitat ambiental.

El mes de maig, els anouers continuaven presentant un estat avançat respecte a l'habitual. Les flors masculines es trobaven entre els estats fenològic Ff2 (estigmes corbats) a principi de mes i Gm (anteres buides de pol·len que començaven a ennegrir-se), a finals. Mentrestant, en la flor femenina l'estat fenològic estava entre els estadis Df2 (primeres fulles completament desplegades en forma obliqua, que deixen aparèixer en el centre les flors femenines) a principis de mes, i evolucionaven cap a l'estadi Gf, fins que el fruit arriba al 60 % de la grandària final a final de mes. Les varietats més comunes, a més de la serr, són la chandler (amb la corfa més llisa que altres anous, ben segellades i d'estructura ovalada), la fernette (amb la corfa fina i dura i l'interior de color clar) o la gal·les, amb l'anou molt gran, de forma trapezoidal i un front lleugerament el·líptic, en la corfa té marcades protuberàncies i el fruit interior és gran i de color clar. Les pluges de finals del mes d'abril van ser beneficioses per al desenvolupament correcte del cultiu.

L'estat fenològic en les comarques de l'Alt Palància, l'Alt Millars i l'Alt Maestrat va oscil·lar entre Gf (estigmes caiguts, amb fruit al 80 % de la grandària final) a principis de juny i pròxim al 90 % de la grandària final els últims dies del mes. Les pluges van afavorir el desenvolupament correcte del cultiu. Les temperatures van ser suaus a principis de mes, amb pics més elevats a finals. En varietats primerenques com la serr, l'anou estava molt avançada. Es va fer en esta varietat un tractament preventiu en l'època de floració amb coure contra carpocapsa i bacteriosi. També en varietats de mitjana estació com hartley i chandler, i en les tardanes com fernette.

L'estat fenològic el mes de juliol va ser el de fruits arribant a la grandària final a les comarques de l'Alt Palància, l'Alt Millars i l'Alt Maestrat. Les pluges dels mesos de maig, juny i juliol van ser beneficioses per al desenvolupament del cultiu. Les temperatures van ser suaus a principis de mes, amb pics més elevats en els últims dies. En varietats primerenques es preveia una reducció de collita per les baixes temperatures que es van registrar a principis d'abril, quan el cultiu es trobava en brotada. A més, la sequera dels mesos de març i abril va provocar que els fruits foren més xicotets en eixes varietats.

Els fruits anaven aconseguint en agost la grandària definitiva. A pesar de les elevades temperatures, no es van observar molts problemes de cremades pel sol, i es van fer els tractaments adequats amb calç. Tampoc va ser necessari realitzar aplicacions fitosanitàries davant d'antracnosi i carpocapsa.

El mes de setembre els anouers es trobaven en l'estat de senescència, amb els fruits ja despresos i en terra en la major part de les varietats cultivades. D'altra banda, es van observar els primers aments i gemmes d'hivern. Es va iniciar la collita, començant per les varietats primerenques com la serr, i continuant amb les de mitjana estació com la hartley i la chandler. El desenvolupament de les anous va resultar afectat a conseqüència de les onades de calor persistents els mesos de juliol i agost, fet que va provocar que els fruits foren de poc calibre i un descens de rendiment del gra per baix ompliment. Finalment, sí que es van vore danys per les cremades del sol, més acusats en els fruits situats a la part de ponent dels anouers. Les onades de calor del mes d'agost, amb màximes que van superar els 40 °C durant diversos dies en municipis de l'interior, on s'assenta el cultiu, van provocar, a més d'una reducció de la producció, una depreciació comercial. Va caldre aplicar tractaments amb calç per mitjà d'atomitzador per a evitar les cremades del sol de l'oest, per la deshidratació que provoca en els fruits.

Durant el mes d'octubre va acabar la recol·lecció a l'Alt Palància i a l'Alt Millars de les varietats més tardanes d'anous, com és el cas de la fernette. Van començar a observar-se ja en els anouers alguns aments d'hivern i l'inici de l'unflament de gemmes. Una vegada acabada la collita en totes les varietats, es va confirmar un descens de collita a conseqüència de les onades de calor persistents els mesos de juliol i agost. Els fruits, en línies generals, van ser de calibre baix, i els rendiments del gra

van ser inferiors per ompliment baix. Cal sumar-hi els danys per les cremades del sol de ponent, que van provocar una deshidratació dels fruits, a pesar dels tractaments realitzats amb l'aplicació de calç per mitjà d'atomitzador.

En novembre, mentre l'arbre es trobava latent, es va fer la poda dels anouers. Esta tasca de cultiu és un procés summament útil per a donar la forma desitjada a l'estructura de l'anouer, disminuir l'estrés i maximitzar el resultat de la pròxima collita.

En desembre van prosseguir les labors de poda. En esta tasca es procedix a eliminar les branques malaltes o danyades. Al seu torn, es facilita l'entrada de llum i ventilació de la copa per a afavorir la fotosíntesi i reduir la presència d'humitats i així previndre l'aparició de malalties fúngiques.

Garrofera

- Alacant: va continuar en gener el creixement dels fruits, i es van dur a terme labors de poda.

Va prosseguir en febrer l'engreix de les baines a la Marina Baixa i a la Marina Alta, a on van aconseguir un 80% de la grandària definitiva. De la mateixa manera, i a pesar que el fred va alentir el seu desenvolupament, també va prosseguir el creixement dels fruits al Baix Vinalopó.

Va continuar en març el desenvolupament de les baines a la Marina Alta i a la Marina Baixa, fins a aconseguir pràcticament la grandària definitiva. També van avançar en l'ompliment i creixement, afavorides per les altes temperatures, les garrofes de l'Alacantí, del Baix Segura i del Baix Vinalopó.

La falta de precipitacions d'abril va tindre una incidència dispar en les garroferes,. El dèficit hídric va provocar la caiguda de fulla abundant acompanyada de brotades molt dèbils a la Marina Alta, mentre que a la Marina Baixa es va apreciar la caiguda d'una part del fruit alhora que les baines que es quedaven en l'arbre estaven assolint la grandària final. D'altra banda, en la comarca de l'Alacantí es va apreciar menys quantitat de garrofa que l'any anterior i al Baix Vinalopó el cultiu va vegetar sense problemes i les baines pràcticament havien arribat a la grandària comercial.

En les diverses comarques, com la Marina Baixa, l'Alacantí i el Baix Vinalopó, va continuar en maig l'engrossiment dels fruits, que es va emmarcar entre els estadis fenològics 69 (inflorescència) i 79 (baines verdes amb la grandària final).

A la Marina Alta, les baines van assolir en juny la grandària final i es va poder apreciar una producció abundant, mentre que en les plantacions situades a la Marina Baixa, a l'Alacantí i al Baix Vinalopó el cultiu prosseguia amb l'engrossiment afavorit per les pluges persistents de maig i de la primera mitat del mes de juny.

A la Marina Alta, a la Marina Baixa, a l'Alacantí i al Baix Vinalopó, en juliol les baines van arribar a la grandària definitiva i va començar el canvi de color. Mentre que a la Marina Alta es va observar una alta producció, a l'Alacantí va ser inferior a la d'anys anteriors.

Es va collir al llarg del mes d'agost, i en el cas de l'Alacantí s'observaven rendiments lleugerament inferiors a la campanya anterior.

En setembre el cultiu es trobava en plena recol·lecció en les comarques de la Marina Alta, la Marina Baixa, l'Alacantí i el Baix Vinalopó. En estes comarques va finalitzar en octubre la recol·lecció al mateix temps que arrancava la nova floració.

Una vegada acabada la collita el mes anterior en totes les comarques, en novembre es va produir la floració i es van efectuar labors de poda i de reg de suport en alguna de les parcel·les.

Es va observar en desembre el començament del desenvolupament de les baines en les diferents comarques, al mateix temps que es feien podes en les parcel·les en què no es van efectuar el mes anterior.

- Castelló: el mes de gener les baines de la garrofera, conegudes com a *garrofes*, estaven en les primeres fases de desenvolupament. Eren de color verd fàcilment distingibles en l'arbre i estaven

començant amb normalitat la formació de la llavor o garrofi, format per la pell, el germen i l'endosperma, este últim el més important, ja que se n'obté el que coneixem com a farina de garrofi, farina de goma de garrofi o E-410, que és un espessidor, estabilitzant, emulsionant i gelificant molt apreciat en la indústria alimentària.

En febrer va continuar el desenvolupament de les baines. Els alts preus aconseguits en els últims anys, i que a l'inici d'esta campanya també van ser bons, van patir un significatiu descens.

El mes de març seguia el desenvolupament de la baina de la garrofera, i s'aproximava al 50% de la grandària final. En estos temps de falta de precipitacions, l'arbre és molt resistent a la sequera. Té una arrel principal profunda i vigorosa, i un sistema d'arrels laterals de tendència reptant que s'estenen diversos metres. Esta característica li permet prendre la humitat i els elements necessaris per a la seua nutrició a partir d'una gran extensió de terreny. Esta facultat els permet localitzar-se en terrenys amb baix nivell d'humitat. Les principals varietats en la província són negra, ralladora, banyeta, tembril, costella de cavall, murtera, cassuda, matalafera i del pom.

El mes d'abril seguia el desenvolupament de la baina de la garrofera, que s'acostava a l'estadi fenològic 79, amb les baines verdes acostant-se a la grandària final. En algunes comarques, esta campanya es preveu inferior, ja que els arbres estaven descansant de les altes produccions dels últims anys. En la zona sud de la província, les varietats principals són la ralladora (autòctona de la Vall d'Uixó), del pom (amb collites més estables) i matalafera. A pesar de la baixada dels preus es va mantindre l'interés en noves plantacions. En el mercat és assequible aconseguir plançons bords sense empeltar, ja que no és fàcil aconseguir-los ja empeltats.

L'estat fenològic observat a la Plana Baixa en maig era el de 77 (70 % dels fruits arriben a la grandària específica de l'espècie). Les pluges i les temperatures suaus de la segona quinzena del mes, tant en la zona de la Plana Alta com en la zona del Baix Maestrat, van afavorir el cultiu i van engrossir les baines fins que van assolir grandàries estàndard. En maig, les entrades als magatzems de garrofes de 2022 van anar disminuint. La campanya es va caracteritzar per començar amb preus elevats de comercialització pròxims als que es van aconseguir en 2021, en què es van superar els 2 €/kg, i va acabar amb preus al voltant dels 0,30 i 0,50 €/kg. Pel que sembla, esta baixada de la cotització va ser conseqüència de l'alt preu assolit pel quilogram de garrofa, que va provocar que tant la indústria agroalimentària com la farmacèutica i de cosmètics buscaren altres productes que pogueren substituir els components de la goma de garrofa i que no incrementaren els costos.

L'estat fenològic observat en juny a la Plana Baixa era el 81 (comença el canvi de color de la baina) i els fruits ja estaven assolint la grandària definitiva. Les pluges del mes de juny i les de finals de maig van afavorir l'engrossiment de les baines fins a arribar a les grandàries estàndard.

Amb les pluges de juny i les precipitacions intermitents que es van produir a principis del mes de juliol, la garrofa va anar creixent i adquirint volum. En juliol va continuar el canvi de color de les baines, i a la Plana Baixa van adquirir el color madur a finals de mes.

En les principals comarques productores l'estat fenològic en agost estava entre els estadis 87 (fruit madur adequat per a la recol·lecció a principis de mes) i el 89 (maduració plena, fi de la coloració típica segons l'espècie o la varietat). Els fruits es desprenien amb relativa facilitat. Les baines s'apreciaven més primes que en campanyes anteriors. A la Plana Alta, la garrofera també va resultar afectada per les fortes ratxes de vent que es van produir a finals d'agost, i que van provocar que caigueren a terra les garrofes. Però en este cultiu estes ratxes de vent han pogut ser beneficioses en tirar les garrofes a terra, ja que este producte es plega de terra després de batollar l'arbre.

A principis de setembre, l'estat fenològic al Baix Maestrat i a la Plana Baixa encara era el de maduració plena i fi de la coloració típica segons l'espècie. Els fruits es desprenien amb relativa facilitat, i en la majoria dels casos eren aptes per a la recol·lecció. Simultàniament, al llarg del mes ja es va apreciar en els arbres l'inici de la floració, la plena floració i en alguns casos el quallat dels fruits. Les inflorescències en la garrofera naixen en les nodositats de les branques de tres a cinc anys

i apareixen des de juliol fins a desembre. La pol·linització pot ser anemòfila i entomòfila. La collita, en la zona nord de la província, es va estimar entorn del 70 % de la d'un any estàndard. Els efectes de les altes temperatures i la sequera van provocar una grandària inferior de les baines. En la zona nord se solen assolir rendiments del 10 % en el garrofi, mentre que més al sud s'acosten al 5 %. El temporal de fortes ratxes de vent de finals d'agost va fer que moltes baines caigueren a terra. Però les abundants pluges de setembre van poder perjudicar-ne la qualitat.

Al Baix Maestrat i a la Plana Baixa va concloure la campanya el mes d'octubre, amb una disminució dels rendiments per hectàrea a conseqüència de l'escassetat de pluges que va afectar la grandària de la garrofa. La cotització del garrofi, la llavor de la garrofera, no era bona i no va arribar als preus dels anys anteriors. Els agricultors van alentir la collita, prioritzant la preparació dels camps per a la collita de l'oliva, cosa que va provocar que en alguns casos es vera perjudicada la qualitat del producte que es quedava en terra, a conseqüència de les humitats de les abundants pluges de setembre. A principis de mes, l'estadi fenològic de la garrofera al Baix Maestrat i a la Plana Baixa era de plena floració, amb el desenvolupament de la inflorescència hermafrodita i el quallat dels fruits, i a finals de mes es van poder observar els primers fruits visibles. L'arbre va reiniciar el cicle amb la seua característica floració apètala que naix en ramells que omplien la copa de l'arbre de tonalitats roig fosc o groguenc, segons la varietat.

Es va apreciar el mes de novembre que la garrofa va ser més xicoteta, més seca i menys pesada del que és normal, a conseqüència de la falta de pluges durant la formació de la baina i, per tant, els rendiments del garrofi van ser menors. La falta de precipitacions feia perillar la collita futura. Les garroferes van mostrar símptomes de falta d'aigua i es temia que les flors i el quallat posterior, si no plovia a curt termini, no tingueren un bon desenvolupament.

Esta escassetat de precipitacions en desembre va fer témer pel quallat de moltes de les flors i pel fet que no arribaren a bon terme pels símptomes d'estrés hídric que va començar a mostrar este cultiu típic de parcel·les de secà.

- València: a l'Horta Nord les garroferes continuaven desenvolupant el fruit en gener. A la Foia de Bunyol, les garroferes es trobaven en l'estat fenològic 60- 69 (desenvolupament de la flor). A la Canal de Navarrés, a causa dels bons preus de la garrofa en les últimes campanyes, s'havia millorat l'atenció del cultiu, que havia estat prou deixat en altres anys.

A l'Horta Nord i a la Foia de Bunyol l'estat fenològic de les garroferes en febrer era 60-69 (desenvolupament de la flor).

A la Foia de Bunyol s'apreciava en març una bona producció. A la Ribera Alta es va observar que en moltes garroferes velles s'havia realitzat una poda de rejuveniment o de manteniment. S'apreciava una bona collita, millor que la de la campanya anterior. La grandària de la garrofa quasi havia arribat al 40 % de la grandària final.

Al Camp de Morvedre es va observar en abril una quantitat de garrofa superior a la de l'any anterior. A l'Horta Nord, les garroferes es trobaven en plena fase de desenvolupament del fruit. Al Camp de Túria, l'estat fenològic de les garroferes estava comprés entre el 70-88 (evolució del fruit). A la Foia de Bunyol, les baines verdes presentaven pràcticament la grandària final. A la Ribera Alta, el fruit estava en desenvolupament. A causa de les altes temperatures i el bon clima per al cultiu, la producció era abundant i superava la de l'any anterior. La grandària estava al voltant del 60 % - 70 % del desenvolupament final.

Al Camp de Morvedre s'esperava que les pluges del mes de maig foren suficients perquè la garrofa madurara correctament. Es preveia una bona collita. A l'Horta Nord, les garroferes es trobaven en la fase de desenvolupament de fruit, i havien assolit al voltant del 70 % de la grandària normal. A l'Horta Sud i el Camp de Túria, les baines verdes s'acostaven a la grandària final. A la Ribera Alta, el fruit es trobava pràcticament desenvolupat quant a la grandària final. A la Canal de Navarrés, la producció de garrofa era molt alta.

A l'Horta Sud i el Camp de Túria, les baines verdes s'acostaven a la grandària final en juny. A la Ribera Alta, el fruit s'havia desenvolupat completament i en els últims dies del mes va començar la verolada de les baines. L'alternança de temperatures va provocar una certa minva de producció i rendiments respecte a un any normal.

Al Camp de Morvedre el clima favorable estava avançant la maduració de la garrofa el mes de juliol. Este cultiu s'enfronta a una disminució de la demanda pel fet que les empreses consumidores de garrofi havien optat per altres productes substitutius davant de la persistència de preus alts en la garrofa. A l'Horta Sud i el Camp de Túria, les baines verdes s'acostaven a la grandària final. A la Ribera Alta, durant el mes es va produir el verol de les baines, que quasi arribaven al color definitiu. A la Foia de Bunyol s'esperava un avanç de la campanya a causa de les altes temperatures. La garrofa era de menys qualitat que l'any anterior pel pes inferior de les baines.

El mes d'agost va començar la collita de la garrofa amb un cert avançament a l'Horta Sud, al Camp de Túria i a la Foia de Bunyol. Encara que s'observava bona collita, les baines pesaven poc a conseqüència de la sequera. A la Ribera Alta es va iniciar la collita durant la primera setmana d'agost. La garrofa presentava un bon estat sanitari. Les varietats dominants de la zona són la costella i la matalafera. La matalafera té un rendiment superior en garrofi.

A l'Horta Sud, al Camp de Túria i a la Foia de Bunyol es va donar per finalitzada la recol·lecció de les garrofes en setembre. També a la Ribera Alta la campanya de la garrofa havia conclòs amb bons resultats quant a la producció, però amb el preu percebut per l'agricultor més baix.

El mes d'octubre es va donar per acabada la collita. Les garroferes ja estaven quallant la flor de la campanya següent. A la Ribera Alta, una vegada acabada la recol·lecció, s'havia iniciat la poda de manteniment i fructificació en algunes parcel·les. A més, en arbres vells es va realitzar el sanejament per a afavorir la brotada i la recuperació dels arbres i les branques velles. La floració en alguns casos havia sigut molt abundant.

Al Camp de Túria, les garroferes es trobaven en novembre en l'estat fenològic 51 (obertura de botons florals). A l'Horta Sud, les garroferes, disperses per tota la comarca, especialment en les zones limítrofes a les serres, vegetaven amb normalitat. A la Ribera Alta, el quallat de garrofes havia sigut abundant. En algunes parcel·les es duia a terme la poda dels arbres i passades amb aladre del sòl per a airejar-lo i que retinguera l'aigua de la pluja.

A l'Horta Nord es feien labors hivernals en desembre. A l'Horta Sud també es van dur a terme labors i adobaments lleugers. Al Camp de Túria les garroferes es trobaven en l'estat fenològic 60-69 (fluorescència femenina i desenvolupament).

VINYA

Raïm de taula

- Alacant: conclusa en desembre la recol·lecció del raïm de taula al Vinalopó Mitjà, durant gener es va fer la poda de la majoria de les vinyes, i tan sols quedaven pendants algunes parcel·les de la varietat aledo. A l'Alt Vinalopó també es van iniciar les labors de manteniment i preparació de les parcel·les per a la pròxima campanya.

Al Vinalopó Mitjà van continuar en febrer les podes dels ceps. Els sarments despuntats es van triturar per a posteriorment incorporar-los al terreny a través d'una passada de llaurada. A la Marina Alta, a l'Alacantí, a l'Alt Vinalopó i al Baix Vinalopó, pràcticament s'havien completat les podes i es van fer labors de manteniment i preparació de parcel·les per a la nova campanya.

Des de mitjan març, al Vinalopó Mitjà es va observar el plor dels ceps i els borrons cada dia més visibles amb l'unflament de les gemmes. Més tard, van aparèixer les primeres brotades, que van aconseguir els 20 cm en les varietats més primerenques. D'altra banda, en els ceps de moscatell romà de la Marina Alta, es va produir el desbarrantament a mitjan mes i l'inici de la brotada a finals.

Els regs van començar prompte al Vinalopó Mitjà per a pal·liar l'absència de pluges i les altes temperatures del mes d'abril. Les brotades van ser llargues i irregulars, i es van observar dins d'una mateixa parcel·la ceps amb brots de 60-70 cm i altres de només 20-25 cm. La varietat aledo va ser l'única que no es va veure afectada per esta diferència de desenvolupament. A final de mes es van fer labors d'espampolament en les varietats més primerenques. Per la seua banda, a l'Alacantí i a el Baix Vinalopó, el cultiu va completar la floració, i es va emmarcar entre els estats H de botons florals separats i I de floració. A l'Alt Vinalopó va presentar un bon desenvolupament i es van observar els primers penjolls. Finalment, a la Marina Alta, a pesar de les brotades irregulars, l'estat fitosanitari va ser excel·lent en la separació dels botons florals i en l'inici de la floració.

Al Vinalopó Mitjà, els dies 6 i 13 de maig va caure pedra mesclada amb aigua a Novelda. Com que les vinyes de la zona (principalment de la varietat aledo) comptaven amb poc desenvolupament vegetatiu i es trobaven sense espampolar, la pedra va causar danys en fulles, tiges i, en menor grau, en penjolls. Es van fer tractaments fitosanitaris preventius de mildiu, per a protegir els penjolls, alhora que començaven, des de mitjan mes, labors d'espampolament al Fondó de les Neus. D'altra banda, a l'Alacantí les vinyes es van enquadrar en l'estat J (floració i quallat dels fruits) i a l'Alt Vinalopó va prosseguir el bon desenvolupament vegetatiu, que es va veure reflectit en la longitud i la grandària dels penjolls, així com de la massa foliar. A la Marina Alta, l'estat fenològic de les plantacions de moscatell romà es va situar entre plena floració i quallat, molt irregular. El cultiu va presentar un bon estat vegetatiu i es va començar la poda en verd. Al Baix Segura, les vinyes presentaven un creixement vegetatiu adequat i quallat dels penjolls. A causa de la humitat existent, es van fer tractaments antifúngics per oïdi, mildiu i *Botrytis*.

Arranà en juny al Vinalopó Mitjà l'embossament de les varietats més precoces, com red globe i donya maria, al mateix temps que continuava l'espampolament. Les pluges de maig provocaren una floració deficient, una part dels penjolls eren xicotets i presentaven problemes de quallat, per la qual cosa es tiraven si no tenien una qualitat suficient prèviament a l'embossament. La pedra caiguda el dia 13 al Fondó de les Neus va tindre un grau d'afecció molt irregular, major en les varietats més avançades com red globe, mentres que en les menys avançades, com napoleó, a penes va tindre efectes. Pel que fa a l'Alacantí, les vinyes van assolir la fase de quallat i, de la mateixa manera que a l'Alt Vinalopó, van seguir desenvolupant-se sense problemes fitosanitaris de consideració. Finalment, a la Marina Alta les baies van assolir una grandària de pèsol, amb bon estat vegetatiu i una incidència elevada d'erinosi i cuc del raïm.

Al Vinalopó Mitjà es va mantindre en juliol l'operació d'embossament, més lenta que altres anys a causa de l'escassetat de mà d'obra. Durant la primera quinzena va arrancar la verema de la varietat primerenca victòria. En general, es preveia una reducció de quantitat i qualitat de la collita, a causa de les pluges de la primavera, que van dificultar la floració. Es van observar atacs molt forts de mosquit verd i cotonet, així com una alta incidència de mildiu i, en menor grau, d'oïdi. D'altra banda, també es va iniciar la verema de les varietats més primerenques a l'Alacantí i al Baix Vinalopó amb la varietat itàlia o al Baix Segura amb la varietat victòria. Per acabar, a l'Alt Vinalopó el raïm continuava desenvolupant-se sense incidències destacables de plagues i malalties, mentres que a la Marina Alta la varietat moscatell romà va assolir la grandària definitiva i va començar el verol, amb un bon estat vegetatiu i volum de massa foliar.

Al Vinalopó Mitjà va continuar en agost la verema de la varietat victòria durant tot el mes, i va finalitzar l'última setmana. A mitjan mes es van iniciar els talls de donya maria a tot cep, amb una qualitat òptima i escassa proporció de granulla, així com els d'Itàlia sense embossar sota malla, principalment a Monforte del Cid. En l'última setmana va començar la recol·lecció de red globe a ritme lent, seleccionant els raïms amb més color. Es va produir un augment de granulla per afeccions de podridura per estar apinyats. En general, es va apreciar en quasi totes les varietats els penjolls amb falta de pes i creixement irregular a conseqüència de l'efecte de fenòmens meteorològics adversos durant la floració i el creixement. Enguany la labor d'embossament va continuar fins a la segona setmana d'agost a causa de la poca disponibilitat de personal. A l'Alt Vinalopó es van fer diverses

passades en funció de l'estat de maduresa del raïm. La major incidència fitosanitària l'estava produint el mosquit verd. A la Marina Alta va començar la verema del raïm moscatell romà a principis de mes, amb un estat sanitari i una maduresa comercial òptims, amb una collita abundant i de qualitat excepcional.

Al Vinalopó Mitjà la recol·lecció de la varietat donya maria va arribar a un 65 % de la producció en acabar setembre. Els penjolls tenien una qualitat òptima, amb un increment progressiu de la proporció de granulla en les parcel·les afectades per podridura fins a assolir una mitjana entre el 23 % el 25 %. En alguna de les parcel·les es deixava una part dels penjolls sense collir a causa d'un augment dels grans amb danys d'ungla. Per a l'última setmana de setembre, s'havia collit un 60 % de la varietat red globe, amb incidència de podridura per danys de clevillat i major proporció de granulla. De la mateixa manera, prosseguia la verema d'aledo i del raïm apiré, amb un increment del ritme de l'últim. L'últim terç del mes va acabar a la Marina Alta la collita per a consum fresc de moscatell romà a causa de la notable pujada de la quantitat de penjolls amb deficiències per excés de maduresa i menys qualitat, per la qual cosa es destinaven a vinificació. Mentrestant, a l'Alacantí, a l'Alt Vinalopó i al Baix Vinalopó continuaven les labors de recol·lecció, a vegades alentida per les pluges.

Durant els primers dies d'octubre va acabar al Vinalopó Mitjà i la recol·lecció de la varietat ideal, mentre que el tall de donya maria es va completar uns dies més tard. En esta última, es van registrar més problemes de podridures i incidències d'oïdi, així com un 20 % de granulla. A més, les dos varietats van experimentar un descens significatiu de resultats, a causa de factors climàtics, com l'excés de temperatures i l'alta incidència de plagues i malalties. A mitjan mes va quedar pràcticament acabada la collita del raïm red globe, amb una incidència elevada de podridura. Va prosseguir la campanya d'aledo amb un descens previsible de la producció i afectada per podridures i minves per la grandària inferior dels penjolls. D'altra banda, a l'Alt Vinalopó seguia sense incidències significatives la verema de les varietats tardanes, mentre que en les comarques litorals del Baix Vinalopó i de l'Alacantí va acabar la collita en la majoria de les parcel·les. Finalment, a la Marina Alta va concloure a principis de mes la collita de les últimes plantacions de moscatell romà i va començar l'agostejament i la caiguda de les fulles.

Al Vinalopó Mitjà continuava a mitjan novembre el tall de les varietats crimson i aledo, mentre que a finals només prosseguia el d'aledo, que va arribar al 80 % del total collit amb un ritme a cep net i un estat òptim de maduresa dels penjolls. Igualment, a l'Alt Vinalopó i al Baix Vinalopó avançava, amb un bon estat general del raïm, la recol·lecció de les varietats tardanes, que es compaginaven amb les labors de manteniment i poda en les parcel·les ja collides. Pel que fa a les varietats apirèniques de l'Alacantí i a les parcel·les de moscatell romà a la Marina Alta, amb la caiguda de la fulla es feien treballs de poda, així com tractaments fitosanitaris i de fertilització.

Al Vinalopó Mitjà va concloure els últims dies de desembre la collita de la varietat aledo, amb la qual cosa va acabar la temporada de raïm de taula a la comarca. Hi hagué problemes significatius de cotonet, arna i mosquit verd, així com puntuals d'oïdi, que van provocar minves. De la mateixa manera, en la resta de les comarques productores, una vegada acabada la verema de les últimes parcel·les i amb la defoliació dels ceps, els treballs es van centrar en les podes i el manteniment de les parcel·les.

Raïm de vinificació

- Alacant: va continuar en gener la poda en totes les varietats, retirada de sarments i en alguns casos la trituració i incorporació al terreny. També es va fer conreu.

Es van donar per acabades les podes a la Marina Alta en febrer i, aprofitant el repòs hivernal, es van fer operacions d'incorporació de fem i adob. De la mateixa manera, al Vinalopó Mitjà i l'Alt Vinalopó també es van fer treballs de conreu, poda, retirada de sarments que en alguns casos van ser triturats i incorporats al sòl.

Les plantacions del Vinalopó Mitjà es trobaven en març en parada hivernal, en espera de l'inici de la brotada a partir d'abril. En alguns casos continuaven fent-se tasques de poda, que s'havien retardat a causa de les baixes temperatures de finals de febrer. A l'Alt Vinalopó va començar la brotada, més o menys primerenca segons el tipus de varietat, fins i tot hi havia plantacions en les quals no havia conclòs la poda, i només s'havia fet la prepoda. En algunes parcel·les es van produir danys per conills, que rosegaven els sarments i les gemmes. De la mateixa manera, va començar la brotada generalitzada a la Marina Alta, mentres que en els camps del Comtat i de l'Alcoià els ceps es trobaven més endarrerits, i arribaven a l'estat B de gemmes de cotó.

Al Vinalopó Mitjà es va iniciar en abril la brotada de les varietats més primerenques com ara airén i ull de llebre, mentres que en la monestrell va començar en els últims dies del mes. A les parcel·les de secà eren palpables els efectes de la sequera i, igual que a l'Alt Vinalopó, es va procedir a la poda en verd. A més dels danys derivats de la sequera, hi havia els produïts pels conills, considerables en parcel·les sense podar. A la Marina Alta es va produir una brotada irregular, amb la separació dels botons florals i la florida a final de mes, amb un estat fitosanitari excel·lent. D'altra banda, al Comtat i a l'Alcoià el cultiu es va situar en l'estat F de penjolls visibles.

El cultiu es va apreciar en maig al Vinalopó Mitjà entre els estats H (botons florals separats) i I (quallat del fruit). Per la seua banda, a l'Alt Vinalopó, els ceps van presentar un bon desenvolupament, ja que les pluges no hi van produir danys ni s'hi van detectar malalties. Finalment, les plantacions més precoces de la varietat garnatxa a la Marina Alta van aconseguir un estat vegetatiu amb grandària de pèsol, mentre que al Comtat i a l'Alcoià el cultiu es trobava en floració o florida.

Al Vinalopó Mitjà es va observar en juny una minva de la producció respecte a altres campanyes. A més, es va constatar un desenvolupament irregular en la varietat monestrell, i es van observar en la mateixa parcel·la penjolls en floració i altres amb raïm de grandària pèsol. Per contra, les varietats primerenques creixien amb més uniformitat. Es van fer tractaments antifúngics contra oïdi i míldiu. D'altra banda, a l'Alt Vinalopó es va apreciar un bon estat sanitari. Les últimes pluges van tindre una influència positiva. A la Marina Alta, els ceps més precoços de la varietat garnatxa van assolir un estat vegetatiu de tancament de penjolls, alhora que continuaven les pràctiques de poda en verd. Mentrestant, al Comtat i a l'Alcoià les baies van assolir una grandària entre perdigó i pèsol.

Al Vinalopó Mitjà es va iniciar el verol durant la segona quinzena de juliol. S'observava una producció baixa en totes les varietats. Per part seua, a l'Alt Vinalopó les perspectives de collita eren bones. A la Marina Alta el cultiu presentava una abundant massa foliar i pràcticament havia finalitzat el verol, mentres que al Comtat i a l'Alcoià es trobava més endarrerit i els grans assolien la grandària de pèsol al mateix temps que es feien labors de poda en verd i aplicacions de productes cúprics.

A l'Alt Vinalopó la recol·lecció de les varietats blanques es va iniciar la primera quinzena d'agost amb la moscatell, i després d'esta la de sauvignon blanc, macabeu i verdejo. Posteriorment, va començar la de varietats negres. Es va observar una reducció moderada de rendiments i un bon estat sanitari, a excepció del mosquit verd. La qualitat va ser bona, a pesar que en algunes parcel·les les altes temperatures van originar l'augment del grau de sucre sense arribar a la maduresa òptima. Al Vinalopó Mitjà va començar la verema a mitjan mes amb les varietats blanques (chardonnay i sauvignon blanc). En l'àrea meridional d'esta comarca va començar a partir del dia 20, encara que alentida per a assolir el grau òptim en totes les varietats. L'estat sanitari en general era bo. En el cas de la Marina Alta, el tall del raïm moscatell per a vinificació va començar a mitjan mes, i s'avançava en dos setmanes a les dates habituals, amb un estat sanitari òptim, així com una excel·lent maduresa comercial. L'estat vegetatiu de les vinyes era bo, a pesar de les elevades temperatures, cosa que va permetre madurar els penjolls d'una manera molt equilibrada, i van produir mostos amb contingut elevat de sucres, així com d'acidesa. D'altra banda, la varietat giró va continuar madurant en les vinyes que presentaven bon estat fitosanitari i bona massa foliar.

Al Vinalopó Mitjà, el dia 1 de setembre es va abordar la verema manual de les varietats chardonnay i syrah, encara que va haver de paralitzar-se el dia 2 amb l'arribada de les pluges. En la segona

setmana va estar paralitzada, a causa de la falta de grau alcohòlic, tant en les varietats més precoces com en les més tardanes, com ara la monestrell. Esta va iniciar la recol·lecció a mitjan mes, que es va prolongar al llarg d'este. La verema, avançada una setmana respecte d'una campanya normal, presentava una baixada generalitzada de la producció, a més d'un desenvolupament molt irregular en la maduració del raïm. D'altra banda, a final de mes a l'Alt Vinalopó la verema estava pràcticament acabada en totes les varietats, amb una disminució significativa de rendiments, amb falta de brotada de les varietats tintoreres i amb poca grandària del raïm.

Durant el mes d'octubre, al Vinalopó Mitjà va acabar la verema de les varietats més tardanes de raïm de vi com la monestrell, amb un cert retard a causa de la falta de grau alcohòlic del raïm i de les pluges caigudes en setembre. Una vegada conclosa la campanya, va destacar el descens de la producció en totes les varietats, així com la bona qualitat del raïm i el bon estat sanitari. De la mateixa manera, es va posar fi a la recol·lecció en la resta de comarques, com ara la Marina Alta, el Comtat o l'Alt Vinalopó, a on una vegada finalitzats els treballs de collita es van iniciar la prepoda i les labors de manteniment.

Una vegada acabada la verema de les varietats més tardanes, i amb la caiguda de la fulla, es van dur a terme en novembre i desembre labors de poda i manteniment.

- Castelló: la vinya presentava el mes de gener l'estat fenològic de gemmes d'hivern. En principi, s'esperava una campanya dins de la normalitat perquè no s'havia produït, en general, cap incident climàtic advers per al cultiu.

La vinya va iniciar en febrer un nou cicle evidenciat a través del plor, que és la circulació de la saba quan arriba als talls produïts per la poda. La saba no es deté i llavors manifesta el desvetlament de la vinya en forma de llàgrimes que degoten des de les branques.

Durant el mes de març, la vinya es trobava en les zones més interiors i altes de la província en letargia, en fase fenològica B2, començant l'unflament de gemmes. Mentrestant, en les zones més pròximes al litoral, amb cotes d'altura més baixes, l'estat predominant era el C (punta verda), començant la brotada amb l'obertura de les gemmes.

La vinya es trobava en abril en les zones interiors en fase fenològica D (fulles incipients amb obertura de gemmes i àpexs foliars visibles). En les zones més pròximes al litoral, l'estat predominant era el normal per a l'època de l'any, situat en l'estat E (fulles esteses amb 3 o més fulles visibles). En general, el cultiu estava una mica avançat per les altes temperatures, més evident en les varietats de vi negre. Es van fer labors de manteniment.

Durant el mes de maig les vinyes de l'interior presentaven els penjolls visibles. Al Baix Maestrat, l'estat era normal per a l'època de l'any, i es va situar en H (botons florals separats), mentres que en els municipis productors de la Plana Alta (Benlloc, Vilafamés i les Useres) va oscil·lar entre els estats fenològics G (penjolls separats) - I (inici de la floració). Quant a les labors, es van fer els primers espampolaments. Les precipitacions de finals de mes van ser ben rebudes, i van alleujar l'estrés hídric en el cultiu.

La vinya durant el mes de juny, en les zones més interiors i altes de la província, es trobava en fase fenològica H (botons florals separats). Al Baix Maestrat, l'estat fenològic era normal per a l'època de l'any: se situava en I (inici de la floració), igual que a la Plana Alta. Es van fer labors superficials en les vinyes, com ara maneig del sòl per a controlar les males herbes i facilitar l'entrada d'aigua de pluja.

L'estat fenològic de la vinya durant el mes de juliol, en les zones més interiors i altes de la província, estava passant de l'inici del verol al ple verol en les zones més primerenques. Al Baix Maestrat l'estat fenològic assolit durant el juliol va ser el de verol. Passava el mateix a la zona de la Plana Alta, als municipis de Benlloc, Vilafamés i les Useres.

En agost, en les zones més interiors i altes de la província es va aconseguir el ple verol. Al Baix Maestrat el cultiu ja havia arribat a la maduració a principis de mes, igual que en la zona de la Plana Alta. El desenvolupament era normal i amb bon aspecte, però s'esperava una baixada en la producció per la sequera. A finals de mes ja s'havia veremat en algunes comarques, ja que el cultiu estava un poc avançat per a l'època de l'any a causa de les altes temperatures. Es va començar la collita d'algunes varietats com chardonnay, moscatell, sauvignon blanc i ull de llebre. D'altra banda, no va ser necessari fer tractaments addicionals davant d'oïdi.

L'estat fenològic de la vinya durant el mes de setembre va ser el de maduració. El port de la plantació i el desenvolupament van ser bons, l'aspecte i evolució dels penjolls van ser correctes. El cultiu va evolucionar amb normalitat i sense alteracions en els casos en què s'havien aplicat els tractaments preventius aconsellats pel Servei de Sanitat Vegetal per a la IGP Vins de Castelló contra la tercera generació de cuc del raïm (*Lobesia botrana*), podridures (*Botrytis cinerea*) i mosquit verd (*Empoasca vitis* i *Jacobiasca libyca*). Es preveia una lleugera reducció de producció per les onades de calor de juliol i agost. Durant el setembre es va acabar la verema en la província, no sense una certa dificultat per a accedir a les parcel·les a causa de les pluges, que van ser freqüents fins al dia 20. Les humitats posteriors durant tot el mes van acabar repercutint en la qualitat dels últims talls. La qualitat en les varietats més primerenques va ser millor en obtenir més grau alcohòlic.

Durant el mes d'octubre va acabar la verema en la província. L'estadi fenològic de la vinya a principis de mes va ser de maduració en les varietats més tardanes que s'estaven veremant, mentre que es va iniciar la caiguda de fulles a les parcel·les ja collides de les varietats més primerenques. Les condicions climàtiques predominants durant el mes van dificultar el cessament de l'activitat vegetativa dels ceps, i la fase de caiguda de fulla es va veure parcialment impedita. Esta situació no va facilitar el procés normal de descens dels materials alimentaris per les parts llenyoses i que es constituïren com a reserves principals en els braços, el tronc i les arrels del cep. A mesura que avançava el mes, es confirmava la lleugera reducció de collita a conseqüència de les successives onades de calor de juliol i agost, que van afectar les zones interiors de la província, que són les que alberguen este cultiu. Pel que fa a la qualitat, va ser millor en les varietats més primerenques en obtenir més grau alcohòlic, mentre que en les varietats tardanes les humitats del mes de setembre van repercutir negativament en els últims talls. Des del Servei de Sanitat Vegetal es va indicar en el butlletí d'avisos del mes d'octubre que el control del cuc del raïm (*Lobesia botrana*) havia sigut bo, i que en les parcel·les en les quals es va practicar la tècnica de la confusió sexual els resultats obtinguts van ser molt satisfactoris. Es van observar danys provocats pel cuc per davall del llindar establert en la gestió integrada de plagues (GIP).

En les zones productores de la província, una vegada que es va donar per finalitzada la verema es van iniciar en novembre les labors de poda d'hivern de les vinyes, ja que estes es trobaven en estat fenològic en repòs vegetatiu, quan ha baixat la circulació de la saba. En esta poda es van eliminar els sarments i la fusta dels dos anys anteriors, la qual cosa va afavorir la regeneració. Les suaus temperatures i la falta de precipitacions van minimitzar els possibles riscos de patir malalties després de la poda, com l'esca i l'eutipiosi. A més, com que no s'han produït gelades, no van fer témer la possibilitat que la fusta, després de la poda, es tornara trencadissa.

A l'Alt Maestrat i al Baix Maestrat, zona productora principal de la província, la vinya es trobava en desembre en repòs hivernal i van continuar les labors de poda.

- València: a la Foia de Bunyol, al Camp de Túria i a la Plana d'Utiel-Requena les vinyes van seguir el mes de gener en parada hivernal (estat fenològic 01-A).

Al Camp de Túria i a l'Horta Nord la vinya començà a mostrar l'unflament de gemmes (estat fenològic 03B) el mes de febrer. A la Vall d'Albaida i a la Plana d'Utiel-Requena l'estat fenològic predominant en la vinya era de gemmes en estat A (gemma d'hivern).

A la Serrania es van fer labors de poda en març. A la Foia de Bunyol i a la Plana d'Utiel-Requena la vinya de secà encara no havia mogut, i l'estat fenològic era 03-B (unflament de gemma). A la Vall d'Albaida, l'estat fenològic predominant en la majoria de les vinyes era E (fulles esteses).

A la Serrania es va apreciar en abril l'eixida de les fulles en les vinyes. A la Plana d'Utiel-Requena la vinya es trobava en l'estat fenològic de 5 a 6 fulles expandides, inflorescències visibles (12-F). Al Camp de Túria, l'estat fenològic de la vinya era el 15-G (inflorescències separades. Botons florals aglomerats). A la Foia de Bunyol i la Vall d'Albaida s'observaven els botons florals separats, estat fenològic H.

A l'Horta Sud i al Camp de Túria l'estat fenològic de la vinya el mes de maig era el 15-G (inflorescències separades. Botons florals aglomerats). A la Serrania es va apreciar l'eixida de les fulles. A la Vall d'Albaida es va observar irregularitat en el desenvolupament de les vinyes. En espatlera la majoria es trobava entre els estats fenològics J (baia grandària perdigó) i K (baia grandària pèsol). En els ceps en vas anaven des de l'I (plena floració) al J (baia grandària perdigó). A la comarca de la Plana d'Utiel-Requena les vinyes estaven entre l'estat fenològic 17-H (botons florals separats) i el 23-I (plena floració, 50 % de cuculles caigudes).

A la Costera i la Plana d'Utiel-Requena l'estat fenològic de la vinya en juny era 31-K (baia grandària pèsol). A l'Horta Sud i al Camp de Túria l'estat fenològic de la vinya se situava entre el 31-K (baia grandària pèsol) i el 33-L (compactació del penjoll). A la Serrania l'estat fenològic de la vinya era el 29-J (baia grandària perdigó). A la Vall d'Albaida l'estat vegetatiu era correcte i l'estat sanitari no havia donat problemes, si bé tenien avisos de mildiu i oïdi.

A l'Horta Sud, al Camp de Túria i a la Plana d'Utiel-Requena l'estat fenològic de la vinya se situava en juliol en el 35-M (inici del verol). En esta última comarca es va apreciar que la varietat més afectada per la falta de pluges i les elevades temperatures era la boval. A més, la brotada de penjolls havia sigut desigual. Es va observar que la plaga del coleòpter *Oxythyrea funesta* s'estava instal·lant en les vinyes a causa de la falta de vegetació auxiliar per la sequera. Havia atacat les parcel·les de vinya pròximes a l'horta del riu, amb més incidència en la varietat macabeu. L'insecte s'alimenta de les gemmes dels brots tendres. Els agricultors estaven col·locant recipients blancs amb aigua perquè l'insecte, que arriba buscant-la, s'hi introduísca i s'ofegue. A la Serrania s'observava la presència de fruit amb un diàmetre aproximat de 6-8 mm. A la Foia de Bunyol la vinya en secà estava acusant la sequera i es trobava en l'inici del verol. A la Vall d'Albaida l'estadi fenològic de la vinya era, majoritàriament, 35 M (inici del verol). La vinya estava vegetant correctament i no hi havia hagut problemes d'oïdi ni de mildiu. A la Canal de Navarrés la vinya de vinificació és un cultiu minoritari. Les plantacions presentaven enguany un notable atac del mosquit verd a causa de les altes temperatures, encara que l'afecció en el fruit no era molt elevada.

A l'Horta Sud, al Camp de Túria i a la Plana d'Utiel-Requena l'estat fenològic de la vinya a l'agost se situava entre el 35-M (inici del verol) i el 38-M (maduració). A la Serrania l'estat predominant era el 38-N (maduració). A la Foia de Bunyol, el desenvolupament del raïm per a vinificació s'havia avançat per les altes temperatures. La varietat que predomina en la comarca és moscatell d'Alexandria i l'estat fenològic se situava entre el 35-M (inici del verol) i el 38-N (maduració). A la Vall d'Albaida la vinya estava en la maduració de fruits (38-N). La vinya estava vegetant correctament i no hi havia hagut problemes d'oïdi ni de mildiu. La primera quinzena d'agost va començar la verema de les varietats blanques més primerenques.

A la Costera, a l'Horta Sud, al Camp de Túria, a la Serrania, a la Foia de Bunyol i a la Plana d'Utiel-Requena l'estat fenològic de la vinya en setembre era el 38-M (maduració) i s'estava veremant. Es va observar una baixada en la producció respecte de la campanya anterior. A la Vall d'Albaida, la vinya es trobava en el verol del raïm i la verema es va donar pràcticament per finalitzada en acabar el mes. No hi hagué problemes sanitaris, ja que als curts períodes de pluja els havien succeït dies càlids i secs que havien evitat la proliferació fúngica.

A l'Horta Sud, a la Serrania, a la Plana d'Utiel-Requena i a la Vall d'Albaida, la verema es va donar per acabada el mes d'octubre i van començar els treballs de poda.

El mes de novembre al Camp de Túria, a la Serrania i a la Plana d'Utiel-Requena, l'estat fenològic de la vinya era el 47-O (agostejament i caiguda de fulles). Una vegada finalitzada la verema, a l'Horta Sud, a la Serrania, a la Plana d'Utiel-Requena i a la Vall d'Albaida van prosseguir les podes.

Al Camp de Túria, a la Serrania i a la Plana d'Utiel-Requena l'estat fenològic de la vinya en desembre era el 01-A (parada hivernal).

Vivers de vinya

- Alacant: el mes de gener va acabar la recol·lecció dels últims planters de vinya a l'Alt Vinalopó, al mateix temps que es van condicionar les parcel·les per a la pròxima campanya.

En els hivernacles de l'Alt Vinalopó, finalitzada la recol·lecció dels últims planters el mes anterior, es van fer en febrer i març labors de condicionament del terreny.

Els vivers de vinya van incrementar en abril la seua activitat. La gran majoria tenia instal·lat l'encoixinat i en alguns es va iniciar el trasplantament de les vares. Es va fer en maig el trasplantament d'una quantitat important de vares, condicionat per l'embassament produït per les intenses pluges.

Les parcel·les presentaven en juny diferents estats vegetatius. Les pluges de maig i juny van condicionar les labors.

Els vivers de vinya localitzats a l'Alt Vinalopó van continuar desenvolupant-se en juliol sense que es registraren incidències destacades.

En agost va continuar sense incidències el desenvolupament de les plantes, excepte les afeccions derivades del dèficit d'humitat, les altes temperatures i una presència major respecte d'altres anys, tal com està passant en una gran quantitat de cultius, de mosquit verd.

Els vivers situats en la comarca de l'Alt Vinalopó van mantindre en setembre el desenvolupament en les diferents varietats de vinya sense incidències significatives.

En els vivers de l'Alt Vinalopó es van iniciar en octubre les arrancades en algunes de les parcel·les sense incidències significatives. En el camp es podien apreciar les diverses tonalitats de les diferents varietats.

El mes de novembre van continuar a l'Alt Vinalopó les arrancades amb normalitat.

Al llarg del mes de desembre va finalitzar la collita dels planters de vinya i es van condicionar les parcel·les per a la pròxima campanya.

- València: a la Vall d'Albaida durant el mes de març van acabar les labors de recol·lecció i neteja de les plantacions, i començava la brotada de la vinya mare.

OLIVAR

- Alacant: en les comarques del Baix Vinalopó i del Vinalopó Mitjà es va donar per acabada la campanya en gener. Van concloure les podes i les labors del terreny per a preparar la nova temporada. D'altra banda, a l'Alt Vinalopó també estava avançada la recol·lecció. A pesar de superar-se les estimacions inicials, la producció va ser una mica inferior a l'any anterior. Els rendiments mitjans van ser també baixos, encara que va destacar una bona qualitat d'oli. Al Comtat i a l'Alcoià ja es van fer aportacions organominerals o adobs amoniacals. En les comarques costaneres septentrionals de l'Alacantí, de la Marina Baixa i de la Marina Alta estava quasi acabada la collita.

Es van acabar de plegar en febrer els últims camps de les varietats més tardanes a la Marina Alta i a l'Alt Vinalopó, per la qual cosa es va donar per finalitzada la campanya en totes les comarques. Es van fer labors de poda, adobament i condicionament de les parcel·les.

En general, l'olivar va prosseguir en març en període vegetatiu mentres es duïen a terme treballs de poda i condicionament. Al Comtat i a l'Alcoià es va apreciar l'allargament de les gemmes auxiliars i terminals, mentres que en les plantacions més càlides i pròximes a la costa de la Marina Alta, de la Marina Baixa i del Baix Vinalopó es van observar les primeres flors.

A l'Alt Vinalopó les altes temperatures d'abril van afectar la floració, sobretot en les parcel·les de secà. D'altra banda, al Comtat, a l'Alcoià i a l'Alacantí l'aspecte del cultiu era bo i l'estat fenològic general era el 57-D1 (corol·la més gran que el calze), encara que en algun cas es van observar les flors obertes. Al Vinalopó Mitjà, així com a la Marina Alta i a la Marina Baixa, es va produir una floració molt abundant. Es van apreciar símptomes de dèficit hídric, amb assecatge i caiguda de fulles en les comarques litorals. Per la seua banda, al Baix Vinalopó es va produir la floració plena del cultiu amb defoliació en algunes parcel·les.

Encara que la floració va ser abundant, les altes temperatures del mes d'abril van tindre una elevada incidència en el quallat. Les intenses pluges del mes de maig, acompanyades de granísol en algunes zones com l'Alt Vinalopó, també van incidir en els escassos fruits. Es va apreciar una important afecció en la varietat blanqueta del Comtat i de l'Alcoià, però va ser menor en altres varietats majoritàries de la comarca.

A l'Alt Vinalopó, al Vinalopó Mitjà i a la Marina Baixa, les altes temperatures i el dèficit hídric dels mesos anteriors van condicionar la floració i el quallat del fruit. Les pluges de finals de maig i principis de juny van arribar massa tard per a recuperar els ramells secs i, fins i tot, van produir danys sobre els fruits quallats recentment. A més, es van apreciar oliveres en floració tardana que no anaven a desenvolupar el fruit a temps. D'altra banda, al Comtat i a l'Alcoià el cultiu va continuar amb el seu desenvolupament. Pel que fa a l'Alacantí, el cultiu se situava en l'estadi de fruits amb un 10 % del calibre final i es va constatar un volum baix de quallat a les plantacions de secà. A més, es va observar una segona floració que possiblement no arribarà a quallar. Al Baix Vinalopó, de manera anàloga a altres comarques, es va produir la caiguda de flors i fruits quallats recentment a causa de la successió d'altres temperatures i episodis tempestuosos. Els que havien quallat arribaren a una grandària al voltant del 20-35 % de la definitiva. Al Baix Segura es va apreciar un quallat abundant.

A l'Alt Vinalopó i al Vinalopó Mitjà es van complir les previsions dels mesos anteriors i es va constatar en juliol la baixa quantitat d'oliva, inferior a la dels anys anteriors. L'estat sanitari del cultiu era bo. Pel que fa a les comarques del Comtat i de l'Alcoià, el cultiu va assolir l'estat fenològic de fruits al 50 % del calibre final. Es van fer tractaments contra el punxó de l'olivera. En el litoral nord de la província, el cultiu continuava la fase d'engrossiment amb un estat vegetatiu adequat: Mentres que a la Marina Alta s'esperava una collita limitada, en les plantacions de regadiu de la Marina Baixa es podia observar una bona quantitat de fruit. En les comarques de l'Alacantí i del Baix Vinalopó, el cultiu va assolir la fase de fruits a un 50 % de la grandària definitiva. A l'Alacantí es van apreciar rendiments inferiors als de l'any anterior.

Es va confirmar el mes d'agost una gran disparitat de resultats entre comarques, influenciats per la geografia varietal i per les particularitats agrometeorològiques de la campanya. Així, mentres que al Comtat, a l'Alcoià i a la Marina Alta s'observaven nombrosos fruits amb engrossiment òptim i es preveia una bona collita, a l'Alt Vinalopó i al Vinalopó Mitjà es va confirmar una minva important. Encara era major la reducció en zones de secà de la Marina Baixa. En la resta de les zones la reducció era variable, subjecta a la influència del caràcter pluviomètric de la tardor.

Al Comtat i a l'Alcoià els fruits van assolir en setembre la grandària final, i en varietats com la blanqueta es podia observar l'aparició del característic color blanquinós que la definix. Es van fer treballs d'eliminació de brots en la base dels troncs amb l'objectiu de facilitar la recol·lecció, així com tractaments fitosanitaris contra *Bactrocera oleae*. De la mateixa manera, en les plantacions de l'Alt Vinalopó ja es podia apreciar el viratge de color en algunes varietats. S'observava una producció escassa, a excepció de les plantacions jòvens o de regadiu, en què els rendiments eren més elevats. L'aplicació de fitosanitaris contra la mosca de l'olivera va ser més deficient que en anys anteriors, i

s'observaven més incidències. Al Vinalopó Mitjà els escassos fruits presentaven una bona grandària i qualitat i, en general, no s'apreciaven danys per la mosca. En la resta de les comarques el cultiu es trobava en la fase final de desenvolupament i mostrava el canvi de color. En general, es podia apreciar la diferència en les diferents plantacions segons el mètode de cultiu. D'altra banda, a l'Alacantí s'estimava una campanya similar a l'anterior i a la Marina Baixa s'esperava una gran reducció.

Al Comtat i a l'Alcoià van continuar en octubre les labors de preparació del sòl, iniciades el mes anterior, per a facilitar la imminent recol·lecció, es podia apreciar la bona càrrega de fruit en els arbres. Per la seua banda, a l'Alt Vinalopó va començar la collita de primeres parcel·les, tant de manera manual com per mitjà de recol·lectores autopropulsades. Al Vinalopó Mitjà es va inaugurar a finals de mes la campanya d'oliva ecològica. En les parcel·les de secà, molt afectades per les altes temperatures, a penes hi havia producció. Una vegada completat el verol, es va abordar la collita en els municipis litorals de la Marina Alta i de la Marina Baixa. Es va observar una bona quantitat d'oliva en les parcel·les en regadiu, mentres que a la Marina Baixa es va veure una reducció important en les parcel·les de secà, més o menys pronunciada segons la localització. En les plantacions de l'Alacantí i el Baix Vinalopó, s'havia aconseguit la grandària definitiva de l'oliva i s'havia completat el viratge de color. A l'Alacantí va començar la collita amb destinació a oli verge extra i ecològic.

Al llarg del mes de novembre va començar la campanya, tant manual com mecanitzada, en les zones a on no ho havia fet el mes anterior. A l'Alt Vinalopó, a la recol·lecció iniciada en els últims dies d'octubre de les varietats més primerenques es va unir la d'altres més tardanes com l'alfafarenca. L'estimació de resultats, encara que va millorar respecte a l'esperada, continuava sent baixa. Al Comtat i a l'Alcoià s'apuntava a una collita al voltant d'un 20-30 % superior a la de l'any anterior i amb uns rendiments baixos, entorn del 13 % en alfararenca i del 18 % en blanqueta, inferiors als de l'any anterior. D'altra banda, al Vinalopó Mitjà es va inaugurar la campanya. Al Baix Segura, a l'Alacantí i al Baix Vinalopó també es va fer el gruix de la collita al llarg del mes i es van abordar les podes. Finalment, a l'Alt Vinalopó va començar la collita de les primeres parcel·les.

A l'Alt Vinalopó va continuar en desembre la campanya iniciada el mes anterior, la qual s'allargarà fins a mitjan gener o, fins i tot, més enllà, segons la zona. En general, la qualitat de l'oli estava sent bona, però amb uns rendiments baixos. A més, la falta d'oliva va propiciar que es colliren tant varietats primerenques com tardanes quasi al mateix temps. Al Comtat i a l'Alcoià va prosseguir la collita, va començar l'eliminació de pollissos i es van fer aplicacions puntuals de compostos cúprics. Pel que fa al Vinalopó Mitjà, es va donar per conclosa amb anterioritat respecte d'altres anys. La quantitat d'oliva collida, igual que l'any anterior, va ser molt baixa. A la Marina Alta, va acabar la collita en les zones interiors i es va ultimar la de les plantacions més pròximes al litoral. A pesar de la falta de precipitacions i de les altes temperatures, la producció va ser bona, però amb uns rendiments baixos, inferiors a la mitjana. Va acabar la recol·lecció al Baix Vinalopó, amb uns resultats molt desiguals segons la zona, així com al Baix Segura i en la majoria de les plantacions de l'Alacantí, a on tan sols quedaven per collir algunes parcel·les a la zona de la Torre de les Maçanes. Finalment, a la Marina Baixa va continuar la collita en els municipis de l'interior.

- Castelló: la campanya oleícola va concloure a finals de gener al Baix Maestrat; es donava així per acabada en tota la província i es confirmava que va ser una de les més curtes dels últims anys, amb poca producció i amb poca rendibilitat. La baixada de temperatures dels últims dies del mes va afavorir al cultiu en acumular hores de fred per al correcte desenvolupament vegetatiu.

En algunes parcel·les a finals de març es va començar a notar l'estrés hídric per la falta de pluges. Esta escassetat de precipitacions podria afectar el creixement de l'olivera.

La continuïtat de les altes temperatures i l'escassetat de pluges en abril, després d'un març extremadament sec i calorós, van fer que el cultiu presentara signes d'estrés hídric i tèrmic. Com a conseqüència es van començar a regar les parcel·les de regadiu.

La segona setmana va anar acompanyada de les primeres pluges de poca entitat, que no semblava que serien la solució al avortament de flors en les varietats primerenques a conseqüència de l'estrés hídric

i tèrmic. Les pluges de la tercera setmana sí que van beneficiar el cultiu, ja que van detindre la caiguda de flors i van ajudar l'engrossiment de les olives, cosa que va evitar que l'oliva es quedara xicoteta i acabara sent avortada. La brotada també es va vore afavorida per eixes pluges. El final de maig es va vore caracteritzat per episodis de pluges puntuals amb dies alterns assolellats i d'elevades temperatures que podrien reactivar diverses malalties fúngiques.

El cultiu es va vore afavorit per les pluges del mes de juny, que van ajudar al desenvolupament dels fruits que havien quallat. Les pluges de maig i juny van reduir l'estrés hídric i les flors que quedaven van quallar dins de la normalitat. Estes precipitacions van beneficiar el cultiu, van detindre la caiguda de flors en aquelles zones on s'estava produint i van ajudar l'engrossiment de les olives en zones primerenques, cosa que va evitar que l'oliva es quedara xicoteta i acabara sent avortada. Les pluges de juny i de finals de maig, amb dies alterns assolellats i d'elevades temperatures, podrien reactivar diverses malalties fúngiques com l'ull de gall, que estava encara latent en algunes parcel·les. Per això, es va incrementar el control per a efectuar els tractaments necessaris. A més, es va començar a vore un increment en les poblacions de mosca de l'olivera. Les tempestes que van afectar la zona nord de la província els dies 29 i 30 van anar acompanyades a vegades de pedra de grans dimensions al Baix Maestrat, amb molta caiguda d'oliva i danys de consideració.

Durant el juliol, en moltes varietats l'estat fenològic majoritari era el del pinyol lignificant-se i acostant-se al 80 % de la grandària normal. Exemple d'això en les comarques productores d'oli eren les varietats d'oliva picual o l'arbequina. La campanya olivarera de 2023 durant el mes de juliol es va apreciar avançada uns 15 dies respecte al que és normal. Les pluges que es van produir durant el juliol van ser molt beneficioses perquè l'oliva es fera grossa, però les elevades temperatures que van anar encadenant-se van provocar que l'arbre amollara olives i, a més, es multiplicara la presència de mosca de l'olivera (*Bactrocera oleae*), per la qual cosa es van començar a aplicar tractaments.

L'estat fenològic majoritari del cultiu el mes d'agost era el 79 (fruits al 90 % de la grandària final, i fruit apte per a taula. La campanya es preveia per davall de la mitjana, a conseqüència que les pluges van arribar tard per al correcte desenvolupament vegetatiu i molta flor va caure, o bé no va quallar per la falta de pluges en els moments clau. La sequera en l'època de floració va provocar que avortara molta flor. Posteriorment, amb les pluges de maig, juny i principis de juliol, les olives que havien quallat es van desenvolupar dins de la normalitat. No obstant això, les elevades temperatures de els últims dies de juliol i de tot el mes d'agost van ocasionar que algunes oliveres començaren a desprendre fruit. Respecte de les plagues, la presència de mosca començava a ser notable. Per això, els agricultors estaven fent els primers tractaments, o bé les captures per mitjà de parany.

Durant el mes de setembre les abundants pluges van ajudar l'ompliment de l'oliva, que començava a estar molt seca a causa de les altes temperatures de juliol i agost. Les oliveres estaven produint la biosíntesi dels lípids i les precipitacions van ser molt beneficioses per als arbres. Les pluges i els vents de finals d'agost i primers dies de setembre, en principi, no van causar danys de consideració. A l'Alt Palància, la tempesta del dia 12, amb intervals de pluja mesclada amb pedra en zones molt localitzades i en ràfegues ràpides, va afectar els municipis de Segorbe i Altura, i en olivar va haver-hi una caiguda de fruits d'un 15 %. En esta comarca, a més, ja es preveia una collita inferior a la de la resta de la província, per les condicions meteorològiques que s'havien succeït al llarg de l'any. Les fortes pluges del matí del divendres 15 de setembre, sobretot al Baix Maestrat, amb acumulats de més de 90 l/m², no van perjudicar el cultiu i van servir per a l'ompliment de l'oliva. La campanya, que estava lleugerament avançada, es va detindre a conseqüència de les pluges. En els últims dies del mes es va iniciar la recol·lecció fonamentalment per a obtindre olis que es presentaran a concursos de qualitat. Els alts preus van afavorir la recuperació de parcel·les abandonades. Durant el mes de setembre, l'estat fenològic majoritari del cultiu en les diferents comarques oscil·lava entre els fruits al 90 % de la grandària final, el de fruit apte per a taula i el del fruit augmentant la coloració específica.

La campanya olivarera durant el mes d'octubre va estar condicionada per les altes temperatures i per l'absència de precipitacions. En les comarques olivareres de la província es va estimar prop del 70 % de la producció d'un any bo. Encara que no tot el territori va presentar la mateixa situació. En la mitat

nord hi hagué millors perspectives. Al Baix Maestrat i l'Alt Maestrat, a la Plana Alta i a l'Alcalatén la collita era bona, mentres que més al sud, a l'Alt Palància, es veia millor que l'anterior, però sense arribar a ser bona. Les olives van continuar la seua maduració. Es va iniciar la recol·lecció d'olives en parcel·les molt concretes, fonamentalment per a obtindre olis de qualitat d'alta gamma. Els rendiments obtinguts en estos premsatges solen ser baixos, entorn de l'11 % o el 13 % d'oli per quilogram d'oliva. L'estadi fenològic majoritari del cultiu va oscil·lar entre els fruits amb el començament de la coloració, fruit augmentant la coloració específica i fruits amb el color característic de la varietat, turgents i aptes per a extracció d'oli. Pel que fa a les plagues, les mesures preventives aplicades pels agricultors durant el mes de setembre van evitar que la mosca de l'olivera (*Bactrocera oleae*) arribara a provocar danys importants.

A principis de novembre es va iniciar la recol·lecció d'olives en totes les zones productores de la província. Es va avançar lleugerament davant del temor que les olives perderen turgència per la falta de pluges. A l'Alt Maestrat i al Baix Maestrat, així com a la Plana Alta, les entrades d'oliva a almàssera s'esperaven dins de la normalitat i la campanya de molta que s'allargara fins que passara el mes de desembre. No obstant això, la reducció de collita va començar a confirmar-se a la Plana Baixa i a l'Alt Palància. En esta última comarca va ser major en els municipis més interiors com Jérica o Viver. Sobretot, esta disminució va afectar l'olivar de secà. Les almàsseres en estes comarques a finals de novembre havien acabat pràcticament l'entrada d'oliva, al contrari que al Baix Maestrat, on es va prolongar l'activitat. Com que no van baixar les temperatures en setembre, la vegetació i el desenvolupament de les oliveres no van ser bons i va influir en el fet que les olives no adquiriren les propietats adequades per a obtindre bons rendiments d'oli. L'estadi fenològic majoritari del cultiu va oscil·lar entre fruits augmentant la coloració específica i fruits amb el color característic de la varietat, turgents i aptes per a extracció d'oli. La població de mosca de l'olivera (*Bactrocera oleae*) estava en nivells alts a causa de les temperatures elevades. A més, com que s'estava en plena recol·lecció no era possible fer tractaments fitosanitaris.

La persistència d'altres temperatures i l'escassetat de pluges que es va prolongar durant el mes de desembre van afectar la qualitat dels fruits que quedaven per collir. Esta situació va provocar una reducció de la grandària de les olives, ja que les oliveres van haver de recórrer a l'aigua emmagatzemada en els fruits per a sobreviure. A més, en àrees amb alta humitat relativa, es va observar el desenvolupament del fong *Colletotrichum gloeosporioides*, que causa l'antracnosi de l'olivera, coneguda comunament com a *oliva sabonosa*. Això va deprecia la qualitat de l'oli. A més, estes condicions climàtiques van afavorir el desenvolupament d'una generació addicional de la mosca de l'olivera, la qual cosa va provocar més picades. Això es va agreujar pel fet que no es van poder fer tractaments fitosanitaris, ja que encara es trobaven en el període de recol·lecció. A més, certes varietats d'olives mostraven un rendiment baix, ja que la polpa va tindre dificultats per a alliberar els greixos. Este factor, juntament amb les condicions climàtiques adverses, va contribuir a una menor qualitat general de l'oli.

- València: al Camp de Túria i a la Plana d'Utiel-Requena, les oliveres continuaven en gener en l'estat fenològic 00-A (gemma compacta d'hivern).

A l'Horta Nord i al Camp de Túria va començar en febrer l'unflament de gemmes. A la Foia de Bunyol l'estat fenològic de les oliveres de la comarca era 12 (primer verticil de fulles separat). En la comarca de la Plana d'Utiel-Requena, les oliveres van seguir en l'estat 00-A (gemma compacta d'hivern). A la Ribera Alta l'inici de la brotada dels arbres portava un cert retard respecte a l'any anterior. En algunes parcel·les es van iniciar els tractaments preventius de l'ull de gall, aprofitant la parada hivernal, amb productes a base de coure. A la Canal de Navarrés i a la Vall d'Albaida prosseguia a bon ritme la poda de l'olivar.

A la Serrania es van fer labors de poda en març. A la Foia de Bunyol l'olivera presentava bon estat sanitari. L'estat fenològic era el 12 (primer verticil de fulles separat). A la Plana d'Utiel-Requena les oliveres estaven en l'inici d'unflament de les gemmes de flor. A la Ribera Alta van continuar les tasques de poda i trituració de les restes en algunes parcel·les. També havien començat els tractaments

preventius contra l'ull de gall, amb productes a base de coure. A la Vall d'Albaida i a la Costera van prosseguir les tasques de poda. Va començar la diferenciació dels brots florals i vegetatius.

A la Costera, a la Serrania i a la Plana d'Utiel-Requena, l'estat fenològic majoritari de les oliveres el mes d'abril era el 53-B (inici de l'allargament de la inflorescència). A la Foia de Bunyol l'olivera presentava flors en desenvolupament sense obrir, estat fenològic 59-D3. Al Camp de Túria les oliveres estaven en l'estat 61-E (primeres flors obertes). A la Canal de Navarrés l'olivera presentava abundant floració en general, després d'un any d'escassa collita. A la Vall d'Albaida, durant l'última setmana del mes va començar la floració en la majoria de les varietats.

A l'Horta Sud i al Camp de Túria, l'estat fenològic de les oliveres el mes de maig es trobava entre el 69-F4 (caiguda del 80 % de pètals) i el 71-G1 (fruits amb un 10 % del calibre final). A la Serrania, les oliveres estaven en estat fenològic 53-B (inici de l'allargament de la inflorescència). A la Plana d'Utiel-Requena, les oliveres se situaven entre el 67-F2 (plena floració) i el 69-F4 (caiguda del 80 % de pètals). A la Ribera Alta s'havia produït una floració abundant, però el quallat no havia sigut el que correspondria per l'alternança de temperatures. A causa d'això, durant el mes de maig es va produir la caiguda fisiològica del fruit. En general, es preveia baixa producció. A la Vall d'Albaida es va apreciar un quallat de les oliveres desigual. En acabar el mes els fruits havien aconseguit el 10 % del calibre final.

A la Costera, l'Horta Sud, el Camp de Túria i la Vall d'Albaida, les olives estaven en juny prop del 50 % de la grandària final i s'esperava que les últimes pluges ajudaren a millorar el calibre del fruit. A la Serrania i a la Plana d'Utiel-Requena, les oliveres es trobaven en l'estat fenològic 71-G1 (fruits amb el 10 % del calibre final). A la Ribera Alta, s'estava produint la fase d'engrossiment dels fruits. Es veia una collita irregular, amb moltes parcel·les en què, encara que tenien una bona floració, el quallat havia sigut escàs. A més, en els municipis a on havia caigut pedra, la producció s'havia vist afectada. L'estat vegetatiu era l'habitual per a esta època de l'any. S'havia iniciat la col·locació de paranyes per a la mosca de l'olivera. A la Canal de Navarrés també es va apreciar un volum irregular entre parcel·les.

A la Costera, a l'Horta Sud i al Camp de Túria les oliveres es trobaven en juliol amb els fruits pròxims al 50 % del calibre final. A la Serrania, a la Foia de Bunyol i a la Plana d'Utiel-Requena les oliveres ja havien arribat a l'estat fenològic 75-H (fruits amb el 50 % del calibre final). Es preveia un calibre inferior de les olives a conseqüència de la sequera. En algunes zones s'observava la flor paralitzada, per la qual cosa no hi haurà fruit. A la Ribera Alta es va apreciar la fase d'engreix dels fruits. En general es veia una collita inferior a la mitjana d'una campanya normal per problemes en el quallat. Es van fer labors d'eliminació de xupladors centrals i de rebrots del tronc dels arbres. Va prosseguir la col·locació de paranyes per a la mosca de l'olivera amb tractaments d'esquer. A la Vall d'Albaida l'estat fenològic de l'olivera es trobava entre 75-H (fruits al 50 % del calibre final) i 78 (fruits al 70 % del calibre final). Les altes temperatures havien contribuït a minimitzar els atacs de *Bactrocera oleae*.

A l'Horta Sud i al Camp de Túria, els fruits es trobaven en agost pròxims al calibre definitiu i presentaven un percentatge variable de superfície acolorida. A la Serrania, a la Foia de Bunyol i a la Plana d'Utiel-Requena les oliveres presentaven l'estat fenològic 75-H (fruits amb 50 % del calibre final). S'apreciava un calibre inferior del fruit a conseqüència de la sequera. A la Ribera Alta els arbres es trobaven en bon estat vegetatiu. Va prosseguir l'engreix dels fruits. Va continuar la col·locació de paranyes amb atraients per a la mosca de l'olivera i caçamosques. En algunes parcel·les en què s'havia observat un nombre superior de mosques de es va procedir al control fitosanitari. Al mateix temps, es feia el tractament contra el fong de l'ull de gall (*Spilocaea oleagina*). A la Canal de Navarrés la producció d'oliva era inferior a l'habitual i molt desigual entre parcel·les i varietats a causa de les condicions ambientals de la primavera (altes temperatures que van afectar el quallat, a pesar que la floració era, en general, abundant). A la Vall d'Albaida l'estat fenològic majoritari de l'olivera era 78-H (fruits al 70 % del calibre final). La població de *Bactrocera oleae* es mantenia baixa.

A l'Horta Sud i al Camp de Túria els fruits havien assolit el calibre definitiu el mes de setembre i presentaven un percentatge variable de superfície acolorida. A la Costera, a la Serrania, a la Foia de Bunyol i a la Plana d'Utiel-Requena les oliveres se situaven en estat fenològic 78-H (fruits amb el 70 % del calibre final). Es preveia un calibre inferior del fruit a conseqüència de la sequera, així com un descens en la producció. A la Ribera Alta s'havia iniciat el verol de les olives i tenien una grandària normal per a l'època de l'any i la varietat. En general, l'índex de la picada de la mosca de l'olivera (*Bactrocera oleae*) era baix. Es van mantindre operatives les botelles de tipus Olipe per a controlar la plaga. A la Canal de Navarrés les plantacions van començar a entrar en la fase de maduració del fruit. Les pluges de principis de setembre van ser, en general, favorables, excepte en les zones afectades per episodis de graníssol. Algunes oliveres molt carregades de fruit presentaven branques doblegades o fins i tot trencades per l'excés de pes. A la Vall d'Albaida l'estat fenològic majoritari de l'olivera era 78-H (fruits al 70 % del calibre final). S'observava molta producció en les varietats de poca grandària com l'arbecuina i la blanqueta. Les altes temperatures estaven evitant els atacs de *Bactrocera oleae*.

En octubre es va apreciar una collita abundant en l'olivar al Camp de Morvedre, fins i tot en terres de secà. A pesar de la sequera, les pluges de juny i de setembre havien ajudat a la recuperació. A l'Horta Sud, la Serrania i la Plana d'Utiel-Requena els fruits havien aconseguit la grandària final i es començava a apreciar el viratge de color. A la Ribera Alta, l'inici de la campanya amb l'obertura de les almàsseres es va produir a mitjan mes, ja que la producció s'havia avançat pel clima. L'entrada d'olives es va produir a bon ritme i s'esperaven bons resultats en explotacions de regadiu i algunes minves, sobretot en parcel·les de secà. Per al control de la mosca de l'olivera (*Bactrocera oleae*) es van mantindre operatives les botelles de tipus Olipe. A la Canal de Navarrés, l'oliva estava en les últimes fases de desenvolupament i les varietats més primerenques ja eren aptes per a recol·lectar-se. Els últims dies del mes va començar la molta, amb un avançament d'una setmana respecte a l'habitual. D'altra banda, algunes plantacions a penes presentaven producció, mentres que en unes altres hi havia trencaments de branques pel pes de les olives. A la Vall d'Albaida l'estadi fenològic de l'olivera era el 85-I (50 % de la superfície acolorida). La campanya s'estava avançant, i es registrava prou activitat a les almàsseres a final de mes. Anava augmentant la presència de *Bactrocera oleae* amb la disminució de les temperatures, però sense arribar a nivells preocupants.

El mes de novembre a la Vall d'Aiora, el Camp de Túria, la Serrania, la Vall d'Albaida i la Plana d'Utiel-Requena, les oliveres es trobaven en estat fenològic 89-J2 (verolada completa. Maduració) i s'estava en plena campanya. A l'Horta Sud, la coloració dels fruits finalitzava, alhora que començava la recol·lecció. La quantitat de fruits era inferior que en anys anteriors, però en general presentaven una bona grandària. A la Canal de Navarrés, la collita s'havia desenvolupat ràpidament i, en general, arribava a una producció mitjana d'un 85-90 % de la habitual. L'alt preu de l'oli d'oliva al consumidor havia estimulat l'interès per collir l'oliva. L'oliva de secà havia presentat una mica de deshidratació. A la Ribera Alta, la collita de l'oliva havia anat a bon ritme i la grandària de les olives era bona. El vent dels primers dies del mes havia provocat, en algunes zones, la caiguda d'olives a terra i també havia afectat negativament la qualitat de l'oli.

Al Camp de Túria, la Serrania i la Plana d'Utiel-Requena les oliveres es trobaven en estat fenològic 89-J2 (verolada completa. Maduració) i s'estava en plena collita d'olives. A l'Horta Sud prosseguia la recol·lecció i era predominant en la zona la varietat vilallonga. La campanya anava finalitzant i, a partir de la segona mitat del mes, més freda, començaven les labors de poda i manteniment. A la Canal de Navarrés i a la Vall d'Albaida havia acabat la collita al llarg del mes. En algunes plantacions va començar la poda de l'arbrat.

PASTURES I RAMADERIA

El mes d'octubre de cada any s'inicia el pla de l'assegurança de compensació de pastures d'Agroseguro. Esta assegurança es fonamenta en el mesurament de l'índex de vegetació (NDVI) per mitjà de teledetecció. L'NDVI mesura la quantitat i el vigor de la vegetació present en la superfície; el seu valor està relacionat amb el nivell de l'activitat fotosintètica. No mesura altres indicadors de

sequera (pluviometria, humitat del sòl...), encara que hi estiguen relacionats. La informació d'este índex es comenta en este apartat. El nom de les comarques és l'utilitzat per Agroseguro, que correspon a la comarcalització agrària del MAPA.

- Alacant: l'escassetat de pluges en els últims mesos de 2022 i en els primers mesos de 2023 va posar en situació compromesa l'abundància i vigor de la vegetació en algunes zones, especialment en la comarca Meridional, que va presentar en l'última desena del mes de març un índex de vegetació inferior a la mitjana del període 2000-2017. Per a la resta de les comarques l'índex es va mantindre per damunt de la mitjana durant tot el trimestre.

En acabar el mes d'abril, l'índex de vegetació en totes les comarques es trobava en l'estrat 2; per tant, molt per davall de la normalitat. Durant el mes de maig la situació de l'índex de vegetació va ser inferior a la normalitat, i s'hi va observar una lleugera millora en l'última desena del mes. Gràcies a les precipitacions dels últims dies de maig i del mes de juny en les dos últimes desenes de juny l'índex de vegetació va presentar valors superiors a la normalitat en la totalitat de la província.

En acabar el mes de desembre l'índex de vegetació havia patit un important empitjorament i es trobava en l'estrat 2 a la comarca alacantina Marquesat i per davall de la mitjana a les comarques alacantines Meridional i Muntanya.

- Castelló: l'índex es va mantindre per damunt de la normalitat en totes les comarques de la província durant el primer trimestre de l'any. No obstant això, l'escassetat d'aigua ha repercutit en la situació de les pastures, atés que el terreny no tenia prou humitat. Les pastures no han adquirit ni la quantitat ni la qualitat suficient, per la qual cosa algunes explotacions ramaderes extensives van haver de començar a proveir-se d'aigua per mitjà de camions cisterna perquè el seu bestiar poguera tindre aigua disponible.

El balanç hídric del sòl va mostrar en abril percentatges d'humitat cada vegada més baixos i l'escassetat en les pastures és evident. Els ramaders van haver de subministrar aliment extern. El proveïment d'aigua per al bestiar extensiu a través de tancs cisterna va començar a ser generalitzat. En la comarca del Palància és a on les pastures estaven més afectades per la falta d'humitat, mentres que en la resta de les comarques l'índex de vegetació es va mantindre per damunt de la normalitat durant tot el mes. En maig, l'índex de vegetació va patir un important empitjorament. La situació més deficient es va observar en la comarca del Palància. En acabar el mes de juny, l'índex de vegetació va ser superior a la normalitat en totes les comarques de la província de Castelló, gràcies a les pluges dels mesos de maig i juny.

En acabar el mes de desembre l'índex de vegetació es trobava per davall de la mitjana en la comarca Palància.

- València: a pesar del dèficit pluviomètric dels últims mesos de 2022 i dels primers de 2023, l'índex de vegetació va presentar durant el primer trimestre valors per damunt de la mitjana en totes les comarques de la província.

Les pastures de les comarques Gandia, la Costera de Xàtiva, Riberes del Xúquer i Valls d'Albaida van mantindre un índex de vegetació superior a la normalitat durant tot el mes d'abril. En les comarques restants, este índex va presentar valors inferiors a la normalitat al final del mes. Únicament en la comarca agrària de Gandia l'índex de vegetació va presentar valors superiors a la normalitat durant tot el mes de maig i a les Riberes del Xúquer va acabar el mes amb un índex de vegetació normal. En acabar el mes de juny, la situació s'havia normalitzat en totes les comarques, excepte a Sagunt, a on l'índex de vegetació es va mantindre per davall de la normalitat durant tot el mes.

En acabar el mes de desembre l'índex de vegetació estava per davall de la mitjana en les comarques valencianes de l'Alt Túria, Ènguera i la Canal, Requena-Utiel, Sagunt i la Vall d'Aiora.